

ingediend op **15** (2022-2023) – Nr. 7-J
1 december 2022 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Katrien Schryvers, Koen Daniëls en Hannes Anaf
aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet

houdende de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2023

Documenten in het dossier:

- 15** (2022-2023) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
 - Nr. 2 t.e.m. 6: Amendementen
 - Nr. 7-A t.e.m. I: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie
- 14** (2022-2023) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- 13** (2022-2023) – Nr. 1: Algemene toelichting
- 13-W** (2022-2023) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichting
- 12-A** (2021-2022) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over de begroting
- 16** (2022-2023) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
- 21** (2022-2023) – Nr. 1: Meerjarenraming
- 1466** (2022-2023) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Veerle Geerinckx, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;
Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;
Maaïke De Rudder, Katrien Schryvers;
Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;
Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout;
Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout;
Yves Buisse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;
Gweny De Vroe, Emmily Talpe;
Johan Danen, Celia Groothedde;
Conner Rousseau.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

I.	Toelichting door Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin bij de bevoegdheid Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	6
1.	Inleiding	6
2.	Begroting: ruimer kader	6
3.	Budget Welzijn en Zorg voor 2023	7
4.	Vijf kernwoorden	7
5.	Beleidsprioriteiten voor 2023	9
5.1.	Zoektocht naar personeel	9
5.2.	Kinderopvang	9
5.3.	Groeipakket	11
5.4.	Gezins- en jeugdhulpbeleid	12
5.5.	Ouderenzorg	12
5.6.	Personen met een handicap	13
5.7.	Zorginfrastructuur.....	14
5.8.	Preventie	14
5.9.	Mentaal welzijn.....	15
5.10.	Crisisondersteuning.....	15
6.	Ontwerp van programmadecreet.....	16
7.	Besluit.....	16
II.	Algemene bespreking	16
1.	Uiteenzetting door Tine van der Vloet.....	16
2.	Uiteenzetting door Immanuel De Reuse	17
3.	Uiteenzetting door Freya Saeys	19
4.	Uiteenzetting door Katrien Schryvers	21
5.	Uiteenzetting door Hannes Anaf.....	24
6.	Uiteenzetting door Jeremie Vaneeckhout.....	26
7.	Uiteenzetting door Lise Vandecasteele	27
8.	Antwoord van minister Hilde Crevits.....	28

III.	Bespreking per beleidsveld.....	29
1.	Transversale, horizontale en overkoepelende strategische doelstelling	29
2.	Beleidsveld Welzijn	31
3.	Beleidsveld Gezondheid en woonzorg	34
3.1.	Algemeen gezondheidsbeleid	34
3.2.	Preventie	37
3.3.	Woonzorg en eerste lijn	39
3.4.	Gespecialiseerde zorg	42
4.	Beleidsveld Opgroeien	43
4.1.	Groeipakket	43
4.2.	Jeugdhulp	52
4.3.	Geïntegreerd gezinsbeleid	63
5.	Beleidsveld Personen met een handicap.....	81
6.	Beleidsveld Vlaamse sociale bescherming	95
7.	Beleidsveld Zorginfrastructuur.....	98
8.	Apparaatskredieten en de begrotingsprogramma's zonder beleidsveld	101
IV.	Stemmingen.....	102
1.	Ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 2023.....	102
2.	Ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2023	102
V.	Toelichting door Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, bij de bevoegdheid Armoedebestrijding....	105
1.	Context	105
2.	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 (<i>Parl.St. VI.Parl.</i> 2020-21, nr. 476/1).....	105
3.	Assen	106
4.	Onderbouwd beleid	106
5.	Budget begrotingsopmaak 2023	107
VI.	Bespreking.....	108
1.	Uiteenzetting door Katja Verheyen	108
2.	Uiteenzetting door Maaïke De Rudder	109
3.	Uiteenzetting door Suzy Wouters	109
4.	Uiteenzetting door Maxim Veys.....	110
5.	Uiteenzetting door Ann De Martelaer	112
VII.	Antwoord van minister Benjamin Dalle	112
VIII.	Replieken.....	115
IX.	Stemmingen.....	117
1.	Ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 2023.....	117
2.	Ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2023	117
	Gebruikte afkortingen	118
	Bijlagen: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding besprak het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 2023 op 15, 16, 22, 23, 29 en 30 november 2022. Dit ontwerp van decreet werd samen behandeld met het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2023 (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1466/1). Van beide besprekingen wordt één verslag gepubliceerd.

Op 15 november 2021 gaf Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, een toelichting bij de bevoegdheid Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, waarna de algemene bespreking van start ging. Omdat de schriftelijke antwoorden op de technische begrotingsvragen (zie infra) op dat moment nog niet beschikbaar waren, gaven drie fracties er de voorkeur aan hun bijdrage aan de algemene bespreking uit te stellen tot 22 november 2022. Nadat minister Hilde Crevits had geantwoord op de vragen gesteld en opmerkingen gemaakt tijdens de algemene bespreking ging de commissie over tot de bespreking per beleidsveld. De commissie heeft daarvoor de beleids- en begrotingstoelichting Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding als leidraad gebruikt (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 13-W/1).

Op 22 november 2022 besprak de commissie het beleidsveld Opgroeien, op 23 november 2022 de beleidsvelden Gezondheid en woonzorg en Sociale bescherming, op 29 november 2022 de transversale, horizontale en overkoepelende strategische doelstellingen, en de beleidsvelden Welzijn en Zorginfrastructuur, en ten slotte op 30 november 2022 het beleidsveld Personen met een handicap en de apparaatskredieten en de begrotingsprogramma's zonder beleidsveld.

Op 16 november besprak de commissie de bevoegdheid Armoedebestrijding met Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding. Na de inleidende toelichting door de minister ging de commissie onmiddellijk over tot bespreking en stemming van dit onderdeel.

Alle technische begrotingsvragen werden voorafgaand aan de bespreking schriftelijk ingediend bij het commissiesecretariaat. De schriftelijke antwoorden van minister Hilde Crevits en minister Benjamin Dalle zijn in de week van 14 november 2022 ter beschikking gesteld van de commissieleden. Zowel de vragen als de antwoorden zijn als bijlage terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit verslag.

Ook de schriftelijk ingediende vragen, de antwoorden en de presentaties van minister Hilde Crevits en minister Benjamin Dalle bij de toelichting zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

Op het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 2023 werden twee amendement ingediend door Groen. Ze werden verspreid als *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 15/5.

Op het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2023 werden vijf amendementen ingediend door Groen en vier door de meerderheidsfracties. Ze werden verspreid als *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1466/2.

I. Toelichting door Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin bij de bevoegdheid Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

1. Inleiding

De eerste slide toont de hand van minister *Hilde Crevits* en van haar kleinzoon. Hiermee wil ze de band tussen jong en oud benadrukken. De afbeelding staat ook symbool voor de steun die de Vlaamse overheid tijdens deze crisis aan jong en oud verplicht is.

Iedereen kijkt met een kritische en bezorgde blik naar de evoluties in het welzijns-, gezondheids-, en gezinsbeleid. De minister beseft hoe cruciaal het beleidsdomein is als ze de voorbije jaren bekijkt waarin crisissen zich opstapelen. Er was de coronacrisis, die min of meer onder controle is maar waarvoor het brede welzijnsveld wel het onderste uit de kan heeft moeten halen. Er is de Oekraïne-crisis die voor spanning zorgt in al de Vlaamse opvangnetwerken. Daarnaast is er de energiecrisis, die zich bij de gezinnen uit in hogere facturen maar die ook in de zorgsector voelbaar is. Zo krijgen alle voorzieningen te maken met stijgende facturen. De minister spreekt van een legislatuur waarin soms op de limieten van de draagkracht wordt gebotst.

Een sterk gezondheids-, welzijns- en gezinsbeleid staat of valt met het engagement van mensen. In een aantal sectoren kan informatica veel oplossen maar een welzijnsbeleid wordt gedreven door mensen. Het is daarom van belang dat het beeld van de zorg positief blijft. De minister noemt ieder mens een zorgambassadeur. Ondanks de problemen en de incidenten moeten de mensen in de zorg blijvend ondersteund worden. Elke dag zijn er schitterende voorbeelden van voorzieningen waar gedreven mensen werken. Dat neemt echter niet weg dat er ook pijnlijke incidenten voorvallen, waardoor het vertrouwen in de zorg op de proef wordt gesteld. Volgens de minister zou een uitspraak van Einstein daarbij moeten kunnen helpen: "Te midden van de moeilijkheid ligt de mogelijkheid." In elke omstandigheid zijn er mogelijkheden tot verbetering en verandering, en kunnen er oplossingen gezocht worden.

2. Begroting: ruimer kader

In de begroting voor 2023 zit 2,5 miljard euro aan nieuwe beleidsimpulsen. Ondanks de coronacrisis werd dat uitbreidingstraject aangehouden en werd er zelfs een relanceplan van 4,3 miljard euro bovenop geplaatst. Ook in deze begrotingsronde heeft de minister haar verantwoordelijkheid genomen. Zo wordt er zowel geïnvesteerd in een sterke economie als in een warme samenleving.

Voor de ESR-beleidskredieten volgen er in 2023 voor 1,5 miljard euro nieuwe impulsen voor de gehele Vlaamse begroting. Dat bovenop de afgesproken beleidsimpulsen bij de regeringsvorming, waarvan 160 miljoen euro voor WVG. Gezinnen, bedrijven en andere organisaties worden ondersteund in de energiecrisis. Er wordt geïnvesteerd in een structurele energietransitie. Ook op sociaal vlak worden bijkomende impulsen gegeven, zoals bij Welzijn en Onderwijs. Daarnaast worden nieuwe mogelijkheden gecreëerd om mensen en bedrijven met leningen te ondersteunen in de energiecrisis. Tevens – en dat is nieuw – wordt er voor de WVG-sectoren 50 miljoen euro beschikbaar gesteld voor renteloze leningen zodat instellingen vlot kunnen investeren in hernieuwbare energie of in verduurzaming. Op basis van de parameters van vandaag zou de Vlaamse overheid vanaf 2027 opnieuw moeten kunnen werken met een begroting in evenwicht.

3. Budget Welzijn en Zorg voor 2023

De Vlaamse uitgavenbegroting stijgt in 2023 met 5,8 miljard euro ten opzichte van 2022. Bij Welzijn gaat de begroting met 2,4 miljard euro naar omhoog, wat een stijging is van 17 procent ten opzichte van de begroting in 2022. Even belangrijk is dat meer dan 40 procent van de 5,8 miljard euro bijkomende middelen in 2023 naar WVG gaat. Er wordt meer dan ooit geïnvesteerd in het welzijn van en de zorg voor kinderen, ouderen, mensen met een handicap en mensen met andere zorg-noden.

4. Vijf kernwoorden

Vijf kernwoorden lopen transversaal door het beleid en moeten leiden tot een ernstige verbetering over alle sectoren en administraties heen. De eerste pijler is kwaliteit. Met een nieuw Kwaliteitsdecreet wil minister Hilde Crevits de kwaliteit van de zorg nog meer aantoonbaar maken. Dat betekent inzetten op de herziening van indicatoren op kwaliteitstoetsen en ook op sociaal ondernemerschap. Voor kwaliteit zorgt men natuurlijk niet met een decreet. Wat in een decreet bepaald wordt, moet immers ook gecontroleerd en gehandhaafd worden. Dat houdt in dat Zorginspectie gemoderniseerd en versterkt moet worden. Het samenspel tussen toezicht en handhaving moet duidelijker en effectiever. Er moet werk worden gemaakt van meer transparantie, waarbij ouders en bewoners hun stem kunnen laten horen.

De minister maakt van de gelegenheid gebruik om te verwijzen naar wat in de pers te lezen staat over de Franse commerciële woonzorggroep Orpea. Die zit in moeilijk financieel vaarwater en neemt momenteel drastische beslissingen. De Vlaamse overheid financiert de zorgkosten in de erkende Orpeawoonzorgcentra, wat zekerheid biedt. Het is belangrijk om de evolutie de komende dagen op de voet te volgen, want op kwaliteit en zorg voor kwetsbare ouderen kan niemand een prijs plakken. Het is bovendien niet omdat mensen veel geld betalen, dat de zorg ook zoveel beter is. Het stemt de minister alvast niet gelukkig als ze ziet wat er in het landschap aan het bewegen is. Dat is ook meteen de reden waarom ze werk wil maken van het Kwaliteitsdecreet, de financiële transparantie wil vergroten en duidelijke criteria wil stellen aan de kwaliteit van zorg.

Voor minister Hilde Crevits is het tweede sleutelwoord toegankelijkheid. Zorg moet voor iedereen toegankelijk zijn, en dat staat volgens haar voor kwaliteitsvolle, betaalbare en nabije zorg. Ze wil daarom ook inzetten op uitbreiding en een hertekende organisatiestructuur. Toegankelijke zorg en dienstverlening veronderstellen voldoende capaciteit en middelen. Die middelen moeten de gebruiker toelaten om zorg op maat te krijgen. In jeugdhulp, kinderopvang, thuiszorg, ouderenzorg, geestelijke gezondheidszorg en de sector van personen met een handicap is uitbreiding gepland.

Wat de organisatiestructuur betreft, moet er voor meer integratie en meer geïntegreerde zorg worden gekozen. Dat brengt minister Hilde Crevits bij de derde pijler: samenwerking. Dat is een van de belangrijkste zaken en ook een van de bouwstenen waaraan nog het meest gewerkt moet worden. Er moet meer samengewerkt worden over de grenzen heen. Het sluitstuk van elk sterk welzijns- en gezondheidsbeleid is de kwaliteit van de zorg. Maar die ontstaat niet vanzelf. Dat gaat altijd over een samenspel van tal van factoren: middelen, mensen, reglementen en ondernemerschap. Het is cruciaal om meer over de muren te kijken. Het is belangrijk dat de schotten verdwijnen en dat een aantal entiteiten en subsectoren voluit gaan voor een gedurfde samenwerking. De minister haalt het voorbeeld aan van de controle die door Zorginspectie uitgevoerd wordt in opdracht van de agent-schappen maar waarbij het, op vlak van administratie, te lang duurt vooraleer er tot effectieve actie kan worden overgegaan. Minister Hilde Crevits meent dat daarin de laatste maanden al stappen gezet zijn, maar het kan en moet nog beter.

Samenwerking veronderstelt ook dat er moet worden geïnvesteerd in nabije hulp en begeleiding die snel inzetbaar zijn en die de eigen krachten versterken van wie het nodig heeft. De Huizen van het Kind, de OverKophuizen, 1G1P en de focus op de eerste duizend dagen om gezinstrajecten op te zetten, zijn allemaal voorbeelden in het beleid voor kinderen en jongeren. Minister Hilde Crevits is van mening dat daar nog ruimer op moet worden ingezet.

Ten eerste moet er ingezet worden op de versterking van de eerstelijnszones, die afgestemd moeten worden op de regio's van de Vlaamse Regering. Volgens de minister staat Vlaanderen internationaal in de schijnwerpers vanwege de hervorming van die eerste lijn. De verbinding tussen de zorg- en de welzijnssector is uniek. Om die ervaringen in 2023 internationaal te delen, organiseert de Vlaamse Regering samen met de sector de International Conference of Integrated Care van 22 tot 24 mei 2023 in Antwerpen.

Ten tweede wordt in proeftuinen gekeken hoe woonzorg flexibeler kan inspelen op complexe noden aan hulp en ondersteuning, met oog voor de gehele gezinscontext. Minister Hilde Crevits stelt dat geïntegreerde zorg belangrijk is in haar beleidsaanpak, wat ook blijkt uit een op stapel staande oproep die proeftuinen voor chronische geïntegreerde zorg mogelijk wil maken in een regulier kader. Nu staan vaak regels in de weg van vernieuwingen en innovatieve oplossingen. Het moet mogelijk zijn om meer kwaliteit te bereiken met minder regelgeving en meer samenwerking.

Het derde voorbeeld is het Geïntegreerd Breed Onthaal, het samenwerkingsverband tussen CAW, OCMW en de diensten maatschappelijk werk. Omdat de eerste resultaten daarvan positief zijn, wil de minister die uitrollen over heel Vlaanderen. Ook de administraties moeten datzelfde samenwerkingsvoorbeeld volgen. De minister verwacht van hen hetzelfde als wat ze van de sectoren verwacht. De fusie van het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid met het Departement WVG is een belangrijke stap.

Het vierde sleutelwoord is duurzaamheid. Het welzijnsbeleid moet focussen op de uitdagingen van de klimaatproblematiek, met een consistent klimaat- en energiebeleid en de adaptatie van het Vlaamse klimaatadaptatieplan. Binnen haar bevoegdheden heeft minister Hilde Crevits ambitie voor een Vlaams klimaatgezondheidsplan dat ervoor moet zorgen dat de klimaatopwarming en de invloed ervan op de gezondheid adequaat en performant aangepakt worden. Een nieuwe gezondheidsdoelstelling rond milieugezondheidszorg moet eind 2023 afgeklopt worden tijdens de gezondheidsconferentie over dat thema. Een belangrijk onderdeel van haar klimaat- en gezondheidsbeleid is de Green Deal Duurzame Zorg, waarbij partners en administraties zich engageren om samen te werken aan een groene en energieneutrale zorg.

Het vijfde kernwoord is digitalisering en innovatie. Volgens minister Hilde Crevits is het een understatement dat die twee elementen een belangrijkere rol moeten spelen in haar beleidsdomein en mogen de zorg- en welzijnsvoorzieningen die trein niet missen. Vlaanderen behoort qua innovatie tot de top, maar toch zijn er nog heel wat sprongen voorwaarts te maken, vooral op het vlak van meer gepersonaliseerde digitale zorg en zorgtechnologieën, maar ook op het vlak van digitalisering van het zorgbeleid. De relancemiddelen van 59 miljoen euro worden langzaam maar zeker vastgelegd voor de adequate en snelle uitvoering van projecten zoals Vitalink, de Persoonlijke Gegevenskluis, het Digitaal Zorg- en Ondersteuningsplan en de Zorgatlas. Minister Hilde Crevits wil ook meer informatie delen tussen de verschillende zorgactoren en de patiënt de kans geven om een beter inzicht te krijgen in zijn gezondheidsgegevens. Volgens haar draagt datagestuurde zorg bij tot snellere en preventieve zorg.

Op het vlak van digitalisering verwacht minister Hilde Crevits dat haar administratie de dienstverlening klantgerichter maakt, wat een van de terechte kernaanbevelingen uit de Onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang was (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1176/1-14). Daarom wordt er prioritair ingezet op gegevensuitwisseling tussen verschillende dossiersystemen en diverse administraties. Minister Hilde Crevits kondigt een gemeenschappelijk registratiesysteem aan, waardoor de opvolging van dossiers gemakkelijker en beter kan. Verder wordt werk gemaakt van het openbaar maken van inspectieverslagen. Het is belangrijk dat de eerste rapporten van de kinderopvanglocaties eind 2022 beschikbaar zullen zijn.

5. Beleidsprioriteiten voor 2023

5.1. Zoektocht naar personeel

Minister Hilde Crevits stelt dat knelpuntberoepen zich al langer niet meer beperken tot verpleegkundigen. Daarom voert ze in eerste instantie VIA 6 uit, naast het kaderakkoord dat voor de zomer van 2022 met de sociale partners werd gesloten. Dat betekent onder meer koopkrachtversterking, een duidelijke branding en positieve beeldvorming, en een intakeplatform dat wegwijs moet maken in het opleidingsaanbod. De minister wil ook, in dialoog met werkgevers en werknemers, bekijken hoe ze maximaal kan zorgen voor meer instroom, meer zijinstroom en minder uitstroom.

Innovatie van de arbeidsorganisatie is een belangrijk item, dat in permanent overleg opgenomen zal worden met de Vlaamse zorgambassadeur, met nauwe betrokkenheid van agentschappen en sociale partners in de zorg- en welzijnssector. VIA 6 omvat 577 miljoen voor het optrekken van de koopkracht en voor extra jobs. Die middelen worden geïndexeerd en toegevoegd aan de kredieten van de betrokken sectoren.

5.2. Kinderopvang

Minister Hilde Crevits benadrukt dat de kinderopvang momenteel onder druk staat. De recente gebeurtenissen in Oudenaarde hebben haar geraakt, en ze vindt het erg voor iedereen die zich inzet voor de kinderopvang en voor alle initiatieven waar er geen problemen zijn. De slechte voorbeelden moeten eruit, en daarom worden toezicht en handhaving versterkt. Toezicht kan niet adequaat met het beperkte aantal inspecteurs die vandaag aan de slag zijn. Het agentschap Opgroeien en Zorginspectie zien toe op de uitvoering van de adviezen van de onderzoekscommissie. De sector heeft het zwaar, en daarom wordt een extra stap gezet om meer zuurstof toe te dienen. In november 2022 nog begint het werk aan het toekomstplan.

De kinderopvang is allesbehalve homogeen. Heel wat initiatieven worstelen om te overleven omdat de basissubsidie onvoldoende is om een duurzaam financieel beleid te voeren. Andere initiatieven zien hun personeel vertrekken wegens de grote verschillen in arbeidsvoorwaarden tussen initiatieven. De minister wil deze anomalieën wegwerken. Ze wil vermijden dat er op korte termijn nog meer capaciteitsproblemen ontstaan door deze financiële redenen. Vandaar de beslissing om de extra middelen eerst en vooral te investeren in het financieel versterken van de voorzieningen.

Er is beslist om vanaf nu elk jaar 115 miljoen euro te investeren in de kinderopvang voor kwaliteitsverbetering, betere ondersteuning van de kinderbegeleiders en de versterking van Zorginspectie en het agentschap Opgroeien. Samen met de middelen voor indexatie en VIA 6 nemen de middelen die de Vlaamse overheid uittrekt voor kinderopvang toe met 230 miljoen euro: een stijging met bijna 40 procent tot 808 miljoen euro. Minister Hilde Crevits beantwoordt aldus de terechte vraag uit de

sector en de aanbevelingen van de onderzoekscommissie. Er is een sociaal akkoord afgesloten, maar de Vlaamse Regering doet bijkomende gerichte inspanningen.

Het eerste resultaat daarvan is dat de Vlaamse Regering een meer gelijk speelveld creëert met meer financiële mogelijkheden voor heel wat kinderopvanginitiatieven. Dat vertaalt zich in betere verloning en arbeidsvoorwaarden voor de kinderbegeleiders. De initiatieven kunnen er ook voor kiezen om die extra middelen te investeren in meer opleidings- of ondersteuningsmogelijkheden voor het personeel. Daarmee wil de minister in eerste instantie de sector aantrekkelijker maken, en de kwaliteit versterken in de minder gesubsidieerde initiatieven.

Minister Hilde Crevits investeert in een groeipad van trap 2B naar trap 2A, en geeft initiatieven op trap 1 ook kansen om zich te versterken. De groepsopvang wordt versterkt door de basissubsidie van trap 1 te versterken. Initiatieven op trap 0 krijgen de kans om de subsidie aan te vragen. Zo'n drieduizend plaatsen op trap 1 krijgen ook de mogelijkheid om over te schakelen op trap 2A, waardoor ook een groot aantal initiatieven versterkt worden.

Het tweede onderdeel van het beleid, naast het financieel sterker maken van de sector, is het vertrouwen herstellen. Minister Hilde Crevits streeft naar een kwaliteitsvolle kinderopvang waarin ouders, overheid en brede maatschappij kunnen vertrouwen. Incidenten in de zorg zijn nooit absoluut uit te sluiten, maar een vergunning van de overheid moet garanderen dat de nodige maatregelen genomen zijn om incidenten maximaal te vermijden.

Daartoe wordt een remediërend actieplan 'Kinderopvang, veilig en toekomstgericht' uitgevoerd. Het eerste deel van dat plan zet in op optimalisatie van toezicht en handhaving. Het is belangrijk dat de handavingsprocedures herzien worden zodat initiatieven op een systematische manier periodiek geëvalueerd worden en tekorten vanuit het voorzorgsprincipe efficiënt worden opgevolgd. Daarvoor wordt maximaal alle relevante informatie samengebracht, en wordt er geïnvesteerd in de verdere uitbouw van ICT-systemen. De financiële expertise in het kader van die handavingsprocedure wordt versterkt.

Minister Hilde Crevits wil organisatoren beter informeren en sensibiliseren om hun beleidsvoerend vermogen sterker te maken. Dat wordt gedaan door de startersselectie stringenter aan te pakken. De minister wil duidelijke procedures voor klachten en meldingen, waarbij vanuit één contactpunt nauwgezette opvolging en goede communicatie met klager of melder gegarandeerd wordt. Ze wil de transparantie verhogen door inspectieverslagen actief openbaar te maken. Ze onderzoekt of dat ook mogelijk is voor klachtenoverzichten. De minister versterkt de aansturing en de werking van het team klantenbeheer van het agentschap Opgroeien. Ze investeert in een opleidings- en vormingstraject voor de klantenbeheerders, waarbij ook rekening gehouden wordt met tevredenheidsmetingen die uitgevoerd worden bij organisatoren.

De inspectieprocedures moeten worden bijgestuurd, zeker wanneer de integriteit van kinderen in het gedrang komt. Sedert de zomer van 2022 – als gevolg van de situatie in Oudenaarde – wordt er gewerkt vanuit het voorzorgsprincipe. Er worden geen risico's genomen met kinderen. Het is belangrijk dat een instrument als MeMoQ aan een evaluatie wordt onderworpen. Dat impliceert een validiteitsstudie naar de correlatie tussen het resultaat van MeMoQ en het opstarten van een handhavingstraject nadien. De opdracht daarvoor is gegeven. Een laatste randvoorwaarde voor een goed werkend opvolgings- en handavingsbeleid, is dat de diensten beschikken over voldoende personeel. Zowel bij Zorginspectie als bij het agentschap Opgroeien zal een gerichte personeelsversterking doorgevoerd worden. Dat maakt deel uit van het pakket van 115 miljoen euro.

Een tweede deel van het actieplan focust op het versterken van de samenwerking tussen de betrokken partijen. Dat betekent betere samenwerking tussen het agentschap Opgroeien en Zorginspectie, een betere samenwerking met het parket, en met het VECK. De communicatie met ouders over een handhavingstraject wordt geoptimaliseerd, net als de samenwerking met de lokale besturen. Flankerend is het belangrijk dat de te hanteren voorzorgsprincipes verankerd worden in de regelgeving. Daarvoor moet het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters gewijzigd worden, en moet onderzocht worden of bepaalde vergunningsvoorwaarden herzien moeten worden. Het beleidsvoerend vermogen van de organisatoren is alvast een element van aandacht. Daarvoor wordt een duidelijk kader uitgetekend. De minister wil regelgevend een duidelijk arsenaal aan handhavingsmaatregelen vastleggen.

Minister Hilde Crevits zal werk maken van een allesomvattend toekomstplan op lange termijn, wat een grondige herstructureringen zal inhouden. Samen met voorzieningen, ouders en wetenschappers zullen de personeelsnoden in de sector, de economische, sociale en pedagogische functies van de kinderopvang, maar ook de specifieke situatie van de gezinsopvang behandeld worden. Daarbij ligt ook het aantal kinderen per begeleider op tafel. Er is aan het Steunpunt WVG gevraagd om een benchmark af te leveren over de kind-begeleiderratio. De minister streeft naar een gedragen en sterk onderbouwd toekomstplan.

5.3. Groeipakket

Het budget voor de uitvoering van het groeipakket neemt bij de begrotingsopmaak 2023 toe met 302 miljoen euro tot een totale beleidsenveloppe van 4,5 miljard euro. Het groeipakket wordt geïndexeerd aan 2 procent. De bedragen die in september met 1 procent werden verhoogd, namelijk het nieuwe basisbedrag en de oude basisbedragen in rang 1 en rang 2, worden in december met 1 procent extra verhoogd. Ook in september 2023 en 2024 zullen die bedragen met 2 procent worden verhoogd.

Ook de sociale correcties worden versterkt. Dat is relevant in het kader van de armoedebestrijding. De selectieve participatietoeslag en de schooltoeslag blijven gekoppeld aan de gewone index. De sociale toeslagen worden gevoelig opgetrokken en voor een grotere groep toegankelijk gemaakt. Dat betekent dat de sociale toeslag vanaf december 2022 met 15 euro per maand per kind wordt verhoogd. Vanaf januari 2023 wordt de laagste inkomensgrens in de sociale toeslag voor alle gezinnen verhoogd met 5 procent. Dat is een verhoging van 32.882,77 euro naar 34.526,91 euro. Hierdoor breidt de doelgroep uit met 20.000 kinderen.

Vanaf april 2023 volgt een uitbreiding van de doelgroep van de sociale toeslag voor alle gezinnen met één of twee kinderen. Voor hen komt er een nieuwe inkomenscategorie. Gezinnen met een inkomen tussen de 34.526,91 euro en 40.281,40 euro krijgen een sociale toeslag van 35 euro per kind per maand. Hierdoor krijgen 51.000 kinderen een extra sociale toeslag. Er wordt een extra toeslag van 100 euro toegekend voor kinderen met recht op een sociale toeslag in november 2022 en in april 2023.

De SERV vraagt in zijn advies bij het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2023 een nieuwe evaluatie van het groeipakket. Er heeft eerder reeds een evaluatie plaatsgevonden (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 678/1).

Daarnaast maakt dit groeipakket deel uit van de eerste fase van de Vlaamse Brede Heroverweging (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1031/1). In het kader daarvan wordt een studie over de wisselwerking tussen de gezinsfiscaliteit en de gezinsbijslag opgestart. Het is belangrijk dat beide in verhouding tot elkaar worden bekeken. De minister wil nagaan of een ruimere evaluatie mogelijk en zinvol is. De SERV zal

overleg plegen om aanbevelingen te formuleren voor de beleidsperiode 2024-2029. Het lijkt de minister zinvol om samen met de SERV voor een gedragen evaluatie te zorgen, zodat die klaarligt voor de volgende beleidsperiode.

5.4. Gezins- en jeugdhulpbeleid

De problematieken in de jeugdhulp worden steeds complexer. Er zijn meer aanmeldingen en lopende dossiers worden langer vastgehouden. Er is weinig ruimte voor het subsidiariteitsprincipe. Het professionele veld voor gezinnen, kinderen en jongeren is vandaag nog kwetsbaarder dan een jaar geleden. Er is een grote kwetsbaarheid bij de basisvoorzieningen en grote druk op de gespecialiseerde zorg. Er is personeelsuitval en er zijn personeelstekorten, van de kinderopvang tot de gemeenschapsinstellingen.

Om aan al deze problematieken het hoofd te bieden, wordt er ingezet op een aanpak die vertrekt van ontschotting, netwerking en intersectoraal, zelfs beleidsdomeinoverschrijdend bundelen van krachten. Alleen als kinderen, jongeren en gezinnen worden omringd met complementaire en elkaar versterkende hulp- en dienstverlening kan er een antwoord worden geboden op de toenemende noden. Het traject 'Vroeg & nabij' geeft die optie een toekomstige inkleuring.

De ontschotting moet op het terrein worden doorgetrokken. De overheid geeft zelf het goede voorbeeld en bundelt de middelen voor kinderen en jongeren van het Departement WVG en de agentschappen op korte termijn. Daarbij wordt er vertrokken van een getrappt zorgmodel van preventie over vroegdetectie en interventie tot meer gespecialiseerde hulp- en dienstverlening. Daarbij zal er onder meer aandacht gaan naar initiatieven rond de eerste duizend dagen, naar een beter gestroomlijnde dienstverlening voor diagnostiek en naar initiatieven voor kinderen en jongvolwassenen. Nog in 2022 wordt de verdere uitrol en versterking gepland van de Huizen van het Kind en de uitbreiding van de OverKophuizen.

Daarnaast wordt de conceptnota Vroeg & nabij aan de Vlaamse Regering voorgelegd met een aantal krijtlijnen voor een decretaal initiatief waarmee een beter geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid structureel kan worden uitgebouwd. In 2022 is in een participatief beleidstraject samen met 150 stakeholders de inspiratienota Vroeg & nabij verfijnd. Parallel liep er een participatief traject met professionals en burgers. De voorstellen die zijn voortgekomen uit die trajecten vormen de basis voor de conceptnota Vroeg & nabij. De implementatie hiervan zal gefaseerd gebeuren. Deze legislatuur wordt er een legistische vertaling gemaakt van die conceptnota in een intersectoraal breed gedragen kaderdecreet.

In het voorjaar van 2023 volgt een eerste ontwerp van decreet dat zal worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Op basis van de voorbereidingen in Vroeg & nabij kunnen er op korte termijn een aantal concrete, geïntegreerde werven worden gelanceerd voor kinderen en jongeren, waarmee op het terrein het verschil kan worden gemaakt voor gezinnen.

5.5. Ouderenzorg

Minister Hilde Crevits meent dat er nood is aan een vernieuwd concept voor de ouderenzorg, dat is ingebed in de sociale bescherming. Ook hier is ontschotting het sleutelwoord. Zonder geïntegreerde patronen die nabij en buurtgericht vorm krijgen, zal de zorg altijd tekortschieten. Ze stelt ook vast dat de zorgkosten voor personen met langdurige zorgnoden stijgen.

Er worden twee maatregelen genomen. Ten eerste wordt het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden opgetrokken, en ten tweede stijgt ook het budget voor mensen die in een woonzorgcentrum wonen, indien het inkomen dat noodzakelijk

maakt. Het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden stijgt van 130 naar 135 euro per maand. Dit budget bereikt meer dan 268.000 mensen. Zij kunnen dit budget onder meer gebruiken om medische kosten te betalen. Dat gaat niet alleen over mensen in woonzorgcentra, maar ook over mensen die thuis wonen en veel ondersteuning nodig hebben.

Dankzij het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood kunnen 65-plussers thuis of in een woonzorgcentrum tot 669 euro per maand ontvangen. Vandaag hangt dat budget af van zorgnood en inkomen. De bedragen van dit budget blijven gekoppeld aan de spilindex. Voor wie in een woonzorgcentrum verblijft, wordt de berekening van dat zorgbudget gewijzigd. Men stelde vast dat mensen die in een woonzorgcentrum verblijven, solidair bijdragen in de dagprijs. Die dagprijs staat los van de individuele zorgzwaartegraad. Daarom lijkt het billijk om bij het berekenen van het zorgbudget voor ouderen in een woonzorgcentrum niet langer de zorgzwaarte in rekening te brengen maar enkel de gezinssamenstelling en het inkomen van de bewoner. De berekening wordt eenvoudiger.

Op dit moment heeft ongeveer een derde van de mensen die in een woonzorgcentrum verblijven een zorgbudget. Het gaat over zo'n 27.000 mensen. Voor 7400 van hen bedraagt het maximumbedrag 545 euro. Voor 19.600 mensen ligt dat lager, ook al worden ze geconfronteerd met een gelijke factuur. Daarom wil de Vlaamse Regering die budgetten optrekken, zodat men er gemiddeld 120 tot 205 euro op vooruitgaat boven de index. Dat moet een groot verschil maken op het vlak van de betaalbaarheid van het woonzorgcentrum. Voor de mensen met de laagste inkomens past de Vlaamse sociale bescherming meer dan 800 euro bij in de maandelijkse prijs die betaald wordt.

De middelen die de Vlaamse Regering uittrekt voor ouderenzorg uit de begroting van de Vlaamse sociale bescherming stijgen van 3 naar 3,5 miljard euro. Naast de middelen voor de zorgbudgetten gaat het grootste deel van die extra middelen naar de woonzorgcentra: 400 miljoen euro. Er worden ook proefprojecten opgezet rond geïntegreerde zorg voor personen met langdurige zorg. Daarbij wil men lessen trekken op het vlak van persoonsvolgende financiering en kleinschalige innovatieve woonvormen.

5.6. Personen met een handicap

Het zorginvesteringsplan wordt verder uitgevoerd. De Vlaamse Regering zorgt daartoe voor de nodige middelen. De extra middelen die werden vooruitgeschoven, ongeveer 100 miljoen euro, en de middelen die niet benut werden door budgethouders worden ingeschreven voor het toekennen van nieuwe budgetten.

De middelen van het VAPH stijgen, samen met de index en VIA 6, met meer dan een half miljard euro tot 2,5 miljard euro. Daarmee wil men een aantal engagementen nakomen. Zo stelt men in 2023 onmiddellijk een persoonsvolgend budget ter beschikking aan de automatische toekenningsgroepen. Aan minderjarigen worden bij voorrang budgetten toegekend aan de PAB-aanvragen in het kader van de spoedprocedure en de prioritaire dossiers. De wachtenden in prioriteitengroep 1 krijgen perspectief: er wordt, binnen de budgettaire marges, binnen de twaalf tot achttien maanden na aanvraag een PVB ter beschikking gesteld. Het VAPH bekijkt ook de mogelijkheden van deelbudgetten. Dat gebeurt op basis van de ervaringen van 1100 zorgvragers die in 2022 een budget kregen ter waarde van de helft van hun meervraag. Via de RTH kunnen mensen met een vermoeden van handicap bijvoorbeeld om begeleiding vragen bij de organisatie van huishouden en administratie, of bij de zoektocht naar begeleid werk als dagbesteding.

In 2021 boden 220 RTH-aanbieders ondersteuning aan 13.493 minderjarigen en 14.867 meerderjarigen. Met het zorginvesteringsplan wordt 20 miljoen euro extra

geïnvesteed in de RTH. Het VAPH heeft in het najaar van 2022 een brede oproep gelanceerd voor organisaties naar innovatieve projecten.

Er vond een bevraging plaats bij bijna duizend mensen uit prioriteitengroep 3. Dat was een belangrijke studie om hun noden te kennen. Uit de bevraging blijkt dat er vooral nood is aan praktische hulp voor de diverse gebruikersgroepen. Het VAPH geeft ook aan dat er nood is aan meer individuele begeleiding van de zorgvragers. Niet alle gebruikers hadden nog weet van hun oorspronkelijke zorgvraag, of hun zorgvraag was niet meer actueel. Daarnaast kende niet iedereen zijn of haar rechten op een tegemoetkoming. Deze aandachtspunten worden bekeken in de verdere opmaak van de acties om de persoonsvolgende financiering te verbeteren. Het is een belangrijke studie om samen met het VAPH en de sector mee aan de slag te gaan.

5.7. Zorginfrastructuur

Welzijn kon de investeringsnoden die zich de voorbije jaren aandienden, vrij goed honoreren. Alleen de ziekenhuizen vormen een apart verhaal. Er wordt voor 2023 90 miljoen euro gereserveerd als machtiging om investeringsdossiers in de ziekenhuizen goed te keuren. Nieuwe bouwdoosiers worden ook afgetoetst aan het nieuwe zorgstrategische kader, en zo zullen een aantal bouwprojecten ter goedkeuring voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering. De minister ziet enorme opportuniteiten om verder te verduurzamen in de welzijnsvoorzieningen. Daarom komt er een mogelijkheid om gratis energieaudits uit te voeren in functie van energiebesparende maatregelen, die dan voortvloeien uit die audits. Zowel in 2023 als in 2024 wordt er 50 miljoen euro beschikbaar gesteld voor renteloze leningen, zodat instellingen kunnen investeren in hernieuwbare energie of verduurzaming.

Het VIPA blijft de sectoren stimuleren en ondersteunen op een aantal vlakken zoals ventilatie, duurzaamheid, brandveiligheid en kwaliteit. Om de gestegen inflatie op te vangen komt er een voorstel om het indexatiemechanisme van de klassieke subsidies aan te passen. Daarbij wordt op het moment van ingebruikname ook in een extra indexatie voorzien.

5.8. Preventie

Een volgend belangrijk thema is preventie: het bevorderen en beschermen van de gezondheid, het voorkomen en de vroegdetectie van infectieziekten en aandoeningen, en het voorkomen en zo nodig indijken van ziekte-uitbraken. Daarbij is de doelstelling het realiseren van gezondheidswinst over de hele bevolking, en het verkleinen van sociale ongelijkheden op het vlak van gezondheid. Het stimuleren van een gezonde levensstijl heeft een effect op veel risico's en ziektes, en blijft dus een belangrijk aandachtspunt.

Onder preventie valt ook het vaccinatiebeleid. COVID-19 en de bijbehorende vaccinaties zullen relevant blijven voor de prioritaire doelgroepen in 2023. De minister wijst erop dat de coronavaccinaties het beleid sterk beïnvloed hebben. Het is de bedoeling om coronavaccinaties zo snel mogelijk te integreren in het reguliere circuit via de huisarts of de bedrijfsarts, en niet meer in vaccinatiecentra. De administratie is in elk geval volop bezig met de uitwerking en de operationalisering. Enkel de monodosissen vormen momenteel nog een knelpunt.

Ook andere vaccinaties spelen een belangrijke rol. Zo blijft het realiseren van een hoge vaccinatiegraad bij kinderen en kwetsbare zwangere vrouwen een belangrijk aandachtspunt in 2023. Er wordt ook gewerkt aan een nieuwe Vlaamse gezondheidsdoelstelling voor vaccinaties.

Een tweede onderdeel is het klimaatgezondheidsplan. Daarbij is interactie met andere beleidsdomeinen relevant. In 2023 ligt het accent op klimaat en gezondheid, vanuit de invalshoek 'Health and wellbeing in all policies'. Minister Hilde Crevits verwijst ook naar de Green Deal Duurzame Zorg, waarbinnen preventie een belangrijke invalshoek vormt. Een gezonde en natuurlijke leefomgeving is cruciaal. Diverse acties van de Green Deal spelen daarop in, waardoor het een belangrijk onderdeel kan worden van de omvattende duurzaamheidspuzzel die Vlaanderen momenteel legt. Tegen eind 2023 wil de minister een nieuwe gezondheidsdoelstelling afkloppen tijdens de geplande gezondheidsconferentie.

5.9. Mentaal welzijn

Minister Hilde Crevits wijst erop dat het belangrijk is om mentaal welzijn bespreekbaar te maken en in te zetten op het bevorderen van gezondheid en welzijn. Zo kan men ten eerste voorkomen dat ernstige problemen zich ontwikkelen. Zich goed voelen en goed kunnen functioneren in de samenleving vraagt een holistische kijk op gezondheid. Mentale gezondheid heeft net zoveel belang als fysieke gezondheid, het is alleen minder zichtbaar. De bewustwording neemt toe maar er is nog een enorme weg af te leggen. Iedereen kan daarbij helpen want het vraagt in de eerste plaats respect voor en oprechte betrokkenheid met wie het mentaal moeilijk heeft. Vlaanderen zet in op bevordering van geestelijke gezondheid, suïcidepreventie, en op een toegankelijk en goed georganiseerd continuüm van preventie, psychosociale hulpverlening en gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg.

Er worden ook methodieken en instrumenten ontwikkeld, en men probeert ook extra doelgroepen te bereiken. Zeker de onlinehulpverlening voor jongeren is een groot succes. De hulpverlening wordt ook verder uitgebouwd, met een belangrijke focus op hulp voor kinderen en jongeren, en op gezinnen. In 2023 wordt er geïnvesteerd in de uitbreiding van de capaciteit van de CGG's. Die uitbreidingsmiddelen worden toegekend aan zeven CGG's in de ondergefinancierde regio's. In uitvoering van het decreet van 5 april 2019 betreffende de organisatie en de ondersteuning van het geestelijke gezondheidsaanbod wordt het hervormingstraject CGG-CAR voortgezet, als onderdeel van een grotere transitie naar geïntegreerde en persoonsgerichte zorg.

5.10. Crisisondersteuning

Tot slot vormt ook crisisondersteuning een belangrijk onderdeel van het welzijnsbeleid. Niet alleen gezinnen trekken aan de alarmbel maar ook de zorgvoorzieningen zien hun facturen stijgen. Daarom wordt eenmalig 60 miljoen euro uitgetrokken om tegemoet te komen aan de gestegen energiekosten. Er is in 60 miljoen euro voorzien voor de organisaties in het beleidsdomein WVG, en 7 miljoen euro voor de versterking van de CAW's en voor schuldbemiddeling om gezinnen te ondersteunen. Ook daar zijn de vragen aanzienlijk gestegen. Er is ten slotte 38,5 miljoen euro gereserveerd voor rechthebbenden van de sociale toeslag bij het groeipakket. Wat het groeipakket betreft, is de vergoeding voor de halfwezen gevoelig opgetrokken.

Ook het COVID-19-virus blijft aandacht opeisen. Het wordt een virus waar men wellicht periodiek mee geconfronteerd wordt. Minister Hilde Crevits pleit voor alertheid waarbij men klaarstaat om curatief en preventief te reageren. De brede verspreiding van de herfstbooster speelt daar een cruciale rol in. De situatie wordt van nabij opgevolgd, zodat men, mocht dat nodig zijn, opnieuw bijzondere gezondheidsbeschermende maatregelen kan nemen. Er wordt een coronaprovisie van 40 miljoen euro aangelegd om eventuele noden op te vangen.

6. Ontwerp van programmadecreet

In het ontwerp van programmadecreet zijn, naast de aanpassingen aan het groeipakket, nog enkele technische bepalingen opgenomen ter creatie van een decretale basis voor een aantal subsidies inzake lokaal sociaal beleid, vrijwilligerswerk en het uitvoeren van de sociale akkoorden.

7. Besluit

Minister Hilde Crevits pleit ervoor om te luisteren naar mensen, bezorgd te zijn om mensen en in dialoog verder te zoeken naar oplossingen. Zeker in vluchtige tijden, waarin de ene crisis nog niet gekristalliseerd is of de volgende zich al aandient, en waarin het geruis van sociale media een boodschap vaak overstemt, is engagement nodig. Ze besluit dat er veel werk aan de winkel is maar dat er ook veel engagement is. Budgetten zijn een deel van het verhaal maar de manier waarop ze worden ingezet is even belangrijk.

II. Algemene bespreking

1. Uiteenzetting door Tine van der Vloet

Tine van der Vloet stelt dat het voor het beleidsdomein WVG een atypische legislatuur was: 2020 en 2021 werden gedomineerd door de coronapandemie waardoor het maatschappelijke leven op pauze werd gezet. Corona legde een zware druk op het zorgsysteem en op het mentale welzijn van de bevolking. In 2021 was er de start van de succesvolle vaccinatiecampagne, en dat succes werd in 2022 voortgezet met de boostercampagne.

Hoewel de coronapandemie bedwongen lijkt, ziet de spreker talrijke andere uitdagingen. Ten eerste legt het grote personeelstekort in de welzijnssector enorme druk op het werkveld. Dat is merkbaar in de hele sector. Er zijn al stappen gezet met VIA 6 maar er moet nog heel wat werk worden verricht op dit domein.

Ten tweede leggen de stijgende energieprijzen druk op de Vlaamse gezinnen en op de zorgvoorzieningen. De Vlaamse Regering maakt 200 miljoen euro aan energiesteun vrij, waarvan een deel is uitgetrokken voor de welzijnsvoorzieningen. Bij VIPA kunnen gratis energiescans en renovatieondersteuning worden aangevraagd.

Gezinnen worden extra ondersteund door het groeipakket opnieuw met 2 procent te indexeren, door de sociale toeslagen te verhogen en door de groep rechthebbers uit te breiden. Personen die recht hebben op de sociale toeslag zullen ook twee keer een bonus van 100 euro ontvangen.

De veiligheid van de kinderopvang werd in 2022 onder de loep genomen in de onderzoekscommissie. In haar eindverslag schuift de onderzoekscommissie 75 aanbevelingen naar voren om het vertrouwen in de kinderopvang te herstellen. De sector verdient dat want de overgrote meerderheid zorgt dagelijks met hart en ziel voor de allerjongsten.

Daarnaast voorziet de Vlaamse Regering in een verdere investering in de kinderopvang. Er zal alvast tot 2027 jaarlijks 100 miljoen euro extra naar de sector vloeien. Hiermee worden de subsidies op verschillende trappen verhoogd en aangepast zodat kindbegeleiders een betere verloning kunnen krijgen. Er wordt onderzocht of en hoe de kind-begeleiderratio kan worden verlaagd. Op die manier wordt de job aantrekkelijker en daalt de werkdruk.

Er wordt verder geïnvesteerd in jeugdhulp en geestelijke gezondheidszorg. Er wordt extra geïnvesteerd in de CGG's en er wordt sterk ingezet op de provincie. Er gaat bijzondere aandacht naar hulp voor jongeren en kinderen.

In de jeugdhulp wordt er verder ingezet op de ontschotting en samenwerking om te voorkomen dat jongeren door de mazen van het net glijpen. De spreker hoopt dat de conceptnota Vroeg & nabij op korte termijn wordt ingediend zodat de commissie die kan bespreken.

Ook de residentiële ouderenzorg kampt sinds de coronacrisis met een personeelstekort. Woonzorgcentra en ook ziekenhuizen moeten afdelingen sluiten. De zorg staat voor een kritiek punt ondanks de grote investeringen die werden doorgevoerd. De spreker hoopt dat snel werk wordt gemaakt van de ouderenzorg van de toekomst, met minder regelnevel, minder administratieve last en meer tijd voor zorg en levenskwaliteit. De toekomstige persoonsvolgende financiering moet worden voorbereid. Er kunnen lessen worden getrokken uit de VAPH-sector.

Wat de wachtlijsten voor personen met een handicap betreft, zijn er grote stappen gezet. De meest dringende vragen worden binnen een termijn van achttien maanden aangepakt. Dat mag historisch worden genoemd. Tine van der Vloet heeft reeds eerder aandacht gevraagd voor de andere prioriteitengroepen. Het vastleggingskrediet voor het VAPH stijgt naar 2,5 miljard euro. De stijgende trend wordt recurrent doorgezet. Het blijft echter belangrijk om zoveel mogelijk mensen te helpen met een persoonsvolgend budget.

De bevraging van prioriteitengroep 3 is afgerond en online beschikbaar. Dat moet de basis vormen om perspectief te bieden aan de grootste groep wachtenden. In prioriteitengroep 2 gaat vanaf 1 december 2022 een proefproject van start. De spreker vindt het belangrijk om dat goed te monitoren en er lessen uit te trekken.

De Vlaamse sociale bescherming zet sterk in op digitalisering. De komende tijd zullen ook de psychiatrische verzorgingstehuizen, de initiatieven voor beschermd wonen, de revalidatieconventies en de multidisciplinaire begeleidingsequipes worden ingekanteld. Het Overnamedecreet van 6 juli 2018 komt aldus te vervallen.

De huidige Vlaamse sociale bescherming is voor N-VA geen eindpunt. In de toekomst moet een verdere uitbreiding mogelijk worden gemaakt, waardoor wie zorg nodig heeft een duidelijk en eenvoudig systeem ter beschikking heeft waarbij geen herhaalde testen of inschalingen meer nodig zijn. De Vlaamse sociale bescherming zal dan persoonsvolgend zijn, waarbij de cliënt centraal wordt geplaatst. N-VA leest in de beleids- en begrotingstoelichting een goede aanzet om in 2023 opnieuw een grote stap voorwaarts te zetten. De zorgverzekering uit 1999 is inmiddels geëvolueerd tot een systeem met een budget van bijna 5 miljard euro.

De N-VA ziet heel wat mogelijkheden in de beleids- en begrotingstoelichting. De resterende jaren van de bestuursperiode moeten er knopen worden doorgemaakt, moet er perspectief worden geboden en moeten er lessen worden getrokken uit wat vroeger is misgelopen.

2. Uiteenzetting door Immanuel De Reuse

Volgens *Immanuel De Reuse* hebben COVID-19 en de coronacrisis het beleid vertraagd. Daar zijn de Oekraïne-crisis en de daaraan gekoppelde energiecrisis bij gekomen. Hij is van oordeel dat een inhaalbeweging nodig zal zijn om nieuw beleid uit te werken en aan de slag te gaan met de aandachts- en knelpunten. In het beleidsdomein WVG is nog heel wat werk aan de winkel.

Ten eerste is er het nijpende personeelstekort dat zich recent manifesteerde in de ouderzorg: een aantal woonzorgcentra moeten afdelingen sluiten. Dit probleem doet zich in alle sectoren voor. Daarom is het opmerkelijk dat het woord personeelstekort in de beleids- en begrotingstoelichting niet terug te vinden is, terwijl de minister in haar toelichting het woord personeelsproblematiek gebruikte.

Volgens Immanuel De Reuse is een plan van aanpak cruciaal om dit tekort weg te werken. Hij herhaalt zijn eerdere oproep om een stuurgroep in het leven te roepen met vertegenwoordigers van het brede werkveld, het beleidsdomein Welzijn, maar ook van de beleidsdomeinen Onderwijs, Economie of Media die het plan van aanpak monitoren en bijsturen. Hij is ook van mening dat het cruciaal is voor goed beleid om accuraat cijfermateriaal te verzamelen, zowel over de in- als de uitstroom.

Een ander woord dat volgens de spreker ontbreekt in de beleids- en begrotingstoelichting is wachtlijsten. Die blijven voorkomen en aangroeien in de sector van de personen met een handicap en in de geestelijke gezondheidszorg, waar schrijvende gevallen zijn van mensen die niet geholpen worden en vruchteloos op de deur van de hulpverlening kloppen.

Verder is Immanuel De Reuse van mening dat er te weinig specifieke doelstellingen voor de geplande investeringen worden vooropgesteld. Specifieke doelstellingen worden gemakkelijker bereikt. Hij pleit niet alleen voor een uitbreiding van de huidige systemen maar ook voor analyse en reflectie.

Hij is tevreden met de indexering met 2 procent van het basisbedrag van het groeipakket, een substantieel onderdeel van het budget, maar vindt dat niet meer dan een eerste stap naar een hernieuwde koppeling met de index. Deze stap zou logisch en rechtvaardig zijn op een moment dat alle gezinnen geconfronteerd worden met de stijgende levensduurte. Zoals minister Hilde Crevits aanhaalde vraagt de SERV een evaluatie van het groeipakket. Immanuel De Reuse wil dat ten volle ondersteunen. Hij is van oordeel dat enkel een 360 gradenevaluatie – waarbij alle actoren, zowel het veld als de commissie, inbreng hebben en bijgevolg niet alleen de administratie – gedragen en slagkrachtig zal zijn.

Vlaams Belang vindt het positief dat het kwaliteitsaspect van de zorg in deze beleids- en begrotingstoelichting centraal staat, en dat er in meer sectoren kwaliteitsindicatoren zullen worden ontwikkeld. Kwaliteitsvolle zorg is essentieel en noodzakelijk gezien de wantoestanden in de kinderopvang en de woonzorgcentra. Volgens Immanuel De Reuse is de noodzakelijke positieve beeldvorming, waar minister Hilde Crevits ook naar verwijst, gekoppeld aan dat kwaliteitsaspect.

Zorg moet er zijn voor iedereen: nabij, toegankelijk en veilig. Het hulpaanbod moet steeds afgestemd worden op de noden van de bevolking. Daarom moeten er inspanningen geleverd worden om diensten en voorzieningen op het vlak van zorg en welzijn te optimaliseren en op elkaar af te stemmen.

Een versnippering van bevoegdheden mag een kwaliteitsvol en efficiënt gezondheidsbeleid niet in de weg staan, en dat is volgens Immanuel De Reuse nu wel het geval. Daarom betreurt hij dat de toelichting geen enkele verwijzing bevat naar overleg met het federale niveau. Hij verwijst hierbij ook naar de conceptnota van de Werkgroep Institutionele Zaken over de optimalisering van de huidige bevoegheidsverdeling, waarin hetzelfde gevraagd wordt (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1347/1). Hij roept op om alle bevoegdheden inzake zorg in Vlaamse handen te brengen.

3. Uiteenzetting door Freya Saeys

Freya Saeys stelt dat 2022 een jaar met grote uitdagingen was. Er is de inflatie als gevolg van de oorlog in Oekraïne, die zowel gezinnen als voorzieningen treft. Dat maakt dat daarvoor in 2023 ook middelen worden vrijgemaakt. Dat gebeurt onder andere voor het groeipakket, waarbij gefocust wordt op de zwaksten in de samenleving door het verhogen van de sociale toeslag. Daarnaast wordt de doelgroep met meer dan 70.000 kinderen uitgebreid. Voor voorzieningen in de welzijnssector wordt 59.000 euro extra uitgetrokken voor de dekking van de hogere energiekosten. Uiteraard worden ook de lonen gefinancierd die worden aangepast bij het overschrijden van de spilindex.

Volgens *Freya Saeys* is het tekort aan handen een van de grootste uitdagingen. Eigenlijk is elke sector in de maatschappij op zoek naar extra handen. Naast het niet ingevuld krijgen van openstaande vacatures, is er ook een grote uitstroom uit de zorgsector. Er moet zowel ingezet worden op de instroom – jongeren overtuigen van de schoonheid van het zorgberoep – als op zijinstroom. Mensen die al wat verder gevorderd zijn in hun carrière zoeken vaak nieuwe uitdagingen. Die uitdagingen bieden geregeld maatschappelijke meerwaarde, waarbij authentiek contact met anderen centraal staat. Welzijn is bij uitstek een sector waarin maatschappelijke meerwaarde gecreëerd kan worden. Vaak zijn bepaalde diploma's vereist. Er moet worden bekeken hoe mensen daarin begeleid kunnen worden. Misschien hebben ze elders verworven competenties die aangevuld kunnen worden met enkele opleidingsmodules. Het moet daarnaast mogelijk zijn om de studie voor zorg- of verpleegkundige met een job te combineren. Zo kunnen logistieke medewerkers met die ambitie een opleiding op hun werkplaats volgen. Het is tot slot belangrijk om flexibel te zijn, zonder in te boeten aan kwaliteit.

Freya Saeys haalt KB 78 aan dat bepaalt wie welke medische handelingen mag stellen. Heel wat handelingen kunnen immers ook uitgevoerd worden door niet-verpleegkundigen en niet-zorgkundigen. Mantelzorgers stellen deze handelingen permanent in de thuissituatie. Ze hoopt dat het regelgevend initiatief rond de bewaamde helper snel gerealiseerd zal worden want dat zou soelaas kunnen bieden. Op die verschuivingen moet blijvend aangedrongen worden. De spreker betreurt evenwel dat de flexi-jobs op bepaalde beroepsbeoefenaars, zoals zorg- en verpleegkundigen, niet van toepassing zijn. Dat zou volgens haar een meerwaarde kunnen zijn.

Zowel in de woonzorgsector als in de kinderopvang zijn vandaag oplossingen nodig ter ondersteuning van het personeel. Tijdens de hoorzittingen over het personeelstekort in de woonzorgcentra (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 967/2) en ook in gesprekken met mensen uit de kinderopvang hoort *Freya Saeys* steeds de vraag naar logistieke functies en het inschakelen van huismoeders. Door dat te doen, zouden zorg- en verpleegkundigen en kinderbegeleiders ontlast kunnen worden, zodat zij zich kunnen focussen op de essentie van hun job. De spreker vraagt zich af waarop gewacht wordt om die functie structureel in te bouwen, terwijl verder gewerkt wordt aan voldoende instroom en zijinstroom van verpleeg- en zorgkundigen en kinderbegeleiders.

Een derde problematiek waar in 2022 tegenaan wordt gelopen, zijn de wantoestanden in de kinderopvang. De onderzoekscommissie heeft een scherpe analyse gemaakt als basis voor een reeks aanbevelingen. Op 11 oktober 2022 werd de vooruitgang in de realisatie van deze aanbevelingen besproken in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1496/1). Recent kwamen echter opnieuw schrijnende verhalen naar buiten. Er is nog heel wat werk aan de winkel. Bij verontrustende klachten moet snel en adequaat ingegrepen worden, maar dat blijkt nog steeds problematisch. Het is een slag in het gezicht van alle kinderdagverblijven die elke dag het beste

van zichzelf geven en schitterend werk leveren. Dat meerdere klachten steeds kunnen terugkomen en jarenlang het voorwerp kunnen zijn van remediëringstrajecten, is onaanvaardbaar. De spreker hoopt dat de zaken waarop minister Hilde Crevits wil inzetten en die geformuleerd werden tijdens de onderzoekscommissie, snel progressie kennen. Want zij bleef op haar honger tijdens de voortgangsrapportage van 11 oktober 2022 en hoopt tijdens de volgende rapportage in december 2022 alvast meer antwoorden te krijgen.

De onderzoekscommissie heeft ook budgettaire gevolgen voor 2023. Een eerste noodzakelijke stap vooraleer op kwaliteitsmaatregelen kan worden overgegaan, is de gelijkschakeling van de subsidiëring tussen trap 2A en trap 2B, de mogelijkheid voor voorzieningen om van trap 0 naar trap 1 te evolueren, de verhoging van de basissubsidie op trap 1 en ook de mogelijkheid voor drieduizend plaatsen op trap 1 om over te gaan naar trap 2A. Het zal de komende jaren noodzakelijk zijn om de verdere overstap van voorzieningen van trap 0 en 1 naar trap 2A mogelijk te maken. De spreker hoopt dat de minister dat ook als een prioriteit beschouwt.

De kind-begeleiderratio wordt niet vergeten: de benchmark met andere landen komt er net als overleg met de sector over hoe een verbeterde ratio ingevuld kan worden. Momenteel worden de noodzakelijke extra kinderbegeleiders niet gevonden. Ook daar moet naar gekeken worden als nagedacht wordt over het verbeteren van de ratio. Er is al gezegd dat gestart zal worden met een betere ratio voor baby's. In theorie is dat een gerechtvaardigde denkpiste, meent Freya Saeys, alleen zijn er heel wat kinderopvanginitiatieven met verticale leefgroepen, waar alle leeftijden worden opgevangen in één leefgroep en de leeftijdssamenstelling van de groep geregeld wijzigt. Er moet goed overlegd worden met de sector over het verbeteren van de ratio, in combinatie met de eventuele introductie van logistiek personeel.

Freya Saeys betreurt dat de commissie nog geen enkele tekst over Vroeg & nabij heeft kunnen bespreken. Zij stelt immers vast dat de betrokken sectoren er opmerkingen over hebben. Zo heeft het VAPH een negatief advies uitgebracht omdat kinderen met een handicap nauwelijks in de tekst voorkomen omdat een PAB in vergelijking met andere sectoren eerder als een afwijkend financieel instrument wordt gezien dan als een degelijk instrument voor integratie van die specifieke doelgroep. Ze hoort dat de angst bestaat dat er nog maar eens een netwerk bij komt bovenop alle andere. In deze commissie is al vaak gepraat over het kluwen aan netwerken. Bijkomende middelen moeten in de eerste plaats naar handen op de werkvloer gaan en niet naar netwerken.

In de eerstelijnsgezondheidszorg wordt het tekort aan huis- en tandartsen alsmaar duidelijker. De studie van Domus Medica, VIVEL en UGent liegt er niet om: 60 procent van de praktijken heeft een gedeeltelijke patiëntenstop en 13 procent een volledige. De helft van de huisartsen wijt dat aan de werkdruk: 44 procent stelt dat de werkdruk zeer zwaar begint door te wegen en 15,4 procent vindt het onhoudbaar. Een kwart van de huisartsen ten slotte zal zijn activiteit binnen de vijf jaar stopzetten. Volgens Freya Saeys is er onvoldoende gekeken naar wat er op het terrein zelf gebeurt. Deze problematiek sleept al jaren aan. Ze vindt het goed dat er een instrument is om te kijken naar wat er op het werkveld gebeurt. Die cijfers zijn nodig om de quota te bepalen en om het interfederaal adviesorgaan ervan te overtuigen om extra studenten geneeskunde te laten starten. Dat gebeurt met het oog op een hogere instroom in de studie geneeskunde, maar de spreker vraagt of er een gelijkaardige oefening wordt gepland voor tandartsen, want ook daar zijn er wachtlijsten. Om het beroep aantrekkelijker te maken, is in ondersteuning voorzien in huisartsarme gebieden. Volgens de spreker zijn er momenteel echter overal huisartsarme gebieden. Wie huisartsen extra wil ondersteunen, moet hen eerst en vooral bevrijden van alle attesten. Dat is een belangrijk issue dat voor ademruimte zou zorgen.

De geestelijke gezondheidszorg ligt Freya Saeys na aan het hart. Er beweegt momenteel veel. Er is de integratie van CAR's en CGG's, wat een goed initiatief is. De terugbetaling van de eerstelijnspsychologen op federaal niveau juicht ze eveneens toe. Maar ondanks die extra middelen worden de wachtlijsten niet korter. Er wordt gezocht naar goede afstemming van alle actoren zodat mensen op de juiste plaats terecht komen, maar Freya Saeys vraagt zich af of de recent genomen initiatieven invloed hebben op de wachtlijsten aangezien het aantal mensen met psychologische problemen tijdens de coronacrisis is toegenomen.

Freya Saeys heeft het afsluitend over preventie. Ze pleitte al meermaals voor de structurele introductie van zelftests in het bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker. De eerste resultaten van de proefprojecten waren goed. Zelftests kunnen vrouwen bereiken die zich niet laten testen. Het is belangrijk om daar verder op in te zetten. Daarnaast pleit ze ook voor nieuwe bevolkingsonderzoeken. Recent nog zijn enkele bekende mannen uit de kleren gegaan om het onderzoek naar prostaatkanker uit de taboesfeer te halen. Dit type van kanker wordt immers vaak pas in een laat stadium ontdekt. Er is ook het Europese 'Beating Cancer Plan', waarin wordt gepleit voor nieuwe bevolkingsonderzoeken naar long-, maag- en prostaatkanker. Freya Saeys weet dat hierop verschillende visies bestaan, maar op dit moment heeft men enkel opportunistische screenings. Ze vraagt zich af of dat beter is dan in te zetten op bevolkingsonderzoek, waarbij vermeden kan worden dat patiënten hun diagnose laattijdig krijgen, vele dure behandelingen moeten ondergaan of er snel aan overlijden.

4. Uiteenzetting door Katrien Schryvers

Katrien Schryvers benadrukt hoe tevreden ze is om minister Hilde Crevits terug te zien omdat zij een krachtige beleidsmaker is op een belangrijk beleidsdomein. De legislatuur is gestart met een budget van 12,5 miljard euro voor Welzijn, op zich al een enorm bedrag, maar in de twee begrotingsjaren die daarop volgden, is dat alleen maar gestegen, en in 2023 bedraagt het niet minder dan 15,5 miljard euro: een stijging met bijna een kwart.

Die bijkomende miljarden euro's zijn niet te herleiden tot een aantal indexeringen. Er worden deze legislatuur een aantal grote dossiers aangepakt, waarvoor recurrent grote budgetten worden ingezet. Een voorbeeld is het gelijktrekken van de subsidiëring van ROB en RVT, wat lang een pijnpunt was. Hierdoor kunnen woonzorgcentra extra mensen inzetten voor de zorg en levenskwaliteit van zwaar zorgbehoevenden. Andere voorbeelden zijn het zorginvesteringsplan voor personen met een handicap waardoor alle wachtenden in prioriteitengroep 1 een budget krijgen, of VIA 6 dat zorgt voor een betere verloning en kwaliteit van werken in de sector.

Katrien Schryvers gaat in op een aantal grote investeringen die in 2023 op de agenda staan. Er zijn investeringen in de kwaliteit en de veiligheid van de kinderopvang, in uitvoering van de aanbevelingen van de onderzoekscommissie. Er komt een gevoelige uitbreiding van Zorginspectie en van de dienst dossierbeheer bij Kind en Gezin, en er wordt geïnvesteerd in een performant IT-systeem. Daarnaast gaat er 92 miljoen euro rechtstreeks naar de kinderopvang om de sector financieel leefbaar te houden en stappen te zetten richting een gelijk speelveld. Dat moet op korte termijn meer financiële ademruimte geven aan initiatieven zodat ze extra kunnen inzetten op personeel en kwaliteit.

Tegelijkertijd worden ook hervormingen op lange termijn voorbereid. Het gaat onder meer over de gewenste kind-begeleiderratio, waarvoor het Steunpunt WVG tegen het voorjaar van 2023 een onderbouwde benchmark zal opmaken. Er moet ook werk worden gemaakt van een onderbouwde wetenschappelijke studie om te zien welke de beste kind-begeleiderratio is met leeftijdsdifferentiatie.

In de toekomstvisie op de kinderopvang gaat het ook over andere vraagstukken, bijvoorbeeld over welke doorstroommogelijkheden men in de kinderopvang wil uitwerken, hoe men de doorgaande lijn tussen voorschoolse opvang en het kleuteronderwijs wil versterken, of wat er nodig is om de pedagogische kwaliteit van de opvang te verbeteren. Samen met de sector, experts en belanghebbenden moet die toekomstvisie concreet vorm krijgen. Katrien Schryvers roept op om dat participatieve traject ter harte te nemen. De sector is divers, wat maakt dat participatie niet altijd gemakkelijk te organiseren is, maar het is wel noodzakelijk om tot een breed gedragen toekomstvisie te komen.

De betaalbaarheid van de woonzorgcentra is een ander dossier waar grote stappen vooruit worden gezet. Voor Katrien Schryvers is dat een prioriteit, die ook in het regeerakkoord staat. Een verblijf in een woonzorgcentrum is een dure aangelegenheid, zeker voor ouderen met een klein pensioen en weinig eigen middelen. Het zorgbudget voor zorgbehoevende ouderen kan die ouderen daarin tegemoetkomen, maar bewoners putten hun rechten niet altijd uit. Voor veel bewoners is de zorgzwaartecategorie waarin ze ooit werden ingeschaald misschien niet meer accuraat. Bovendien zijn de kosten voor elke bewoner ongeveer gelijk, of men nu meer of minder zorgbehoevend is.

Daarom werd in het regeerakkoord afgesproken om bewoners administratief in dezelfde categorie in te schalen, waarbij het budget enkel nog zou worden bepaald op basis van financiële draagkracht en gezinssamenstelling, en niet meer op basis van zorgzwaarte. Dat wordt nu effectief gerealiseerd, en een jaar sneller dan initieel gepland. Voor een groot deel van de bewoners leidt dat ertoe dat het zorgbudget gevoelig wordt opgetrokken. Gemiddeld komt dat neer op een bedrag tussen de 120 en 205 euro per maand extra, boven op de indexering van het zorgbudget, en boven op het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevendenden dat die mensen al hadden.

Het budget voor zwaar zorgbehoevendenden wordt opgetrokken met 5 euro per maand tot 135 euro. Dat maakt dat Vlaanderen, boven op de investeringen in de woonzorgcentra, voor de meest kwetsbare en zorgbehoevende ouderen nog tot ruim 800 euro per maand kan bijpassen voor de betaalbaarheid van het woonzorgcentrum. Als men dat rekent bij het pensioen, dan zet de Vlaamse Regering grote stappen voor de betaalbaarheid van woonzorgcentra.

Naast de maatregelen op het vlak van inkomen moet er ook gekeken worden naar de factuur van het woonzorgcentrum. Er wordt al langer ingezet op een sterk controlebeleid op de dagprijzen, maar tot op vandaag blijkt de woonzorgfactuur niet overall transparant te zijn. Oudere zorgbehoevende mensen hebben het recht om te weten wat er gebeurt met het geld dat in de dagprijs vervat zit. Dat principe wordt al toegepast in voorzieningen voor personen met een beperking, en dat zou ook moeten gelden in de ouderenzorg. Ze vindt het positief dat er in 2023 verder werk wordt gemaakt van transparantere facturen en boekhouding.

Een derde groot dossier is de versterking en de uitbreiding van de sociale toeslag voor kwetsbare gezinnen in het groeipakket. Ze stelt vast dat de bedragen worden opgetrokken met 15 euro per maand. Ook de inkomensgrenzen worden opgetrokken, zodat meer dan 20.000 kinderen recht zullen hebben op de hoogste toeslag. Nog eens 51.000 kinderen die vandaag net uit de boot vallen, zullen voortaan ook toegang krijgen tot de sociale toeslag. Daarnaast wordt er in 2022 en 2023 een bijkomende premie voorzien van 100 euro voor elk kind dat een sociale toeslag ontvangt. Die maatregelen maken dat de sociale toeslag welvaartsvast blijft, wat in de huidige context niet evident is. Het maakt een groot verschil voor kwetsbare gezinnen.

De meest acute uitdaging in 2023 is het grote personeelstekort. De zorgvragen nemen almaar toe in alle domeinen, maar de beschikbaarheid van personeel stijgt

niet in verhouding mee. Dat maakt dat geplande en noodzakelijke capaciteitsuitbreidingen op de helling komen te staan, en dat de bestaande capaciteit op heel wat plaatsen onder druk komt te staan. Ze denkt aan kinderinitiatieven die hun werking terugschroeven, woonzorgcentra die een opnamestop doorvoeren of leefgroepen in de jeugdhulp die niet op volle capaciteit draaien. Dat komt de kwaliteit van de dienstverlening niet ten goede.

In de afgelopen periode zijn al heel wat stappen gezet om de instroom in de sector te versterken, en dat gebeurt ook in 2023. Voldoende instroom is essentieel, maar ook het tegengaan van uitstroom is belangrijk. In 2023 zal het Steunpunt WVG de uitstroom uit de zorg- en welzijnssector in kaart brengen. Men moet niet wachten op de resultaten daarvan om al sectorspecifieke maatregelen te treffen om uitstroom tegen te gaan. Het gaat dan niet enkel om verloning, maar bijvoorbeeld ook om arbeidsorganisatie, de ergonomische belasting van het werk, en de mate waarin men ondersteund wordt en zich professioneel kan ontwikkelen.

Een andere grote uitdaging is de doorstart met een nieuw Kwaliteitsdecreet. Het is de bedoeling om de omslag te maken naar een impactgerichte kwaliteitscultuur, die kijkt naar de resultaten die geboekt worden en minder naar de processen. Ook belanghebbenden moeten daarbij sterker aan het woord komen. De nood om de kwaliteit van zorg en dienstverlening op een andere manier in kaart te brengen, wordt in alle sectoren van zorg en welzijn gevoeld. De spreker merkt op dat de feitelijke belevingen en ervaringen van bewoners van woonzorgcentra onvoldoende aan de basis liggen van de manier waarop de zorg georganiseerd wordt, terwijl de manier waarop men zorg en dienstverlening ervaart nochtans belangrijk is. Alleen is het nog niet zo duidelijk hoe dat precies kan worden geoperationaliseerd. Dat is een oefening die in elke sector gemaakt moet worden.

Een belangrijke lijn door de begrotingstoelichting is de nood aan ontschotting en intersectorale samenwerking. De samenwerkingen in de eerstelijnszones en de stappen op het vlak van digitalisering en informatiedeling in zorg- en hulpverlening passen in die dynamiek.

Maar de grootste verschuivingen als het gaat over een andere manier van werken, situeren zich volgens Katrien Schryvers in de jeugdhulp. Om een kind of jongere op een kwaliteitsvolle manier te begeleiden moet er over de muur van de eigen voorziening of de eigen sector worden gekeken. Het gezin en de jongere moeten daarbij centraal staan. Kinderen worden vandaag nog te veel doorgestuurd in de jeugdhulp, terwijl ze net nood hebben aan continuïteit en stabiliteit.

De huidige regelgeving en financiering staan samenwerking tussen voorzieningen en sectoren soms in de weg. Met Vroeg & nabij wil men in 2023 stappen vooruitzetten om uiteindelijk te komen tot een decretaal initiatief en om meer geïntegreerde gezins- en jeugdhulpbeleid ook de nodige ruimte te geven. De spreker noemt het een grote uitdaging, en ze erkent dat daar nog heel wat vragen over zijn. Daarom is het belangrijk dat de sectoren worden meegenomen zodat een doorstart kan worden gemaakt met een breed gedragen toekomstvisie.

De spreker ziet ten slotte ook een aantal kleinere uitdagingen waar al heel wat stappen worden gezet. Ze denkt aan preventie, mentaal welzijn en de bijkomende stappen voor personen met een beperking. Maar de voorbije periode werd men ook geconfronteerd met opeenvolgende crisissen, en in elk van die crisissen was Welzijn steeds sterk betrokken. Iedereen in de welzijnssector kwam extra onder druk te staan. Katrien Schryvers besluit dat de Vlaamse Regering met deze begroting toont dat Welzijn een absolute prioriteit is.

5. Uiteenzetting door Hannes Anaf

Hannes Anaf noemt de situatie van het Vlaamse welzijnsbeleid bijzonder ernstig. Vooruit maakt zich daarover zorgen. In deze begroting wordt in een aantal substantiële extra middelen voorzien maar zowel meerderheid als oppositie weten dat die ontoereikend zijn voor de grote noden. Hannes Anaf stelt vast dat die middelen zonder veel visie worden ingezet, en maakt zich daar het meeste zorgen over. De Vlaamse Regering lijkt de controle op het Vlaamse welzijnsbeleid kwijt te zijn, en dat in verschillende sectoren. Zowel de kinderopvang, de ouderenzorg als de jeugdhulp zijn ontspoord. Deze begroting schuift geen initiatieven naar voren om alles weer op de sporen te krijgen.

Hannes Anaf ziet een ouderenzorg die in brand staat met woonzorgcentra die een opnamestop invoeren. De afgelopen jaren doken in woonzorgcentra veiligheidsproblemen op. Op 22 november 2022 brengt de pers het verhaal van een vrouw die om euthanasie vraagt omdat zij in een woonzorgcentrum werd verkracht. Dergelijke problemen zijn al meermaals besproken. Daarnaast komt ook de betaalbaarheid van woonzorgcentra in het gedrang. Rusthuisfacturen worden alsmaar duurder, en waren al niet goedkoop. Vele woonzorgcentra kampen met een capaciteitsgebrek. Sommige centra komen financieel in de problemen omdat er te veel mensen met een laag zorgprofiel zijn opgenomen. Tegelijkertijd evolueert men opnieuw naar wachtlijsten in de woonzorgcentra, met onbeantwoorde zware zorgvragen.

De vraag rijst hoe milde tot gemiddelde zorgvragen zoveel mogelijk thuis behandeld kunnen worden en woonzorgbedden zoveel mogelijk worden vrijgehouden voor wie ze het meest nodig heeft. Die vraag is pertinentier dan ooit tevoren maar de Vlaamse Regering is met deze oefening niet bezig. De besparingen op het groeipad voor thuis- en gezinszorg gaan immers gewoon door. Voor Hannes Anaf ontbreekt het de Vlaamse Regering aan visie.

Het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood – de invulling van de extra middelen voor de Vlaamse sociale bescherming – is voor een vierde van de rusthuisbewoners een slag in het water. Het zal niet volstaan wanneer de dagprijzen gemiddeld 10 tot 12 procent duurder worden. De spreker vindt het systeem unfair en niet doelmatig. In plaats van te kijken naar het rechtvaardiger maken van de verdeling, wordt de zorgnood voor iedereen artificieel verhoogd, behalve voor wie al de zwaarste zorgnood en de grootste kosten heeft. Voor hen verandert er niks.

Voor personen met een handicap zijn de middelen in 2023 op. Het is een goede zaak dat veel mensen hun budget sneller hebben gekregen want zo zijn veel mensen sneller geholpen. Het is goed dat prioriteitengroep 1 weggewerkt is. Daar werd terecht al lang om gevraagd. Hannes Anaf plaatst hier echter een paar kanttekeningen bij. Zo zal prioriteitengroep 1 opnieuw beginnen vol te lopen. Voor prioriteitengroepen 2 en 3 blijven structurele oplossingen uit. Wie deel uitmaakt van deze groepen, geen budget heeft en niet intekent op het aanbod om voor een half zorgbudget te opteren, heeft geen enkel perspectief meer tot het einde van de legislatuur. Aan het begin van de volgende legislatuur zullen de automatische toekenningsgroepen die nu gefinancierd worden met de onderbenutting eerst structureel gefinancierd moeten worden. De volgende Vlaamse Regering moet bijgevolg eerst de budgetten die al zijn toegekend financieren, alvorens ze extra mensen een zorgbudget kan geven.

Wat de kinderopvang betreft, is er in deze begroting niets te vinden wat nog niet geweten was na de Septemberverslaving. Hannes Anaf stelde toen al dat het goed is dat er extra middelen zijn voor de kinderopvang. Hij vraagt zich af of ze op de juiste manier ingezet worden. De verlaging van de kind-begeleiderratio zou een goed signaal zijn om het vertrouwen van de sector te herstellen. Die maatregel is

broodnodig. De spreker begrijpt dat men eerst een benchmark wil vastleggen maar iedereen weet dat de ratio naar beneden moet.

Het is een goede zaak dat een van de ideeën wordt overgenomen uit het voorstel van decreet tot wijziging van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 943/1). Zo staat er: "Er loopt een traject met de gemandateerde voorzieningen om binnen hun huidig mandaat 'maatschappelijke noodzaak' op een aanklappende manier aan de slag te gaan in verontrustende situaties met ongeborn kinderen." Dat is een goede zaak maar uit de antwoorden op technische begrotingsvragen blijkt dat volledig af te hangen van Vroeg & nabij, dat blijkens verschillende bronnen niet vlot loopt. Het gaat bovendien om een beperkt proefproject. Hannes Anaf herhaalt tevreden te zijn dat de Vlaamse Regering welwillendheid toont en het voorstel volgt om kinderen in nood meer te beschermen dan vandaag het geval is. Daarvoor heeft Vooruit een juridisch kader klaar dat snel behandeld kan worden.

De middelen voor preventief gezondheidsbeleid blijven status quo. Ook daar wordt de boter steeds dunner gesmeerd. Voor de vaccinatie tegen mazelen, bof en rubella in 2023 wordt nog naar middelen gezocht terwijl die in 2022 gereserveerd waren maar niet gebruikt zijn vanwege corona. Die middelen zijn aan iets anders besteed, wat men moeilijk een toonbeeld van goed bestuur kan noemen. Zeker in het licht van wat men geleerd heeft uit de coronaperiode, zou investeren in vaccinatieprogramma's voor kinderen de evidentie zelve moeten zijn.

Voor het bredere welzijnsveld is de bevrozing van de werkingsmiddelen een van de grootste problemen. Alle voorzieningen in het welzijnsbeleid leveren 15 tot 20 procent van hun werkingsmiddelen in, terwijl ze dezelfde kwaliteit van zorg moeten bieden. Als daar de bevrozing van de vorige legislatuur aan wordt toegevoegd, komt men aan een verlies van bijna een derde. In de technische antwoorden staat dat het niet indexeren van de werkingsmiddelen beschouwd kan worden als ongewijzigd beleid. Dat impliceert volgens Hannes Anaf dat de indexering werd afgeschaft voor Welzijn. Hij vindt dat een pijnlijke vaststelling op het moment dat veel zorgorganisaties op hun tandvlees zitten. Talloze mensen hebben dat al aangekaart. Wie zijn prijzen vrij kan bepalen, kan een deel van de besparingen verhalen op de zorgontvanger – wat natuurlijk niet de bedoeling is – maar wie met vastgestelde tarieven moet werken, kan dat niet. Hoe moeten zij dezelfde kwaliteit blijven bieden?

Hannes Anaf blijft erbij dat de beslissing om de bedragen van het groeipakket niet te koppelen aan de gezondheidsindex, onbegrijpelijk is. Toen het groeipakket naar Vlaanderen kwam, leek het een goede beslissing om het los te koppelen van de index en voor 2 procent indexering te opteren. Wanneer de inflatie hard stijgt, moet men echter durven bij te sturen. Dat is goed bestuur. Het is op zich niet slecht dat de besparing van 1 naar 2 procent rechtgezet is, maar het blijft een gigantisch koopkrachtverlies voor 75 procent van de gezinnen. Alle gezinnen die geen sociale toeslag ontvangen, hebben een substantieel koopkrachtverlies van zo'n 300 euro per kind per jaar, naast het verlies van 100 euro per kind sinds januari 2020, wat evenmin wordt rechtgezet. Voor de gezinnen die een sociale toeslag ontvangen, gaat het min of meer om een nuloperatie. Dat verkopen alsof de sociale toeslagen toenemen, is niet correct. Die gezinnen worden immers enkel gecompenseerd voor het koopkrachtverlies dat ze lijden doordat het basisbedrag niet geïndexeerd is.

Hannes Anaf is van oordeel dat de begroting een aantal zaken probeert recht te trekken en vindt het goed dat er op een aantal vlakken in extra middelen wordt voorzien, maar het is onvoldoende om de crisis in de welzijnssector onder controle te brengen. Hij mist de visie die nodig is om het welzijnsbeleid opnieuw op het rechte pad te brengen. Hij twijfelt niet aan de goede intenties, zeker niet van de

mensen die werkzaam zijn in de sector en de verschillende administraties, en evenmin van deze Vlaamse Regering en haar minister van Welzijn. Vooruit maakt zich zorgen over de toestand van het welzijnsbeleid en ziet in deze begroting geen stap of aanzet om dat opnieuw recht te trekken.

6. Uiteenzetting door Jeremie Vaneekhout

Jeremie Vaneekhout start, vooraleer zijn kritiek te uiten, met twee positieve constanten. Ten eerste is het duidelijk dat het welzijnsbeleid over iedereen gaat, en dat er een groot maatschappelijk draagvlak is om daar meer mee te doen en er meer in te investeren. Ten tweede ziet men over de partijgrenzen heen dat er in de sector veel engagement en talent aan de slag is met betrokken zorgmedewerkers die het verschil maken op het terrein. Alleen volstaat dat engagement op het terrein niet.

Jeremie Vaneekhout blikt een jaar terug: corona heerste nog volop, Wouter Beke was nog minister, de onderzoekscommissie nog niet aan de orde en de oppositie mocht niet te negatief zijn omdat dit tot negatieve beeldvorming zou leiden. De situatie is vandaag ernstig. De schandalen in de kinderopvang vindt men ook in andere sectoren van het welzijnsbeleid, en ze leggen een diepere crisis bloot. Het irriteert Groen dat, hoewel de situatie steeds ernstiger wordt, de antwoorden dezelfde blijven als de vorige jaren. De keuzes die de politiek maakt, zijn dezelfde.

De Vlaamse Regering moet zich fundamenteel afvragen of ze niet voor de verkeerde recepten kiest. Wie enkel kijkt naar de titels in de beleids- en begrotings-toelichting, de presentatie en de antwoorden op de technische vragen krijgt de indruk dat de prioriteiten juist zitten. Maar de minister weet waar het misloopt, stelt Jeremie Vaneekhout, en durft toe te geven dat het misloopt.

Nu cd&v meer dan 20 jaar bevoegd is voor Welzijn verkeert het beleid fundamenteel in crisis met wachtlijsten, zorgwekkende situaties en onopgeloste noden op tal van domeinen. Die crisis is niet contextueel, afhankelijk van bijvoorbeeld de coronacrisis of de energiecrisis, maar grotendeels het gevolg van bewuste beleidskeuzes, besparingen en het niet-indexeren van werkingsmiddelen. De Vlaamse Regering kiest ervoor om haar inkomsten te indexeren in tegenstelling tot haar uitgaven op bepaalde domeinen. Dat vindt Jeremie Vaneekhout in de huidige context niet alleen pijnlijk maar ook wereldvreemd.

VIA 6 was een goede eerste stap om de personeelstekorten op te vangen maar daarna zijn er geen initiatieven meer gevolgd. Op het Departement WVG is de voorbije tien jaar meer dan 2 miljoen euro bespaard op personeel en 0,5 miljoen euro op werkingsmiddelen. Gecombineerd met de inflatie zou de minister moeten inzien dat de slagkracht van haar administratie niet groot genoeg kan zijn. De Vlaamse Regering trekt de strop steeds verder aan maar bij problemen zoekt ze wat er misgaat in de administratie. De Vlaamse Regering sluit uit dat de problemen een gevolg zijn van politieke keuzes en verwijst steeds naar het slecht functioneren van de administratie. Jeremie Vaneekhout weet dat minister Hilde Crevits dat probeert te vermijden, maar dat was wel de teneur van de discussie over de kinderopvang. Een teneur die in andere debatten terugkomt.

Als de Vlaamse Regering bespaart, is dat niet onschuldig. Als de minister niet bijstuurt, is dat evenmin onschuldig. Bij het groeipakket en de Vlaamse sociale bescherming, de paradepaardjes van een toekomstige Vlaamse sociale zekerheid, worden er extra drempels opgeworpen en uitkeringen niet geïndexeerd. Men ziet al bijna tien jaar vaste bijdragen, waar in het beste geval een paar euro bijkomen. Wie de reële kosten bekijkt, ziet de Vlaamse Regering mensen in hun gezicht uitlachen.

De Vlaamse Regering krijgt van de federale overheid 5,1 miljard euro voor het groeipakket, en keert daarvan 4,4 miljard uit aan de Vlaamse gezinnen. 0,5 miljard bestemd voor Vlaamse gezinnen verdwijnt in de Vlaamse staatskas en gaat naar andere zaken. Het is een politieke keuze om gezinnen via het groeipakket niet te geven waar ze recht op hebben. De Vlaamse Regering komt niet weg door te antwoorden dat ze de crisis aanpakt die zich nu aandient. Er moeten structurele investeringen komen, en die zijn er in deze begroting niet.

In de ouderenzorg zijn er steeds hogere prijzen voor bewoners, die volgen de koopkracht maar werkingsmiddelen en de andere middelen niet. Tien jaar geleden had niemand zich een opnamestop in woonzorgcentra kunnen inbeelden. Mensen die nood hebben aan woongelegenheden en zorg, worden afgewezen en moeten wachten tot er een plaats vrijkomt.

Groen gelooft in de basisprincipes van Vroeg & nabij, en zal met aandacht toezien op wat er finaal op de agenda komt. Het is lang wachten op het vervolgtraject maar dat betekent hopelijk dat het Departement WVG en de agentschappen zorgvuldig tewerk gaan. Voor Jeremie Vaneekhout moeten daar middelen en medewerkers op het terrein tegenover staan in plaats van extra overleg en structuren. Geld lost niet alles op maar geld en groeipaden zijn wel een deel van het antwoord.

Tijdens de coronacrisis is vaak gezegd dat prioriteit moet worden gegeven aan mentaal welzijn, maar momenteel zijn de wachtrijen te lang. De overheid faalt in een kernopdracht. De prijs van mentaal welzijn in België bedraagt meer dan 20 miljard euro per jaar. Met dat geld kan heel wat opgelost worden met hulpverlening en preventie. Er is bespaard op preventief gezondheidsbeleid in Vlaanderen aan het einde van de vorige en aan het begin van deze legislatuur. Minister Benjamin Dalle heeft gezegd dat Vlaanderen niet te veel wil investeren in preventie omdat de winst voor de federale kas is. Zo cynisch wil Jeremie Vaneekhout nooit aan politiek doen. De gezondheid van de Vlaming is geen speelbal in een institutioneel spel.

Jeremie Vaneekhout beaamt dat een historische oefening is uitgevoerd met de eerstelijnszones, maar hij maakt zich zorgen: de eerstelijnszorg staat of valt bij de rol van bijvoorbeeld huisartsen. Er zijn in Vlaanderen plaatsen waar er huisartsentekorten zijn. Huisartsen en apothekers in de eerstelijnszones geven aan dat er veel geïnvesteerd wordt in overleg en coördinatie, maar dat ze er weinig uit halen. Als het engagement vrijblijvend blijft, zal het moeilijk zijn om dat op lange termijn te institutionaliseren.

Jeremie Vaneekhout herhaalt tot besluit dat er een fundamentele crisis is. De Vlaamse Regering durft af en toe te erkennen dat er een crisis is maar formuleert geen antwoorden. Ze heeft geen plan of visie over waar Vlaanderen binnen tien jaar wil staan. Er is geen antwoord op vragen hoe ze de wachtljsten zal afbouwen of welke doelstelling ze vooropstelt. Het beleid meet te weinig de impact van zijn keuzes en laat aldus geen eerlijke evaluatie toe. Dat is schuldig verzuim op een domein dat iedere Vlaming aangaat.

7. Uiteenzetting door Lise Vandecasteele

Lise Vandecasteele sluit zich aan bij de kritiek van Hannes Anaf en Jeremie Vaneekhout. Ze wil de alarmkreet laten horen van personeelsleden, ouderen, kinderen, familie en ouders die merken dat er problemen rijzen: personeelstekorten, zaken die mislopen in crèches of ouderen die niet meer terecht kunnen in woonzorgcentra omdat afdelingen worden gesloten. Dat alles komt au fond doordat er jarenlang te weinig is geïnvesteerd in Welzijn. Grote akkoorden, zoals VIA 6, zijn onvoldoende om de situatie op het terrein recht te trekken. Om hoeveel geld dat ook gaat, het blijft een druppel op een hete plaat. De mensen op het terrein voelen dat vandaag niet. Lise Vandecasteele hoopt dat iedereen inziet dat er meer nodig

is. Voor elkaar zorgen, is wat een mens tot mens maakt. Dat maakt zowel degenen voor wie wordt gezorgd als degenen die zorg geeft, sterk en gelukkig. Dat staat vandaag echter onder druk. Er is een Vlaamse Regering nodig die budget vrijmaakt om dat aspect van het menszijn te kunnen behouden.

Overall is er personeel tekort. Men vindt geen mensen om in de zorg te werken ondanks de inspanningen van minister Hilde Crevits om zijinstromers in te schakelen. Bovendien verlaten goede krachten de sector omdat ze de te hoge werkdruk niet meer aankunnen. Dat komt voornamelijk door slecht beleid van de overheid die weigert te investeren in welzijn en zorg.

In de begroting van 2023 moet meer worden geïnvesteerd om deze situatie recht te trekken. De minister kondigt aan dat zal worden onderzocht hoe ouderen hun verblijf in een woonzorgcentrum ervaren. In de kinderopvang zal er een benchmark worden uitgevoerd alvorens stappen te zetten om de kind-begeleiderratio te verlagen. De tijd van onderzoeken is echter voorbij. Zonder perspectief zal de sector nog mensen verliezen en komt de zorg nog meer onder druk. De spreker hoort dat er nooit eerder zo weinig mensen op de werkvloer waren als vandaag. De Vlaamse overheid gaat echter gewoon verder met besparingen op het groeipakket en op werkingsmiddelen. Dat maakt de sector kapot en moet stoppen, besluit Lise Vandeceestele.

8. Antwoord van minister Hilde Crevits

Minister *Hilde Crevits* volgt de oppositie in de bewering dat haar beleidsdomein bij uitstek mensenwerk is. De overheid moet daarom zoeken op welke manier ze mensen kan blijven stimuleren om zorgtaken op te nemen en een carrière in de zorg uit te bouwen. Ze weerlegt dat Welzijn permanent bespaart. Het budget voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin stijgt met 2,4 miljard euro ten opzichte van 2022. Van 12,5 miljard euro bij het begin van deze legislatuur stijgt het budget naar 16 miljard euro in 2023. Dat is een stijging van meer dan 3,5 miljard euro of 28 procent.

Het budget voor het groeipakket is met 18 procent gestegen sedert het begin van de legislatuur. Dat is minder dan de algemene stijging. Er wordt terecht opgemerkt dat wat doorgestort wordt uit de federale kas niet volledig naar het groeipakket gaat in 2022 en 2023. Maar in 2019, 2020 en 2021 heeft de Vlaamse overheid honderden miljoenen euro's meer uitgegeven dan ze heeft ontvangen. Dat komt omdat de Vlaamse Regering besliste om vanaf 2019 op een vaste index van 2 procent over te gaan. Zo wordt er het ene jaar minder uitgegeven dan wat men ontvangt en het andere jaar meer.

Er verdwijnt echter niets in de zakken van de Vlaamse overheid. De begroting kent een tekort van 2 miljard euro. Wie zegt dat dit zomaar in de zakken van de Vlaamse overheid verdwijnt, moet de cijfers herlezen. Minister Hilde Crevits geeft Jeremie Vaneekhout gelijk dat er een verschil is van 510 miljoen euro. Daartegenover staat echter dat de totale uitgaven voor kinderen en jongeren in de begroting van het agentschap Opgroeien over dezelfde periode stijgen met bijna 400 miljoen euro. De middelen voor personen met een handicap stijgen met 350 miljoen euro. Ten opzichte van 2021 is de federale dotatie met 824 miljoen euro gestegen. De middelen voor het agentschap Opgroeien stijgen in 2023 ten opzichte van 2021 met 875 miljoen euro en ten opzichte van 2022 met 673 miljoen euro. Dat is meer dan wat Vlaanderen extra ontvangt van de federale overheid.

Minister Hilde Crevits deelt de bezorgdheid van meerderheid en oppositie dat het personeelstekort een van de allergrootste pijnpunten is. Er is op de arbeidsmarkt een ongezien aanbod aan werkgelegenheid. Mensen denken na over hun carrière. Mensen vinden is een van de belangrijkste werven. Bij het begin van de legislatuur

heeft de Vlaamse Regering met VIA 6 veel extra middelen vrijgemaakt. Er is opgemerkt dat de Vlaamse Regering onmiddellijk nieuwe maatregelen had moeten nemen. VIA 6 is een akkoord tussen werknemers- en werkgeversorganisaties, en zorgt voor sociale vrede. Dat betekent dat maatregelen moeten worden uitgerold en dat er op het veld een akkoord is over wat men wil doen. Aan die uitrol wordt volop gewerkt.

Minister Hilde Crevits pleegde op 21 november 2022 overleg met de ontwikkelaars van het intakeplatform waar alle zorgopleidingen met één muisklik op het scherm verschijnen. In haar vorige bevoegdheid hoorde ze vaak de kritiek dat wie een zorgopleiding wil volgen door de bomen het bos niet kan zien. Er zijn middelen vrijgemaakt om dat te verhelpen en daarvoor is de input van alle aanbieders nodig. De minister had een eerste discussie met de sector. Er komt soelaas door de vijver uit te breiden. Er is niet alleen zorg aan het bed. Er zijn nog tal van andere technologische en innovatieve jobs.

Bovendien lopen er nog andere acties. Socio-culturele organisaties die mensen kunnen toeleiden, krijgen daarvoor een premie. Aldus wordt geprobeerd om het middenveld voluit te betrekken. Er is een kader voor begeleiding en coaching op de werkvloer. Dat kader is goedgekeurd binnen het structureel instroomkanaal dat is opgezet om mensen te laten instromen in de zorg. Nieuwe werknemers krijgen begeleiding op de werkvloer tot één jaar na het afstuderen. Een van de problemen is immers dat mensen die instappen weer uitvallen. Hen laten begeleiden door mensen die al in de zorg werken, levert alleen maar extra werkdruk op. Er is een project tot aanpassing van de opleidingen tot zorgkundige aangeboden door de diensten gezinszorg. Er komen opleidingen die maximaal op de werkvloer verlopen. Er komen modulaire opleidingen. De minister wil intens samenwerken met het beleidsdomein Sociale Economie. Individueel maatwerk biedt mogelijkheden om in de zorg taken op te nemen.

De extra maatregelen gelden voor alle sectoren, ook voor de kinderopvang. Door VIA 6 ontvangt men in de jeugdhulp tot 9 procent extra. Loon is evenwel slechts één element. Het gaat om veel meer.

Er zijn overal personeelstekorten, ook in de federale welzijnssectoren. Onderwijs en Welzijn springen er echter uit. Als die beleidsdomeinen niemand meer vinden, heeft Vlaanderen grote problemen. Er wordt in geïnvesteerd.

Na het actualiteitsdebat over de aanhoudende mistoestanden in de kinderopvang van 16 november 2022 heeft minister Hilde Crevits twee gesprekken gevoerd met Katrien Verhegge waarna zij haar mandaat van administrateur-generaal van het agentschap Opgroeien heeft teruggegeven (*Actualiteitsdebat*, VI.Parl. 2022-23, nr. 2). Katrien Verhegge is geëngageerd en integer maar de situatie was niet meer houdbaar. Bruno Vanobbergen neemt de functie van administrateur-generaal voorlopig over. Leo Van Loo begeleidt het agentschap op het vlak van ICT.

III. Bespreking per beleidsveld

1. Transversale, horizontale en overkoepelende strategische doelstelling

Freya Van den Bossche kaart de betaalbaarheid en toegankelijkheid van zorg aan. De federale overheid heeft via een conventie veel middelen vrijgemaakt voor de eerstelijnspsychologische zorg en gespecialiseerde ambulante psychologische zorg. Het blijkt dat er weinig wordt doorverwezen vanuit de CLB's, die nochtans de vraag niet kunnen bijhouden. Hogeronderwijsinstellingen hebben de weg wel gevonden. Organisaties die te maken hebben met het lager en het secundair onderwijs en ook de Huizen van het Kind wijzen nauwelijks door. Jonge kinderen worden

vooral aangemeld door de huisarts of rechtstreeks door de ouders, maar niet via die brede actoren. Nochtans is het een goede manier om geestelijke gezondheidszorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Freya Van den Bossche vraagt of de minister in haar coördinerende rol kan nagaan hoe de aanmelding en de doorstroming vlotter kan verlopen. Soms lijkt het alsof er voor die doelgroep te veel middelen zijn hoewel dat niet spoort met wetenschappelijk onderzoek van onder andere professor Bruffaerts.

'Health and wellbeing in all policies' gaat al even mee. Hoe eenvoudig vindt de minister het om dat te realiseren? Is het eenvoudig om ook aandacht te vragen voor die bevoegdheid in andere beleidsdomeinen? Heeft de minister al concrete stappen kunnen zetten?

Suzy Wouters citeert uit de beleids- en begrotingstoelichting: "We onderzoeken samen met het werkveld de mogelijkheden van ethische, economische migratie en werken een kader uit waarbinnen dit ook voor de zorg en de welzijnssector mogelijk is." Ze vraagt hierover meer toelichting. Wat wordt er onder ethische en economische migratie verstaan? Wie wordt betrokken in dit onderzoek?

De Vlaamse overheid voorziet in een extra subsidie van 200.000 euro voor vzw GAMS voor bewustmaking en een bijdrage aan de nationale preventiecampagne tegen vrouwelijke genitale verminking, zegt *Elke Sleurs*. Maar Limburg en West-Vlaanderen zijn door vzw GAMS nog niet afgedekt voor inloopgesprekken. Wat is de stand van zaken?

Maike De Rudder weet dat er 7 miljoen euro is voor de versterking van de CAW's, inclusief de middelen voor schuldbemiddeling. Inflatie en energiecrisis wegen op het mentale welzijn van heel wat mensen. Ze wil daarom nog eens de versterking van de CAW's benadrukken om te blijven investeren in een toegankelijke en vlotte dienstverlening. Het CAW heeft ook een belangrijke rol om kwetsbare groepen te bereiken. In het budget van 7 miljoen euro zijn er extra middelen voor bekendmakings- en sensibiliseringscampagnes. *Maike De Rudder* vraagt om in die campagnes voldoende aandacht voor die kwetsbare groepen te hebben en om te zorgen voor een laagdrempelige toegang tot het CAW.

Jeremie Vaneckhout herhaalt zijn pleidooi om ook harde doelstellingen en niet enkel intenties te formuleren. Waarom wordt er bij de Green Deal gekozen voor vrijwillige overeenkomsten? In welke mate zal de minister op termijn een aantal hardere doelstellingen vooropstellen voor klimaatvriendelijke zorg en een dito gezondheidsbeleid?

Minister *Hilde Crevits* laat nagaan wat de oorzaak is van het gebrek aan doorverwijzing. In overleg met Vlaams minister Ben Weyts wil ze, zeker als het gaat over onderwijs, kijken naar een link tussen de CLB's met hun multidisciplinaire expertise en de psychologische zorg. Idem voor de opmerkingen over de Huizen van het Kind en de OverKop huizen, die net ontstaan zijn als een eerste aanspreekpunt voor jongeren.

'Health and wellbeing in all policies' is een blijvend aandachtspunt. De concrete acties worden opgelijst.

Er is een taskforce opgericht rond ethisch en economische emigratie. Over de samenstelling ervan wordt meer informatie verstrekt.

GAMS moet zo snel mogelijk gebiedsdekkend worden gemaakt. Daartoe wordt actie ondernomen.

In 2023 wordt ongeveer 2,5 miljoen extra geïnvesteerd in de CAW's. Die middelen komen overeen met een dertigtal extra mensen om het psychosociaal welzijn van kwetsbare groepen te bevorderen.

De minister is het deels eens met de opmerking van Jeremie Vaneekhout over harde doelen, maar vindt dat ze, op het vlak van kinderopvang, al vastgelegd zijn. Het gaat in die sector en in andere beleidsdomeinen vooral over een mentaliteitswijziging. De minister staat open voor alle suggesties.

2. Beleidsveld Welzijn

Katja Verheyen wil toelichting bij de actiepunten in de beleids- en begrotingstoelichting inzake klimaat en duurzaamheid. Aansluitend daarbij vindt ze de aanpak van agressie tegen sociaal werkers noodzakelijk. Verder vraagt ze of er minimale kwaliteits- en veiligheidsvereisten nodig zijn inzake digitale vormen van hulpverlening omdat het om gevoelige en vertrouwelijke gesprekken gaat. Een volgende vraag gaat over de rol die de GBO's, die tijdelijk versterkt is voor de Oekraïne-crisis, gespeeld hebben. Ze vraagt of er al lokale besturen zijn die zich aangeboden hebben om de onthaalfunctie van de CAW's over te nemen. Een laatste vraag gaat over een geactualiseerd samenwerkingsakkoord tussen het federale en het Vlaamse niveau om tegen eind 2023 de begeleiding en samenwerking van daders van seksueel misbruik uit te werken. Wat is de stand van zaken en wie neemt de leiding?

Elke Sleurs zegt dat Flanders' Care wordt herijkt. Welzijn blijft inzetten op informeren, sensibiliseren en faciliteren van innovatie in de zorgsectoren. Hoever staat het overleg hierover met Vlaams minister Jo Brouns?

Suzy Wouters wijst op de actieplannen die lopen en door corona vertraagd zijn. Ze hoopt dat de volledige uitrol verloopt zoals gepland.

De sociale kaart is een handig instrument om zorgaanbieders en -verstrekkers te kennen. Er moet verdergegaan worden. De samenwerking tussen de zorgaanbieders moet worden geoptimaliseerd. Welke initiatieven neemt de minister hieromtrent? Welke verbeteringen wil zij nog doorvoeren aan de sociale kaart?

Er worden veel projecten opgezet rond onlinehulp en 'blended care'. Er wordt verwezen naar de drempels die beleidsmakers en burgers ervaren. Worden zij nauw betrokken bij alle projecten? Zal de cliënt inspraak hebben in de projecten die worden opgezet? Welke drempels worden ervaren als de zwaarste?

In de beleids- en begrotingstoelichting wordt verwezen naar een groeiende nood aan meer en beter afgestemde en georganiseerde diagnostiek. *Suzy Wouters* stelde daarover een schriftelijke vraag en kreeg als antwoord dat er voor de centra voor ontwikkelingsstoornissen geen betrouwbare cijfers zijn van de wachtenden (*Schriftelijke Vragen* VI. Parl. 2021-22, nr. 687, aan minister Hilde Crevits). Neemt de minister ter zake initiatieven? Wordt de wachttijd opgelopen door corona weer afgebouwd?

In antwoord op een technische begrotingsvraag staat dat GAMS vzw een subsidie krijgt van 200.000 euro voor opleiding en coördinatie van cobemiddelaars. Die zouden inzetten op bewustmaking in gemeenschappen waar vrouwelijke genitale verminking een traditie vormt. Hoe gebeurt dat precies en in welke gemeenschappen?

De CAW's hebben verschillende opdrachten. De beleids- en begrotingstoelichting focust op psychosociale ondersteuning. De CAW's bieden echter ook herstelgerichte afhandeling voor minderjarigen verdacht van strafbare feiten via gemeenschapsdienst,

herstelbemiddeling en vormingstrajecten. Ze werken in opdracht van het jeugd-parket en de jeugdrechtbank. Hoe verloopt die werking? Zijn er knelpunten? Neemt de minister initiatieven om de werking te optimaliseren? Is daar voldoende personeel voor?

Er wordt verwezen naar de ontwikkeling van een handelingskader voor de CAW's om te komen tot een herstel van relaties tussen gedetineerden en hun sociaal netwerk en het inzetten van dit netwerk bij re-integratie. Hoe verloopt dat? Was er vanuit de CAW's vraag hiernaar?

Suzy Wouters wijst op de resultaten en aanbevelingen van het onderzoek naar het bestaande hulpverleningslandschap inzake hulp en dienstverlening aan (potentiële) plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zij wil de voornaamste resultaten kennen. Zal de minister een plan van aanpak opstellen?

Het is goed dat de OCMW's worden versterkt met de CAW's en de samenwerkingsverbanden voor schuldbemiddeling om mensen te ondersteunen en begeleiden in deze moeilijke tijden. Vlaams Belang is tevreden over de blijvende inzet op online-hulpverlening en telefonische hulpverlening. Dat is laagdrempelig en nodig.

Jeremie Vaneekhout merkt op dat het budget voor gefinancierd wetenschappelijk onderzoek beleidsontwikkeling en -ondersteuning al twee jaar op nul euro staat. Staat dat elders in de begroting? Heeft de minister beslist dat dit onderzoek niet meer nodig is?

Er is al veel gepraat over het tekort aan zorgpersoneel, maar voor Jeremie Vaneekhout is het tekort aan sociale werkers even problematisch. In heel wat CAW's en op andere plekken is er heel wat nood. Vacatures raken vaak niet ingevuld. Is de minister daar actief rond bezig met haar collega's van Onderwijs en Binnenlands Bestuur? Het is de groep die met VIA 6 de kleinste marges krijgt wat een extra uitdaging vormt.

De minister wil niet te veel uitweiden over de onthaalwerking van de CAW's. Jeremie Vaneekhout herhaalt de bezorgdheid van Groen. Als men dat uitkantelt en besturen de kans geeft om dat zelf te doen, dreigen de kleine besturen achter te blijven omdat ze dat niet kunnen organiseren. Als ze middelen uit het gemeenschappelijke budget halen, krijgen ze zo'n 0,2 vte per week voor de onthaalfunctie. Welke timing heeft die uitkanteling?

Minister *Hilde Crevits* antwoordt op de vraag van Katja Verheyden over sterk sociaal werk en klimaat dat dit aandachtspunt in de laatste sociaalwerkconferentie naar voren is gekomen. Het gaat vooral over het verzoenen van sociale en klimaatdoelen.

In de gezinszorg wordt 'blended care' projectmatig onderzocht door de diensten gezinszorg in samenwerking met de Arteveldehogeschool en de administratie. In dat project worden ook de context en de veiligheidsvoorwaarden onderzocht zodat de werking verduurzaamd kan worden.

Het samenwerkingsakkoord over de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik wordt gecoördineerd door Vlaams minister Zuhal Demir. De meeste teksten circuleren intussen.

De connectie tussen sterk sociaal werk en de hybridisering is belangrijk. Ze dient om de kansen inzake hybridisering te grijpen en om de kwaliteit te bewaken. Het moet aan bod komen in sterk sociaal werk. De kwaliteit van de hulpverlening mag daardoor niet verminderen.

VLAIO en EWI zitten in de stuurgroep van Flanders' Care en omgekeerd zit Flanders' Care in de stuurgroep van het impulsprogramma rond gezondheidszorg. Die kruisverbanden zijn interessant.

Minister Hilde Crevits was op 28 november 2022 op bezoek in een voorziening waar men het had over innovaties in de zorg, innovaties die vaak top-down ontwikkeld worden en moeilijk hun weg vinden naar de voorzieningen. Voorzieningen hebben vaak kleine innovaties nodig die een grote hulp kunnen zijn voor sommige bewoners. De minister heeft zich geëngageerd om zo de levenskwaliteit van mensen te verbeteren.

GAMS vzw wordt gefinancierd met relancemiddelen.

De minister benadrukt dat de sociale kaart tot haar grote tevredenheid goed werkt. Er zullen een aantal voorstellen tot uitbreiding worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Mogelijkerwijze zal de vraagsteller daar snel meer informatie over krijgen.

Wat de wachttijden betreft, verwijst de minister naar haar antwoord op de schriftelijke vraag. Meer gegevens heeft ze niet omdat nog moet worden onderzocht waarvan een en ander het gevolg is. Mogelijks wordt dat eind 2022 geüpdatet.

Er wordt met diverse sectoren ingezet op samenwerking met Onlinehulp Vlaanderen. Dat komt meer op het matchen van vraag en aanbod met aandacht voor de noden van de gebruiker, het delen van inspirerende praktijken en het voorzien in training en opleiding voor het personeel.

De minister is het eens met Jeremie Vaneckhout dat er een tekort aan sociaal werkers is. Ze wijst erop dat dat mee deel uitmaakt van de opdracht van de Vlaamse Zorgambassadeur.

Het budget voor wetenschappelijk onderzoek staat op nul euro omdat onderzoek via het Steunpunt WVG verloopt. Het is niet zo dat de Vlaamse overheid niets meer onderzoekt.

De onthaalfunctie van de CAW's wordt nog volop besproken. De minister denkt niet dat er acute vragen zijn van lokale besturen om dat over te nemen, hoewel dat in het regeerakkoord staat. Ze is tevreden dat niemand nog twijfelt aan de meerwaarde van de CAW's. Dat is immers haar grootste bezorgdheid. Men mag zo veel hervormen als men wil, maar sterktes zoals het onafhankelijk onthaal moeten gegarandeerd blijven.

Karine Moykens, secretaris-generaal van het Departement WVG, gaat in op de vraag over de opvolging van de middelen die voor de Oekraïne-problematiek naar het GBO gaan. In de schoot van de Taskforce Oekraïne is er een werkgroep voor de financiële opvolging van alle toegekende middelen. Dat wordt systematisch opgevolgd vanuit het Departement WVG. Bij elke vergadering van de taskforce wordt bekeken waar men staat, en of er nog voldoende instroom is. De middelen zijn nog niet aan het opdrogen.

Wat Flanders' Care betreft, vinden de leidend ambtenaren het wenselijk dat ook zij, en niet alleen de ministers, elkaar meer zien en dat er meer uitwisseling komt. Leidend ambtenaren van EWI, VLAIO, Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid en het Departement WVG zijn een eerste keer samengekomen. De voorzitter van de stuurgroep inzake e-beleid zal aansluiten als het gaat over de digitale elementen. Er komen nog meer vergaderingen, vooral om informatie uit te wisselen. EWI en VLAIO zullen gedetailleerd uiteenzetten waarmee zij bezig zijn en er zal vervolgens toelichting worden gegeven bij de digitaliseringsprojecten van het Vlaams

Agentschap Zorg en Welzijn in het kader van Vlaamse Veerkracht. In 2023 zal om de drie maanden worden vergaderd, niet enkel over Flanders' Care en de speerpuntcluster, maar bijvoorbeeld ook over het nieuwe dossier Flanders Technology & Innovation, aangezien gezondheid daarvan een pijler is.

Het Steunpunt WVG heeft een budget van 600.000 euro voor regulier onderzoek. Dat is opgedeeld in drie clusters: een cluster voor Opgroeien, een cluster voor zorg en een transversale cluster. Onder die transversale cluster valt het beleidsondersteunend onderzoek. Daarnaast heeft het Steunpunt WVG nog 118.000 euro voor ad-hoconderzoek. Er is wel degelijk in voldoende geld voorzien.

Ten slotte geeft de spreker nog mee dat in het managementcomité van het beleidsdomein de afspraak is gemaakt dat niet enkel de Vlaamse Zorgambassadeur, maar ook iemand in elk agentschap en in het departement zich zal bezighouden met het tekort aan zorgpersoneel. Het Departement WVG zal de sociaal werkers prominent op de kaart zetten.

3. Beleidsveld Gezondheid en woonzorg

3.1. Algemeen gezondheidsbeleid

Immanuel De Reuse zegt dat minister Hilde Crevits heeft aangehaald dat de personeelsproblematiek een speerpunt in haar beleid is. Ze wijst op tijdelijke maatregelen voor een flexibelere personeelsinzet. Hoe tijdelijk zijn die maatregelen? Is er zicht op succes?

De evolutie van de in- en uitstroom zal worden gemonitord om gericht te kunnen handelen. Wordt er ook gepeild naar het waarom van de uitstroom? Wie zal dit proces ondersteunen?

De minister zal kijken naar de lessen die andere landen uit de voorbije coronapandemie hebben getrokken. Om welke landen gaat het? Zal er worden onderzocht hoe een buitenlandse aanpak kan worden geïntegreerd in Vlaanderen?

De Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid moest de gebreken en de fouten van de aanpak van de coronacrisis onderzoeken en aanbevelingen formuleren. Welke gevolgen zijn al gegeven aan de aanbevelingen van deze commissie (*Parl.St.* Vl.Parl. 2019-20, nr. 442/1-3 en 2020-21, nr. 519/1-3)?

De spreker vraagt in welke sectoren de minister prioritair werk zal maken van digitale gegevensuitwisseling.

Jeremie Vaneekhout leest in *De Morgen* van 23 november 2022: "We willen allemaal dat onze geliefden goed worden verzorgd, maar daar zullen we moeten van afwijken." Het maakt hem bezorgd. De minister zegt dat VIA 6, onderhandeld tussen werkgevers en werknemers, een eerste belangrijke stap is en dat iedereen dat moet respecteren. Het moet voor de spreker over het statuut van het zorgpersoneel gaan: verloning, evenwicht tussen werk en privé, en de leefbaarheid van de job. Hij mist een integraal plan. Plant de minister extra overleg met werkgevers en werknemers? Wordt de samenwerking met Onderwijs versterkt? Zijn er recente cijfers over het aantal inschrijvingen in opleidingen beschikbaar? Zijn er mogelijkheden om met het federale niveau extra stappen te zetten?

Ann De Martelaer verwijst naar een artikel in *De Tijd* over freelanceverpleegkundigen met tips voor verandering, die weinig of niet terug te vinden zijn in de beleids- en begrotingstoelichting. Het huidige personeelstekort stond in de sterren geschreven gezien de massale uitstroom van babyboomers. Mensen die vandaag in een

job stappen, hebben nood aan onafhankelijkheid, interesse in kortdurende opdrachten, of willen kiezen wat hen professioneel het meeste aanspreekt en voldoening geeft. Ze doet de suggestie om in te zetten op regionale zorghubs, georganiseerd door de overheid: werkgevers werken samen zodat mensen gemakkelijk van sector kunnen wisselen. Ze vraagt de minister om hierover wetenschappelijk onderzoek te voeren en concrete projecten te starten.

Koen Daniëls stelt vast dat personeelstekort in alle domeinen voorkomt. De uitdaging en de concurrentie zijn groot. Veel personeelsleden werken niet meer fulltime om allerlei redenen. Misschien moet HR in de voorzieningen nagaan welke die redenen zijn om een gepast HR-beleid te voeren.

Koen Daniëls is voorstander van het Project 600 om mensen met behoud van loon een opleiding tot verpleegkundige te laten volgen. Hij vraagt of dat kan worden uitgebreid naar andere jobs.

Veel mensen willen niet meer naar de residentiële zorg. Mantelzorg is hierop een antwoord, maar is ook een uitdaging.

In woonzorgcentra is er een tekort aan verpleegkundigen en zijn er afspraken met zelfstandige verpleegkundigen en organisaties van verpleegkundigen om bij te springen wanneer het nodig is. Deze contracten worden blijkbaar niet meegeteld in de minimumbezetting van verpleegkundigen, maar ze zijn er wel. Klopt het dat ze niet worden meegeteld? Waarom niet?

Momenteel is er een participatief traject in de palliatieve zorg. Het lijkt dat het traject niet kan worden afgewerkt. Wat is er mogelijk op korte termijn voor de hervorming van de palliatieve zorg?

Katrien Schryvers is het eens met Koen Daniëls dat er in alle sectoren een personeelstekort is. Er zijn al lang actieplannen voor werken in de zorg. Het is niet correct om te zeggen dat er niets is gedaan. De zorgsector is een sector met specifieke noden en verwachtingen, en de beeldvorming is vaak negatief. Hoe wordt er aan een positievere beeldvorming gewerkt?

Er zijn tijdelijke maatregelen genomen voor een flexibelere personeelsinzet, specifiek voor de woonzorgcentra en de centra voor kortverblijf. Wanneer volgt er een evaluatie?

Er zijn campagnes om te werken aan de instroom, maar instroom alleen is niet voldoende, ook de uitstroom moet worden gemonitord. Waarom verlaten mensen de zorgsector of veranderen ze binnen de sector?

Heel wat mensen vallen langdurig uit, bijvoorbeeld met rugklachten. Wordt er ook meer ingezet op ergonomisch werken?

Enkele jaren geleden zijn er stappen gezet voor meer flexibilisering in de gezinszorg. Er werd onder meer taakuitzuivering gedaan tussen de gezinszorg en de aanvullende thuiszorg. Zijn alle diensten op die manier aan de slag? Is er al een evaluatie gemaakt?

Minister *Hilde Crevits* wijst erop dat er in de algemene bespreking al uitgebreid op de personeelsproblematiek is ingegaan. Er is structureel overleg met de sociale partners waar trapsgewijs wordt gewerkt. In de stuurgroep van het actieplan zijn instroom zitten zowel de woordvoerders van de private als de publieke werkgeversorganisaties en van de werknemersvertegenwoordigingen. Er is bijna maandelijks overleg met de sociale partners in de welzijnssectoren. Voor de minister is het belangrijk om werk te maken van de uitrol van VIA 6. Er wordt 23 miljoen

euro extra geïnvesteerd in begeleiding en coaching op de werkvloer: er worden 3300 trajecten uitgerold door de sector. Er is ook 10 miljoen euro voor externe begeleiding voorzien voor de optimalisatie en het anders organiseren van de arbeidsorganisatie en het versterken van het beleid gericht op het behouden van mensen. De middelen zitten in VIA 6 en de sector heeft de kans om er gebruik van te maken. Het actieplan zijnstroom bevat ook nog bijna 30 miljoen euro om mensen van elders aan te trekken. Een aantal maatregelen moeten nog een uitrol kennen.

Zowel ACV als BBTK hebben tevreden gereageerd op het sociaal akkoord. Voor de samenwerking met het federale niveau zou een IFIC-norm voor alle sectoren ideaal zijn: een 'level playing field' zodat men verloond wordt voor de taken die men doet. Het belet dat sectoren concurrenten worden van elkaar.

In de woonzorgcentra zijn heel wat maatregelen structureel: de logistiek medewerker of de uitbreiding van de lijst met personeel voor reactivering. De maatregel van de tijdelijke flexibiliteit – de financiering van de zelfstandig verpleegkundigen, zorgkundigen en de interim-zorgkundigen – zal men samen met de sociale partners evalueren.

De aanbevelingen van de Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid zijn allemaal opgevolgd. De meeste zijn voltooid. Enkele andere zijn blijvend meegenomen in het beleid. Er is een nieuwe update aan het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid gevraagd.

Minister Hilde Crevits heeft aan de zorg- en welzijnsambassadeur gevraagd om samen met het Steunpunt WVG een onderzoek te voeren naar de in- en uitstroom.

De minister maakt zich zorgen over de stijging van interim-zelfstandigen en projectsourcing, en wil dat met de sociale partners bekijken omdat het de loondienst ondermijnt. Ze wil goede afspraken maken over de privé-werkbalans en het optrekken van deeltijdse arbeid.

De zorg hubs hebben als doel om bijvoorbeeld logistieke taken op te nemen voor diverse zorgorganisaties. Er staat zoals reeds gemeld 10 miljoen euro ter beschikking om de arbeidsorganisatie te optimaliseren en anders aan te pakken, en het retentiebeleid te verbeteren. De hubs passen daar perfect in. De sector is aan zet want er wordt VIA-geld geïnvesteerd.

Het Project 600 gebruikt de techniek van het structureel instroomkanaal. Er is een akkoord met de sociale partners en men bouwt verder op de bestaande projecten waarvan de good practices worden meegenomen. De projecten zijn versterkt in VIA 6.

Men kan mantelzorg niet genoeg ondersteunen, maar het blijft een keuze. Mantelzorg en professionele zorg bestaan naast elkaar. Het Mantelzorgplan 2022-2024 omvat een aantal acties om mantelzorgers te erkennen en te ondersteunen. De mantelzorgverenigingen zijn een belangrijke partner.

De inzet van interim-verpleegkundigen en projectsourcing-verpleegkundigen wordt meegeteld in de controle van de erkenningsnorm. Er is samen met Zorginspectie gecommuniceerd met de sector.

Er loopt een participatief traject in de palliatieve zorg dat zal worden afgerond midden 2023.

De cijfers over de referentieperiode worden op dit ogenblik door het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid geanalyseerd. Als de koepels deze cijfers erkennen, worden ze ter beschikking gesteld van het Vlaams Parlement.

De diensten in de gezinszorg zijn allemaal aan de slag met het doelgericht en efficiënt inzetten van de juiste medewerkers voor de juiste taak. De diensten gezinszorg inspireren elkaar en wisselen voorbeelden uit. Ze werken op maat van de noden en de zorgen van de gebruiker.

Dirk Dewolf, administrateur-generaal van het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid, zegt dat zijn agentschap een arts, een verpleegkundige en een jurist heeft aangeworven voor de preparedness cel, die moet zorgen voor een betere voorbereiding op een volgende pandemie of zware epidemie. Er is ook overleg met de federale overheid. Er zijn al een aantal suggesties aan minister Hilde Crevits gedaan die nog moeten worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

De zorgzwaarte in de woonzorgcentra neemt alsmaar toe en er is ook een limiet aan de flexibilisering. Het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid is geen voorstander van een vermindering van verpleegkundige permanentie in woonzorgcentra. De sector kampt met een imago probleem en dat is nefast voor het aantrekken van jonge mensen. De werksfeer, de manier van werken of zich goed voelen in een team zijn enkele doorslaggevendende factoren om mensen aan het werk te houden. Meer ergonomisch werken is ook belangrijk. Sommige technische hulpmiddelen vinden moeilijk hun weg naar de woonzorgcentra, zoals bijvoorbeeld een toilet met een douchefunctie.

De minister antwoordt dat interim-verpleegkundigen worden meegeteld, zegt *Koen Daniëls*. Hij heeft evenwel begrepen dat er ook zelfstandig verpleegkundigen met een contract maar niet als interim worden ingeschakeld en niet op de payroll terecht komen. In welke statuut is die verpleegkundige er dan? Worden alle statuten meegeteld voor de financiering?

Jeremie Vaneckhout waarschuwt dat kwaliteit en organiseerbaarheid van de voorzieningen niet in het gedrang mogen komen. Wie mensen laat meetellen, institutionaliseert die manier van werken wat veel mensen in de sector problematisch vinden.

Volgens minister *Hilde Crevits* gaat het om een gevoelige discussie. Voor de erkenning is het geen probleem en worden ze meegeteld. Voor de financiering vindt ze het moeilijker, omdat op die manier de gewone statuten worden weggeconcurrereerd. Zolang projectsourcing in balans blijft en er verantwoord mee wordt omgegaan, is het geen probleem. Ze deelt de bezorgdheid van Jeremie Vaneckhout.

Koen Daniëls zegt dat de N-VA niet alles wil outsourcen, maar een balans wil zodat woonzorgcentra bijvoorbeeld geen afdeling moeten sluiten terwijl de mensen er wel zijn. Er moeten goede afspraken worden gemaakt over de duurtijd, voor welke aspecten van de job en voor welke statuten het kan.

Minister *Hilde Crevits* wijst op de tendens waarbij zorg- of verpleegkundigen uit loondienst gaan om zich op een platform aan te bieden voor bepaalde tijdperiodes aan de hoogste bidder. Dat heeft negatieve effecten voor de arbeidsorganisatie, de loonnorm en de waardering van de collega's. De vraag is welk signaal een overheid geeft die dat financiert. De minister zal dit bespreken met werkgevers en vakbonden.

3.2. Preventie

Jeremie Vaneckhout was aanvankelijk enthousiast over het interne structurelement preventie, met een stijging van het budget met 11 miljoen euro, maar die stijging blijkt vooral bedoeld voor beschermingsmateriaal. Dat is belangrijk maar het preventiebeleid zou zich daartoe niet mogen beperken.

Hij oordeelt dat de fundamentele les uit een aantal crisissen zich niet heeft vertaald in de begroting. Voor vaccinatie wordt wel in budgetten voorzien, maar binnenluchtkwaliteit in gezondheids- en zorgvoorzieningen krijgt te weinig aandacht. Er is heel wat ambitie rond de combinatie van gezondheid en milieu en de lessen die daaruit worden getrokken. Het zijn extra opdrachten voor alle actoren op het terrein, maar er staan geen budgetten tegenover. Hetzelfde voor mentaal welzijn: extra opdrachten en ambitie, maar geen antwoord.

Het preventielandschap is fundamenteel in beweging en er zijn heel wat studies bezig. Het volstaat te verwijzen naar de eerstelijnszones. Is de minister bereid om in 2023 extra geld te investeren?

Voormalig Vlaams minister Wouter Beke was doordrongen van het idee van de 'blue zone' waar gezondheid op een hoger peil staat dan op andere plaatsen in de wereld. Dit concept is verdwenen uit het hoofdstuk over preventie. Als hiermee ook de ambitie rond preventie en een gezonde leefomgeving weg is, dan baart dat de spreker zorgen.

Ook *Immanuel De Reuse* wijst op het enorme belang van preventie. De woonzorgcentra hebben ventilatiescans uitgevoerd en kunnen renteloze leningen krijgen voor investeringen in ventilatie. Wanneer wordt beslist wie er een beroep op kan doen?

Er zal een methodiek worden ontwikkeld voor de deskundigheidsbevordering van apothekers. Ze zijn al lang vragende partij om een grotere rol in preventie te kunnen opnemen. Ze zouden zich specifiek richten op het ondersteunen van medicatiebeheer maar ook het identificeren van potentieel suïcidale patiënten. Hoe zal deze methodiek worden aangepakt?

Suïcidepreventie blijft een aandachtspunt. Kan de minister wat meer informatie geven over de app voor jongeren?

Een gedegen infectiebeleid moet structureel worden ingebed in de woonzorgcentra. Waar liggen de knelpunten? Hoe zal men ze aanpakken?

Er wordt een groep reserveartsen en verpleegkundigen uitgebouwd die bij een pandemie oproepbaar zijn als een kernteam voor infectiebestrijding. Welk personeel zal men daarvoor aanspreken? Is er al overleg geweest met de sector over de haalbaarheid van dit idee?

Met wie zal worden samengewerkt voor de interne crisisbeheersstructuur? Welke rol zal Vlaanderen in deze structuur opnemen?

Hannes Anaf heeft bedenkingen bij de middelen voor de vaccinatie tegen mazelen, bof en rubella. Voor 2023 moeten er nog middelen worden gezocht. De middelen voor 2022 zijn aan iets anders uitgegeven. Waar zijn ze aan uitgegeven? Waar zal men nieuwe middelen vinden?

Volgens *Elke Sleurs* hebben er slechts vijftien lokale besturen deelgenomen aan de lokale gezondheidsenquête, deels door de onvoorspelbaarheid van de kosten en deels door tijdsgebrek. Hoe wil men ervoor zorgen dat er meer lokale besturen deelnemen?

Minister *Hilde Crevits* zegt dat de extra middelen er zijn gekomen naar aanleiding van corona voor de versterking van het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid en de zorgraden, voor vaccinaties en voor de aankoop van beschermingsmateriaal. Het agentschap en het team preventie nemen de extra taken op. Dat gaat evenwel niet ten koste van het andere preventiebeleid.

De inspanningen voor preventie zijn belangrijk. Er is nog werk aan de winkel om de bekendheid van de samenwerking met de lokale besturen in de Logo's nog sterker te maken.

Het klopt dat 'blue zone' niet voorkomt in de tekst. De Vlaamse overheid werkt aan een Vlaams klimaatgezondheidsplan onder de titel 'Green Deal Duurzame Zorg'.

Voor infectiepreventie in de woonzorgcentra is er overleg met de sector over hoe men hiervoor blijvend aandacht kan vragen. Er is ook overleg met de ziekenhuizen om de samenwerking te verbeteren.

De vaccinaties gaan door en er zullen middelen voor zijn.

Dirk Dewolf verduidelijkt dat het de bedoeling is om in één kalenderjaar twee keer het vaccin tegen mazelen, bof en rubella toe te dienen: in het vijfde leerjaar maar ook vervroegd in het vierde leerjaar. Bij de begrotingsaanpassing moet een gelijkwaardig bedrag worden gezocht voor het vierde leerjaar. Het uitstel heeft ook te maken met de uitvoeringsmogelijkheden door de CLB's.

Lokale besturen hebben veel gedaan voor de coronabestrijding en de vaccinatiecentra. Ze zijn inderdaad niet massaal ingegaan op de lokale gezondheidsenquête. Men wil in samenwerking met lokale besturen zoeken naar een scanning van de non-participatie aan kankerscreening. In samenwerking met de gezondheidscoaches van de ziekenfondsen kunnen er dan gerichte acties op wijkniveau worden uitgevoerd.

Onder het Tsjechische EU-voorzitterschap was er recent een meeting in Praag over de rol van de apothekers. In elf EU-landen vaccineren ze al. In België is dat ook het geval al blijft hun opdracht beperkt tot het coronavaccin. Voor het uitbouwen van een reservekorps tegen een volgende epidemie, moet men ook kijken naar apothekers.

Naast het budget zijn er ook de provisies in de begroting, onder meer voor corona, die eigenlijk preventie omvatten.

Hannes Anaf vraagt waarom de middelen voor de vaccinatie in het vierde leerjaar niet onmiddellijk worden opgenomen in de begroting voor 2023. Verwacht men een onderbenutting op een andere uitgavepost waardoor men bij een begrotingswijziging die middelen kan vrijmaken?

De grootte van het bedrag is niet van dien aard om bezorgd te zijn, zegt *Dirk Dewolf*.

Volgens minister *Hilde Crevits* staan er middelen klaar als algemene kosten.

3.3. Woonzorg en eerste lijn

Freya Saeys vindt de studie van Domus Medica, VIVEL en UGent over het tekort aan huisartsen en tandartsen niet hoopvol. Een groot deel heeft een gedeeltelijke of volledige patiëntenstop en een kwart van de huisartsen is van plan om binnen de vijf jaar te stoppen. Het is belangrijk om snel zicht te krijgen op het artsentekort want een opleiding tot huisarts duurt negen jaar. Het advies van het interfederaal adviesorgaan moet worden afgestemd op geobjectiveerde noden van elke gemeenschap. Hoe zal de minister dat aanpakken?

Er zijn maatregelen genomen voor een flexibelere inzet van personeel in woonzorgcentra. Tijdens de hoorzittingen over het personeelstekort in de woonzorgcentra is gesproken over de inzet van logistieke medewerkers om het zorgpersoneel te

ontlasten. De woonzorgcentra moeten hierover definitief rapporteren tegen 6 december 2022. Kan het Vlaams Parlement die definitieve rapportering zo snel mogelijk krijgen? Het is belangrijk om alle mogelijkheden goed te onderzoeken.

Koen Daniëls is tevreden dat de Franse Gemeenschap een decretale regeling heeft getroffen rond de artsen. Nu moet de uitvoering nog volgen. Voor de N-VA moet er een duidelijk kadaster van de artsen komen. Aan dat kadaster moeten de wachttijden worden gekoppeld. Voor sommige specialiteiten kunnen de wachttijden oplopen. De Vlaamse planningscommissie waakt over de federale quota en brengt de behoeften in Vlaanderen in kaart. Wat is de timing? Wanneer mag men resultaten verwachten?

Immanuel De Reuse zegt dat het standpunt van zijn fractie over de artsenquota bekend is. Hij volgt met spanning wat de klacht van de N-VA bij het Grondwettelijk Hof zal teweegbrengen. Het is belangrijk om het tekort aan artsen en tandartsen goed in kaart te brengen en bij te sturen via de planningscommissie.

Het Vlaams Belang vindt het positief dat de kwaliteitsindicatoren verder worden ontwikkeld en de nodige aandacht krijgen. Het volstaat te verwijzen naar recente incidenten in de woonzorgcentra en de voorzieningen die onder verhoogd toezicht staan.

In de beleids- en begrotingstoelichting staat dat de uitrol en de ingebruikname van de BelRAI Home Care verder zal worden voorbereid op basis van de resultaten van het proefproject in de eerstelijnszone Dender. Welke conclusies zullen worden meegenomen?

Hoever staat de uitvoering van het Mantelzorgplan 2022-2024? Welke prioriteiten worden meegenomen naar het nieuwe plan?

Geïntegreerde zorg moet het uitgangspunt zijn. Er mogen geen breuklijnen zijn in het zorgtraject van een patiënt en een belangrijk aspect hierin is het hervormen van de eerste lijn. Hoeveel vertraging heeft die hervorming opgelopen door corona? Hoe zal ze worden ingehaald?

Wanneer zal het Vlaams actieplan over vroegtijdige zorgplanning en palliatieve zorg klaar zijn? Welke quick wins kunnen er nog in deze regeerperiode worden gerealiseerd? Hoe zal men dat bepalen?

Ook de rol en de opdrachten van het VIKZ zouden worden onderzocht. Wanneer zal dit gebeuren?

Vlaanderen zou ook participeren in het interfederaal plan geïntegreerde zorg. Welke rol zal Vlaanderen opnemen?

Elke Sleurs zegt dat het plan inzake vroegtijdige zorgplanning en palliatieve zorg nog volop in overleg is. Er wordt toch al gesproken over enkele quick wins. Kan hierover al iets worden gezegd?

De federale overheid heeft in het kader van crisis preparedness aan de OESO een evaluatie van de corona-aanpak gevraagd. Is de Vlaamse overheid hierbij betrokken en hoe?

Maike De Rudder weet dat er in 2023 een concretisering komt van het rapport van Domus Medica, VIVEL en de UGent over het tekort aan artsen. Hoe wordt die concretisering voorbereid? Wie wordt er betrokken?

De Vlaamse overheid heeft meegewerkt aan het federale plan voor een New Deal voor de huisartsenpraktijk. Wat is de stand van zaken? Hoe wordt dat vertaald naar het terrein?

In de proefprojecten rond de brede eerstelijnspraktijk wordt bekeken op welke manier artsen breder kunnen werken. Wat is de stand van zaken? Zijn er al eerste evaluaties gebeurd? Hoe kan de verdere uitrol verlopen?

Ook Groen is bezorgd over het tekort aan huisartsen, zegt *Jeremie Vaneeckhout*. Hij ontvangt alarmkreten uit de eerstelijnszones: de vergaderlast en het engagement zijn groot. Op welke manier kan men ervoor zorgen dat deze worden verlicht?

Voor minister *Hilde Crevits* is het belangrijk om inzicht te krijgen in de werklust van de huisartsen. Ze is ontevreden over de manier waarop de planningscommissie haar berekeningen heeft gemaakt. Het is moeilijk om te begrijpen dat er in Wallonië, waar huisartsen minder werk hebben, toch meer jongeren aan de opleiding mogen starten. Er is een engagement om dat opnieuw te bekijken. De minister hoopt dat het snel kan want er is geen tijd te verliezen.

Op veel plaatsen is er geen huisarts meer of is er een patiëntenstop. Vlaanderen heeft een tweede oproep voor een brede eerstelijnspraktijk gelanceerd. Ongeveer 16,6 procent van de eerstelijnszones kunnen daardoor een bijkomend huisartsengeneeskundig aanbod organiseren. Vlaanderen wil voorts taakdelegatie gemakkelijker maken zodat ondersteuning mogelijk is – er worden Impulseomiddelen voor opengesteld – en er worden administratieve vereenvoudigingen van procedures gerealiseerd.

De indicatoren die moeten helpen om dit meer proactief te bekijken, moeten goed worden afgestemd met de beroepsgroep. De timing, die in de antwoorden op de technische begrotingsvragen staat, is besproken met Domus Medica. Er is al een bevraging geweest, maar die bevat niet alle indicatoren die Domus Medica en de UGent belangrijk vinden.

Minister Hilde Crevits wil nog voor het einde van 2022 een nota over de hervorming van de eerste lijn aan de Vlaamse Regering voorleggen. Ze beseft dat er een aantal zorgen zijn maar ze is tegelijk trots op wat de eerste lijn al realiseert en heeft gerealiseerd tijdens de pandemie.

De proefprojecten met de BelRAI Home Care zullen inzicht geven in de concrete implementatie in het zorgproces.

Het Mantelzorgplan 2022-2024 werd in april 2022 voorlopig voorgesteld en wordt op 25 november 2022 in de definitieve versie aan de Vlaamse Regering meegegeeld. Vanuit relancemiddelen zal er 1 miljoen euro worden geïnvesteerd om een aantal acties projectmatig uit te werken.

Wat het interfederaal plan inzake geïntegreerde zorg betreft, deelt de minister de nood aan bilaterale afstemming tussen haar kabinet en het kabinet van federaal minister Frank Vandenbroucke. Het plan moet op het terrein effecten sorteren. Vlaanderen vraagt asymmetrisch beleid en borging van juridische en financiële afspraken door een overeenkomst. Vlaanderen wil daarnaast mee in de cockpit zitten. De gesprekken lopen.

De quick wins in de palliatieve zorg maken mee deel uit van het participatief traject. Medio 2023 worden die geïdentificeerd. Er is 500.000 euro vrijgemaakt in aanloop naar de hervorming. Er is afgesproken om ze in de LEIF-punten te investeren en om kleine palliatieve netwerken te versterken.

De indicatoren moeten goed worden uitgerold. Domus Medica en de UGent stellen vier werkpakketten voor. De vervolgstudie moet resulteren in een definitief draaiboek voor Vlaanderen.

De brede eerstelijnspraktijken zijn nog maar recent opgestart waardoor het nog te vroeg is voor een evaluatie, zegt *Dirk Dewolf*. Het project in de eerstelijnszone Dender met de BelRAI Home Care loopt pas af in maart 2023.

De dialoogpartner is uiteraard Domus Medica. Ook het vernieuwde Impulseprogramma is samen met hen doorgepraat om zeker te zijn dat er voldoende draagvlak is.

25 jaar geleden vroeg de federale overheid reeds om data over de huisartsen in te geven om een kadaster te maken. Het is er vandaag nog altijd niet. De administratie probeert samen met onderzoekscentra om dat aan Vlaamse kant in orde te krijgen. Men vermoedt dat er in Vlaanderen ongeveer 6000 actieve huisartsen zijn. Buiten de quotaregeling, moet men ook proberen in te zetten op het takenpakket van artsen en verpleegkundigen. Dat heeft te maken met financiering en met de regelgeving over de uitoefening van gezondheidszorgberoepen. Men moet mensen de zaken laten doen waarvoor ze geschoold zijn. De federale overheid staat voor de uitdaging om de financieringsmechanismen via honoraria en de regelgeving over de uitoefening van gezondheidszorgberoepen te herzien.

De cijfers over de personeelsinzet in de woonzorgcentra zullen eerst worden besproken met de koepels, zegt minister *Hilde Crevits*.

3.4. Gespecialiseerde zorg

Immanuel De Reuse zegt dat niet iedereen toegang heeft tot gespecialiseerde zorg. Het is goed dat er verder wordt geïnvesteerd in de CCG's om de wachttijden weg te werken.

Er moet ook aandacht worden gegeven aan de geestelijke gezondheidszorg van personen die van hun vrijheid zijn beroofd. Welke knelpunten zijn er in de forensische geestelijke gezondheidszorg? Welke initiatieven worden er genomen om hieraan tegemoet te komen?

De inkanteling van de revalidatievoorzieningen zou zorgen voor inzicht in herkomst en instroom van de zorggebruikers. Sinds 1 oktober 2022 zijn de psychosociale revalidatiecentra voor volwassenen ingekanteld in de Vlaamse sociale bescherming. Is er al zicht op herkomst en instroom?

Hoe zal het traject voor de herziening van de ziekenhuisnormen er uitzien? Wat is de timing?

Voor *Jeremie Vaneckhout* is het goed dat er in de CGG's zowel vanuit de reguliere middelen als vanuit Vlaamse Veerkracht extra wordt geïnvesteerd. Wanneer komt er een monitoring over welke behandeling en welke hulpverlening welk effect heeft? Welke concrete doelstellingen zijn er om de wachtlijsten op te lossen?

Jaar na jaar wordt er bespaard op de openbare psychiatrische centra in Geel en Rekem. Waarom maakt de minister zich sterk dat het blijven besparen in Geel en Rekem een goede keuze is?

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat een hervorming van de gezondheidszorg in de gevangenis bezig is, op initiatief van de FOD Justitie en de FOD Volksgezondheid. Het beleidsdomein WVG werkt hieraan mee. De administraties werken samen met experts het model voor gezondheidszorg in de gevangenis uit. Tegen het eind van

2022 wordt resultaat verwacht. In de nieuwe gevangenissen zal dit model stapsgewijs worden toegepast.

Het is de bedoeling om de inkanteling van de revalidatiesector in de Vlaams sociale bescherming door te voeren en op dat moment zal men beter inzicht krijgen in de patiënten.

De inkanteling van de psychosociale revalidatiecentra is er pas sinds 1 oktober 2022. Er is nog geen zicht op de cijfers van die centra. In de toekomst zal dat kunnen via het VSB-platform.

De CGG's werken actief aan de wachttijden door onder meer het groepsaanbod uit te werken en onlinehulptools in te zetten. De uitrol van de terugbetaling van psychologen door het RIZIV zal ook impact hebben. Die uitrol is volop bezig en de effecten daarvan zal men pas op iets langere termijn kunnen zien. Men monitort op basis van de jaarlijkse cijfers.

Het OPZ Geel en Rekem behoort niet tot de bevoegdheid van Dirk Dewolf. Karine Moykens, secretaris-generaal van het Departement WVG, kan er meer uitleg over geven.

De CGG's worden versterkt met 0,5 vte. De CGG's met een forensische werking hebben aangekondigd dat ze preferentieel die bijkomende kracht zullen inzetten voor de penitentiaire geestelijke gezondheidszorg. Er is 450.000 euro vrijgesteld voor de uitbreiding van de werking voor seksuele delinquenten via de CGG's. Het project TANDEM gaat op zoek naar de gepaste hulpverlening na detentie. In 2023 is daarvoor 530.000 euro gereserveerd.

Professor Tom Goffin van de UGent heeft in 2020 een studie gemaakt over welke impact de Vlaamse overheid kan hebben op het herzien van ziekenhuisnormen. In zijn conclusie raadt hij aan om overleg te plegen met de federale overheid om averij te vermijden. Samen met Zorgnet-Icuro is er een eerste vergadering geweest om analytisch te werk te gaan. Sommige ziekenhuisnormen dateren nog uit de jaren 60.

4. Beleidsveld Opgroeien

4.1. Groeipakket

Hannes Anaf gaf al aan dat zijn fractie het onbegrijpelijk vindt dat er werd beslist om het basisbedrag niet te koppelen aan de gezondheidsindex, en dat er geen compensatie is voor de eerdere indexaties op het basisbedrag. Hij noemt dat een zware klap voor de koopkracht van heel wat gezinnen.

De spilindex werd in oktober 2022 opnieuw bereikt, en zal volgens het Planbureau in november 2022 opnieuw overschreden worden, waardoor de koopkracht van gezinnen snel achteruitgaat. Hoe zal de minister de gedaalde koopkracht compenseren voor gezinnen die geen sociale toeslag ontvangen? Wat gebeurt er bij volgende indexoverschrijdingen in 2023? Zal het koopkrachtverlies dan verder toenemen of zal er worden bijgestuurd bij de begrotingsaanpassing?

Hij stelt de politieke vraag waarom er gekozen is voor een besparing. Waarom wordt er geen koppeling gemaakt? Waarom werd er niet geopteerd voor extra sociale toeslagen, zoals dat door de administratie was voorgesteld? Hij merkt op dat er een aantal scenario's werden berekend maar dat daar nooit rekening mee is gehouden.

Ann De Martelaer merkt op dat Groen vooraf technische vragen heeft gesteld en daar een antwoord op heeft gekregen. Ze heeft een aantal politieke bedenkingen over het groeipakket maar ziet enkele goede punten. Zo vindt ze het positief dat er maximaal ingezet wordt op de automatische rechtentoekenning waardoor mensen automatisch van de sociale toeslag gebruik kunnen maken als hun inkomen verandert. Het is positief dat de laagste inkomensgrens voor de sociale toeslag voor gezinnen wordt verhoogd met 5 procent. Daardoor zullen er 20.000 kinderen extra bereikt worden in deze categorie. Verder juicht ze de nieuwe inkomensgrens toe voor de sociale toeslag voor een- en tweekindgezinnen waardoor ongeveer 51.000 gezinnen recht krijgen op een sociale toeslag.

In eerste instantie vindt Groen dat een positieve maatregel, maar toch had de Vlaamse Regering dat beter kunnen aanpakken. De spreker wijst erop dat het leefloon van iemand met een gezinslast op dit moment 18.823 euro per jaar bedraagt. Dat is ongeveer de helft van het maximum van de eerste categorie van mensen die een sociale toeslag ontvangen. Dat betekent dat iemand die een sociaal leefloon heeft, eigenlijk dezelfde sociale toeslag krijgt als iemand met een inkomen dat bijna dubbel zo hoog is. Ze ziet mogelijkheden om dat systeem te verbeteren en mensen op de ondergrens een hogere sociale toeslag te geven. Groen zal voorstellen indienen in die richting.

De minister staat open voor een nieuwe evaluatie van het groeipakket, en verwijst in haar toelichting naar de Brede Vlaamse Heroverweging. Dat rapport met mogelijke scenario's is besproken, maar nadien lijkt daar niets mee gebeurd te zijn. De spreker roept op om daar snel werk van te maken.

Ann De Martelaer vindt het goed dat de wezentoeslag aangepast wordt. Ze blijft zich zorgen maken over de zorgtoeslag. Ouders van een kind met een beperking moeten maanden wachten op een erkenning of een zorgtoeslag terwijl kinderen net in die eerste maanden aangepaste zorg moeten krijgen. Ouders moeten vaak veel tijd investeren in het opmaken van dossiers. Daarnaast blijkt dat dossiers die gemakkelijk te behandelen zijn vaak voorrang krijgen. Dat betekent onrechtstreeks dat wie al aan het wachten is, nog langer moet wachten. Ze roept op om daar fundamenteel werk van te maken.

Ze wijst op de grote dotatie van 5,1 miljard euro die Vlaanderen krijgt van het federale niveau. Dat zijn middelen uit de sociale zekerheid die bedoeld zijn voor het groeipakket. Toch stelt ze vast dat die middelen ook voor andere doeleinden worden ingezet. Het groeipakket is nochtans de meest fundamentele maatregel in de strijd tegen kinderarmoede. Daarom betreurt Groen het dat heel wat van die middelen naar andere initiatieven gaan. De spreker roept op om de dotatie opnieuw meer voor het groeipakket in te zetten.

Volgens *Lise Vandecasteele* betwist niemand dat het groeipakket een van de belangrijkste hefboomen is in de strijd tegen (kinder)armoede. Ze begrijpt niet waarom het groeipakket niet volop wordt ingezet in de strijd tegen armoede en de Vlaamse Regering er zelfs op bespaart. Bijna alle gezinnen verliezen erop. Sinds 2019 heeft deze Vlaamse Regering de kinderbijslag losgekoppeld van de index, waardoor een gezin met drie kinderen tot 1000 euro per jaar verliest. Kinderen in armoede, aan wie een sociale toeslag wordt gegeven, gaan er niet op vooruit want de toename van de sociale toeslagen wordt tenietgedaan door de niet-indexatie van het basispakket. Door de torenhoge inflatie kunnen mensen minder doen met het groeipakket dan enkele jaren geleden. Dat bewijst dat de wil om iets aan armoede te doen er niet meer is bij de Vlaamse Regering. De armoedebaarometer wordt niet meer opgesteld. Gezinnen, niet enkel de allerarmste, komen vandaag niet meer rond. Een aantal eenoudergezinnen kunnen nog net hun vaste kosten betalen maar houden niks meer over. De spreker vindt het onbegrijpelijk dat deze Vlaamse Regering beslist te besparen op het groeipakket. Nochtans is armoedebestrijding inzetten

op de toekomst. Kinderen die opgroeien in armoede krijgen minder kansen om hun kwaliteiten te ontwikkelen voor de arbeidsmarkt. Armoede zorgt voor sociale uitsluiting en constante financiële druk bij ouders. Armoede heeft negatieve gevolgen voor de gezondheid van kinderen die blijvend kunnen zijn.

Voor Lise Vandecasteele is het niet duidelijk hoeveel de inflatiebonus precies bedraagt. Hoeveel is de federale dotatie voor het groeipakket hoger dan het budget dat deze Vlaamse Regering voor het groeipakket reserveert? Hoe verdedigt de minister dat de verhoging van de indexering van de basisbedragen pas in december wordt doorgevoerd en niet, zoals gebruikelijk, in september? Waar eerst is gezegd dat 80.000 kinderen extra kunnen gebruikmaken van de sociale toeslagen, blijken het er maar 71.000 te zijn. Hoe verklaart de minister die misrekening? Waarom wacht de minister tot januari met de eerste uitbreiding van de groep die recht heeft op een sociale toeslag en tot april voor de tweede grotere groep? Waarom zet ze dat niet meteen in? Wat is het verschil tussen wat kinderen die recht hebben op een sociale toeslag volgens het huidige systeem krijgen en wat ze op basis van het index-vaste systeem van Wallonië en Brussel krijgen?

Katrien Schryvers vindt het groeipakket een belangrijk thema, en een belangrijke methodiek om gezinnen met kinderen te ondersteunen. Het stemt haar tevreden dat de oppositie ook wijst op de positieve punten, want er gebeurt veel in het beleidsdomein Welzijn. Het volstaat te verwijzen naar de bijkomende budgetten van de voorbije jaren.

De sociale toeslag zal met 15 euro per maand per kind stijgen, wat overeenkomt met een stijging van 180 euro per jaar. Ze verwijst ook naar de bijkomende premie van 100 euro, zowel in 2022 als in 2023, en de uitbreiding van de doelgroep van de sociale toeslag met 71.000 kinderen. Er is daarnaast ook de aanpassing van de wezentoeslag.

De jaarlijkse index gaat terug van 1 naar 2 procent. Toen de index in 2019 werd vastgelegd op 2 procent was dat hoger dan de inflatie. Ze herhaalt dat de volledige indexering voor cd&v een strijdpunt blijft. Er worden in het groeipakket evenwel veel andere belangrijke stappen genomen die een verschil maken voor gezinnen.

Katrien Schryvers uit een aantal bekommernissen over de manier waarop dossiers worden opgevolgd zodat gezinnen krijgen waar ze recht op hebben. Op dat vlak werden veel stappen gezet met de automatische toekenning van de sociale toeslag of de schooltoeslag. Door hogere inkomensgrenzen worden meer kinderen bereikt maar ook dankzij de automatische rechtentoekenning.

In de beleids- en begrotingstoelichting wordt melding gemaakt van een 'only once'-aanpak voor kinderen met een zorgbehoefte. Het Steunpunt WVG brengt in kaart welke verschillende tegemoetkomingen kinderen krijgen, en gaat na hoe die geïntegreerd kunnen worden. Katrien Schryvers vraagt wanneer die studie wordt afgerond. In het decreet van 22 oktober 2022 tot wijziging van het decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid wordt de inkanteling van de ondersteuningstoeslag in het groeipakket geregeld. Zal de uitbetaling ervan ook geautomatiseerd verlopen? Zijn de uitbetalers voldoende geïntegreerd zodat dat zonder onderbreking kan gebeuren?

Er wordt al langer aan de zorgtoeslag gewerkt. Ondanks bijkomende inspanningen blijft dat een dossier dat van nabij gevolgd moet worden. Katrien Schryvers ontvangt nog altijd signalen over moeilijke procedures omdat veel gegevens worden opgevraagd in lange vragenlijsten. Ze drukt haar appreciatie uit voor de digitalisering maar wil weten of daar een vereenvoudiging aan wordt gekoppeld.

Koen Daniëls tilt zwaar aan de uitspraak van Jeremie Vaneekhout dat middelen in de zakken van de Vlaamse Regering zitten omdat hij aldus ten overstaan van de bevolking laat uitschijnen dat ministers van de Vlaamse Regering persoonlijk geld afromen. Jeremie Vaneekhout zegt anders aan politiek te willen doen maar dergelijke uitspraak werkt opjuttend.

Het gaat in essentie over nadrukken en verschuivingen. Met de sociale toeslag krijgen gezinnen die dat hard nodig hebben een extra premie. Door de inkomensgrenzen aan te passen komen 71.000 bijkomende gezinnen in aanmerking voor die toeslag. Voor N-VA is de combinatie belangrijk. Dat gaat om mensen die werken maar wier loon niet hoog is. Zij komen voortaan in aanmerking voor de sociale zorgtoeslag en de premie. Het is belangrijk het overzicht te bewaren. De jobbonus is ook bedoeld voor die gezinnen en tegen armoede. Uit de cijfers van minister Hilde Crevits blijkt dat de Vlaamse overheid meer uit haar zakken haalt voor gezinnen en jongeren dan ze van de federale overheid ontvangt.

De zorgtoeslag wordt voor vijf aandoeningen automatisch toegekend. Koen Daniëls heeft daar meermaals voor gepleit. Voor ouders was het confronterend om regelmatig op papier te moeten bevestigen dat hun kind aan een onomkeerbare aandoening lijdt. Dat zorgde voor papierwerk bij artsen. Welke andere blijvende, ongeneeslijke en genetische aandoeningen kunnen nog worden toegevoegd aan de lijst? De aanvraag kan door informatisering nog worden vereenvoudigd. Artsen moeten ook beter weten wat ze moeten doen zodat een en ander op tijd wordt aangevraagd en ingediend. Ouders die recht hebben op een zorgtoeslag, hebben al genoeg zorgen als gevolg van de aandoening van hun kind.

In Zoë 2.0 kunnen extra gegevens geregistreerd worden. Koen Daniëls wil weten of de nieuwe versie al operationeel is.

Wanneer wordt de kleutertoeslag geactiveerd? In 2022 of pas in 2023? In januari of in september? Kleuters kunnen immers op verschillende tijdstippen instappen op school.

Waarom wordt het 'only once'-principe niet omgedraaid? De overheid zou burgers kunnen vragen om gegevens na te kijken en eventuele wijzigingen te melden, wat gemakkelijker en logischer is dan vragen om alles opnieuw door te geven.

Ook volgens *Immanuel De Reuse* is het groeipakket een cruciaal ondersteunings-element in de opvoeding van kinderen. Hij is tevreden dat het opnieuw wordt geïndexeerd met 2 procent. De opmerking van minister Hilde Crevits dat er ook met 2 procent geïndexeerd werd toen de inflatie lager was betekent dat zij beseft hoe belangrijk het groeipakket is en hoe belangrijk de verhoging is voor de gezinnen. Daarom zou het rechtvaardig en correct zijn, mocht het basisbedrag aan de index gekoppeld worden. Immanuel De Reuse vraagt wat de minister daarvan vindt. Zal ze zich daarvoor inzetten of op zijn minst voor een gedeeltelijke compensatie voor de inflatie?

Er lopen nog heel wat zaken mis met de zorgtoeslag. De procedures duren vaak te lang. Er komt een hoop administratie bij kijken. De digitalisering staat nog niet op punt. Hij hoopt dat de vooropgestelde digitalisering snel verandering brengt, maar vraagt zich af hoe optimalisatie en monitoring van de aangehaalde nieuwe clusterprocedures zal gebeuren. Hij roept op om de digibeten niet te vergeten: niet iedereen is even beslagen in de digitale wereld. Daarnaast wil de spreker weten welke doelstellingen de minister naar voren schuift om de wacht- en doorlooptijd van dossiers terug te dringen.

Over de wezentoeslag waren er in het verleden veel klachten, ook bij de kinder-rechtencommissaris. Die toeslag wordt verhoogd van 50 naar 80 procent van het

basisbedrag, weliswaar zonder terugwerkende kracht. De spreker vraagt hoe en op basis van welke argumenten de minister daartoe gekomen is. Hoe is de stijging bepaald?

In de beleids- en begrotingstoelichting wordt verwezen naar een casus in Oostenrijk waar de bedragen van de gezinsbijslagen voor kinderen uit andere EU-lidstaten met een lagere levensstandaard worden verlaagd. Er wordt op Europees niveau gekeken om de bedragen van de gezinsbijslagen aan te passen aan de levensstandaard van het desbetreffende land. Hoe evolueert dit dossier? Wat is de visie van de minister? Welke initiatieven zal de minister zelf nemen?

Over het misbruik van de schooltoeslag door minderjarige niet-begeleide vluchtelingen heeft Immanuel De Reuse recent een vraag om uitleg gesteld (*Vragen om uitleg*, VI. Parl. 2022-23, nr. 340). Vlaams minister Benjamin Dalle gaf aan dat hij daar op de ministerraad nog niets over gehoord had. De spreker wil weten of dit dossier enkel berust op aankondigingspolitiek van Vlaams minister Bart Somers, dan wel of er effectief al stappen gezet zijn en wanneer er concrete resultaten verwacht mogen worden.

De dienst Voogdij van de FOD Justitie weigert nog botskans uit te voeren bij jonge asielzoekers zonder dak boven het hoofd. Die scans zijn nochtans broodnodig om hun leeftijd vast te stellen en te weten of ze minderjarig zijn. Volgens de dienst Voogdij is dat medisch niet verantwoord. Aangezien minderjarige vluchtelingen het groeipakket kunnen ontvangen, heeft die beslissing een directe financiële weerslag op Vlaanderen. Uit cijfers van 2021 blijkt dat 69 procent van de testen uitwijst dat een asielzoeker meerderjarig is hoewel hij zelf beweert minderjarig te zijn. Als België die controles niet meer uitvoert, zal dat een aanzuigefect creëren: meer mensen zullen naar hier komen en beweren minderjarig te zijn.

Immanuel De Reuse dringt aan op een evaluatie van het groeipakket. Naast deze commissie is ook de SERV vragende partij. De Gezinsbond en andere middenveldorganisaties sturen eveneens aan op een evaluatie gezien door een gezinsbril en – in tegenstelling tot de vorige evaluatie – in samenwerking met de betrokkenen. De spreker vraagt of de minister al in overleg is met actoren en stakeholders.

De spreker twijfelt eraan of Mijn Burgerprofiel voldoende bekend is bij de bevolking. Niet iedereen is even beslagen in de digitale wereld. Zal de minister initiatieven nemen om de burgers te informeren?

Immanuel De Reuse vraagt hoe en door wie de werking van de private uitbetalingsactoren van het groeipakket geëvalueerd zal worden. Hij vindt dat belangrijk voor de volgende legislatuur.

Zijn laatste vraag gaat over het onderzoek naar de noden van kinderen met zorgbehoeften en de tegemoetkomingen die ze krijgen. De spreker wil weten wanneer het onderzoek exact klaar zal zijn.

Freya Saeys sluit aan met een voorbeeld uit de praktijk over de zorgtoeslag. De moeder van een kind dat al jaren chemotherapie krijgt vertelt dat het haar niet lukt om de aanvraag voor de zorgtoeslag in te dienen hoewel ze digitaal onderlegd is. Ze moet heel wat documenten opvragen bij alle artsen. Vragenlijsten moeten ingevuld, gescand en doorgestuurd worden. Al deze administratie komt boven op de zorg voor een kind met een zorgnood.

Freya Saeys is tevreden met de uitbreiding van de clusterprocedure en de diagnoses. Voor haar mag men met de diagnoses nog verder gaan. Er is nog achterstand in de doorlooptijden. *Freya Saeys* vraagt of de minister dat op korte termijn ziet verbeteren, en of ze ook beterschap ziet voor de procedures.

Minister *Hilde Crevits* beschikt over prognoses voor de inflatie in 2023. De recentste prognose van het Planbureau ligt lager dan de vorige. Het is geen geheim dat een koppeling van het groeipakket aan de index van de consumptieprijzen logisch is voor de minister. In 2019 vond iedereen 2 procent een goede zaak. Dat de indexering vastligt vergemakkelijkt de planning van het gezinsbudget. Met fel stijgende en dalende inflatiecijfers is een andere optie ook goed. Er is voor geopteerd om opnieuw naar 2 procent te gaan. Minister Hilde Crevits zal zich daaraan houden. Aanvankelijk was een besparing gepland, maar het blijft uiteindelijk 2 procent.

Er komen 20.000 kinderen bij in de bestaande sociale toeslag. Zij krijgen 180 euro per jaar extra. Er komen 51.000 kinderen bij in de nieuwe categorie. Minister-president Jan Jambon sprak aanvankelijk over 50.000 kinderen maar het zijn er 71.000. Het cijfer van 80.000 is minister Hilde Crevits onbekend.

Minister Hilde Crevits is niet gewonnen voor het voorstel van Ann De Martelaer om de laagste inkomenscategorie verder op te delen. In die categorie zitten ook werkkenden. Het is goed om een ondergrens te hebben in die categorie en die mensen gelijk te behandelen. Men kan daarover van mening verschillen maar voor de minister is dat de beste handelswijze. Er komt een tussencategorie die ook een sociale toeslag krijgt. Dat is een politieke keuze.

In het verleden zijn er kritische opmerkingen gemaakt bij het basisbedrag. De minister herinnert zich de discussies bij de totstandkoming van het groeipakket. Sommigen vonden het basisbedrag te hoog en wilden meer investeren in sociale toeslagen. Deze Vlaamse Regering heeft de sociale keuze gemaakt om extra te investeren in de sociale toeslagen en een extra categorie te creëren. Voor de minister is dat de enige juiste keuze: mensen in een verhoogde staat van kwetsbaarheid krijgen meer. In de nieuwe categorie krijgen 51.000 kinderen 35 euro per maand of 420 euro per jaar extra. Dat kost 50 miljoen euro. Ze krijgen een tegemoetkoming voor de inflatie. Daarenboven ontvangen ze in 2022 en 2023 eenmalig 100 euro zodat ze met die sociale toeslag de gestegen kosten kunnen opvangen. Om die reden is het pakket verdedigbaar, ook al begrijpt minister Hilde Crevits dat sommigen meer willen.

De minister omarmt de vraag van de SERV om het groeipakket te evalueren. Zij vindt ook dat de komende regeerperiode goed van start moet kunnen gaan. Het zou nuttig zijn om de verhoudingen te bekijken. Zij zal met de SERV in overleg treden. In het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging is beslist om de koppeling tussen groeipakket en gezinsfiscaliteit dieper uit te werken. Daar komt een vervolg op.

Minister Hilde Crevits staat in grote bewondering voor de wijze waarop het agentschap Opgroeien werk maakt van de digitalisering van het groeipakket. Vroeger waren kinderbijslag en studietoelage aparte systemen waardoor gezinnen alles tweemaal moesten invullen. Dat is intussen geïntegreerd in één systeem. Dankzij automatisering kan men meer mensen geven waar ze recht op hebben. De minister evalueert dat als positief, wat haar ertoe heeft aangezet Leo Van Loo een vergelijkbare opdracht te geven voor de automatisering in de kinderopvang.

In de zorgtoeslag moeten er nog stappen voorwaarts worden gezet. Er zijn tientallen voorbeelden als dat van Freya Saeys. De minister heeft al een aantal maatregelen genomen met de zomertartsen en de selectie van een aantal aandoeningen. Ze begrijpt de suggesties van Koen Daniëls. Een wetenschappelijk comité gaat na of het aantal aandoeningen kan worden uitgebreid. De minister bekijkt of er een tweede ronde kan komen. Het is niet haar bedoeling om de uitbetaling van de zorgtoeslag te bemoeilijken maar alles moet wel correct verlopen.

De kansarmoede-index wordt nog altijd door Kind en Gezin in kaart gebracht. De cijfers van het groeipakket over het aantal rechthebbenden op de sociale toeslag staan online. De minister hoopt dat Lise Vandecasteele daar antwoorden vindt op haar vragen. Vragen om het groeipakket in te zetten tegen kinderarmoede en tegelijk pleiten om de bedragen voor alle kinderen te verhogen, is evenwel tegenstrijdig. Enkel voor de meest kwetsbaren moeten de bedragen verhogen. De Vlaamse Regering kiest daarvoor. De creatie van een extra categorie ligt in die lijn.

De vergelijking met Brussel en Wallonië wordt aan het verslag toegevoegd.

Het onderzoek van het Steunpunt WVG loopt tot juni 2023, waarna de resultaten zullen volgen.

Kinderen geboren voor 1 januari 2019 zitten in het oude systeem van de kinderbijslag. Kinderen geboren na 2019 zitten in het nieuwe systeem. De effecten voor de kinderen zijn altijd ietwat anders. De inflatie evolueert. Er is gekozen voor eenvoudige maatregelen: elk kind met een sociale toeslag krijgt hetzelfde in centen maar niet in procenten.

Op 18 november 2022 voerde de Vlaamse Regering een eerste bespreking over de niet-begeleide minderjarige vluchtelingen. Dat wordt later verder besproken. In de komende weken volgt een uitslag.

De regeling rond de botskans is een federale beslissing. Voor minderjarigen kan men bij de Vlaamse overheid terecht. Er wordt kinderbijslag betaald aan wie als niet-begeleide minderjarige te boek staat en een voogd heeft. De minister is het ermee eens dat er zekerheid moet zijn over de leeftijd om niet bedrogen te worden. Haar administratie moet de FOD Justitie vragen wat er aan de hand is en hoe die de leeftijd kan garanderen zonder botskans.

De halfwezentoeslag wordt verhoogd van 50 procent naar 80 procent van het basisbedrag. De wezentoeslag bedraagt 100 procent van het basisbedrag. De toeslag voor kinderen van wie één ouder overlijdt wordt opgetrokken van 86 naar 139 euro. Dat is een stijging van 52 euro of 60 procent. Voor de minister was dit een wezenlijke maatregel in de begroting. Ze had een uitvoerig gesprek met Hannelore Bedert en lotgenoten. Deze toeslag is een tegemoetkoming voor een kwetsbare groep.

Digibeten baren de minister zorgen. Als minister van Werk lanceerde zij een project om honderdduizend mensen digitaal vaardig te maken. Dat is uitgerold en kent hopelijk succes. Ondanks alle inspanningen blijft een deel van de bevolking zonder digitale connectie. De overheid moet zorgen dat ook digibeten krijgen waar ze recht op hebben. Dat kan door voldoende begeleiding en omkadering zodat huisartsen dat niet meer hoeven te doen.

Leo Van Loo, gedelegeerd bestuurder van het Agentschap Uitbetaling Groeipakket, licht toe dat de ondersteuningstoeslag vanaf januari 2023 volledig automatisch wordt uitbetaald. Vanaf december 2022 worden de betrokkenen geïnformeerd over het verloop, net zoals de uitbetalers van het groeipakket en het Agentschap Uitbetaling Groeipakket.

De kleutertoeslag wordt reeds drie jaar automatisch uitbetaald zodra een kind 3 jaar wordt en naar school gaat. Hiervoor is het Agentschap Uitbetaling Groeipakket afhankelijk van de informatie van het departement Onderwijs en het tempo waarop dat wordt bezorgd. Eerdere programmeringsproblemen met de leeftijd zijn rechtgezet. Een tweede betaling volgt wanneer het kind voldoende naar school is geweest op het moment dat het 4 jaar wordt. Met problemen kan men terecht bij de klantendienst van het Agentschap Uitbetaling Groeipakket.

De zorgtoeslag baart zorgen op technisch en inhoudelijk vlak. Er spelen twee elementen. Aan de ene kant is een zo juist en volledig mogelijke betaling belangrijk. Aan de andere kant moet de inschaling zo correct mogelijk zijn. Procedureel en regelgevend zijn er vereisten waaraan moet worden voldaan. Die praktijk is overgenomen van de federale overheid. Er worden moeilijke vragenlijsten gebruikt om een correcte inschaling te kunnen doen. De spreker gaat ervan uit dat er vooruitgang kan worden geboekt op dat vlak.

Het actieplan wordt voorbereid. De andere toelagen verlopen automatisch maar bij deze toeslag kan er nog winst worden geboekt. Het actieplan omvat drie grote elementen: een technisch element, een element van procedures en een element van bejegening.

Het 'electronic first'-principe maakt de verdere flow van formulieren gemakkelijker, maar sommige mensen moeten ondersteuning krijgen bij het digitaal invullen en opsturen. Het element van bejegening houdt in dat het agentschap Opgroeien en het Agentschap Uitbetaling Groeipakket bekijken op welke manier die ondersteuning kan gebeuren. Ook de procedures kunnen worden verbeterd. De clusterprocedure is er al. Het Agentschap Uitbetaling Groeipakket gaat na of het daar nog verder in kan gaan door gegevens te combineren, enerzijds volgens het type van aandoeeningen en anderzijds volgens informatie die automatisch binnenkomt, waardoor er geen debat meer nodig is, en men bij herzieningen of eerste diagnose sneller kan gaan. Een derde element is het technische aspect voor de doorstroming van de dossiers.

De drie elementen worden zo snel mogelijk uitgerold, naast een aantal maatregelen die al werden genomen. Zo worden de administratieve verlengingen doorbetaald vooraleer ze opnieuw worden geëvalueerd, worden een aantal formulieren herwerkt en wordt het nieuwe platform geïmplementeerd. Leo Van Loo hoopt dankzij die stappen snel voor een verbetering te kunnen zorgen.

Koen Daniëls heeft zich eerder onnauwkeurig uitgedrukt over de kleuter- en de participatietoeslag. Hij draait het om: de overheid weet welke gezinnen die toeslag niet krijgen omdat hun kleuters niet op school zitten. Langs de ene kant registreert het onderwijs niet en langs de andere kant weet de overheid van welke gezinnen de kinderen niet op school zitten. Koen Daniëls wil de kracht van de participatietoeslag verhogen zodat men met die gezinnen aan de slag kan. Hij wil dat gezinnen aangesproken worden op de premie die ze mislopen want net daarvoor werd die toeslag toegevoegd aan het groeipakket.

Ten tweede gaat de spreker in op niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Er wordt gezegd dat de kans op misbruik van de bedragen die jongeren op hun rekening krijgen, klein is. Voor Koen Daniëls is elk misbruik er een te veel. Het kunnen ook voogden zijn die het bedrag niet doorstorten. Voogden zijn niet altijd advocaten, maar het kunnen ook kennissen of verwanten zijn. De N-VA is vragende partij om hier paal en perk aan te stellen.

Lise Vandecasteele repliceert op het antwoord dat het groeipakket voor een relocatie zorgt naar de mensen die in de diepste armoede leven. Door de hoge inflatie zullen veel werkende mensen, die niet tot de laagste klasse behoren, minder kindergeld krijgen dan voorheen. Die mensen verliezen kinderbijslag. Voor de groep die een sociale bijdrage krijgt, stijgt de kinderbijslag niet maar volgt die de vastgelegde index. Door de niet-indexering sinds 2019 verliest iedereen. De mensen die het zwakst staan verliezen niet maar blijven gelijk. Dat is een besparing op al die gezinnen, besluit het lid. Zij wil voorkomen dat middelen van werkende mensen die niet rondkomen, verschuiven naar andere mensen die niet rondkomen. Het is niet tussen hen dat de solidariteit versterkt moet worden, maar wel tussen de rijkste 2 procent in de samenleving en de werkende mensen. Op deze manier zet

de minister niet in op de strijd tegen armoede want de zwaksten gaan er niet op vooruit.

Lise Vandecasteele herhaalt haar vraag naar de inflatiebonus op de dotatie ter financiering van de gezinsbijslagen. Daarnaast stelt ze vast dat de indexering van de basisbedragen pas in december 2022 gebeurt. Ze vraagt waarom dat niet in september 2022 gebeurd is. Haar derde vraag gaat over de uitbreiding van de groepen die recht hebben op een sociale toeslag. De eerste groep wordt uitgebreid in januari maar de tweede en grootste groep volgt pas in april. Lise Vandecasteele vraagt waarom dat niet tegelijk in januari kan.

Jeremie Vaneekhout staat erop te reageren omdat Koen Daniëls blijkbaar ontevreden is over de demarche van Groen. Achter elke begroting zitten politieke keuzes, die Groen al dan niet kan steunen. Minister Hilde Crevits zegt dat er maar een beperkte versterking is van het Groeipakket en dat die maximaal moet focussen op diegenen die het zwaarst worden getroffen. Dat is een keuze die Groen onder deze omstandigheden kan steunen. Groen vindt dat het systeem van het groeipakket structureel herzien moet worden. Dat onderzoek ligt al gedeeltelijk op tafel en mag versneld aangepakt worden.

Het is ook een politieke keuze om alle overheidsinkomsten te indexeren. De kosten van de gezinnen worden geïndexeerd. Net zoals de lonen en bijgevolg ook de belastingen die mensen betalen aan de federale overheid. De inkomsten die Vlaanderen krijgt uit de federale dotatie worden geïndexeerd. Het is voor Jeremie Vaneekhout een politieke keuze om meer dan een half miljard euro niet te besteden aan de voorziene doelen. De spreker beseft dat dit ten gronde niet de lijn is van cd&v. Het is een politieke keuze om dat geld niet via het groeipakket uit te delen aan mensen die het nodig hebben.

Het groeipakket is niet zomaar geld uitdelen. Het is investeren in kinderen en jongeren om hun toekomst uit te bouwen. Het terugverdieneffect is belangrijker dan de investering. Daarom zal Groen er altijd voor pleiten om indexering en sociale zekerheid te laten samengaan. Minister Hilde Crevits antwoordde op een eerste tussenkomst van Jeremie Vaneekhout dat de Vlaamse Regering meer geeft aan kinderen en jongeren dan de extra inkomsten uit de dotatie voor het groeipakket. De dotatie voor het groeipakket was evenwel voor het groeipakket bedoeld en niet voor alles wat kinderen en jongeren betreft. Hij vraagt de minister waar de 824 miljoen euro zitten, een bedrag dat hoger zou liggen dan wat de Vlaamse Regering extra van de federale overheid krijgt. Jeremie Vaneekhout vraagt ook waarom de minister dit bedrag liever aan andere zaken besteed dan het groeipakket.

Minister *Hilde Crevits* zegt dat de Vlaamse overheid bij de staatshervorming vaak slechts 90 procent van de middelen overdragen heeft gekregen en zich daarmee heeft beholpen. Bovendien zijn de uitdagingen voor Vlaanderen enorm.

De dotatie voor de gezinsbijslagen bedroeg in 2019 3.974.199.000 euro en is geëvolueerd naar 4.948.743.000 euro in 2023. De uitgaven, inclusief de uitbetaling, bedroegen in 2019 3.894.841.000 euro beleidsuitgaven, plus 108.037.000 euro werkingsuitgaven. In 2019 bedroeg het tekort 28.679.000 euro, in 2020 772.824.000 euro, en in 2021 173.586.000 euro. In 2022 kreeg de Vlaamse overheid 220.786 miljoen euro meer dan ze uitbetaalde. Voor 2023 is dat 291.030.000 euro meer.

De minister zal de bijlage over de dotatie laten bezorgen, plus de vergelijking met Brussel en Wallonië.

Minister Hilde Crevits erkent dat het puur voor het groeipakket in 2022 en 2023 meer was, en in 2021, 2020 en 2019 minder. Ze verwijst verder naar de cijfers

voor het totaal aan investeringen van de Vlaamse overheid in jongeren. Er kan over worden gediscussieerd of die keuzes terecht zijn, maar het staat als een paal boven water dat het verschil tussen 2022 en 2023 2,4 miljard euro is voor het hele beleidsveld, en dat een groot deel daarvan naar jongeren gaat.

De inkomensschalen om een sociaal recht te hebben, worden mee geïndexeerd om te vermijden dat de groep rechthebbenden kleiner wordt: mensen zouden geen recht meer hebben op een sociale toeslag omdat hun uitkeringen en de lonen worden geïndexeerd. Door de schalen mee te indexeren blijft die groep dezelfde, en stijgen de toeslagen.

Op de vraag over de vertraging op indexering en uitbreiding van de doelgroep luidt het antwoord dat een indexatie wordt uitbetaald zodra dat technisch kan. Dat gebeurt zo snel mogelijk. Ook de 100 euro wordt nog in 2022 uitbetaald.

Leo Van Loo wijst op een aantal operationele en technische elementen. Een bedrag bijkomend uitbetalen is gemakkelijker dan een nieuwe schaal integreren. Zelf met alle technische mogelijkheden en mankracht duurt integreren langer omdat men in de diepte van het systeem de basiscode moet aanpassen. Dat zal tot maart 2023 duren zodat in april 2023 kan worden betaald. Voor de indexering is tijd nodig om de beslissing te bekrachtigen en aan te passen.

Minister *Hilde Crevits* wijst erop dat de indexering decretaal op 1 procent is vastgelegd. De aanpassing moet nog door het Vlaams Parlement worden goedgekeurd voor ze het kan operationaliseren.

Immanuel De Reuse herhaalt zijn vraag over de evaluatie van de private uitbetalingsactoren. Verder wijst hij erop dat botschecks nodig zijn om vast te stellen of iemand minder- of meerderjarig is. Wat zal de minister doen bij twijfelgevallen? Er blijkt immers dat bijna 70 procent frauduleus zegt minderjarig te zijn.

Minister *Hilde Crevits* herhaalt wat minister Benjamin Dalle precies heeft gezegd in zijn antwoord op de vraag om uitleg van Immanuel De Reuse: "Als de kinderen en jongeren die deze schooltoeslagen krijgen, slachtoffer worden van afpersing en de middelen gaan naar mensensmokkelaars of de middelen blijven quasi onaangeroerd tijdens de schoolloopbaan omdat de kinderen en jongeren al voldoende ondersteuning krijgen, dan moeten we dat bekijken." Ze benadrukt dat dit wordt bekeken met de bedoeling om daar een beslissing in te nemen.

De minister stelt ten slotte dat ze het werk van de Federale Regering niet wil overnemen. Ze kan een brief sturen om uitleg te vragen en wil de garantie dat een en ander correct gebeurt maar de verantwoordelijkheid ligt op het federale niveau.

Ten behoeve van haar administratie benadrukt minister Hilde Crevits dat het compliment voor de vlotte uitbetaling en digitalisering van het groeipakket de medewerkers van Agentschap Uitbetaling Groeipakket toekomt.

4.2. Jeugdhulp

Freya Van den Bossche heeft uit de antwoorden op haar technische vragen geleerd dat het nog steeds de bedoeling is om de conceptnota Vroeg & nabij snel naar de Vlaamse Regering te brengen, zodat er deze legislatuur nog een kaderdecreet kan worden gemaakt dat de krijtlijnen uittekent voor een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid. Ze vraagt hoe concreet die conceptnota gemaakt kan worden. Ze heeft vernomen dat er bezorgdheden zijn over de conceptnota zoals die tot hiertoe is voorgesteld. Zo zou de Vlaamse Raad WVG een negatief advies gegeven hebben vanwege de multi-invulbaarheid van een aantal concepten en het weinig concrete gehalte. Is de minister nog van plan om de nota op korte termijn in te dienen? Hoe

concreet kan ze die al maken? Gaat het louter om de grote principes? Is het negatieve advies te verklaren omdat de nota algemeen is omschreven en de sector niet de indruk heeft al in gesprek te zijn gegaan met de minister en haar administratie? Of zijn er ook inhoudelijke bemerkingen? Er is nog anderhalf jaar tijd: als men nog decreetgevend werk wil verrichten, dan moet worden bekeken wat er nog mogelijk is.

Los van vorm en timing heeft de spreker ook enkele inhoudelijke bezorgdheden. Wie op basis van een nobele doelstelling zo vroeg mogelijk tracht in te grijpen in gezinnen, dreigt aandacht te verliezen voor kinderen voor wie een interventie aan huis of ambulante begeleiding onvoldoende is. Freya Van den Bossche is voorstander van ambulante mobiele begeleiding, zowel in crisissituaties als langdurig, en vindt dat er meer op moet worden ingezet. Maar tegelijkertijd is er een belangrijke groep kinderen voor wie het niet veilig is om thuis te zijn. De spreker is bang dat zij ondergesneeuwd geraken in de bedoelingen – die ze wil ondersteunen – om vroeg te interveniëren en die interventies eerder klein te houden, in de hoop een maximaal effect te hebben en ervoor te zorgen dat de situaties niet uitmonden in hetgeen men nu soms ziet gebeuren. De realiteit toont aan dat, wanneer men er voor een deel van de interventies effectief in slaagt, het effect pas op langere termijn zichtbaar zal zijn en dat het niet overal zal slagen. Wetende dat er veel kinderen wachten op een plekje, is Freya Van den Bossche bang dat de conceptnota voorbijgaat aan de grote nood van kinderen die hun stem niet kunnen laten horen in het debat. Het betreft vaak kinderen en ouders die minder makkelijk hun weg vinden naar media en drukingsgroepen.

Daaraan koppelt de spreker enerzijds de ambitie in Vroeg & nabij, voor de groep die residentiële zorg nodig heeft, en anderzijds de begrotingsmaatregelen, die een vertaling vormen van die ambitie. Hoe wil de minister dat aanpakken? Er zijn 150 plaatsen extra voor veilig verblijf, maar daarnaast ziet Freya Van den Bossche weinig voor die groep: een beperkt budget voor de uitbouw van centra voor gezinsondersteuning, wat versterking voor de gezinshuizen en SOS Kinderdorpen en wat reconversie maatregelen. Er wordt niet hard ingezet op die doelgroep. In vergelijking met (de stijging van) het aantal wachtende kinderen, baart dat zorgen. Het lid wil weten wat de minister kan en zal doen voor de meest kwetsbare kinderen die residentiële opvang nodig hebben.

Freya Saeys vraagt naar de nota Vroeg & nabij omdat de commissie die nog niet heeft kunnen bespreken. Vanuit de sectoren komen er negatieve adviezen. Zo betreurt het VAPH dat er nauwelijks kinderen met een handicap voorkomen in de tekst. Ook door de Vlaamse Raad WVG worden er kritische bemerkingen geformuleerd. De grote angst van de werkvloer is dat er weer een netwerk boven de netwerken wordt gecreëerd waaraan veel geld wordt besteed in plaats van aan extra personeel op de werkvloer.

Suzy Wouters vindt het positief dat het meten van kwaliteit aan belang wint. Hiertoe worden er indicatoren ontwikkeld. Hoe kijkt de minister naar de kwaliteit in de jeugdhulp? Zijn er gekende problemen in de jeugdhulpvoorzieningen?

Het Vlaams Belang betreurt dat er in de jeugdhulp geen gepast aanbod voor elke jongere is. Elke jongere met een hulpvraag is uniek en heeft andere noden. Deze problematiek wordt ook aangekaart door het Kinderrechtencommissariaat. Zo'n 150 jongeren in Vlaanderen zitten vast in de kloof tussen jeugdhulp en psychiatrie. De voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie wil meer budget voor psychiatrische ondersteuning in de jeugdvoorzieningen. Die problematiek is niet nieuw. Welke initiatieven zal de minister nemen om ervoor te zorgen dat er voor elke jongere met een hulpvraag een gepast hulpaanbod is?

Het Vlaams Belang is tevreden dat het veilig verblijf wordt uitgebouwd voor jongeren met complexe problematieken. Er wordt minstens in een gedeeltelijke opstart voorzien in het voorjaar van 2022. Wat bedoelt de minister met gedeeltelijke opstart? Staat het al vast dat niet alle plaatsen kunnen worden gerealiseerd?

In de jeugdhulp worden vele onderzoeken gevoerd. Dat zorgt voor een onderbouwd beleid. Het onderzoek inzake de rechtspositie in de forensische kinder- en jeugdpsychiatrie is afgerond. Welke conclusies neemt de minister hieruit mee?

De mentale gezondheid van jongeren kwam enorm onder druk te staan door de coronacrisis. Laagdrempelige initiatieven kunnen leed en escalatie voorkomen. De OverKophuizen zijn een goed initiatief. Wanneer zullen die volledig gebiedsdekkend zijn?

Ook in de jeugdhulp is er sprake van hoge werkdruk en onvoldoende personeel. Hoe verloopt de werking van de OCJ's en de sociale diensten van de jeugdrechtbanken? Neemt de minister initiatieven om de werkdruk te verlagen?

De capaciteit in de gemeenschapsinstelling Everberg wordt uitgebreid tot tachtig plaatsen. Is er genoeg personeel om die plaatsen in gebruik te nemen? Is er voldoende respons op de vacatures die openstaan?

Fase 2 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht wordt in 2023 uitgerold. De spreker betreurt dat de uitrol zo traag verloopt. Ze vindt het belangrijk dat daders en slachtoffers worden gescheiden. Daarnaast zal het herstelgericht en forensisch aanbod worden geïmplementeerd in de gemeenschapsinstellingen. Hoe zal dat gebeuren en op welke termijn?

Samen met de minister van Onderwijs wordt er gewerkt aan een definitieve oplossing voor het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen. Welke doelstellingen worden hierbij vooropgesteld? Welke knelpunten zijn er geïdentificeerd?

Voor jongeren is continuïteit belangrijk. Het vernieuwde organisatiemodel voor diagnostiek dat breuken in trajecten vermijdt, is nodig. Kan de minister de stappen toelichten?

Vlaanderen heeft de verantwoordelijkheid om slachtoffers de nodige ondersteuning en zorgen te bieden. Welke proefprojecten zijn er nog lopende rond slachtoffers van tienerpooiers? Is het aanbod voldoende afgestemd op de nood? Welke verbeteringen heeft de minister in 2022 gerealiseerd?

In de beleids- en begrotingstoelichting staat dat de opvang van niet-begeleide minderjarigen wordt geoperationaliseerd binnen de uitrol van veilig verblijf. Er worden zes plaatsen toegekend aan Minor-Ndako. Hoe werd dit aantal bepaald?

Wanneer is de eerste evaluatie van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht afgerond? In hoeverre biedt die evaluatie een betrouwbaar beeld? Veel artikelen zijn immers nog niet in werking.

Katja Verheyen zegt dat Vroeg & nabij al geruime tijd als een deus ex machina boven het beleidsdomein hangt. Bij elke vraag over jeugdhulp wordt er verwezen naar Vroeg & nabij als oplossing. Katja Verheyen heeft hier vragen bij, en hoort ook bezorgdheden uit de sector. Het plan is sedert het zomerreces van 2022 al enkele keren uitgesteld. Dat verontrust omdat het gaat om een volledige omslag van de jeugdhulp waarbij ook het geïntegreerd gezinsbeleid in het bad getrokken wordt. Het uiteindelijke decreet zou moeten ingaan op 1 januari 2024. Katja Verheyen heeft ernstige bedenkingen bij de haalbaarheid. Daarom vraagt ze wanneer de conceptnota op de Vlaamse Regering komt, en wat de oorzaak is van de

oplopende vertraging. Ze vraagt of de inwerkingtreding van het decreet bijgesteld wordt.

Katja Verheyen is teleurgesteld in de antwoorden op een aantal technische vragen. Op verschillende vragen wordt geantwoord dat dit integraal deel zal uitmaken van Vroeg & nabij en de timing van het project volgt. Vaak gaat het over elementen die al sinds de start van de legislatuur besproken worden. Moet Katja Verheyen hieruit concluderen dat er nog niets gebeurd is, en dat er niets mee zal gebeuren tot Vroeg & nabij wordt voorgelegd?

Ze stelt haar vragen opnieuw in de hoop toch een antwoord te krijgen. De eerste vraag betreft de stand van zaken van de eenmaking van de gemandateerde voorzieningen. Hun positie zou worden uitgeklaard in een strategische oefening. Katja Verheyen vraagt wat dat inhoudt en wanneer die oefening zal plaatsvinden. Ze vraagt of dat ene aanspreekpunt voor verontrusting voortkomt uit die eenmaking van de gemandateerde voorzieningen dan wel of het daar los van staat. Er loopt een traject met de gemandateerde voorzieningen om binnen hun huidige mandaat op een aanklappende manier aan de slag te gaan bij verontrustende situaties met ongeboren kinderen. Wat houdt dat in? Zal dit traject uitmonden in een structurele werking? Hoe zal dit traject geëvalueerd worden?

Er wordt verwezen naar een nieuwe manier van financieren om samenwerking te promoten. Dat past in de filosofie van Vroeg & nabij. Katja Verheyen vraagt hoe men dat concreet ziet. Zullen die nieuwe financieringsnormen opgelegd worden om samenwerking te stimuleren? Of zal er eerst aangespoord worden om samen te werken voor die financiering wordt aangepast? Het valt Katja Verheyen ten slotte op dat Vroeg & nabij in de beleids- en begrotingstoelichting vooral doorschemert bij de laagdrempelige hulpverlening. Ze vraagt welk effect dit plan zal hebben op de ingrijpende hulpverlening of de residentiële jeugdhulp. Wat gebeurt er met de gemeenschapsinstellingen en pleegzorg?

Voorts merkt de spreker op dat er niets over pleegzorg in de beleids- en begrotingstoelichting staat terwijl er op dat vlak uitdagingen zijn. Een duizendtal kinderen wacht op een pleeggezin. Bij de crisishulp zijn er onvoldoende pleegouders om crisispleegzorg te bieden. Katja Verheyen vraagt welke acties in 2023 genomen zullen worden om meer pleegouders aan te trekken. Worden er campagnes opgezet om crisispleegouders aan te trekken? Op welke manier zullen de gezinshuizen de druk op pleegzorg kunnen verlichten?

Fase twee van het jeugddelinquentierecht gaat in maart 2023 van start met het veilig verblijf en de scheiding van jongeren die in een verontrustende opvoedings-situatie opgroeien en jongeren die een delict hebben gepleegd. Fase 2 moest worden uitgesteld – de oorspronkelijke streefdatum was september 2022 – omdat de capaciteit aan veilig verblijf nog ontoereikend was. In 2023 zou de capaciteit van 150 plaatsen wel bereikt moeten zijn. Wordt de deadline deze keer gehaald? Wat is de huidige capaciteit aan veilig verblijf? Waarom volgt er in maart 2023 een gedeeltelijke opstart? Kan de volledige capaciteit nog niet vanaf maart 2023 benut worden?

In 2021 werd bij de sociale diensten van de jeugdrechtbanken een werklastmeting gehouden. Consulents kampen met een hoge werkdruk want er zijn veel dossiers per consulent. Dat kwam ook naar voren in de evaluatie van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp. Er werden 35 extra vte ingezet, en die zouden in 2023 structureel worden verankerd. Katja Verheyen krijgt berichten dat cliënten lang moeten wachten op dienstverlening omdat de consulents door de hoge werkdruk nog steeds onvoldoende tijd kunnen spenderen aan ieder dossier. In de praktijk lijken die 35 vte onvoldoende. Komt er een nieuwe werklastmeting of

een evaluatie van die versterking om na te gaan waar er nog hiaten zijn, en of er mogelijkheden zijn tot extra versterking?

Katrien Schryvers zegt dat er wordt onderzocht hoe een nieuw erkennings- en subsidiëringssysteem kan worden gebouwd op basis van financiële responsabilisering gericht op outcome op het vlak van kwaliteit, efficiëntie en innovatie. Het huidige financieringssysteem is gebaseerd op aanbod per sector, specialisme en voorziening. Hoe zal het alternatieve financieringssysteem eruitzien? Bestaan daar internationale voorbeelden van of uit andere beleidsdomeinen? Het is nodig om intersectoraal te kijken, al is dat niet altijd evident. Ook de samenwerking tussen voorzieningen is niet altijd evident omdat de financiering vaak anders verloopt. Maar dat moet men op een bepaald moment toch proberen te doorbreken, vindt het lid.

Veilig verblijf stelt een scheiding voorop tussen de opvang van jongeren die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en jongeren die zich in een verontrustende situatie bevinden. Dat is een enorme ommekeer die veel voorbereiding vraagt. In juli 2022 werd beslist om de implementatie uit te stellen van september 2022 tot maart 2023 omdat het personeelsmatig en infrastructureel nog niet op punt stond. Wat is momenteel de stand van zaken?

Over de werking heeft het agentschap Opgroeien een visietekst opgesteld. Op welke manier wordt dat geïmplementeerd zodat alle geselecteerde voorzieningen weten op welke manier ze dat moeten doen? Zo kan er een doorstart gemaakt worden in maart 2023.

Katrien Schryvers vernam ook dat er sprake is van een gedeeltelijke start. Is het duidelijk hoeveel van de 150 plaatsen veilig verblijf van start kunnen gaan? Wanneer gaan de andere plaatsen van start? Welke implicaties heeft dat voor de gemeenschapsinstellingen? Zullen jongeren die uit een verontrustende thuissituatie komen langer in een gemeenschapsinstelling moeten verblijven?

Er is ook sprake van een versterking van de werking van de OCJ's en de sociale diensten van de jeugdrechtbanken. Ze vraagt wat die versterking concreet inhoudt: extra personeel of een inhoudelijk andere manier van werken?

De participatie van jongeren in een gesloten context is belangrijk. Men wil de maatschappij laten meekijken in de gesloten voorzieningen om te zorgen voor de rechtswaarborgen van die jongeren. Ze is tevreden dat er aan de slag wordt gegaan met de resultaten uit het afgeronde onderzoek over participatie in gemeenschapsinstellingen, en dat dat wordt samengelegd met de aanbevelingen van de Commissie van Toezicht voor Jeugdinstanties. Wat is de doelstelling? Op welk vlak zal dat worden geïmplementeerd? Gaat dat over vrije tijd, onderwijs, praktische zaken of over hoe het gezin wordt betrokken?

Pleegzorg blijft een belangrijke vorm van hulpverlening. De gezinscontext is voor veel jongeren nog altijd het allerbeste. Men moet blijven inzetten op de werving en begeleiding van zoveel mogelijk pleeggezinnen. Dat lijkt voor iedereen het beste. Op welke manier zal dat gebeuren?

Het lid kijkt uit naar de gezinshuizen, al moeten daar ook nog een aantal stappen gezet worden voor de implementatie. Het is positief dat zoveel voorzieningen zich kandidaat hebben gesteld. Die hopen dat ze de nodige medewerkers kunnen aantrekken die gezinsouder willen zijn.

Bij een grote hervorming als Vroeg & nabij is de betrokkenheid nodig van de actoren die in het werkveld actief zijn. Katrien Schryvers neemt aan dat iedereen

voorzitter is van een meer geïntegreerd beleid, maar hoe worden de verschillende actoren op het terrein dan betrokken?

Lise Vandecasteele start bij het jaarverslag 2020-2021 van het Kinderrechtencommissariaat 'Het wachten moe' (*Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 42/1*), dat ingaat op de groei van de wachtlijsten in de jeugdhulp. Kinderen met eetproblemen, gedragsproblemen of psychische problemen moeten lang wachten op hulp met menselijke en maatschappelijke kosten tot gevolg. Door problemen lang niet op te lossen, lopen de kosten op. *Lise Vandecasteele* verneemt dat de wachtlijsten niet opgelost raken. Het personeelstekort blijft bestaan. Ze betreurt dat de begroting voor 2023 dat niet aanpakt. Dezelfde problemen komen ook terug in andere sectoren. Het personeelstekort is problematisch. Waarom vertaalt zich dat niet in de begroting?

Jeremie Vaneekhout deelt de zorgen van *Lise Vandecasteele*. Hij krijgt dezelfde signalen: niemand ziet beterschap of perspectief inzake wachttijden of noden. Dat was een tijd lang coronagerelateerd. Sommige beleidsverantwoordelijken vermoeden dat het na corona meer gebalanceerd zou worden maar dat is niet de realiteit. Jeugdhulp kent veel interconnectie met andere domeinen, problematieken en uitdagingen. Groen ondersteunt de ambitie om te integreren en stappen verder te zetten.

Vroeg & nabij is de grootste bezorgdheid van Groen. De legislatuur vordert snel. Zal men plots vaststellen dat er van de grote ambities te weinig is waargemaakt in deze legislatuur? Minister *Hilde Crevits* gaat zo snel mogelijk met een conceptnota naar de Vlaamse Regering maar het tijdsplan dat daarop volgt is niet helemaal duidelijk. In 2023 wordt nagedacht over de budgettaire planning. *Jeremie Vaneekhout* vindt het belangrijk om naast ambities extra handen en hoofden op het terrein te brengen. Kan de minister bij dit aspect toelichting geven?

Wanneer de conceptnota door de commissie wordt besproken, is er nog genoeg tijd om de principes te bespreken. Groen hoedt zich voor extra structuur en overleg zonder dat de mensen op het terrein een antwoord krijgen op de noden die er zijn. Bovendien gaan veel zaken op het terrein sneller dan het beleid. Groen dringt aan op een versnelling op regeringsniveau. Wie jeugdhulp nodig heeft en die wil verstrekken, wacht niet op de overheid. Men probeert zo goed mogelijk antwoord te bieden op de vragen. Dat wordt vaker afgeremd door de kaders dan gestimuleerd.

Jeremie Vaneekhout vindt het interessant dat de beleids- en begrotingstoelichting expliciet spreekt over het longitudinaal onderzoek dat verdergezet zal worden in 2023. Groen benadrukt altijd dat meten weten is en verwijt deze Vlaamse Regering het effect van haar beleid niet te meten. Heeft de minister zicht op tussentijdse resultaten? Kan zij de commissie geruststellen op dat punt? Of is dat net een reden om nog sneller te gaan?

Pleegzorg is minimaal aanwezig in de beleids- en begrotingstoelichting, maar ook in de rest van het jaar.

Adoptie kwam veel aan bod. De screening van een aantal herkomstlanden was aangekondigd. Zijn er de voorbije maanden stappen gezet? Heeft de minister nog stappen gezet rond erkenning en begeleiding van slachtoffers van problematische adoptie in het verleden? Dat was een uitdrukkelijke vraag en aanbeveling van de audit. Ze zou daar met de meerderheid verder over praten en nadenken.

Minister *Hilde Crevits* heeft een aantal jeugdhulpvoorzieningen kunnen bezoeken, zowel gesloten als andere. Wat daar gedaan wordt, noemt ze spectaculair. De coronaperiode heeft er zwaar ingehakt bij veel mensen en heeft een evolutie veroorzaakt in de zaken waarmee medewerkers geconfronteerd worden en in de hulp die

nodig is. De minister deelt daarom de zorgen over de huidige context en over de soms escalerende situaties. Mensen die zich inzetten voor kinderen en jongeren met een moeilijke thuissituatie verdienen een standbeeld. Hoe kan men de leegte opvullen bij wie een warm nest mist?

In het regeerakkoord is een evaluatie gepland van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp en van het achterliggende financieringssysteem. Dat decreet is geëvalueerd door het Steunpunt WVG in 2020 (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20*, nr. 381/1). Het rapport, dat is besproken op de ministerraad van 12 juni 2020, staat online. In de mededeling wordt ook de mogelijkheid opengelaten van een decreetgevend initiatief.

Er zijn vijf belangrijke werkpunten. De rechtstreeks toegankelijke hulpverlening is zowel voor hulpverleners als voor kinderen en jongeren erg gefragmenteerd. De tweede vaststelling is dat de toegang tot de niet-rechtstreeks toegankelijke hulp er minder op vooruitgegaan is voor jongeren met enkelvoudige problematieken dan voor jongeren met meer complexe problematieken. Het decreet heeft aandacht voor continuïteit in processen en minder voor de relationele continuïteit, terwijl dat net een elementaire zaak is. Ten vierde ziet men de noodzaak van een toename van participatie door een betere benutting van de huidige instrumenten, zoals vertrouwenspersonen, dossierinzage, cliëntoverleg of bemiddeling. Ten slotte wil men ook dat er een versterkte basishouding komt die algemeen in de hulpverlening moet doorwerken, maar er is niet altijd een hulpaanbod beschikbaar. Dat zijn vijf belangrijke vaststellingen die vandaag nog altijd actueel zijn, zoals ook blijkt uit de tussenkomsten in deze commissie.

Daarom is er een brede consensus ontstaan dat het gezins- en jeugdhulpbeleid efficiënter, effectiever en beter georganiseerd moet worden. Het systeem is sterk verkokerd en belemmert soms noodzakelijke samenwerkingen. Bovendien zijn er ook acute personeelstekorten in de jeugdhulp, wat het urgentiebesef nog versterkt.

Daarom zijn er drie puzzelstukken nodig om het gezins- en jeugdbeleid toekomstbestendig te maken. Ten eerste moet er blijvend geïnvesteerd worden. Er is uitbreidingsbeleid en VIA 6 is ook van toepassing op de jeugdhulp. Ten tweede moet men blijven samenwerken aan het arbeidsmarktbeleid. Instroom en uitstroom zijn van belang. Er zijn mensen met een hart voor de jeugdzorg die het niet meer zien zitten doordat ze de problematieken te zwaar vinden. Daar moet aan gewerkt worden. Ten derde moeten ook de organisatie en de werking geoptimaliseerd worden.

Eind 2021 werd met de leidend ambtenaren afgesproken om op basis van de bestaande uitdagingen een inspiratienota te maken en om daarmee aan de slag te gaan met een aantal stakeholders. De bedoeling was om tot een betere organisatie en werking te komen van het gezins- en jeugdhulpbeleid. Deze nota kreeg de naam *Vroeg & nabij*.

De minister gelooft sterk in de uitgangspunten. Er is aan meer dan 150 professionals en vertegenwoordigers van cliënten gevraagd om ideeën aan te leveren. Dat ging over praktische zaken, zoals de implementatie van de projectondersteuning. Gezinnen willen niet tien keer opnieuw hun verhaal doen maar zoeken iemand die hun situatie kent en hun dossier vasthoudt. Dat betekent dat er beter moet samengewerkt worden op het terrein.

Ook belangrijk voor hulp en ondersteuning is het principe van bijschakelen in plaats van doorschakelen. Als men bijschakelt krijgt men iets extra's. Als men doorschakelt gaat men van de ene deur naar de andere en wordt men uiteindelijk niet geholpen. Bij doorschakelen komt men op een nieuwe wachtlijst terecht en zoekt men steeds naar voorzieningen met een bepaalde specialisatie. Bijschakelen betekent in sommige situaties ook afschakelen, want als er verbetering is kan er ook

iets wegvallen zonder dat men mensen loslaat. Het geeft gezinnen het comfort van projectondersteuning maar het vermijdt dat specialisten gezinnen te lang moeten vasthouden.

Een derde punt is hoe de jeugdhulp kan omgaan met de bestaande netwerken. Er wordt veel vergaderd maar uiteindelijk moet iemand een beslissing nemen. De beschikbare energie en budgetten moeten zo efficiënt mogelijk worden ingezet. Ten vierde moet samenwerking gefaciliteerd worden, niet om naar elkaar door te verwijzen maar om verantwoordelijkheid gedeeld te kunnen opnemen en van elkaar te leren. Daarom moet er gestreefd worden naar doelregelgeving. Dat houdt in dat men de dialoog aangaat over impact en resultaten zonder specifiek voor te schrijven wat iedereen moet doen. Maar dat levert net zorgen en vragen op op het terrein: als niet is voorgeschreven wat iedereen moet doen, kijkt iedereen naar elkaar. Op sommige plaatsen werkt dat goed maar op andere plaatsen is dat moeilijk.

Minister Hilde Crevits meent dat de conceptnota verbeterd moet worden. Daarom is hij nog niet verdeeld. Ze wil het werkveld nauw betrekken en er ook zelf achter kunnen staan. De grote uitdaging is om niet alleen te weten wat er moet gebeuren, maar om dat ook op het terrein zijn plaats te laten vinden. In het Vlaamse Raad WVG is er consensus over het belang en de relevantie van de conceptnota. De minister vindt dat het perspectief over de veranderingen op middellange termijn geopend moet worden, maar de verantwoordelijkheid op korte termijn betekent dat er ook in de huidige legislatuur nog resultaat moet komen. Een concrete timing kan ze nog niet geven want er wordt nog overleg gepleegd. Ze heeft gemerkt dat er nog onzekerheid is en dat het enthousiasme soms niet gedeeld wordt, ook al is men het eens over de uitgangspunten.

Dat er sterk wordt ingezet op Vroeg & nabij betekent niet dat mensen met acute noden in de kou blijven staan. Door sneller en vroeger te detecteren, wil men vermijden dat jongeren in die groep terechtkomen. De minister deelt echter de bezorgdheid dat het nooit voor iedereen zal lukken.

De minister geeft toe dat de complexe bevoegdheidsverdeling op een aantal punten de geïntegreerde organisatie van de zorg bemoeilijkt. Het overleg met federaal minister Frank Vandenbroucke is daarom cruciaal.

Het kost de voorzieningen moeite om personeelsversterking te vinden. Er zijn met VIA 6 veel instrumenten maar men moet de mensen vinden om het te doen. De voorzitters van de crisisnetwerken, jeugdrechters, jeugdadvocaten en de kinderrechtencommissaris hebben de alarmbel geluid. Het wordt steeds moeilijker om kinderen en jongeren de zorgen te geven waar ze recht op hebben. Er moeten een aantal crisismaatregelen op korte termijn genomen worden. De minister gaat op korte termijn, nog in 2022, met sleutelspelers samenzitten om te kijken hoe een aantal concrete maatregelen kunnen worden genomen om de capaciteit optimaal te benutten. Het gaat om vertegenwoordigers van de jeugdhulp, de overheid, de magistratuur, de advocatuur, de kinder- en jeugdpsychiatrie en Justitie.

De consulenten van de sociale diensten van de jeugdrechtbanken zijn in een eerste fase tijdelijk versterkt en die uitbreiding wordt vanaf 2023 structureel gemaakt. Dat geldt ook voor de uitbreiding van de VK's. De gebiedsdekkende uitrol wordt voorbereid voor 2023. Het budget is beschikbaar vanaf 2024 maar in 2023 wordt al een traject gestart rond psycho-educatie op de bestaande plaatsen. De Vlaamse Jeugdraad en Vlaams minister Benjamin Dalle zijn daarvoor vragende partij. Een volledige omslag is onmogelijk. Het is de bedoeling om te bouwen op bestaande krachten en om deze beter te integreren en te bundelen.

Er is altijd gezegd dat voor veilig verblijf niet alle plaatsen onmiddellijk operationeel zullen zijn.

Er is 5 miljoen euro extra beschikbaar voor pleegzorg en die komt bovenop de 15 miljoen euro in andere uitbreidingen. De lijn die daarbij gevolgd wordt, is dat er altijd eerst geïnvesteerd wordt in pleegzorg. Daar mag geen grens op zitten want het budget is 'open-end'. Dat betekent ook dat alle extra projecten die gedaan kunnen worden, ook effectief gedaan worden.

Minor-Ndako krijgt zes plaatsen voor minderjarige slachtoffers van mensenhandel. Het zijn zes plaatsen omdat dat bij de oproep de eenheid was die men kon aanvragen. Ze maken ook deel uit van de 150 plaatsen veilig verblijf.

Problemen op het terrein zijn niet altijd op te lossen met meer van hetzelfde. Precies daarom loopt er een participatief traject met de hele sector om tot verbeteringen te komen. Er zal meer budget nodig zijn voor Vroeg & nabij maar het is niet de bedoeling om te investeren in een nog langere ketting. Er wordt gezocht hoe de ketting korter kan zodat jongeren sneller de hulp krijgen die ze nodig hebben. Dat is makkelijk gezegd maar moeilijk om te implementeren.

De eerste fase van het longitudinaal onderzoek in de jeugdhulp was een proefonderzoek. Dat werd geleid door professor Koen Hermans en liep af in juni 2022. Het was een basisonderzoek om te onderzoeken welke parameters moeten gelden in het verdere onderzoek.

Voor de problematiek van de jongeren met eetstoornissen is er samengewerkt met het werkveld, namelijk de partnerorganisatie Eetexpert, en de federale overheid om tot omvattende aanbevelingen en beleidsinitiatieven te kunnen komen. Dat werd recent ook bekrachtigd op de IMC Volksgezondheid. Zowel de federale overheid als de Vlaamse overheid zetten in op een betere detectie en betere behandeling van dergelijke problematieken. Beide niveaus doen gerichte investeringen en dat gebeurt in samenwerking om concrete stappen te zetten in de richting van geïntegreerde zorg.

In 2015 zaten er 6500 kinderen en jongeren in een pleegzorgtraject terwijl dat aantal nu al boven de 10.000 ligt. De stijging is tot 10 procent op jaarbasis. Als men die capaciteit residentieel had moeten uitbouwen, zou dat meer dan 200 miljoen euro gekost hebben, nog los van de personeelsproblematiek. Dat geeft aan welk een belangrijke rol de pleegzorg speelt, en hoe op die manier het verschil gemaakt kan worden op het terrein.

Bruno Vanobbergen, waarnemend administrateur-generaal van het agentschap Opgroeien, werpt zijn licht eerst en vooral op het jeugddelinquentierecht en de gemeenschapsinstellingen. Hij geeft aan dat men volop bezig is met de evaluatie van het jeugddelinquentierecht en dat die evaluatie tegen eind 2022 afgerond moet zijn. De focus ligt op elementen zoals lokale-ketenaanpak en delictgerichte contextbegeleiding waar de voorbije periode sterk is op ingezet.

De uitbreiding van Everberg tot tachtig plaatsen zal stapsgewijs gebeuren. Er wordt gemikt op een bijkomende eerste leefgroep in het voorjaar van 2023. In het najaar volgt normaal gezien een tweede leefgroep.

Er wordt zowel naar participatie van jongeren als van ouders gestreefd. Participatie van jongeren dekt op z'n minst twee terreinen. Participatie in individuele trajecten omdat er op dit ogenblik meer wordt ingezet op die geïndividualiseerde trajecten in de gemeenschapsinstellingen. Het is evident dat participatie van jongeren daarin een belangrijke rol speelt. Daarnaast wordt ook sterker ingezet op bijvoorbeeld participatie aan vrije tijd. Uit wat jongeren daarover zeggen, merkt men hoe

cruciaal dat is. Het is ook belangrijk in functie van een maatschappelijke re-integratie. Participatie van ouders zit nog in de kinderschoenen maar ook daar is zowel bij ouders als begeleiders merkbaar dat men er in de toekomst meer op wil inzetten.

De capaciteit van het veilig verblijf zit momenteel op 91 plaatsen. Ook op dat vlak wil men sterk de focus op trajecten leggen. Dat bouwt voort op de ambitie van Vroeg & nabij maar ook op wat op dit ogenblik in 'de ideale wereld' verkend en opgebouwd wordt. Het betreft de samenwerking tussen voorzieningen om vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid trajecten van jongeren vorm te geven. De implementatie van de visie leunt sterk aan bij het vormen van netwerken en de focus op trajecten.

Zowel voor de gemeenschapsinstellingen als voor veilig verblijf is samenwerking met geestelijke gezondheidszorg cruciaal. Het evaluatieonderzoek naar For-K is afgerond en daar zijn belangrijke conclusies uit voortgekomen. Die betreffen onder meer het belang van het behoud van crisisbedden in For-K en de integratie van For-K in bredere netwerken van geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren. Ook werd vastgesteld dat er tussen de plekken waar For-K vorm krijgt, grote verschillen zijn. Daar zal in de nabije toekomst naar gekeken moeten worden.

Professor Inge Glazemakers van de UAntwerpen voert onderzoek naar de bredere samenwerking tussen jeugdhulp – ook de gemeenschapsinstellingen – en geestelijke gezondheidszorg. Er wordt gezocht naar goede modellen en sterke praktijken, en bekeken hoe die in Vlaanderen vorm kunnen krijgen.

Twee projecten onder de noemer Intenso die inzetten op traumabehandeling en gezinsondersteuning voor zowel ouders als kinderen zijn net afgerond. Er wordt momenteel bekeken hoe de resultaten – die positief zijn – over Vlaanderen kunnen worden verspreid.

Bruno Vanobbergen wil zich verontschuldigen als het over de gemandateerde voorzieningen gaat. Die zijn immers slechts summier opgelijst. Mocht er informatie ontbreken, dan kunnen daarover vragen bezorgd worden zodat er uitgebreid op kan worden geantwoord.

Er loopt een traject met de VK's en de OCJ's. Het traject met de VK's vertrekt vanuit hun kernopdrachten. Men wil back to basics en focussen op traumabegeleiding en hulpverlening ten aanzien van jongeren bij wie er een vermoeden is van mishandeling. Daarnaast wordt onderzocht hoe de stap richting gerechtelijk traject, als dat nodig blijkt, gerealiseerd kan worden. Parallel daaraan loopt het traject over de rol en de verantwoordelijkheid van de OCJ's om de stappen van vrijwillige naar meer gerechtelijke hulpverlening te verfijnen. Het komt erop neer dat beide trajecten, die parallel verlopen, geconcretiseerd moeten worden.

Koen Daniëls wijst erop dat de integrale jeugdhulp ook de ambitie had om tot één loket te komen maar dat er achter dat ene loket meerdere loketten bleken te schuilen. Het is niet evident om theorie en praktijk te verzoenen. Hij wenst de minister veel moed. Bij het vormgeven van Vroeg & nabij moet men van het principe uitgaan dat wie meer vergadert en typt dan met mensen werkt verkeerd bezig is.

Jeremie Vaneeckhout vindt de bezorgdheid van Koen Daniëls terecht. Hij snapt dat de minister geen budget wil vrijmaken om een extra keten te creëren. Dat is echter dringend want de sector heeft nood aan een aantal dingen. Men kan fantastische zaken uitwerken en een wervend ontwerp van decreet voorleggen aan het Vlaams Parlement maar daar staan ook kosten tegenover. Hij dringt erop aan om tijdig het budgettaire mee te nemen want anders verandert er niks op het terrein.

Vroeg & nabij is een ambitieus traject op de schouders van een agentschap dat al veel opdrachten heeft. Valt de vertraging te verklaren door de besparingen van de voorbije tien jaar waardoor er mensen te kort zijn in de administratie om dergelijke grote oefeningen te begeleiden?

Freya Van den Bossche vindt dat de minister terecht voorzichtig is qua timing en ambities. Er komt nog broodnodig overleg. Heel wat geconsulteerde mensen hebben het gevoel dat er geen werkelijke inspraak is geweest. Het is goed dat de minister met hen in gesprek zal gaan, wat niet wil zeggen dat ze altijd gelijk zullen krijgen. De timing zal niet alleen afhangen van budgettaire mogelijkheden maar ook van de wijze waarop met de sector wordt samengewerkt om dit concreet te maken. De sector zal dit alles immers moeten uitvoeren. Steeds meer mensen verlaten de sector. Wil de minister dat zij opnieuw voor de sector kiezen of blijven kiezen, dan zal dat samen met hen moeten gebeuren.

De minister benadrukte dat er aandacht is voor complexe problematieken maar op het terrein leeft de ervaring dat er vooral wordt gekeken naar eenvoudig op te lossen problemen. 1G1P focust daar sterk op. Er is minder aandacht en respect voor mensen die met complexe problematieken werken. Mogelijk is er op het terrein iets aan de hand dat niet strookt met cijfers en tabellen.

Er moet inderdaad beter worden samengewerkt op het terrein. Wie dat beoogt, moet alle tussenstructuren en overlegorganen onder de loep nemen want die vertragen. Wat mensen op het terrein voorbereiden, wordt er in vraag gesteld door mensen die de betrokken kinderen en ouders nooit hebben gezien. Mensen die bereid zijn om hard en in moeilijke omstandigheden te werken, haken af omdat ze niet ernstig worden genomen of vertrouwd. Wat de minister ook wil doen of hoeveel geld ze ook uitgeeft, er zal een belangrijke cultuurverandering nodig zijn. Een overheveling van de bevoegdheid over psychiatrie zal op het terrein enkel steun krijgen als de Vlaamse overheid niet blijft van alles installeren waaruit wantrouwen blijkt in de mensen die werken met kinderen en ouders. Dat is het belangrijkste aandachtspunt als de minister met Vroeg & nabij iets wil bereiken.

In alle oefeningen rond veilig verblijf of For-K moet aandacht gaan naar kinderen jongeren dan 12 jaar met erg verontrustend gedrag die nu bij gebrek aan plaatsen vaak gedwongen worden opgenomen in de volwassenenpsychiatrie.

Minister *Hilde Crevits* zegt dat de administratie veel actoren laat participeren bij Vroeg & nabij. Dat mensen zich niet altijd betrokken voelen en dat het proces niet goed gelopen is, heeft allicht niet te maken met een tekort aan mensen maar eerder met de overgang van het verzamelen van input naar een conceptnota. Men kan een conceptnota schrijven maar het veld moet zich achter die nota kunnen scharen. Het veld moet het gevoel hebben dat het iets zal uitmaken.

Het voorbeeld van Freya Van den Bossche geeft een vorm van verkokering aan. Vertrouwen en controle gaan samen. Er moet vertrouwen zijn dat het goed gebeurt. Minister Hilde Crevits noemt dit een van de moeilijkste conceptnota's om van theorie naar praktijk om te zetten. Het vraagt een omschakeling en een andere werkwijze. Het is niet louter een budgettaire kwestie. Het is een kwestie van realisaties op het terrein. De minister stelt vast dat zowat iedereen gelooft in het concept en de uitgangspunten van Vroeg & nabij.

De nood om stappen te zetten is groot over meerderheid en oppositie heen. De minister deelt de noden en bezorgdheden maar er komt nog een overlegronde om te kijken waar de weerstand zich bevindt. Maar uiteindelijk moet men knopen doorhakken in dit belangrijke dossier om een sprong voorwaarts te kunnen maken. Ze stelt vast dat daar menskracht voor nodig is. Maar ook in andere dossiers heeft ze gezorgd voor extra zuurstof toen dat nodig bleek.

4.3. Geïntegreerd gezinsbeleid

Katja Verheyen ziet dat in het kader van het preventief gezinsbeleid in overleg met CKG's, CIG's en andere jeugdhulporganisaties een aanklampend beleid uitgestippeld wordt ten aanzien van zwangere vrouwen. Het gaat over intensieve begeleiding thuis of in het kader van de studiewerking met een focus op de praktische en emotionele voorbereiding op de bevalling, het opbouwen van gehechtheid en traumasensitief opvoeden. Ze vindt dat positief en hoopt dat er meer aanklampende hulp kan komen bij risicozwangerschappen, ook in het geval van middelenmisbruik.

Ze wil weten hoe de toeleiding van zwangere vrouwen zal verlopen en op welke manier die nieuwe vorm van hulpverlening geëvalueerd zal worden. Die nieuwe vorm van hulpverlening komt er in het kader van een reconversiebeweging en *Katja Verheyen* vraagt hoeveel CKG's, CIG's en andere hulpverleners mee in die reconversie stappen en wanneer dat in de praktijk gebracht zal worden.

De screeningsprocedure van de herkomstlanden van internationale adoptie loopt. Er zullen vier screeningsrondes zijn van telkens vijf landen. Het VCA is bezig aan de eerste ronde. Het vernieuwd systeem voor interlandelijke adoptie zou in september 2023 moeten ingaan. De eenmaking van de adoptiediensten is uitgesteld tot 1 juli 2023. Ze vraagt of de timing voor de screening van alle herkomstlanden niet veel te krap is. Het lid wil ook weten welke landen ondertussen gescreend zijn, wat de resultaten daarvan waren en of die resultaten al voorgelegd zijn aan de stakeholders.

In de beleids- en begrotingstoelichting staat dat de Vlaamse Regering op korte termijn een bijkomende toetsing wil op het niveau van de herkomstlanden en aan het VCA vraagt een beslissingskader op te stellen. Na de screening door het VCA zullen er twee groepen kandidaat-adoptanten zijn: zij voor wie de procedure verderloopt en zij voor wie geen samenwerking met het herkomstland mogelijk is. Ze vraagt of die passage gaat over de lopende screening dan wel of er nog een extra screening volgt. Indien het een extra screening is, vraagt ze om concrete uitleg over hoe die in zijn werk zal gaan en wanneer het beslissingskader voorgelegd wordt.

Elke Sleurs wijst erop dat de minister in overleg is over aanpassingen aan het Afstammingscentrum, en informeert naar de termijn waarop de minister dat ziet gebeuren. Voorts haalt ze aan dat de minister een groot voorstander is van polioattestering en digitalisering, maar daarvoor is ze afhankelijk van het federale niveau. Ze vraagt of er overleg gepland is.

Koen Daniëls stelt vast dat het thema kinderopvang de voorbije jaren op een negatieve manier aan belangstelling heeft gewonnen. Wie in de kinderopvang werkt, voelt zich schuldig, onveilig, opgejaagd of stressvol. Bij elk onderdeel van hun job twijfelen ze of het wel veilig gebeurt. Naast het onveiligheidsaspect maakt de spreker zich ook zorgen over de sfeer die ontstaat in de kinderopvang. Hij verwijst naar het voorval in Keerbergen, waarop ouders en oud-werknemers in de krant vertellen dat ze ook situaties hebben meegemaakt. Als dezelfde uitbater ook op andere plaatsen aan het werk was, waarom is daar ook niet meteen ingegrepen?

In de onderzoekscommissie werden 75 aanbevelingen opgesteld, en op 2 daarvan wordt er sterk gefocust: de veiligheid en de kind-begeleiderratio. *Koen Daniëls* noemt de 100 miljoen euro extra budget broodnodig in de verschillende subsidie-trappen. Hij wil de aandacht vestigen op de grote subsidieverschillen tussen de trappen. Waarom zijn die verschillen zo groot?

Hij wijst erop dat gezinsopvang en groepsopvang onder tal van verschillende statuten werken. Hij pleit voor een gelijk speelveld als basis om de sector opnieuw

aantrekkelijk te maken en zo te houden. Daarvoor zullen alle soorten van opvang nodig zijn. Er wordt 8 miljoen euro extra vrijgemaakt in het personeelsbestand bij Zorginspectie en Opgroeien. Hij vraagt waar dat personeel concreet voor zal worden ingezet, en op welke termijn.

De spreker heeft al op 18 februari 2020 gevraagd om de inspectieverslagen openbaar te maken (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2019-20, nr. 1265). Hij was toen verbaasd dat die openbaarheid niet bestond, terwijl dat in het onderwijs al jaren gebruikelijk is. De minister gaf al aan dat tegen 19 december 2023 te zullen realiseren, maar het zou dan enkel om de nieuwe verslagen gaan. Gelet op het tempo waaraan opvanginitiatieven worden geïnspecteerd, kan het ook interessant zijn om ook oudere inspectieverslagen te kunnen raadplegen. De onderzoekscommissie kon inspectieverslagen inkijken en lezen. Die waren met de nodige zorg opgesteld. De vraag is waarom die verslagen niet online kunnen verschijnen. Op welke termijn kan dat?

Het sui-generisstatuut biedt niet de beste bescherming aan wie eronder valt. Dat statuut zit op federaal niveau, en de spreker vindt het positief dat men aan dat statuut zal werken. Maar het blijft een op zichzelf staand statuut. Er was een evaluatie van dat statuut gepland, en de spreker vraagt of de minister het resultaat daarvan heeft ontvangen. Komt wat men plant overeen met de vraag van de sector? Zijn er mensen die vragen om voor honderd procent zelfstandige of werknemer te zijn?

Koen Daniëls heeft met een aantal opvanginitiatieven gesproken over de kind-begeleiderratio, en vaak gaven ze aan dat die ratio voor hen geen issue is. Andere opvanginitiatieven kampen met piekbelastingen. Zijn indruk is dat het beeld, althans in Vlaanderen, genuanceerder blijkt te zijn.

Het VECK wordt ingeschakeld, maar in de flowchart is dat een parallelstructuur, en komt dat soms nadien aan bod. Waarom wordt het VECK nadien nog ingeschakeld? Gaat het niet om informatie waarover men al zou moeten beschikken? Zorgt dat niet voor vertraging?

Het lijkt nuttig dat de minister over een lijst beschikt van opvanginitiatieven en vestigingsplaatsen die zorgen baren. Is er een dynamische lijst? Als die lijst er nog niet is, hoe komt dat dan? Die lijst was immers de grootste prioriteit na de onderzoekscommissie.

Koen Daniëls heeft vernomen dat de beroepskwalificatie kindbegeleider op niveau 5 zou worden ingeschreven. Opleiding is belangrijk. Hij waarschuwt voor een potentiële valkuil: het idee dat de kinderopvang veiliger zou zijn als alle medewerkers bachelors of masters in de gezinspedagogiek zijn. Want niveau 5 is al een opschaling. Men moet opletten geen waardeoordeel uit te spreken over de leerlingen van het beroepsonderwijs Verzorging, want er zijn veel mensen die dat goed doen. Hoe zal men die hbo5 in de leerladder inschalen? Welke taken ziet de minister hen opnemen naast de bachelors en de medewerkers die beroepsonderwijs hebben gevolgd?

Op basis van simulaties wil de minister een voorstel tot aanpassing van de berekening en uitbetaling van het inkomenstarief uitwerken, rekening houdend met het gezins- en inkomensbegrip uit het groeipakket. Koen Daniëls vraagt of er voor 2023 een timing vooropstaat. Welke richting wil men daarmee gaan? Wat wil men daarmee doen?

Vandaag heeft 83 procent van de Vlaamse gemeenten een lokaal loket kinderopvang. Lokale loketten zijn overlegplatformen tussen actoren betrokken bij kinderen en jongeren. Maar men moet opletten dat daar geen lagen bovenop komen om de

crisis op te lossen. Wat is het toekomstperspectief in de wetenschap dat iedereen op zoek is naar mensen en middelen? In welke mate moet daar het zwaartepunt liggen?

Suzy Wouters vindt het goed dat er meer aandacht gaat naar de eerste duizend dagen van een kind. Er komt een ondersteuningsaanbod gericht op het voorkomen van gezondheids- en welzijnsproblemen bij kinderen die opgroeien in een gezin met meerdere kwetsbaarheden. Waaruit zal die ondersteuning bestaan?

Er gaat aandacht naar aanklampende zorg bij risicovolle zwangerschappen. Uit de hoorzitting bleek het belang van zo vroeg mogelijk ingrijpen (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 651/2). Wat zijn de eerste bevindingen van het project in Limburg? Hoe zal hiermee aan de slag worden gegaan?

Voor interlandelijke adoptie volgt een bijkomende toetsing op het niveau van de herkomstlanden. Binnen welke termijn zal dat mogelijk zijn? Hoe zal er worden onderzocht dat nazorg meer aandacht krijgt? Wanneer zal het actieplan klaar zijn? Zullen ervaringsdeskundigen worden betrokken bij het nieuwe adoptiebeleid?

Wat is de stand van zaken omtrent de gegevensdeling tussen de kraamklinieken? Welke knelpunten zijn er?

Freya Saeys benadrukt dat de stroom aan hallucinante verhalen uit de kinderopvang moet stoppen. Dat kan enkel als de rotte appels er zo snel mogelijk uitgaan want zij verpesten het voor de hele sector. De belangrijkste taak van Bruno Vanobbergen is het herstellen van het vertrouwen in het agentschap, in het beleid maar ook in de sector. Er moet snel en kordaat worden ingegrepen. De onderzoekscommissie heeft 75 aanbevelingen geformuleerd die de kern van de problemen hebben blootgelegd.

Het ICT-systeem is een belangrijk instrument. Er ontbreekt een dashboard dat met één klik alle informatie toont over een bepaalde kinderopvang. Alle informatie zit verspreid. De spreker wijst op het belang van datamining. Een ICT-systeem is echter een ondersteuning en geen vervanging. De beslissingen moeten nog altijd worden genomen door mensen. Wanneer zal dat systeem operationeel zijn? Er zijn problematische dossiers waarin ernstige inbreuken op de fysieke en psychische integriteit zijn vastgesteld. Klachten herhalen zich jaar na jaar maar alarmbellen gaan onvoldoende af waardoor er geen opvolging of grondige handhaving is.

De onderzoekscommissie gaf een lijst van problematische dossiers aan het agentschap Opgroeien tijdens een besloten vergadering. De spreker stelt evenwel vast dat er geen lijst is van oude dossiers die herbekeken zijn vanuit het verzorgingsprincipe. Het agentschap had op basis van de vaststellingen van de onderzoekscommissie onmiddellijk oude dossiers moeten herbekijken vanuit het verzorgingsprincipe. Het verbaast haar dat het agentschap nu plots aankondigt dat het oude dossiers zal herbekijken. Op aandringen van minister Hilde Crevits zijn dossiers waarin Kind en Gezin zich benadeelde partij stelde, onderworpen aan een herevaluatie. Er zijn sindsdien meer schorsingen en sluitingen, wat een goede zaak is. Helaas zitten er vijf maanden tussen de beslissing tot het sluiten van 't Bengeltje en de effectieve sluiting ervan. Wil men voluit gaan voor dat verzorgingsprincipe? Of gaat het om een stap in de richting van het verzorgingsprincipe en probeert men verder goed ingedekt te werken?

Hoe wordt het VECK ingebed in de beslissingsketen? Is het de bedoeling om eerst een beslissing te nemen en daarna het VECK in te schakelen? Of is het de bedoeling eerst het VECK te horen om nadien tot een beslissing te komen? Wat is de termijn voor het VECK om advies te geven? Bij inbreuken op de integriteit van kinderen is elke dag er een te veel.

De communicatie aan ouders moet beter. Freya Saeys krijgt berichten van ouders die niet op de hoogte zijn gebracht over wat er zich heeft afgespeeld. Zij werden evenmin gecontacteerd over een mogelijke oplossing of voor psychologische begeleiding. Waar blijft de psychologische begeleiding?

Lokale besturen zitten met de handen in het haar. Bij een sluiting wordt de verantwoordelijkheid om alles op te lossen naar de lokale besturen geschoven, wat niet evident is gezien het plaatsgebrek. Bovendien krijgen zij niet de tools om voor een oplossing te zorgen: vanwege de privacy krijgen ze geen toegang tot de adressenlijsten van ouders van het gesloten kinderdagverblijf.

Er wordt 116 miljoen euro uitgetrokken voor de kinderopvang. Freya Saeys is tevreden dat een groot deel gaat naar controle, handhaving en extra personeel, en naar het gelijktrekken van de subsidiëring. Er is immers een grote ongelijkheid gegroeid: sommige kinderdagverblijven krijgen geen subsidies terwijl andere meer dan 13.000 euro per jaar per kind ontvangen. Er zijn ongeveer 30.000 plaatsen in trap 0 en trap 1: die kinderdagverblijven hebben het financieel niet gemakkelijk. De verhoging van de subsidie is noodzakelijk om te voorkomen dat nog meer initiatieven stoppen en nog meer plaatsen verloren gaan.

De onderzoekscommissie beveelt aan te sleutelen aan de kind-begeleiderratio. Het is belangrijk om dat in overleg met de sector aan te pakken. Bij een ratio van een op vijf moeten de trappen 0 en 1 meer budget vrijmaken voor personeel. Aangezien ze dat budget niet hebben, zou het gevolg daarvan zijn dat ze stoppen of de dagprijs verhogen. Er kunnen aldus tot 30.000 plaatsen verloren gaan. Daarnaast zouden er meer begeleiders nodig zijn op een moment dat er veel openstaande vacatures zijn.

De onderzoekscommissie beveelt de introductie van logistieke functies aan om de tijdelijke krapte op te vangen. Door bepaalde taken te laten uitvoeren door logistieke medewerkers krijgen kinderbegeleiders meer ruimte voor hun pedagogische kerntaken. Er moet iets gebeuren aan de kind-begeleiderratio maar in een tijdsplan dat wordt uitgewerkt met de sector. Freya Saeys is benieuwd naar de resultaten van de benchmark en de wetenschappelijke studie.

Twee crisismanagers werken een nieuw organisatiebeleid uit. De uitrol daarvan zou pas in juli 2023 plaatsvinden. Kan dat worden vervroegd? Het is noodzakelijk dat procedures korter en eenvoudiger worden, dat de beslissingsketen simpeler en duidelijker wordt en dat het duidelijk is wie welke verantwoordelijkheid draagt. Zulke zaken kunnen niet wachten en moeten versneld worden doorgevoerd.

Kinderbegeleiders moeten de nodige kwalificaties behalen maar 900 kinderbegeleiders in de groepsopvang en 525 in de gezinsopvang blijken nog niet gekwalificeerd te zijn. Tegelijk zitten 994 kinderbegeleiders uit de groepsopvang en 377 uit de gezinsopvang in een kwalificerend traject. Er blijkt een flessenhals te zijn door onvoldoende opleidingsplaatsen bij Syntra en de CVO's. Heeft minister Hilde Crevits al overleg gehad met de minister van Onderwijs om dat aan te pakken?

Hannes Anaf stelt dat de situatie in de kinderopvang ernstig is. Het ging de voorbije weken vaak over de veiligheid in de kinderopvang maar daarnaast luidt de sector al een hele tijd een alarmkreet over de hoge werkdruk. Er is de voorbije maanden vaak actie gevoerd. De kinderopvang staat op twee vlakken in brand.

De veiligheid van de kleinste kinderen garanderen is een kerntaak van de overheid en de Vlaamse Regering. Hannes Anaf vindt dat daar terecht veel aandacht voor is. In het Vlaams Parlement is daar in 2019, 2020 en 2021 verschillende keren over tussengekomen. Er is een onderzoekscommissie opgericht en uiteindelijk is de bevoegde minister moeten opstappen. Ondertussen is ook de administrateur-

generaal van het agentschap Opgroeien opgestapt. Een halfjaar na de aanbevelingen, die sector en experts goed vinden, rijst de vraag waar men ondertussen staat, wat er veranderd is en of het voor kinderen veiliger is. De laatste weken zijn alle illusies doorprikt. Er komen nog steeds schrikwekkende verhalen naar boven. De spectaculaire en opvallende verhalen die de spreker zelf te horen krijgt, blijken de dagdagelijkse werking uit te maken van de bewuste crèche, die een week geleden nog open was. Dat het nog steeds zo lang duurt voor er wordt ingegrepen ondanks alle verhalen uit de onderzoekscommissie, toont aan dat de 'sense of urgency' er nog niet is.

Hannes Anaf vraagt of er een overzicht is van waar het fout gelopen is in het verleden, zoals gevraagd door een aantal parlementsleden tijdens de plenaire vergadering van 16 november 2022. Dat hij nog geen lijst heeft ontvangen baart zorgen. Op 21 november 2022 hoorde hij tot zijn grote verbazing wat er in Mippie en Moppie is gebeurd. De andere vestigingen van dezelfde uitbaatster zijn ook gesloten. In de nasleep daarvan is gemeld dat er veel werk is vanwege extra meldingen en klachten. Hij heeft daar begrip voor want het is goed dat daar meer aandacht voor is. Wat hem wel verbaast is dat het agentschap beslist om alle dossiers waarin het vroeger fout is gelopen, opnieuw te bekijken. Het was de voorbije maanden immers al duidelijk dat die herevaluatie prioritair is. Hij vraagt of het agentschap weet om welke dossiers het gaat. Om hoeveel crèches gaat het? Op welke termijn wordt die procedure afgerond? Er is immers geen tijd te verliezen is.

Er is daarnaast de terechte vraag hoe achteraf wordt omgegaan met veiligheid, in het bijzonder met de nazorg voor ouders. Communicatie is belangrijk. Er zijn ouders die niet weten wat er gebeurd is en zich zorgen maken over hun kind. In de nazorg is ook de ondersteuning door de lokale besturen belangrijk om te zorgen voor nieuwe opvang voor de kinderen. Daarvoor zal in de nabije toekomst veel aandacht nodig zijn. Als er nog kinderopvanginitiatieven worden gesloten, moet er ernstig ingezet worden op ondersteuning van ouders.

Er wordt al lang gewaarschuwd over wat er misloopt. Het gaat niet enkel over veiligheid maar ook over het structurele en de werkdruk. De 100 miljoen euro die extra worden uitgetrokken zijn een belangrijke en ernstige investering. Maar de vraag rijst of dat voldoende is, en of het budget op de juiste manier wordt ingezet.

Er zijn vooral extra middelen nodig om de werkdruk te laten dalen. Hannes Anaf verwachtte een groeipad, zoals gevraagd in de aanbevelingen van de onderzoekscommissie. Er moet een benchmark gemaakt worden met de buurlanden. Er mag gekeken worden naar leeftijdsdifferentiatie. Hij staat achter die oefening want iedereen is het erover eens dat de kind-begeleiderratio te hoog is. Er wordt evenwel veel tijd genomen voor de benchmark want alle experts kijken in dezelfde richting. De Vlaamse Regering had als signaal en als belangrijke eerste stap middelen kunnen inschrijven om naar één begeleider op acht kinderen te evolueren. Ze had in een groeipad voor de volgende jaren moeten voorzien want dat is de enige manier om te vermijden dat nog meer mensen de sector verlaten en ervoor te zorgen dat nieuwe mensen in de kinderopvangsector willen werken. Het personeelsprobleem door de werkdruk is een terecht aandachtspunt. Er moet worden geïnvesteerd in betere arbeidsomstandigheden en -voorwaarden, en tegelijkertijd moet de werkdruk dalen. Hij heeft veel respect voor wie zich dagelijks voor deze sector inzet, negatieve verhalen over zich heen krijgt en zich niet kan voorstellen hoe iemand met kinderen kan omgaan zoals in de media beschreven. Voor die mensen is het belangrijk dat zowel de veiligheid als de structurele problemen worden aangepakt.

Katrien Schryvers vindt het goed dat een lokaal team van Kind en Gezin nog voor de geboorte een startgesprek en gezinsondersteunende contacten heeft met gezinnen die daar nood aan hebben. Kwetsbaarheid begint immers bij de geboorte.

In het decreet van 29 november 2013 houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning worden aanstaande ouders mee opgenomen. Hoe worden die gedetecteerd? Hoe wordt de doelgroep afgebakend? Hoe wordt geprobeerd om die zo goed mogelijk te bereiken?

Het blijft daarnaast belangrijk dat men jeugdhulp wil inzetten voor de aanklappende begeleiding van zwangere vrouwen. Het gaat namelijk over dezelfde kwetsbaarheid. Zo moet bij verslavingsproblematiek bijvoorbeeld korter op de bal gespeeld kunnen worden. Is er momenteel zicht op de grootte van de problematiek? Weet men over hoeveel mensen dat zou kunnen gaan?

In de kinderopvang moeten kwaliteit en veiligheid vooropstaan. Dat vormt een rode draad in de investeringen en de bijkomende middelen. De onderzoekscommissie heeft 75 aanbevelingen geformuleerd waar ondertussen hard aan gewerkt wordt. De implementatie vergt nog meer werk. Het vraagt inhoudelijk werk, middelen, een omslag in heel wat aspecten, een andere inspectieaanpak en een andere manier van opvolgen. Daar moeten absoluut verdere stappen in worden gezet. Gelukkig wordt daarvoor een groot pakket aan middelen vrijgemaakt, onder meer voor de uitbreiding van Zorginspectie. Iedereen heeft kunnen vaststellen hoe noodzakelijk dat is. Daarnaast gaan er ook middelen naar de uitbreiding van de pool van dossierbeheerders bij het agentschap Opgroeien, zodat er korter kan worden opgevolgd. Ook dat bleek immers broodnodig. Het gaat ook om middelen die ingezet worden voor de overstap van de ene trap naar de andere, wat een betere financiële ondersteuning mogelijk maakt en een betere verloning en inzet van kinderbegeleiders. Iedereen kan voelen dat de omslag bezig is. Er is in middelen voorzien en nu moeten wervingen volgen.

Er zijn 6400 kinderopvanginitiatieven. In de overgrote meerderheid daarvan wordt goed werk geleverd, maar er zitten er ook andere tussen. Bij haar aanstelling als minister van Welzijn wachtte minister Hilde Crevits de resultaten van de onderzoekscommissie niet af. Ze vroeg onmiddellijk een nieuwe screening van alle dossiers waarin het agentschap Opgroeien zich benadeelde partij had gesteld. Toen werd tot ontzetting van minister en onderzoekscommissie vastgesteld dat de informatie niet correct, up-to-date of volledig was. Het werk in de commissie werd voortgezet, maar recent zijn enkele zaken naar boven gekomen waardoor het vertrouwen van Katrien Schryvers in de oude dossiers een knauw heeft gekregen.

Ze is ontsteld dat een nieuwe screening nodig is maar vindt het tegelijkertijd goed dat het gebeurt. Over de initiatieven waar zich in het verleden ernstige feiten hebben voorgedaan, is niemand nog gerust. Die moeten opnieuw gecontroleerd worden. Ze vroeg daarnaar tijdens de plenaire vergadering van 16 november 2022. Een omslag vereist immers een schone lei. Kinderopvanginitiatieven die geen hart hebben voor kinderen, hebben geen plek in de kinderopvang en moeten eruit. Het is pas als dat gebeurt is en initiatieven van nabij opgevolgd worden door een performante inspectie en een performant werkend agentschap, dat een veilige kinderopvang gerealiseerd kan worden.

Het is essentieel om te weten welke kinderopvanginitiatieven zullen moeten sluiten. De eerste screening waar de minister om vroeg, betrof de dossiers waarin het agentschap Opgroeien zich benadeelde partij had gesteld. Er zijn er nog andere initiatieven waar ernstige feiten zijn gepleegd. In de onderzoekscommissie is bepaald over welke initiatieven vragen gesteld konden worden, maar vandaag rijst de vraag hoe bepaald zal worden welke initiatieven gescreend moeten worden en hoe dat opgevolgd zal worden.

Zodra geweten is om welke initiatieven het gaat, moeten maatregelen volgen. Tegenwoordig wordt al korter op de bal gespeeld. Er worden klachten ingediend. Er zijn meer inspecties. Initiatieven worden sneller geschorst of gesloten. Dat heeft

gevolgen voor ouders die hun kinderopvang zien sluiten. Zij stellen zich veel vragen. De spreker vraagt of en hoe slachtofferhulp wordt ingeschakeld. Daarnaast moet ervoor gezorgd worden dat die kinderopvangplekken beschikbaar en gefinancierd blijven in dezelfde gemeente of regio. Sedert kort biedt een besluit van de Vlaamse Regering de garantie dat een lokaal bestuur middelen kan krijgen om geschorste opvangplekken gedurende drie maanden – eenmalig verlengbaar met drie maanden – zelf te organiseren door infrastructuur ter beschikking te stellen of samen te werken met een dienst voor opvang, onthaalouders of andere kinderbegeleiders. Daarnaast is een definitiever regeling nodig. Het lid wil weten of daar werk van wordt gemaakt.

Voor de kind-begeleiderratio is opdracht gegeven tot een wetenschappelijke studie. Daarover zal in het voorjaar van 2023 meer geweten zijn. Ook cd&v is van mening dat de kind-begeleiderratio naar beneden moet, maar daarvoor zijn voldoende opvangplekken en kinderbegeleiders nodig. Om de ratio te verlagen en aan leeftijdsdifferentiatie te doen, moeten er stappen gezet worden zodat de kwaliteit gegarandeerd wordt en er gezorgd wordt voor voldoende plekken. Om die plekken te kunnen financieren, worden al stappen gezet door het omvormen van de trappen. Daarna kan een volgende stap genomen worden.

Het is cruciaal dat er gewerkt wordt aan een toekomstvisie voor de kinderopvang. Hoe moet de kinderopvang in de toekomst georganiseerd worden? Welke kwaliteit wordt nagestreefd? Welke kind-begeleiderratio is nodig? Hoe wordt de financiering aangepakt? Men vergeet dat de sector voor het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters divers en versnipperd was. Dat decreet bracht meer harmonisatie en zorgde ervoor dat een vergunning vereist was. Nu moet er een volgende stap gezet worden. Er zijn nog altijd verschillen, bijvoorbeeld in financiering en ouderbijdrage, waar men zich vragen bij kan stellen, maar dat moet samen met de sector en alle betrokkenen bekeken worden. Katrien Schryvers is tevreden dat de minister aan zo'n langeretermijnvisie op kinderopvang wil werken. Ze vraagt hoe dat verder aangepakt zal worden en hoe het participatieve traject voor de verdere uitwerking ervan eruitziet. Wie wordt betrokken en over welke timing gaat het?

Lise Vandecasteele wil weten hoeveel kindbegeleiders een loonsverhoging zullen krijgen omdat ze overstappen van trap 2B naar trap 2A in verhouding tot het totaal aantal kindbegeleiders.

De noodzaak van een herevaluatie is uitvoerig besproken door de vorige sprekers. Ze schrok ervan dat de herevaluatie er nu aankomt en niet eerder gebeurd is. Er is duidelijk grote noodzaak aan. Alle kinderopvanginitiatieven waar handhaving loopt zullen opnieuw geëvalueerd worden. Hoe ver gaat men terug in de tijd? Door wie zal dat gebeuren? Want dat is een groot en belangrijk werk. Het agentschap Opgroeien mag nieuw personeel aanwerven maar zit momenteel nog met een beperkt aantal personeelsleden die nog andere taken moeten uitvoeren. *Lise Vandecasteele* vraagt hoe dat concreet zal gebeuren en binnen welke tijdspanne.

De spreker herhaalt vervolgens wat ze tijdens de bespreking van de begroting voor 2022 heeft gezegd: de sector is woest op het beleid en terecht (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 15/6-J). Er is een brulbrief geweest, en een grote actie van de sector met de vraag naar meer middelen. 20 procent van de kinderverzorgers kampt met een burn-out. Er zijn te lage lonen, onregelmatige uren en te veel kinderen per begeleider. Negen kinderen per kindbegeleider is de hoogste norm van West-Europa. De begroting zal niet zorgen voor meer of minder kinderen per begeleider. *Lise Vandecasteele* zei een jaar geleden eigenlijk al dat ze ongerust was, samen met onder meer de kinderrechtencommissaris. Haar vraag was toen om te evolueren naar een betere verhouding van het aantal kinderen per kinderbegeleider. Ze

sloot toen haar tussenkomst af met de vraag waar een marshallplan voor de kinderopvang bleef.

Ze kan de uiteenzetting van een jaar geleden gewoon overdoen. Ze stelt dat Katrien Schryvers zichzelf mag wijsmaken dat er grote stappen vooruit gezet zijn maar au fond zit de sector nog steeds diep in de problemen en is er te weinig perspectief voor beterschap. Er worden stappen vooruit gezet maar die zijn te klein. De spreker vindt het vreemd dat het Vlaams Parlement dat niet voelt.

De sector verliest goede mensen: ze verlaten de sector of krijgen een burn-out en komen niet terug. De mensen hebben nood aan perspectief, voornamelijk op het vlak van de kind-begeleiderratio. Er wordt gezegd dat men eerst een onderzoek en een benchmarking moet doen zonder stappenplan of groeipad voorop te stellen. In 2014 maakte de sector al opmerkingen bij de te hoge kindnorm. Dat men toen verwees naar een onderzoek en een benchmark, kan Lise Vandecasteele aanvaarden. Op die manier had men stappen vooruit kunnen zetten. Ondertussen zegt heel de hele sector dat het vijf over twaalf is. Als de huidige begroting geen budget reserveert voor de kind-begeleiderratio, dan zal de sector nog veel goede mensen verliezen. Uiteraard is onderzoek nodig en kan men de ratio niet zomaar verlagen, maar iedereen is het erover eens dat de kindnorm naar beneden moet. Daar moet onmiddellijk budget voor vrijgemaakt worden om daar in 2023 werk van te maken na het onderzoek. Het moet snel gebeuren om de grote leegloop uit de sector te vermijden.

Celia Groothedde gaat in eerste instantie in op de kinderopvang. Het geld verdwijnt inderdaad niet in de zakken van de Vlaamse Regering maar wordt wel besteed door de Vlaamse Regering. De indruk ontstaat dat naarmate de nodige investeringen in de kinderopvang niet volgen er steeds meer lapmiddelen nodig zullen zijn. In amper drie jaar in het Vlaams Parlement heeft ze al een aantal keren gezien dat er noodmiddelen uitgetrokken worden omdat structurele maatregelen uitbleven.

Werkbaar werk is een sleutelbegrip in de kinderopvang. De mensen zijn er niet. Net zoals in de jeugdhulp staat de achterdeur open en vertrekken mensen omdat ze het niet volhouden, hun werkvreugde verdwijnt of de normen te zwaar zijn. Ze beleven onvoldoende voldoening terwijl werkvreugde in de kinderopvang ontzettend groot kan zijn. Zolang er niets gebeurt aan de werkvreugde en het maatschappelijk aanzien, waar de opleiding een deel van is, vreest de spreker samen met talloze experts en de sector dat de achterdeur wagenwijd blijft openstaan.

Recent verscheen in de pers dat geen enkele expert de normen in de Vlaamse Gemeenschap kwaliteitsvol kan noemen. Er wordt steeds herhaald, ook in de onderzoekscommissie, dat voor de kinderen, het dagelijks welzijn, de pedagogische en sociale componenten, en de veiligheid voldoende opleiding een belangrijke factor is omdat voldoende opleiding het stressniveau naar beneden haalt. Dat zijn belangrijke factoren die over het structurele gaan. *Celia Groothedde* vreest dat die structurele investeringen niet en zelfs niet op tijd zullen gebeuren. Ze hoopt dat de recent aangetreden minister die fout niet herhaalt.

Er is al veel te doen geweest over de 115 of 100 miljoen euro extra, maar ook over de structurele vraag van de sector naar een verlaging van het aantal kinderen per begeleider waar niet wordt op ingegaan. De spreker vreest voor het personeelstekort, de werkvreugde, de veiligheid en de kwaliteit. Dat hangt allemaal samen. Omdat de achterdeur zo blijft openstaan vraagt ze om deze begroting te herbekijken. Deze eis zal de komende maanden blijven aanzwellen door de kinderopvang, de ouders en de kinderbegeleiders. Iedereen ziet dat de sector in brand staat. Door de benchmark af te wachten zal de Vlaamse Gemeenschap halfweg 2023 nog verder van huis zijn door de uitstroom van competente mensen. Bij de toeleiding van mensen moet men opmerken dat niet iedereen in de kinderopvang thuishoort.

Dit fundamentele probleem moet worden aangepakt. Een benchmark kan goed zijn om tot een ideale ratio te komen, eventueel gecombineerd met leeftijdsdifferentiatie. Hoewel er al jaren gepleit wordt over een norm van een op vijf, vond Celia Groothedde oudere artikels waarin men pleitte voor een op vier. De eisen zijn al bijgesteld. De Vlaamse Regering had probleemloos kunnen beslissen tot een verlaging van één kind per begeleider. De spreker en de sector begrijpen niet waarom dat niet is gebeurd.

Voor het klantenbeheer zou het agentschap Opgroeien 27 mensen aantrekken. Daarvoor zou 2,9 miljoen euro extra worden uitgetrokken. Er zou 3,2 miljoen euro naar loonkosten gaan. Is dat wat Opgroeien vroeg? Komt dit tegemoet aan de noden? In de onderzoekscommissie heeft Kind en Gezin dat als groot pijnpunt vastgesteld. Daaraan gekoppeld wil Celia Groothedde weten hoeveel er werd bespaard op de agentschappen. Ze stelt vast dat er wordt geïnvesteerd maar dat tussen 2020 en 2023 meer dan 1,3 miljoen euro wordt bespaard en dat daar in 2024 nog 300.000 euro bijkomt. Waar wordt die besparing uitgevoerd? Is dat een vestzak-broekzakoperatie? Als het agentschap al moeite heeft om de kerntaken uit te voeren, zal het die op deze manier nog kunnen vervullen? Gaat de besparing niet te ver?

De onderzoekscommissie formuleerde bedenkingen over nazorg voor ouders, plaatsbezoeken in de kinderopvang, opvolging en probleemdoSSIERS. Celia Groothedde vraagt waarom de door Kind en Gezin opgeheven functie van relatiebeheerder niet opnieuw wordt ingevoerd. Een relatiebeheerder legde bezoeken af, had voeling met wat er ter plekke gebeurde en kon contact opnemen met de ouders.

Audit Vlaanderen benadrukt het belang van een medewerker die proactief financiële wantoestanden en structureel overtal opspooit. In het overzicht komt er één vte voor financiële ondersteuning bij. Wordt die functie op deze manier ingevuld?

Celia Groothedde wil van Leo Van Loo weten of deze begroting structureel investeert in een update van de pedagogische tekortkomingen en het structureel overtal omdat beide een alarmsignaal kunnen aangeven.

Voor de onderzoekscommissie stelde het lid een lijst op van voorzieningen waar zich een incident had voorgedaan en waarover er ernstige klachten liepen. Groen heeft gevraagd om die lijst te herbekijken. Is er na de gebeurtenissen van de voorbije weken beslist om dat te doen of wordt er een andere lijst herbekeken?

Wordt er voldoende in handhaving en opvolging geïnvesteerd? Welke tekorten zijn er en wordt daar voldoende aan geredieerd? Hoeveel middelen worden er vrijgemaakt voor bijsturing en ondersteuning naast handhaving en straffen? In de onderzoekscommissie werd gepleit voor mobiele teams die bij tekortkomingen ter plekke gaan en ondersteuning bieden. Ze kunnen versterking bieden bij een tekort aan of uitval van mensen. Door sneller ondersteuning te bieden kan men mogelijks grotere problemen en bijkomende kosten vermijden.

Volgens Celia Groothedde organiseert de minister geen flankerend beleid voor organisatoren die wegens onveilige situaties of personeelstekort moeten sluiten. Er is wel een subsidie voor organisatoren die snel een vervangoplossing voor de getroffen ouders kunnen leveren. Is het flankerend beleid niet belangrijk om de veiligheid te garanderen? Waarom wordt daaraan niet tegemoetgekomen in de begroting? Ook dat kan op termijn grotere kosten vermijden.

De verankering van het VECK kost 558.000 euro. Gaat dit budget naar infrastructuur of loonkosten? Wordt er een multidisciplinair team samengesteld of blijft het een team dat op mishandeling focust? De onderzoekscommissie stelde vast dat de

focus op de alarmsignalen breder moet gaan dan mishandeling. Ernstige problemen kunnen anders door de mazen van het net glippen.

De minister gaf niet altijd duidelijke antwoorden op de technische vragen over Opgroeien. Klopt het dat er 4.280.000 euro naar Zorginspectie gaat? Op hoeveel inspecteurs komt dat neer? Als er tot in 2023 1,3 miljoen euro wordt bespaard, komt de versterking van 3,9 miljoen euro dan niet neer op 2,67 miljoen euro?

Celia Groothedde betreurt dat meer geld wordt gebruikt voor symptoombestrijding van ernstige problemen als gevolg van structurele tekorten. Zulke beslissingen vallen duur uit. Ze roept de minister op om symptoompolitiek die de noden aan de basis niet aanpakt overboord te gooien.

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat de resultaten van de eerste screening van de herkomstlanden van interlandelijke adoptie in december 2022 op haar kabinet worden besproken. Er is geen bijkomende screening gepland. Ervaringsdeskundigen maken deel uit van de werkgroepen. Ze zullen nog in 2022 conclusies presenteren.

De evaluatie van het eerste werkingsjaar van het Afstammingscentrum stelt enkele decretale aanpassingen voor. Dat wordt de komende maanden gerealiseerd.

Er is een multidisciplinair perinataal zorgtraject voor kwetsbare vrouwen. Uit studies blijkt dat zwangere vrouwen in precare omstandigheden weinig contact hebben met gezondheidszorg tijdens hun zwangerschap of pas contact krijgen in een laat stadium. Als ze geen contact hebben, missen ze de nodige ondersteuning die een veilige zwangerschap en veilige eerste levensjaren van het kind waarborgen. Minister Hilde Crevits wil daar met het initiatief iets aan doen. Zodra een zwangere vrouw in een kwetsbare situatie is geïdentificeerd, zal een gezondheidswerker, een arts of een verloskundige een 360 gradenanalyse uitvoeren om de situatie te onderzoeken en een ondersteunend netwerk op te zetten met medische en niet-medische steun. Voor een optimale opvolging van de zwangerschappen kan multidisciplinair overleg worden georganiseerd. Er zijn geen cijfers over risicozwangerschappen. Er loopt een proefproject in Limburg waarvan een analyse kan worden gemaakt.

Tijdens het actualiteitsdebat van 16 november 2022 voelde de minister zich ongemakkelijk bij de vragen over de lijst en het gebrek aan feedback daarover. Het Vlaams Parlement heeft recht op een antwoord, en ook de minister wil een antwoord. Onmiddellijk na haar aantreden als minister van Welzijn heeft ze een herevaluatie gevraagd van alle initiatieven waar het agentschap Opgroeien zich burgerlijke partij had gesteld. De uitleg daarover is in twee fasen geleverd. Ze ging ervan uit dat alle andere dossiers mee in de operationele opvolging zaten maar was daar niet zeker van en kon daarom in de plenaire vergadering niet antwoorden. Ze verwijst voor de vragen daarover naar Bruno Vanobbergen, en benadrukt dat de communicatie met het agentschap Opgroeien correct verloopt. Er is de afgelopen dagen hard gewerkt aan de screening.

Na de uiteenzetting van Bruno Vanobbergen moet de informatie bij de parlementsleden geraken. De minister wil geen lijsten ronddelen om te vermijden dat die in de pers verschijnen. Dat is niet de teneur van de vragen. Iedereen wil weten of de zorgen goed behartigd worden. De minister zal met de parlementsvoorzitter afspreken hoe het Vlaams Parlement inzage te verlenen in het verrichte werk. Als er daarna nog vragen zijn, kunnen de leden die stellen. Dat er geen onderzoekscommissie meer is, betekent niet dat de deuren sluiten.

Zolang deze klif niet is genomen, kan er geen vertrouwen zijn tussen Vlaams Parlement, minister en agentschappen. Er wordt momenteel hard gewerkt in de agentschappen. Dat een leidinggevend ambtenaar een mandaat teruggeeft, is nog niet

vaak gebeurd. Op een dag tijd moet iemand in de plaats treden. Bruno Vanobbergen heeft dat uitstekend opgevangen. Er is geen tijd verloren bij de overgang. De mensen van het agentschap Opgroeien werken in moeilijke omstandigheden en zijn kop-van-jut voor alles en nog wat terwijl ze flexibel moeten zijn. De commissie heeft desondanks recht op een antwoord op haar vragen.

Minister Hilde Crevits weerlegt de stelling dat er geen plan is. Er vond op 11 oktober 2022 al een gedachtewisseling plaats over het actieplan. De minister begrijpt dat de leden er geen antwoord in vinden op hun vragen over de kind-begeleiderratio. Nochtans zit dat er wel in. De benchmark is een goede zaak. Wat haar interesseert, is een grondige benchmark van het aanbod in andere landen. Volgens een buitenlandse gesprekspartner die in Vlaanderen resideert met zijn gezin, zijn aanbod en prijzen in Vlaanderen fantastisch. Er is geen reden om de benchmark uit te stellen om vervolgens met alle cijfers in de hand een conclusie te trekken.

De minister beaamt dat dit geen doekje voor het bloeden mag zijn. Het moet integendeel de basis zijn voor verdere bespreking. Minister Benjamin Dalle heeft al een eerste goede vergadering gehad met de groep die de toekomst uittekent. Op 28 november 2022 komt die werkgroep opnieuw samen.

Karine Moykens heeft een personeelsplan opgemaakt voor de aanwerving van extra zorginspecteurs. Het is belangrijk dat het Vlaams Parlement met haar het gesprek voert over de actieve openbaarheid van de inspectieverslagen, die ingaat op 19 december 2022. Dat is besproken met de sector om alle spelers te informeren over hoe dat zal werken. Er moeten goede afspraken worden gemaakt over de vraag hoe wordt omgegaan met het verleden en wat uit die verslagen kan worden gehaald. Minister Hilde Crevits heeft daarnaast naar een timing gevraagd voor de actieve openbaarheid van de handhavingstrajecten, want dat is even belangrijk. Het kan niet dat kinderdagverblijven voor eeuwig worden veroordeeld omdat er ooit een probleem was, dat mogelijks onmiddellijk werd opgelost.

Recent heeft de administratie een voorstel voor nieuwe aanwervingen gedaan. De oorspronkelijke aantallen lagen hoger dan het aantal waarover zal worden beslist. De Vlaamse Regering heeft middelen vrijgemaakt om in totaal 119 mensen extra aan te werven voor Zorginspectie en het agentschap Opgroeien. Er moeten voldoende mensen zijn om te inspecteren en te handhaven. Zorginspectie en het agentschap Opgroeien hebben een personeelsplan opgemaakt om aan te werven op basis van wat wordt beslist. De minister benadrukt dat het overleg constructief is verlopen. Het zal echter een huzarenstuk zijn om alle mensen te vinden. Als blijkt dat de gewenste kwaliteit niet kan worden gegarandeerd met de aangeworven mensen, zal de minister opnieuw naar de Vlaamse Regering stappen. Bij Zorginspectie komt er extra financiële expertise. Die dossiers worden in principe op 25 november 2022 goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De minister is bereid om de personeelsplannen met het Vlaams Parlement te bespreken.

De minister verdedigt vervolgens haar keuzes over het inzetten van de budgetten. Ze heeft de Vlaamse Regering gevraagd om het geld vrij te maken om de kind-begeleiderratio met één te verlagen. Dat is een belangrijke eerste stap maar dan rijst de vraag hoe men dat budget best inzet. Gezien de versnipperde financiering is die verlaging vrijwel niet te realiseren. Daarom wil de minister dat in een eerste stap het speelveld gelijk wordt gemaakt. Trap 2A en trap 2B moeten naar boven worden gelijkgeschakeld. Daar gaat een aanzienlijk budget naar. Initiatieven op trap 1 moeten de kans krijgen om naar trap 2 te gaan. Als de vraag om van trap 1 naar trap 2 te gaan het budget overschrijdt, dan wil de minister nog deze legislatuur een bijkomende stap zetten met het oog op gelijke financiering. Daarna moet er aan de ratio worden gewerkt. Het is belangrijk om op termijn een stap te kunnen zetten want dat zal het beroep aantrekkelijker maken. Alvorens dat kan, moet er gelijkheid worden gebracht in de financiering.

Minister Hilde Crevits benadrukt er op één jaar in geslaagd te zijn een sprong van 115 miljoen euro te maken. Ze erkent dat het op termijn meer moet zijn maar deze sprong is al indrukwekkend. Natuurlijk voelt het terrein nog niets omdat de begroting nog moet worden goedgekeurd. Ze heeft gevraagd dat geld zo snel mogelijk tot bij de initiatieven te brengen. Ze vecht de stelling aan dat het neerkomt op slechts 2000 euro per opvanginitiatief. Op trap 2B kreeg men voor de start van het groeipad 7867 euro per plaats per jaar. Door de gelijkschakeling met 2A wordt dat meer dan 15.000 euro. Het gaat over meer dan 20.000 plaatsen. Er zijn meer plaatsen in 2B dan in 2A. Het gaat zoals toegezegd om een grote structurele beweging.

Naast de 115 miljoen euro is er VIA 6, dat, afhankelijk van de sector, zorgt voor loonstijgingen tussen 4,5 en 6 procent. IFIC zorgt daarnaast voor een gelijkschakeling van de lonen in alle sectoren. Op federaal niveau is echter beslist om er een groep uit te halen. De minister betreurt dat aldus de concurrentie met de kinderopvangsector wordt aangewakkerd. VIA 6 moet nog deels worden uitgevoerd, bijvoorbeeld de extra coaches voor opleiding op de werkvloer. Dat zal ook impact hebben. Als kindbegeleiders tegelijk moeten zorgen voor de opleiding van nieuwe collega's stijgt de werkdruk. Er worden stappen gezet om het werk aantrekkelijker te maken.

De minister is voorstander van een hbo5-opleiding tot kindbegeleider omdat er nood aan is en omdat het een fantastische manier is om jongeren uit het beroeps- onderwijs naar het hoger onderwijs te leiden. Kinderdagverblijven hebben een mix aan profielen nodig, en dat kan een aanvulling zijn op de niveaus 4 en 6. Het mogen niet allemaal bachelors zijn.

Bruno Vanobbergen benadrukt dat het agentschap Opgroeien aan de slag is gegaan met de aanbevelingen van de onderzoekscommissie. In vergelijking met de eerste jaarhelft van 2022 zijn er meer kinderdagverblijven geschorst en opgeheven. Onder impuls van de crisismanagers – Leo Van Loo en Yves Demaeght – en voormalig administrateur-generaal Katrien Verhegge kreeg het actieplan vorm. Op 20 december 2022 volgt daarover een tweede gedachtewisseling.

Iedereen bij het agentschap Opgroeien beseft dat er werk moet worden gemaakt van een verhoogde kwaliteitsnorm voor de kinderopvang. Dat omvat heel wat elementen. Er wordt progressief en samen met kabinet, minister en belangrijke stakeholders ten volle op ingezet. Heel wat medewerkers van het agentschap worden daarvoor gemobiliseerd en krijgen daartoe bijzondere of extra opdrachten.

Het agentschap Opgroeien werkt aan een (her)evaluatie van de historisch problematische dossiers. Bruno Vanobbergen wil enkel vooruitkijken. Het is een berg werk. Het agentschap beoogt volop de bescherming van de integriteit van baby's en peuters, en zet belangrijke stappen op dat vlak. Bij de herevaluatie van de problematische dossiers zijn er drie mogelijkheden: schorsen of opheffen, een voornemen tot schorsing of opheffing formuleren, of Zorginspectie inschakelen. Het agentschap Opgroeien werkt hiervoor samen met Zorginspectie.

Opgroeien zorgt er versneld voor dat op een gedocumenteerde maar tegelijkertijd gedecideerde manier wordt overgegaan tot schorsing of opheffing wanneer de situatie dat vereist. De spreker verwijst naar de recente sluiting van De Bengeltjes in Denderleeuw.

Daarnaast is beslist om bijkomende inspanningen te leveren op twee niveaus. Ten eerste wordt er op gestructureerde en geüniformeerde manier werk gemaakt van betere ondersteuning van de ouders. De psycho-pedagogische medewerkers van de lokale teams stellen zich aanklappend en proactief op ten aanzien van ouders die worden geconfronteerd met een schorsing of opheffing. In de communicatie

met de ouders staan namen en coördinaten van de medewerkers. Als een kinderopvang wordt gesloten, krijgen de ouders dezelfde avond een toelichting over die beslissing. Dat is een enorme maar noodzakelijke inspanning.

Iets vergelijkbaars gebeurt voor de intersectorale medewerkers, die een belangrijke rol spelen om samen met het lokale loket en de bevoegde schepenen, op zoek te gaan naar oplossingen voor de prangende nood van ouders in hun zoektocht naar een alternatief.

Het agentschap Opgroeien doet dat niet alleen en kan rekenen op de CAW's en de lokale loketten. Met Slachtofferhulp en de VVSG wordt gezocht om op korte termijn tot een netwerk te komen dat een dragende en ondersteunende rol speelt. Er is ten slotte beslist om voor elk initiatief dat de komende tijd wordt gesloten met een lokaal kernteam te werken. Het lokale kernteam zal technische, juridische en emotionele ondersteuning krijgen uit Brussel.

Op 20 december 2022 geeft Opgroeien een concrete en precieze stand van zaken van het actieplan.

Leo Van Loo herhaalt wat hij in de onderzoekscommissie heeft gezegd: voor de opvolging van de systemen in de kinderopvang waren er een viertal systemen die elk op zich functioneel deden waarvoor ze gebouwd zijn (*Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1176/10*). Er was bijvoorbeeld een klachtensysteem dat klachten behandelde maar geen connectie had met de andere systemen. Er was een systeem dat de dossierprocedures opvolgde maar weinig geconnecteerd was om data te groeperen.

In dergelijke situatie zijn er twee opties. Ten eerste van nul af aan herbeginnen. Dergelijk systeem opbouwen duurt gemakkelijk een tot anderhalf jaar. Dat is bijgevolg geen optie. Aangezien alle componenten doen wat ze moeten doen en men er al redelijk ver in gevorderd was, is ervoor geopteerd om alle componenten met elkaar te verbinden en op dezelfde leest te schoeien. Omdat de voorzieningen verschillende namen krijgen is een unieke identificatiesleutel nodig. Een unieke identificatiesleutel invoeren in een systeem dat er geen had, is een serieuze reconversie. Die stappen worden gezet.

Eind 2022 zullen de componenten verbonden zijn. Programmeurs moeten ervoor zorgen dat verschillende protocollen met elkaar kunnen spreken. Het gaat om de introductie van unieke 'data identifiers' als basis voor een overzichtsfiche per dossier. Dat kan als de systemen onderling verbonden zijn met één klik.

Er is een eerste versie van de datamining al moet dat systeem nog bijleren. Er zijn dashboards die nieuwe voeding zullen krijgen naarmate er informatie binnenkomt en de verbonden informatie wordt opgenomen. De dashboards zijn al ontwikkeld. De grote lijnen van de informaticatoepassing die doet wat de commissie vraagt, zal in een eerste versie eind 2022 klaar zijn.

Freya Saeys vraagt hoe de psycho-pedagogen van de lokale teams en het lokaal kernteam zich tot elkaar verhouden. In het verleden waren er verschillende verantwoordelijken die van elkaar niet goed wisten wie wat moest doen. De vraag van veel ouders en initiatieven is vanaf wanneer dat alles in werking treedt?

Het is voorts essentieel om te weten op basis waarvan bepaalde dossiers zijn geselecteerd. De vier informaticasystemen zullen eind 2022 onderling verbonden zijn. Op welke basis verloopt de datamining ondertussen? De onderzoekscommissie zag geen verschillen op basis van rechtsvorm, type of subsidiëring. De problemen waren verspreid over alle types en vormen.

Hannes Anaf blijft met grote scepsis kijken naar de kind-begeleiderratio. Hij gelooft niet dat de Vlaamse Regering daar iets aan wil doen in deze legislatuur. Die scepsis wordt breed gedragen in de sector. De scepsis is alleen maar gevoed tijdens de eerste gedachtewisseling over het actieplan. Er is toen een presentatie gegeven van de opvolging van alle aanbevelingen, maar minister noch leidend ambtenaren hadden het over de kind-begeleiderratio. Dat is nochtans een belangrijke aanbeveling. Pas in de antwoorden is gezegd dat een benchmark wordt opgezet. De minister antwoordde dat een verlaging door de versnippering niet haalbaar is. Het verhogen ervan was blijkbaar minder een probleem. De discussie over de kind-begeleiderratio zal nog terugkeren want dat is nog niet verrekend in deze begroting.

Bruno Vanobbergen betreurt het gevoel als zou er de afgelopen maanden niets met de aanbevelingen gebeurd zijn. Dat gevoel was er en door de recente gebeurtenissen komt het opnieuw naar boven. Dat gevoel was er al lang voor de onderzoekscommissie werd opgericht. De onderzoekscommissie kwam er net doordat het Vlaams Parlement telkens op een muur botste: opmerkingen werden niet ernstig genomen en er gebeurde te weinig mee. Als er nu wel veel gebeurt in het agentschap, hoort Hannes Anaf dat graag. Hij is tevreden met wat vandaag is aangekondigd.

Alle dossiers worden herbekeken. Hannes Anaf herhaalt de vraag wanneer daarmee is begonnen. Begin 2020 kwamen een aantal ernstige dossiers naar boven. Toen al had het agentschap de reflex moeten hebben om een aantal zaken te herbekijken. Hannes Anaf hoopte dat daar bij de opstart en bij het afronden van de onderzoekscommissie opnieuw op. Is er na de oplevering van de aanbevelingen op structurele manier aan de slag gegaan met de probleemsituaties? Op basis van welk overzicht is dat gebeurd? Of gebeurt het louter toevallig omdat het systeem nog niet aangepast is?

Hannes Anaf beaamt dat men moet vooruitkijken en zo snel mogelijk veiligheid moet garanderen. Hij is tevreden dat er grote stappen worden gezet en dat er een toelichting komt voor de ouders. Dat zijn wellicht moeilijke gesprekken want het gaat om hun kinderen. Aan de ene kant is er grote bezorgdheid en aan de andere kant kunnen ze zich niet voorstellen wat daar gebeurd is. Sommige ouders steunen zelfs de uitbaters. De spreker feliciteert het agentschap met dit engagement.

Koen Daniëls is het eens met de minister over de rol van hbo5. Tegelijk blijkt uit alle dossiers van de onderzoekscommissie dat het geen kwestie is van opleiding om te weten dat men bepaalde zaken niet mag doen met kinderen. Iets anders is pedagogisch omgaan met stress en de fases in de psychologische ontwikkeling van kinderen. Dat moet in de diverse opleidingsniveaus behandeld worden. Vandaag werken er veel mensen in de kinderopvang. Veelal zijn dat onthaalouders die een zijstroomopleiding hebben genoten of mensen die een beroepsopleiding Verzorging hebben gevolgd. Zij werken in veel gevallen fantastisch goed en tonen de nodige empathie. Dat neemt niet weg dat een mix mogelijk is. Hij wil niet dat om die reden zelfstandige opvang of onthaalouderschap niet meer zouden kunnen.

De spreker heeft zelf al ettelijke keren geopperd dat het niet alleen gaat om wat de inspectie heeft vastgesteld, maar ook om wat daarmee is gedaan. Er kan altijd iets misgaan. Er kunnen altijd aandachtspunten zijn. In dat geval moet men dat opvanginitiatief begeleiden in plaats van het aan de schandpaal te nagelen. Het valt op dat niemand in deze of andere recente parlementaire debatten Mentès heeft vernoemd terwijl dat netwerk een aanzienlijk bedrag krijgt. De opvanginitiatieven zelf verwijzen evenmin naar Mentès als ondersteuner. Men moet bekijken in welke mate en op welke manier dat wordt ingeschakeld.

De ouders moeten op drie manieren worden betrokken. Als een opvanginitiatief wordt gesloten is het belangrijk en nodig om dat toe te lichten. Voor sommige

ouders komt een sluiting veel te laat. Andere blijven het gesloten initiatief verdedigen. Bij klachten van één ouder moeten de andere ouders op een of andere manier worden bevraagd. Sommige ouders beseffen immers pas dat er iets misloopt als ze er achteraf over nadenken. Ten slotte rijst de vraag wat er moet gebeuren na een sluiting want ouders hebben een job en engagementen.

Dat een en ander gedocumenteerd moet worden mag geen beletsel zijn om in te grijpen als het nodig is. De spreker is tevreden dat niemand nog tegenwerpt dat de procedures wel degelijk zijn gevolgd zoals in de onderzoekscommissie geregeld gebeurde. Als procedures niets oplossen zijn de procedures niet juist. Hij hoopt dat gedocumenteerd niet betekent dat men opnieuw schermt met procedures. Men moet zich er ook van bewust zijn dat sommige mensen bepaalde opvanginitiatieven schade willen toebrengen. Onder gedocumenteerd verstaat hij dat men zo snel mogelijk zekerheid wil hebben dat er niets anders aan de hand is.

Tijdens de onderzoekscommissie bleek dat het systeem om informatie op te zoeken een puinhoop is. Dat moet ook voor het verleden worden opgelost. Bruno Vanobbergen stelt dat er nog gevallen zullen komen. Zal dat zijn omdat bij het herbekijken blijkt dat er vroeger al meldingen waren? Het lijkt best dat men daar transparant over is. Organisatoren hebben een uniek rijksregisternummer en een adres. Men kan de opvanginitiatieven een nummer geven. In een aantal gevallen ging het om feiten gepleegd door personeelsleden die daarna bij een ander opvanginitiatief solliciteerden. Als hun verleden niet wordt nagegaan, kunnen ze gewoon opnieuw starten. Dat zal men op een of andere manier moeten kunnen terugvinden om te vermijden dat een probleem van de ene opvang naar de andere verschuift. Men kan een beroepsverboden inroepen of zich burgerlijke partij stellen. Dat is de harde weg. Er is echter ook zachte info. Een werknemer die feiten pleegt, vertrekt en een eigen opvang start, draagt daar niet steeds de sporen van op zijn strafblad. Daarvoor is er de eigen informatie. Dat zal niet evident zijn, maar de spreker wil er een lans voor breken.

Koen Daniëls ontkent niet dat het gevoel leeft dat er niks is gedaan met alle info en vragen. Zijn gevoel als parlementslid is één zaak, maar als de mensen in de opvang en de ouders hun vertrouwen verliezen moet dat worden gekeerd.

Lise Vandecasteele pleit voor een stappenplan voor de kind-begeleiderratio. De minister noemt 115 miljoen euro indrukwekkend. In het buitenland wordt dubbel tot drie keer meer aan kinderopvang besteed dan in Vlaanderen. Met een deel van die 115 miljoen euro wordt bovendien een besparing uit 2020 teruggedraaid. Er moet een serieuze stap vooruitgezet worden.

De minister kondigt een onderzoek en een benchmark aan. Wanneer zal dat gebeuren en vanaf wanneer kan de kindnorm verlaagd worden? Nu is er geen enkel perspectief. Als er geen concreet stappenplan komt, wekt de minister de indruk ongerustheid en problemen van de sector niet serieus te nemen. Lise Vandecasteele heeft er geen vertrouwen in dat er deze legislatuur nog een verbetering van de kindnorm komt. Ze snapt niet waarom er niet gesproken wordt over termijnen en stappenplannen want dat is wat de sector nodig heeft.

Het vertrouwen moet worden hersteld, maar het blijft vaag wat er precies bedoeld wordt met de herevaluatie. Welke initiatieven vallen eronder? Hoeveel gaat men terug in de tijd? Tegen wanneer wil men de herevaluatie afronden? Gebeurt dat met het personeel dat tegelijk alle andere taken moet uitvoeren? Is daar extra hulp voor ingeschakeld? Is er hulp van het ethisch comité waar op een gegeven moment sprake van was?

Men komt in een situatie dat ouders hun kind moeten verplaatsen naar een andere crèche omdat hun crèche sluit. Hun kinderen gaan naar een crèche waarover ze

inspectieverslagen lezen die hen mogelijks ongerust maken. Het is dringend nodig om duidelijkheid te scheppen over welke crèches het precies gaat en tegen wanneer ze opnieuw geëvalueerd zullen worden.

Katrien Schryvers zegt dat niemand gerust is over initiatieven waar in het verleden problemen waren. Er is de vraag naar een nieuwe screening om met een schone lei te kunnen beginnen. De vraag is om welke initiatieven het gaat? Worden de crèches waar vroeger bepaalde feiten gebeurd zijn meegenomen? Over welk soort feiten gaat het? Over hoeveel crèches gaat het? Er zijn crèches waarover ouders of vroegere kinderbegeleiders klacht indienen bij agentschap, politie of parket. Worden die meegenomen? Stelt het agentschap zich automatisch benadeelde partij bij een klacht bij de politie of bij een dossier bekend bij het parket zodat het die dossiers kan volgen? Worden bepaalde signalen herkend?

In de aanbevelingen van de onderzoekscommissie staat dat er naast strafrechtelijke klachten of bepaalde feiten ook andere aanwijzingen voor mogelijke problemen zijn: groot personeelsverloop, weigeren stageplaatsen aan te bieden of herhaalde overtreding van de kindratio. Wordt daarmee rekening gehouden bij het afbakenen van de voorzieningen die herbekeken moeten worden?

Worden er afspraken gemaakt met het VECK over zijn adviezen? Er is tijdens de plenaire vergadering van 16 november 2022 gezegd dat men er niet bij kon dat dat zo lang duurde. In de onderzoekscommissie is gevraagd om onmiddellijk contact op te nemen met het VEKC bij twijfels om samen te zitten en advies te krijgen. Dan vraagt geen ambtelijke procedure maar direct en kordaat optreden.

Celia Groothedde stelt dat er veel geïnvesteerd wordt maar een deel van die investering is uitgesteld en al lang beloofd beleid. Het is fijn dat het er komt, maar het is acht jaar geleden voor het eerst beloofd. Drie jaar geleden is het uitgesteld. Men kan zich afvragen of het een investering is of eindelijk iets doen. Het probleem van de subsidiëring is een oud zeer. De ratio is een vraag die de sector al sedert de goedkeuring van het decreet stelt. De spreker vreest dat de lat hoger moet liggen voor kwaliteit en voor de administratie, maar dat de Vlaamse Regering de lat niet onmiddellijk verhoogt. Dat komt pas na een tijd. Celia Groothedde vreest dat er een groeipad uitgestippeld zal worden, dat er misschien een begin wordt gemaakt in het verkiezingsjaar en dat een volgende Vlaamse Regering geconfronteerd zal worden met een systeem dat door anderhalf jaar extra uitstel nog meer uitgedund is en een groeipad dat dunder zal zijn door de aangezwollen crisis. Ze vreest dat volgende regeringen een enorm zware financiële erfenis zullen krijgen.

De spreker vindt de plannen van het agentschap veelbelovend met mooie elementen. Maar als ze verneemt dat alles onder het voorbehoud van bijkomende uitval verloopt dan lijkt dat een hypotheek op het plan. Wat zal ervan terecht komen? Ze heeft de indruk dat de Vlaamse Regering hoge kwaliteitseisen oplegt aan de kinderopvang en de administratie, maar die voor zichzelf uitstelt. Ze begrijpt waarom kinderopvang en administratie vinden dat het te ver gaat.

Talrijke actoren hebben al aangegeven dat er gesjoemeld is met de gemiddelde ratio. Celia Groothedde hoorde van een kinderbegeleider dat zijn verantwoordelijke de dag vooraf wist dat de inspectie zou langskomen. Er wordt niet onterecht gekeken naar mensen die een overtreding plegen. Maar wordt er ook gekeken aan welke organisatie de feiten gelieerd zijn? Dat is ook een vraag die de onderzoekscommissie stelde. Mippie en Moppie toont aan dat bij problemen in een crèche naderhand moet worden gekeken naar de volledige groep. Dat is iets wat de onderzoekscommissie bij een aantal grote groepen stelselmatig zag.

De spreker vindt het goed dat men mensen wil toeleiden maar ze wil niet dat mensen verdrinken. Als er genoeg coaching en begeleiding is, dan kan dat op een

goede manier. Ze verwijst naar het mooie model van Elmer vzw in Brussel. Maar Elmer vzw ziet tegelijk dat niet iedereen geschikt is voor de kinderopvang, niet iedereen de kinderopvang in wil en dat men bepaalde mensen liever niet in de kinderopvang ziet stappen. Waar ligt de grens? Hoeveel mensen kunnen er nog potentieel bijkomen? Hoeveel goede zijn er nog? Hoeveel goede zijn er nog met de huidige leegloop? Celia Groothedde verwacht dat de minister dat in de komende maanden verduidelijkt. Is de bodem nog niet in zicht? Aan het shakenbabysyndroom zijn stress en opleiding gelieerd. Dat wordt in internationale verslagen aangegeven. Ook bij incidenten zijn stress en opleiding een belangrijk punt.

Zal het gebruiksvriendelijk IT-systeem ook klantvriendelijker zijn? Op dit moment moeten mensen de afloop van een verlaagd tarief zelf aanvinken. De procedure voor het aanvragen van een inkomensgerelateerd tarief is omslachtig. Wordt ervoor gezorgd dat de kinderopvang ontlast wordt door dat soort systemen eenvoudiger te maken?

Minister *Hilde Crevits* komt terug op de herevaluaties. Het voorzorgsprincipe is belangrijk. Zodra integriteit en veiligheid van een kind in gevaar komen, is het belangrijk om in te grijpen. Dat moet beter worden verankerd in de regelgeving zodat er geen discussie over bestaat. Het brengt een cultuuromslag in de organisatie met zich mee. Voorheen wilde men 100 procent zekerheid alvorens in te grijpen. Voortaan zal het voorzorgsprincipe strikter worden toegepast. De beslissing moet grondig worden gemotiveerd om te vermijden dat de uitbaters de beslissing kunnen aanvechten bij gebrek aan bewijs. Die afweging moet worden gemaakt. Men moet zorgzaam optreden in een dossier. Het voorzorgsprincipe moet worden nageleefd en er moeten maatregelen worden genomen indien er voldoende bewijzen en aanwijzingen zijn dat de integriteit in het gevaar is.

Er zijn extra budgetten. Er is 450.000 euro voor de samenwerking met het VECK. Dat is meer dan vroeger zodat er sneller en efficiënter kan worden gewerkt. De minister heeft er begrip voor dat de medewerkers van Opgroeien soms ondersteuning nodig hebben bij de evaluatie van een dossier.

De Vlaamse Regering heeft een regeling om tijdelijk in extra opvangcapaciteit te voorzien bij schorsingen. De minister wil vermijden dat lokale besturen die met één of twee sluitingen worden geconfronteerd die plaatsen verliezen aan de grote pot. Er moet een regeling komen waardoor die plaatsen toegewezen blijven aan dat lokale bestuur. Minister Hilde Crevits zal hieraan haar volle medewerking verlenen.

De afspraken die in het begin van de legislatuur zijn gemaakt over koppenbesparing gelden niet voor buitendiensten en een aantal andere diensten. De rechtstreekse diensten door regioverpleegkundigen, gemeenschapsinstellingen en consulenten jeugdhulp zijn vrijgesteld net als de klantenbeheerders bij het agentschap Opgroeien. Er zullen daar extra netto-investeringen gebeuren. Het voorzorgsprincipe zal sneller worden toegepast in het belang van het kind. Maar dan zijn er extra mensen nodig om dat te managen. De minister wil daarin investeren.

De kindnorm maakt integraal deel uit van de aanbevelingen van de onderzoekscommissie en heeft ook een plaats in het actieplan. Dat zal tijdens de gedachtewisseling van 20 december 2022 uitgebreid aan bod komen. Dat kon eerder niet omdat het nog niet was toegewezen.

Minister Hilde Crevits is het eens met Koen Daniëls over hbo5. Het gaat over de keuzes die jongeren maken. Dat er in het hoger onderwijs een extra scholingsmogelijkheid is voor jongeren die beroepsonderwijs hebben gedaan, kan alleen maar meerwaarde bieden.

Er moet worden gekeken naar de opstartvoorwaarden voor kinderopvang. Het kan interessant zijn om na de herevaluatie te onderzoeken of een bepaald opvangtype verhoudingsgewijs vaker in het vizier komt. Het is belangrijk om die oefening te maken en eventueel aan de voorwaarden te sleutelen.

De minister zegt dat Bruno Vanobbergen zal antwoorden op de opmerkingen over Mentès. Ze vindt dat zelf een zwak punt.

Een beroepsverbod is een delicaat element. Hoe kan men een stille fiche opmaken over iemand die in het vizier wordt gehouden maar niet is veroordeeld? Wat als die persoon in het onderwijs of in de jeugdhulp begint te werken? Kan men dat inpassen in de regelgeving als die mensen niet zijn veroordeeld? Waar ligt de grens?

Voor de opmerking over aangekondigde inspecties verwijst minister Hilde Crevits naar Karine Moykens.

Vertrouwen komt te voet en gaat te paard. De recente twijfel bij kinderbegeleiders heeft niet te maken met de berichten die in de media verschijnen. Journalisten moeten hun werk doen net zoals parlementsleden. Maar het is belangrijk dat de mensen hun werk in alle rust kunnen doen en dat ze niet bang zijn om bepaalde handelingen te stellen. Het vraagt een inspanning van iedereen om dat vertrouwen te herstellen. Men moet vermijden dat de kinderbegeleiders ontmoedigd geraken. Het gaat niet enkel over opvang. Er zit heel wat pedagogie achter. Minister Hilde Crevits spreekt haar steun uit aan alle medewerkers die hun werk op een goede manier doen.

Bruno Vanobbergen antwoordt dat psycho-pedagogen en intersectorale medewerkers een kernteam vormen wanneer een initiatief wordt geschorst of opgeheven. Daar wordt op 22 november 2022 mee gestart met een infomoment in Denderleeuw voor ouders van kinderen in de Bengeltjes.

Er wordt intens gebruikgemaakt van de diensten en steun van het VECK. Het expertisecentrum speelt een belangrijke rol.

Bruno Vanobbergen moet de vraag wanneer hiermee is begonnen gelaagd beantwoorden. Voor de zomer van 2022 werd gestart met de vraag hoe het voorzorgsprincipe vorm moet krijgen in de praktijk. Dat is een moeilijke opgave. Experts klantenbeheer, juristen en Zorginspectie hebben bekeken hoe dat concreet moet worden geïnterpreteerd. Er zijn situaties waarin de fysieke of psychische integriteit van kinderen duidelijk wordt aangetast. Maar er zijn ook situaties die minder duidelijk zijn. Het voorzorgsprincipe is de voorbije maanden uitgeklaard en verfijnd op basis van klachten, meldingen en fragmenten uit inspectierapporten. Er zijn opvallend meer opheffingen en schorsingen maar nu wordt op basis van de toegenomen ervaring met het voorzorgsprincipe de hele lijst bekeken.

Bruno Vanobbergen vindt het moeilijk om de vraag te beantwoorden wanneer dit proces beëindigd zal zijn. Er lopen parallel twee processen: herevaluatie en de meldingen van de voorbije weken. Die moeten onderzocht worden. Bruno Vanobbergen hoopt op 20 december 2022, wanneer de commissie focust op het actieplan, te kunnen zeggen hoever het agentschap gevorderd is. Een einddatum kan hij niet vooropstellen. Het gaat om alle dossiers die in de onderzoekscommissie aan bod zijn gekomen maar ook om andere beschikbare overzichten. Alle dossiers zullen opnieuw geëvalueerd worden. Sommige gaan terug tot 2018 en andere tot 2012.

Leo Van Loo antwoordt dat in alle dossiers ongeveer 140 variabelen worden onderzocht. Dat zijn de variabelen waarover de systemen vandaag beschikken. Naarmate informatie structureel binnenkomt, worden variabelen toegevoegd en wordt

het systeem geüpdatet. De variabelen omvatten onder andere het type voorziening, de locatie van de voorziening of de laatste inspectie.

De spreker benadrukt het belang van één ID. Vandaag is het al mogelijk om een historisch overzicht te krijgen, ook van voorzieningen die historisch gelinkt zijn aan vorige voorzieningen. Dat overzicht is nog niet volledig. Wat niet in het systeem zat, kan er niet zomaar in worden getoverd. Aan die historiek wordt gewerkt. Op het eind zal er ook manueel werk moeten worden verricht.

In de beleids- en begrotingstoelichting is sprake van vereenvoudiging en efficiëntie voor de aanvragers.

Bruno Vanobbergen stelt dat Mentes bij elke aanmaning contact zal opnemen met het agentschap Opgroeien. Opgroeien zal Mentes informeren bij de start van een ondersteuningstraject. Opgroeien gaat na of het overzicht waarvan eerder sprake op basis van de informatie die Mentes verstrekt, moet worden aangevuld.

5. Beleidsveld Personen met een handicap

Tine van de Vloet merkt op dat deze legislatuur de wachtlijst voor mensen met een beperking in prioriteitengroep 1 volledig weggewerkt is. Op 1 december 2022 start prioriteitengroep 2 met deelbudgetten. Daar zijn nog vragen over. Ondertussen staat de bevraging voor prioriteitengroep 3 online.

In de beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding 2019-2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 120/1) en in het regeerakkoord staat dat er transparantie moet komen, die men wil koppelen aan de nieuwe model-IDO. *Tine Van der Vloet* vraagt hoe die model-IDO eruit zal zien. Op welke manier zal dat bijdragen tot het halen van de doelstelling van transparantie? Waar komt die model-IDO te staan? Wat komt er allemaal in te staan? Verder maakt het parlementslid zich zorgen over het feit dat er zal worden gewerkt met een handleiding en een volledig begrippenkader. Ze vraagt of dat voor iedereen verstaanbaar zal zijn en of het niet eenvoudiger kan via de website van een voorziening of een organisatie. Kan de IDO niet worden gekoppeld aan de Wegwijzer, waar men veel informatie in kan terugvinden en die de mensen stilaan beginnen te kennen? Als het niet op de website van de organisaties of voorzieningen zelf kan, zou het mooi mocht het zijn weg zou vinden via de Wegwijzer.

Tine van der Vloet komt tot de coaching van de vergunde zorgaanbieders naar aanleiding van de correctiefase 2. Dat project is ondertussen afgerond en geëvalueerd. Volgens de minister zou het goed zijn dat het VAPH op verschillende manieren kan investeren in ondersteuning van sociaal ondernemerschap voor de zorgaanbieders. Zo is er bijvoorbeeld het ondersteuningstraject, de terbeschikkingstelling van cijfermateriaal en blijven inzetten op intersectorale samenwerking. Het parlementslid vraagt of het VAPH zal investeren in het ondersteunen van sociaal ondernemerschap voor de zorgaanbieders.

Vervolgens komt *Tine van der Vloet* tot de overstap van MFC naar PAB. Een besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2021 omschrijft de mogelijkheid voor kinderen en jongeren om de residentiële setting te verlaten en over te stappen op een cash-formule. Waarom is dat anderhalf jaar later nog in ontwikkeling en nog niet gestart? Er wordt ook verwezen naar de conceptnota Vroeg & nabij. Wanneer komt daarover informatie? Wanneer zal dat van start kunnen gaan? Het welzijn van die kinderen en jongeren staat voorop. Als zij niet gelukkig zijn in hun MFC, moeten ze sneller kunnen overstappen naar een zorgvorm waar ze wel gelukkig kunnen zijn. Verder haalt het parlementslid aan dat er een bevraging over wordt gepland die in 2022 nog de nodige input moet verzamelen. Waarom moeten er weer

bevragingen over komen? Dat duurt lang. Wie zal die bevraging doen? Waar zal die online komen? De spreker hoopt dat men hier snel mee kan voortwerken.

Voor het nieuwe MFC-concept wordt er gekeken naar de ontwikkelingen in Vroeg & nabij. Men zal met gebruikers, voorzieningen en verwijzers naar dat nieuwe concept van het MFC kijken. Is deze nieuwe bevraging al bezig? Wat is de timing ervan? Wanneer zal dit rond zijn?

Het project over de inclusieve oriëntatiefase gaat op zoek naar een inclusieve oplossing voor zorgvrager en personen met een handicap. Het is voor Tine van der Vloet niet duidelijk wat de inclusieve oriëntatiefase precies zal inhouden. Kan de minister informatie geven over de terugkoppeling van de permanente werkgroep Toeleiding? Tegen wanneer zal het allemaal in orde worden gebracht? Het parlementslid wijst erop dat er weer een nieuwe fase komt en het voor die mensen al zo moeilijk is. Zij krijgen veel administratie te verwerken en vragen of het vlotter kan. Het huidige werk dat bijvoorbeeld de DOP's doen, lijkt deels gelijklopend met de oriëntatiefase. Waarom wordt er mogelijk een nieuwe fase in het leven geroepen? Wat is het verschil met het werk dat de DOP's al doen?

Tine van der Vloet komt op het eenvoudiger financieringsmodel van de voucher, waar bijvoorbeeld wordt gekeken naar de anciënniteit van het personeel. Er wordt gezocht naar een forfaitair systeem met respect voor de anciënniteit van het personeel. Is dat enkel bij de voucher zo? Zo krijgt men nog meer ongelijkheid tussen cash en voucher, wat niet de bedoeling kan zijn. De mensen moeten vrij kunnen kiezen of ze zorg willen krijgen via cash of een voucher. Dat grote verschil van de anciënniteit moet eruit.

In het project RTH is nog niet vastgelegd of er een verdeling komt tussen de minder- en de meerderjarigen. Is daar een reden voor? Normaal wordt dat op voorhand verdeeld. Hoe zal men beslissen hoeveel er naar welke groep gaat?

Tine van der Vloet vraagt wanneer de werkgroep erkenning tegemoetkoming en sociale diensten zal worden opgestart. Is dat niet dringend? Die vraag leeft in de sector. Men zegt steeds meer dat men de woon- en leefkosten niet meer kan betalen.

De Hogeschool VIVES krijgt een subsidie van 25.000 euro voor het organiseren van de Cel Machtiging Assistentiehondenscholen. Op welke manier organiseren zij dat? Is dat bedrag enkel en alleen bedoeld voor die ene vertegenwoordiger van VIVES? Hoe komen zij bijeen? Tine van der Vloet vindt dat een hoog bedrag. Wat zit er allemaal in? In de begroting voor 2023 staat dat ze een subsidie krijgen voor het ondersteunen van de opleiding van assistentiehonden. Doen zij dat effectief?

Vera Jans wijst erop dat het beleid voor mensen met een handicap om duizelingwekkende cijfers gaat. Deze legislatuur is er maar liefst een half miljard euro bij gekomen: van 1,8 naar 2,4 miljard euro. Op geen enkel moment is dat budget gestagneerd, laat staan dat er is bespaard. Het discours dat er geld wordt afgepakt strookt niet met de realiteit. Bovendien heeft de minister gecommuniceerd dat ze extra budgetten vrijmaakt om voor alle mensen met een handicap die gebruikmaken van een PAB of persoonsvolgende budget, dat budget eenmalig te verhogen zodat het budget van deze mensen tegemoetkomt aan de stijgende personeelskosten door de inflatie. De ondersteuning die geboden wordt door het VAPH gaat niet alleen over de mensen in voorzieningen, maar ook over mensen die de eigen zorg organiseren en mensen die worden geholpen met hulpmiddelen en met rechtstreeks toegankelijke hulp. Er gebeurt ontzettend veel goed werk.

Er is volgens Vera Jans ook veel technisch werk gebeurd. Deze legislatuur zijn technische correcties doorgevoerd in de persoonsvolgende budgetten om de

financiering die vroeger naar de voorziening ging en nu naar de mensen zelf op punt te zetten. Het is ook de bedoeling dat mensen in een voorziening transparantie krijgen over hun factuur wanneer het gaat over de opsplitsing van de woon- en leefkosten.

Meest in het oog springend is het feit dat de wachtlijst voor prioriteitengroep 1 is weggewerkt. Iedereen die in die groep terechtkomt, heeft een helder en duidelijk perspectief over het budget dat wordt toegekend en de termijn waarop het kan worden gebruikt. Dat is een enorme realisatie die men ook in 2023 opnieuw zal waarmaken.

Perspectief blijft een sleutelbegrip in het beleidsdomein. Mensen uit de prioriteitengroep 1 hebben voor het eerst een duidelijk perspectief. Mensen in prioriteitengroep 2 krijgen een deelbudget. Dat wordt in 2023 geëvalueerd om helder te krijgen hoe de mensen snel duidelijkheid krijgen over de rest van hun traject. Dat is een belangrijke uitdaging. In 2023 zijn er ook veel initiatieven voor mensen die nog geen budget hebben. Zo is de bevraging in prioriteitengroep 3 afgerond. Opvallend vindt Vera Jans een specifieke groep die aangeeft dat zij gebruikmaken van oudere mantelzorgers. Dat blijkt een belangrijke groep te zijn. Aangezien zij gebruikmaken van mantelzorg komen zij niet in een hogere prioriteitscategorie terecht omdat hun context en netwerk stevig zijn. Het parlementslid neemt aan dat de draagkracht van de mantelzorgers gezien hun leeftijd zal afnemen. Men moet klaar zijn wanneer netwerk en context een ernstige wijziging ondergaan. Kan de minister daar rekening mee houden in de toekomst?

Vera Jans verwijst naar de investeringen die gedaan worden voor kinderen met een handicap in meer flexibele bestedingsmogelijkheden van een PAB in de MFC's. Zij vraagt dat die budgetten daar zo breed als mogelijk kunnen worden ingezet. Zij beklemtoont dat op het vlak van de zorgtoeslag grote stappen vooruit worden gezet met de vereenvoudiging van de procedure. Mensen met een handicap en hun familie moeten heel wat administratieve stappen doorworstelen. Het maakt een verschil uit voor mensen met een handicap en hun gezin dat die ondersteuningstoeslag wordt geïntegreerd in het groeipakket en dat er een automatische toekenning is.

Immanuel De Reuse verwijst naar de noodkreet uit de gehandicaptenzorg dat er te weinig personeel is. Uit een bevraging bij de leden van het ACV bleek dat 98 procent een tekort aan collega's ervaart. Ze vragen extra investeringen. Erkent de minister dat probleem en hoe zal zij dat aanpakken? Zal de minister initiatieven nemen om de loonkloof met het personeel in de federale zorginstellingen te dichten?

Er zou worden ingezet op ontwikkeling en implementatie van een vernieuwd kwaliteitskader. Emmanuel De Reuse vindt het kwaliteitsaspect belangrijk. Ook de handhavingscyclus zou worden uitgebreid. Hoe zal dat gebeuren?

Het parlementslid verwijst naar de steekproefsgewijze evaluatie van de kwaliteit van de door de multidisciplinaire teams aangeleverde adviesrapporten. Aan de hand van welke criteria zal deze evaluatie gebeuren? Wat zal men doen indien de kwaliteit ondermaats blijkt te zijn?

Prioriteitengroep 1 heeft eindelijk perspectief. Voor prioriteitengroep 2 is men gestart met de deelbudgetten, die begin november 2022 zouden zijn toegekend. Is dat gebeurd? Voor prioriteitengroep 3 is er een beleidsdocument van het VAPH waarin wordt bekeken wat er met de aanbevelingen zal worden gedaan. Volgens Immanuel De Reuse moet het beloofde budget aan die mensen worden uitgekeerd. Wat is momenteel de stand van zaken hieromtrent? Ook deze doelgroep heeft immers nood aan duidelijkheid.

Er gaat veel aandacht naar de groep van jongvolwassenen met een handicap. Hun ondersteuningsnoden tijdens de overgang van minder- naar meerderjarigheid zullen in kaart worden gebracht. Immanuel De Reuse vraagt hoe en binnen welke termijn dat zal gebeuren.

In de beleids- en begrotingstoelichting wordt verwezen naar drie voorzieningen die erkend zijn als units voor geïnterneerden. Zij bieden ondersteuning voor personen met een handicap in hun eigen voorzieningen. Die plaatsen zijn allemaal ingevuld. Is het aanbod voldoende en komt dat tegemoet aan de vraag? Heeft de minister er weet van dat er geïnterneerden met een handicap zijn die nergens terecht kunnen?

Immanuel De Reuse verwijst naar de vereenvoudigde aanvraagprocedure voor hulpmiddelen. Wanneer en aan de hand van welke parameters zal de evaluatie hiervan gebeuren? De daling van het aantal aanvragen voor hulpmiddelen is hoofdzakelijk merkbaar bij de hulpmiddelen bij woningaanpassingen. Welke verklaring heeft de minister daarvoor?

Er zal werk worden gemaakt van een uniforme regelgeving voor tolken voor doven en slechthorenden in het onderwijs, op het werk en in de leefsituatie. Welke stappen onderneemt de minister hierrond? Waar zitten de grootste discrepanties in de regelgeving? De vergoedingen zouden worden verhoogd met 4 euro per uur. Zal deze verhoging ervoor zorgen dat hun statuut verbetert? Wanneer zal dat gebeuren? De invullingsgraad in het onderwijs daalde de laatste jaren. De beroepsvereniging voor Vlaamse gebarentolken gaf als oplossing aan dat tolken die in bijberoep werken dat als hoofdberoep zouden doen. Zal die 4 euro daarvoor volstaan?

Hannes Anaf meent dat er perspectief moet zijn voor de mensen op de wachtlijsten, die nog steeds lang zijn. In 2021 heeft de Vlaamse Regering met het uitbreidingsbeleid goede maatregelen genomen waardoor mensen uit prioriteitengroep 1 sneller het budget krijgen waar ze recht op hebben. Maar het uitbreidingsbeleid voor de rest van de legislatuur is opgebruikt. Hoe kan het perspectief om iedereen binnen de 18 maanden een budget te geven gegarandeerd blijven aangezien het uitbreidingsbeleid al is uitgekeerd?

De spreker maakt zich ook zorgen over de financiering van de automatische toekenningen met de onderbenutting. De volgende Vlaamse Regering zal vanaf 2025 eerst financiering moeten zoeken om die budgetten te kunnen blijven betalen, vooraleer er nieuwe mensen van de wachtlijst kunnen worden geholpen. Heeft men in de begroting hiervoor een andere oplossing gezocht?

Mensen uit prioriteitengroep 2 kunnen vanaf 1 december 2022 in aanmerking komen voor een deelbudget. Hannes Anaf is benieuwd naar de evaluatie hiervan.

Voor prioriteitengroep 3 is er weinig tot geen perspectief deze legislatuur. Moet het gat van de automatische toekenningen deze legislatuur eerst worden gevuld vooraleer er volgende legislatuur ruimte zal zijn om mensen uit prioriteitengroep 3 te helpen?

Op een technische begrotingsvraag van cd&v over het knipperlichtsysteem antwoordt minister Hilde Crevits dat het systeem nog niet in werking is en in 2023 wordt opgestart. In de toelichting staat dat gratis bijstand één remediëringmaatregel is om gebruikers te helpen. Er zouden geen specifieke budgetten worden aangewend. Hannes Anaf wil weten wat het knipperlichtsysteem en het extra aanbod voor personen met een handicap in een kwetsbare situatie behelzen? Hoe verwacht men de meerkosten te financieren?

Voor de toegankelijkheid van Mijn VAPH worden nieuwe initiatieven aangekondigd zonder specifieke budgetten in de begroting. Hoe zal dat worden gefinancierd?

Minister Hilde Crevits heeft op 30 november 2022 aangekondigd dat de budgetten voor personen met een handicap eenmalig zullen stijgen door een extra indexering. Hoe wordt dat gefinancierd?

De werkingsbudgetten van de voorzieningen zijn al jaren niet meer geïndexeerd en bovendien is er ook bespaard. De situatie is onhoudbaar en de kwaliteit lijdt eronder. Hannes Anaf ziet in de begroting geen perspectief voor een indexering. Waarom de keuze om opnieuw geen indexering toe te passen?

Ann De Martelaer dankt de minister voor de vele antwoorden op de technische vragen.

De budgetten voor personen met een handicap zijn gestegen, en dat is positief. De wachtlijst voor prioriteitengroep 1 is bijna volledig weggewerkt en de automatische toekenningen lopen. 1100 mensen uit de prioriteitengroep 2 krijgen een deelbudget. Dit zijn positieve realisaties.

Maar er is ook een andere realiteit. Om zoveel mogelijk mensen uit prioriteitengroep 1 een budget te geven, zijn er verschillende ingrepen gebeurd. *Ann De Martelaer* verwijst naar de correctiefases en de Mozaïekbesluiten waardoor het aantal zorgcategorieën van 12 naar 24 is gestegen. Groen is niet tegen het efficiënt en goed beheren van overheidsmiddelen, maar de ingrepen komen neer op het verdelen van schaarste in deze sector. Het lid begrijpt dat mensen naar de rechtbank stappen omdat ze met de rug tegen de muur worden geplaatst.

De investering van 20 miljoen euro voor prioriteitengroep 2 geeft 1100 mensen een deelbudget maar 3834 mensen moeten blijven wachten. Er zou ook wetenschappelijk onderzoek aan verbonden zijn. Hoeveel middelen worden in het wetenschappelijk onderzoek geïnvesteerd en is dat reeds toegewezen? De 20 miljoen euro die ter beschikking staat zou eigenlijk 183.513 euro moeten zijn. De spreker denkt dat het een afleidingsmanoeuvre is om te verdoezelen dat deze Vlaamse Regering te weinig middelen heeft om alle mensen te helpen in prioriteitengroep 2.

Ann De Martelaer formuleert een aantal conclusies. Voor mensen die 24 op 24 uur ondersteuning nodig hebben, is de helft van een budget onvoldoende. Mensen die in een woonzorgcentrum verblijven, zullen putten uit het budget van ouderenzorg en uit het budget van de gehandicaptenzorg. Oudergroepen die hun budgetten samenleggen of zelf zorgen voor woonst en dagbesteding voor hun volwassen kinderen en de helft van hun budget krijgen, zullen blijven bestaan door de onderlinge solidariteit en fondsenwerving. Is het de bedoeling dat in de toekomst ouders blijvend moeten instaan voor de kosten van hun volwassen kinderen met een handicap? Sommigen zullen zeker geholpen zijn met een deelbudget, zoals personen met een handicap die nog thuis wonen bij mantelzorgers. In 2023 zullen de conclusies van het onderzoek bekend zijn. Zal men dan verder staan voor de vijfduizend mensen zonder zorg? Komt er dan een nieuwe budgetbepaling?

De 1100 personen die in dit experiment mogen stappen, zullen de helft van hun budget krijgen, maar ze verloren vooraf een deel bij de actualisatie van hun budget. Een groep krijgt daardoor zelfs geen 50 procent, maar slechts 46 tot 49 procent van hun budget. Een aantal krijgt slechts 37 procent. Een kleine groep zal iets meer dan 50 procent krijgen. Weet de minister dat het niet over 50 procent van het budget gaat, maar over een lager budget?

Op de wachtlijst van prioriteitengroep 2 staan mensen die een BOB ontvangen en gebruikmaken van RTH. Er is onduidelijkheid en bezorgdheid over de gevolgen voor mensen die met een deelbudget onder de grens van de niet-rechtstreeks toegankelijke hulp vallen. Als ze hun deelbudget aannemen, verliezen ze dan hun BOB, zorgbudget, mantelzorgpremie en hun rechtstreeks toegankelijke hulp? Ze zouden dan minder ondersteuning kunnen inkopen, en dat kan niet de bedoeling zijn. Is het VAPH bereikbaar om mensen informatie te geven? Wordt er een FAQ gemaakt?

Ann De Martelaer is een koele minnaar van het project. Het lijkt veeleer een constructie om te verbloemen dat deze Vlaamse Regering geen extra middelen meer zal zoeken om personen met een handicap uit prioriteitengroep 2 te ondersteunen. Mensen met een budget in een noodsituatie – verslechterende gezondheid en/of wegvallen van mantelzorg – moeten niet hopen op een hoger budget. De regels die voor de noodsituatie worden gehanteerd bij het wegvallen van mantelzorg, zijn zo geschreven dat men er altijd buiten valt. Zo verwacht men bijvoorbeeld dat mensen met een handicap anticiperen op het ouder worden en wegvallen van mantelzorgers. De Vlaamse toeleidingscommissie die dat beoordeelt, is in 2020 opgestart en zit nog altijd in de experimentele fase, zonder evaluatie. Is dat verantwoord?

In prioriteitengroep 3 zijn er meer dan 10.000 wachtenden. In operationele doelstelling 2.3 staat: "Wij evalueren de zorgvragen in de prioriteitengroep en hervormen het systeem van toewijzing en prioritisering van persoonsvolgende budgetten." Er wordt naar een project inclusieve oriëntering verwezen zonder budget. Komt daar wel iets van in huis?

Een gebruiker heeft erop gewezen dat in het debat de kostprijs van de gebruiker volledig ontbreekt. De kosten van de eerste lijn kunnen hoog oplopen. Eens de gebruiker een PVB krijgt, kan hij dat aanwenden. Er is een ongelijke behandeling voor en na de poort. Is dat het beleid ten aanzien van prioriteitengroep 3?

In het boek 'Geïntegreerde zorg' van voormalig minister Jo Vandeurzen staat een verhaal over een voorziening die ingaat op de vraag van een oudergroep om een gemeenschapshuis te bouwen voor hun kinderen met een handicap. Samen met de ouders wordt de zorg gerealiseerd: een mooi voorbeeld van solidariteit en samen sociaal ondernemen. Verwacht de overheid dat wie nu al een budget heeft, dat deelt met anderen, en dat wie er nog geen heeft, er zelf voor instaat? Wat met de mensen die geen eigen middelen kunnen inbrengen?

Vlaanderen heeft het VN-verdrag inzake rechten van personen met een handicap geratificeerd en zich ervoor geëngageerd dat mensen met een handicap geen tweederangsburgers zijn. De beleidsintenties voor het begrotingsjaar 2023 zijn onvoldoende. Achter de cijfers zitten mensen die Ann De Martelaer aanspreken over hun preciaire situatie. Ze kan hun niet uitleggen hoe het komt dat ze nog jaren zullen moeten wachten.

Vanuit de beleidsimpuls Warm Vlaanderen wordt het krediet voor de uitvoering van het zorginvesteringsplan in 2023 verhoogd met 10.589.000 euro in VAK. Rekening houdend met de geraamde onderbenutting zal hiervoor een VEK nodig zijn ten belope van 8.554.000 euro. Dit krediet zal worden gebruikt voor enerzijds bijkomende terbeschikkingstellingen van PAB en anderzijds om de kosten op te vangen voor de uitbreiding van de bestedingsmogelijkheden van PAB-houders. Op welke manier brengt de uitbreiding van de bestedingsmogelijkheden extra kosten met zich mee? De budgethouders blijven immers hetzelfde bedrag ontvangen. Of zijn het extra bijdragen voor de MFC's die moeten worden betaald vanuit de PAB-budgetten? Waarom worden de PAB's niet automatisch geïndexeerd zodat dat niet met terugwerkende kracht moet gebeuren?

Hoewel *Maurits Vande Reyde* aanvankelijk sceptisch was, is hij positief over de analyse die is gemaakt van prioriteitengroep 3. De conclusies en de analyses van de verschillende zorgnoden geven inzicht over hoe prioriteitengroep 3 in elkaar zit. Het is een diverse groep met verschillende zorgnoden. Het verschil wat mensen nu krijgen aan zorgondersteuning en wat ze nodig hebben, verschilt erg op de verschillende assen. Hoe moet men daarmee verder? Het is cruciaal dat men tegen het einde van de legislatuur een grondige inschatting heeft van wat concrete impact kan hebben op prioriteitengroep 3, wat daar de financiële consequenties van zijn en hoe die eventueel kunnen worden meegenomen naar een volgende regering. Hoe zal men de concrete zorgnood bepalen van een algemeen naar een gericht, vraaggestuurd en individueel niveau? Hoe kan men dat vertalen naar financiële impact en een oplossing voor de prioriteitengroep 3 in de toekomst?

De UAntwerpen is bezig met een grootschalig onderzoek naar de armoedeval bij mensen met een beperking. *Maurits Vande Reyde* suggereert om daarbij een methode te ontwikkelen voor het verder aanpakken van prioriteitengroep 3 en om daar financiële impact voor te berekenen. Misschien is het nuttig om de onderzoekers daarover aan te spreken. Volgens het parlementslid mag het niet bij deze conclusies blijven en moet men naar het individuele niveau gaan. Heeft de minister daar al ideeën over?

Maurits Vande Reyde vraagt hoe het zit met de overstap van MFC's naar PAB's. Als er voor jongeren een noodzaak is om over te stappen, wil dat niet zeggen dat de MFC's slecht zijn. Op basis van een persoonlijke situatie kan iemand meer baat hebben bij een PAB. Het is belangrijk dat die overstap vlot kan verlopen. De uitwerking ervan blijft nog wat achter. Wat kan de minister nog concreet doen om ervoor te zorgen dat die overstap vlot kan verlopen?

Wat betreft de hervorming van de MFC's zal men in het kader van Vroeg & nabij naar een nieuw concept gaan. Hoe ziet de minister de toekomst van de MFC's? Wat ziet zij daar de komende jaren verder in evolueren om ze beter te laten aansluiten bij het concept van PAB's?

Kleinschalige initiatieven maken minder snel gebruik van overheidssteun voor bepaalde infrastructuurtoepassingen. De toegang tot het VIPA lijkt voor hen moeilijker dan voor grotere voorzieningen. Volgens de minister wordt iedereen in principe op gelijke basis behandeld, maar het parlementslid merkt op dat de knelpunten voor kleinschalige initiatieven blijven bestaan. Moet men niet gaan naar een onderzoek over hoe de regelgeving van het VIPA kan worden aangepast om die kleinschalige initiatieven beter toegang te geven tot infrastructuursteun?

Wat betreft de verschillen tussen cash en voucher stelt *Maurits Vande Reyde* de vraag of de cashbudgetten kunnen worden gelijkgesteld met wat er aan vouchers wordt gegeven. Vooral wat de impact van de inflatie betreft, is er een groot effect. De minister wil 7,5 miljoen euro extra uittrekken om de inflatie-effecten op persoonsgebonden budgetten te milderen. Hoe zal die inflatiesteun concreet verdeeld worden? Hij meent dat het vooral op cashbudgetten zal worden gericht omdat er bij cashbudgetten geen automatische evolutie aan de spilindex is, terwijl dat bij de voucher wel het geval is. Hoe zal die 7,5 miljoen euro worden ingezet? Hoe kan men op lange termijn ervoor zorgen dat de verschillen tussen cash en voucher de komende jaren worden weggewerkt? Plant de minister daar een verdere hervorming van?

Minister *Hilde Crevits* hoort over de partijgrenzen heen dat de manier waarop de samenleving omgaat met mensen met een beperking belangrijk is. Zij is tevreden dat ze er met deze Vlaamse Regering in geslaagd is om deze legislatuur een aanzienlijk extra bedrag uit te trekken. Hoe men omgaat met mensen met een beperking, kwetsbare mensen en kinderen, laat zich moeilijk uitdrukken in budgetten,

maar men heeft ze wel nodig. Voor haar is het menselijk aspect minstens even belangrijk. Er zijn enorme inspanningen geleverd om zeker in de schrijnende situaties in prioriteitengroep 1 een sprong voorwaarts te maken.

De minister erkent dat men er nog niet is met prioriteitengroep 2 en 3. Daar zijn extra budgetten voor nodig van om en bij de 2 miljard euro jaarlijks. Dat bedrag is dermate groot dat men moet kijken of men geen andere pistes kan volgen. Zorgt die 2 miljard euro voor een extra put voor Vlaanderen of zal men dat elders zoeken? Of denkt men na over oplossingen die geen 2 miljard euro hoeven te kosten?

In antwoord op tweets over een koude en harde regering, wijst de minister erop dat ze in 2023 een half miljard euro extra recurrent investeert. Zij is trots dat de Vlaamse Regering dat wil doen. Dat belet niet dat er noden blijven op het terrein.

Naar aanleiding van correctiefase 2 waren er middelen om zorgaanbieders te begeleiden in de PVF. De coaching zat zowel op de prijsbepaling van de zorgondersteuning als op de visie, de vorming en het beleidsvoerend vermogen. De minister bekijkt ook hoe men de voorzieningen intersectoraal kan coachen in de arbeidsorganisatie. Zij verwijst hierbij naar haar de bespreking met het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid waar dat thema ook aan bod is gekomen.

In het verleden hebben al mensen ervoor gekozen om van een MFC naar een PAB over te stappen. De minister wil bekijken hoe ze een algemene oproep kan doen in het kader van die overstap als de parlementsleden dat nodig achten.

Het concept van de inclusieve oriëntatie wordt verder bekeken in de werkgroep Toeleiding. Door het VAPH is al een eerste concept uitgewerkt, maar er moeten nog knopen worden doorgehakt.

Op de vraag van minister Hilde Crevits behandelt de IMC de regelgeving rond tegemoetkomingen. Ze vindt het van belang dat dat herbekeken wordt. Men leest dat ook in het Federaal actieplan handicap 2021-2024. Ze veronderstelt dat de werkgroepen op korte termijn samenkomen. Het is een expliciete vraag van haar kant om dat doen.

Op de vragen over de RTH en de 20 miljoen euro antwoordt minister Hilde Crevits dat men op voorhand geen verdeling tussen minder- en meerderjarigen heeft gemaakt. Het belangrijkste is dat de projecten inhoudelijk in orde zijn. Evident zal men in de toewijzing van de projecten zoeken naar een evenwicht tussen minder- en meerderjarigen. Het is niet omdat het nog niet verdeeld is, dat de projecten er nog niet zijn. Men verliest geen tijd. Men wil voor beide categorieën iets leren.

De zoektocht naar personeel is een constante in alle sectoren. Er worden intersectorale maatregelen genomen. De minister erkent dat er in de toekomst nog stappen nodig zullen zijn. Het is vooral van belang dat de VIA 6-middelen effectief besteed geraken. Er is nog veel budget dat ingezet kan worden. Verder wordt de minister triest van concurrentie tussen de sectoren. Daarom vindt zij het IFIC zo belangrijk want dat geeft gelijkheid. Sommige federale maatregelen zullen die concurrentie evenwel weer aanwakkeren.

Er is een akkoord met de sociale partners over de instroom. Een van de belangrijke acties is dat socio-culturele organisaties die personen kunnen toeleiden naar een werkgever, daar een premie voor krijgen. Het kader voor begeleiding en coaching op de werkvloer is goedgekeurd in het kader van het structureel instroomkanaal. Er is begeleiding op de werkvloer van nieuwe werknemers in een zorgfunctie tot een jaar na het afstuderen. Er is het project tot aanpassing van de opleidingen tot zorgkundigen, aangeboden door de diensten gezinszorg, tot opleidingen maximaal op de werkvloer en er zijn ook modulaire opleidingen. Er is samenwerking met

sociale economie. Er zijn 'train the trainer' en mentoropleidingen. Er zijn heel wat nieuwe initiatieven om in te zetten op het personeelstekort. De Zorgambassadeur legt de laatste hand aan een communicatie- en brandingcampagne. Als alles goed gaat zal men er voor het eerst in slagen om met alle partners eenzelfde branding en communicatie te voeren om mensen aan te trekken. Dat zou een grote sprong voorwaarts zijn.

Voor minister Hilde Crevits is de draagkracht van oudere mantelzorgers een belangrijk aandachtspunt. De regels houden al rekening met de draagkracht van mantelzorgers, maar ze betwijfelt of het gewicht voldoende is. Het is belangrijk dat men snel kan inspelen als er een tekort ontstaat.

Deze legislatuur zorgt men ervoor dat de automatische toekenningen budgettair afgedekt zijn. De grootste groep zijn de PVB's die zorgen voor een naadloze overgang van minderjarigen naar meerderjarigen.

Wat Hannes Anaf zegt over het uitbreidingsbeleid klopt niet helemaal. Men spreekt deze legislatuur een aantal bronnen aan. Eerst en vooral is er een vooruitgeschoven uitbreidingsbeleid. Vervolgens is er de onderbenutting. Als mensen de budgetten niet volledig aanwenden, laat men die middelen niet verdwijnen maar kan men die heraanwenden. Er zijn ook compensaties vanuit andere budgetten die al vrijgemaakt waren in vorige begrotingsrondes en die men nu kan inzetten. Er is ook een uitstroom bij de budgethouders. In 2024 is nog een opstap gepland. Men ziet al jaren een structurele onderbenutting. Dat betekent geen extra kosten voor de volgende Vlaamse Regering. Normaal zou men altijd genoeg moeten hebben.

Minister Hilde Crevits vindt de studie over prioriteitengroep 3 belangrijk omdat aldus zicht wordt geboden op de variëteit van zorgnoden en de hulp die al geboden wordt. Het is niet de bedoeling om de mensen los te laten. Men doet geen onderzoek om het daarna in de kast te leggen. Men investeert nu ook in RTH waarbij er in de projectfase mogelijkheden zijn om 12 punten in te zetten in plaats van 8. Dat is een serieuze verhoging. Men plant ook een open functie in de projecten die organisaties toelaat om andere ondersteuningsfuncties in te zetten dan degene die de huidige RTH-regeling toelaat. Hiermee komt er meer flexibiliteit. Het is de bedoeling om daar beleidsmatig op verder te werken.

Voor PAB en PVF wordt in een index voorzien. Maar de inflatie was in 2022 zo hoog dat men nu een eenmalige sprong, bijgevolg niet recurrent, maakt om die in te halen. De minister weet niet of de formules voor 2023 zullen volstaan. De 7,5 miljoen euro die men daar nu voor inzet, blijft recurrent.

Minister Hilde Crevits wijst erop dat de Vlaamse Regering voor de voorzieningen ongeveer 60 miljoen euro wil inzetten om tegemoet te komen aan de energiekosten. De bouwindex is aangepast om voor bouwwerken die bezig zijn in 2022 en met escalerende meerkosten kampen een tegemoetkoming te geven en om te voorkomen dat voorzieningen die investeren in klimaatmaatregelen bijvoorbeeld in grote problemen komen.

Minister Hilde Crevits beaamt dat men de werkingsmiddelen niet recurrent indexeert. Zij zou dat in de toekomst graag anders zien want dat weegt op de voorzieningen. Loonmiddelen die men niet aangewend krijgt, kan men omzetten in werkingsmiddelen. De overheid profiteert niet van het feit dat men geen personeel vindt.

Aanvankelijk had de minister vragen bij het project met prioriteitengroep 2. Zij heeft daarom aan de gebruikersorganisaties gevraagd of zij dat willen. Die gaven aan ervoor te willen gaan want men zal er veel uit leren. Men mag echter niet de indruk geven dat dat het halve budget een eindpunt is. Wie wil instappen, kan zich

aanmelden. Nadien zal men bekijken hoe ver men geraakt. Het is een proefproject om te bekijken wat de resultaten zijn. Dat betekent niet dat het voor de mensen finaal gedaan is. Zij wil op voorhand geen conclusies trekken maar de gebruikersorganisaties dichtbij houden om te bekijken hoe het werkt. Dan kan men zien wat goed en wat minder goed loopt. Het gaat over mensen die al lang wachten. Zij wil zien wat de ervaringen zijn als men mensen voor een deel tegemoetkomt aan hun zorgnood. De minister staat volledig achter dit project.

Minister Hilde Crevits weet dat er schrijnende situaties zijn. Men heeft met het zorginvesteringsplan al ingezet op de prioriteitengroep 1 maar er zijn nog noden. Zij vindt het positief dat budgetten worden samengelegd, zowel bij een voorziening als privé. Daar ontstaan mooie dingen. Met PVF is ook bepaald dat oudereninitiatieven een doorstart kunnen maken. Zij vindt het fantastisch dat mensen hun eigen ondersteuning kunnen organiseren. Die principes moeten overeind blijven. De grote hervorming is emancipatorisch bedoeld zodat mensen zelf keuzes kunnen maken. Het samenleggen van budgetten is een vrije keuze van mensen. Het wordt niet opgelegd door de overheid.

De minister vindt de verwijzing naar het boek 'Geïntegreerde Zorg' fascinerend. Men wil net muren afbreken en stoppen met alles in hokjes te bekijken om tot de geïntegreerde zorg te komen.

De eenmalige aanpassing geldt voor wie in cash besteedt of voor wie assistenten inzet voor ondersteuning of via cash zorg inkoop bij voorzieningen. De indexatie past men toe op de cash- en PAB-budgetten. Dat gebeurt nu procentueel voor alle cashbesteders tegelijk.

Voor *James Van Casteren*, administrateur-generaal van het VAPH, moet een IDO voldoende transparant zijn. Het moet niet alleen gaan over de prijzen, maar er moet ook een begrippenkader zijn zodat definities duidelijk zijn. De IDO is met het ruime werkveld besproken omdat er veel praktische problemen kunnen opduiken. Een advocatenkantoor heeft de opdracht gekregen om de IDO juridisch te bekijken zodat de sector ze als typedocument kan gebruiken. Men zou ze inderdaad op de 'Wegwijzer VAPH-ondersteuning' kunnen zetten, maar niet alle vergunde zorgaanbieder zitten op de Wegwijzer.

Coaching van vergunde zorgaanbieders gebeurde vooral naar aanleiding van de correctiefase 2 die intussen is afgerond en geëvalueerd. De bijsturing van de budgetten zal nog een aantal jaren lopen. Het raadgevend comité heeft het advies gegeven om niet verder te investeren in coaching van vergunde zorgaanbieders maar om de budgetten in te zetten voor PVB's, PAB's en de financiering van MFC's. In het kader van het handhavingstraject wordt gezocht wat men kan doen als een zorgaanbieder bepaalde dingen niet goed doet: sancties en coaching hangen samen. Coaching wordt ingezet als instrument om te investeren in het ondernemerschap.

Een mogelijke piste bij de overstap van een MFC naar PAB en de overstap naar jongvolwassenen is een bevraging. Waar zit men mee? De zorgvragen in een MFC worden steeds complexer. De druk op opvoeders is in sommige leefgroepen hoog. Het VAPH wil zo snel mogelijk met de MFC's samenzitten. Er is al een eerste overleg geweest met een deel van de zorgaanbieders van de Broeders van Liefde. In het verleden is de keuze voor PAB's voor jongeren gemaakt en is niet meer geïnvesteerd in de uitbreiding van het aanbod van MFC's. Kwaliteit, het personeelsbeleid, de financiering van MFC's, de outputfactoren, en de keuze voor een PAB moeten allemaal samen worden bekeken.

Vanaf 1 januari 2023 is het VAPH verplicht om elke individuele voucher apart te registreren als een uitgavenpost in het kader van OraFin, het boekhoudpakket.

Vroeger werden voor 380 subsidie-eenheden jaarlijks voorschotten gegeven op basis van een totaalpakket van personen met een handicap die er verbleven. Dat is eigenlijk in strijd met de persoonsvolgende financiering. Aan de individuele registratie zijn werkingskosten verbonden en men onderzoekt of die niet in het begin van het jaar in een forfait kunnen worden uitbetaald. Het zou een eenvoudiger financieringsmodel zijn, met voordelen voor de sociaal ondernemers zelf.

Over de inclusieve oriëntatiefase is al heel wat gepraat. In de permanente werkgroep discussiëren mutualiteiten, bijstandsorganisaties, diensten ondersteuningsplan en gebruikersloketten over wie dat mag doen. Het gaat eigenlijk over inkomsten en personeel, maar de discussie zou moeten zijn hoe men een inclusieve oriëntatiefase opzet, en wat de relatie is met andere sectorale inkomsten, met mantelzorg, met thuiszorg en met gezinszorg. Hoe kan men dat alles inzetten alvorens men mensen toeleidt naar persoonsvolgende budgetten?

Hogeschool VIVES krijgt 25.000 euro voor een pakket aan maatregelen. Ze houden overlegmomenten. Ze doen heel wat taken in de Cel Machtiging Assistentiehondscholen.

Hoe speelt informele zorg mee in de beoordeling van prioriteitengroep 1, 2 of 3? Wat met de noodsituaties? Het is altijd een afweging en een continu aandachtspunt. Men houdt rekening met wat de heroverwegingscommissie en de arbeidsrechtbank zeggen. Interpreteert het VAPH de regels te strikt en zijn de regels te streng? Moet men zich flexibeler opstellen? Hoe gaat men de schaarste dan alsnog verdelen? Het VAPH evalueert dat alles regelmatig. Bij de beoordeling van de prioritering wordt er altijd gekeken naar het functioneren van het netwerk, de draagkracht van mantelzorgers en persoon met een handicap, en naar de ondersteuningskloof. Als er een herziening van het budget wordt gevraagd, worden wijzigingen in de situatie van mantelzorgers ook altijd in rekening gebracht. Er is een beoordeling van het VAPH maar die is niet te nemen of te laten. Als men niet akkoord gaat, krijgt men een tweede mening van de heroverwegingscommissie. Als men daarmee niet akkoord gaat, kan men naar de arbeidsrechtbank.

Het is niet zo dat prioriteitengroep 1, 2 en 3 gebetonneerd zijn. De procedure noodsituatie, maatschappelijke noodzaak en spoedprocedure leiden bij een goedkeuring tot een automatische toekenning. 31 procent van de toekenningen van de budgetten voor noodsituatie en maatschappelijke noodzaak gaan naar mensen die in een prioriteitengroep staan: 5 procent komt uit prioriteitengroep 1, 35 procent uit prioriteitengroep 2 en 60 procent uit prioriteitengroep 3.

Voor de handavingscyclus is al een heel traject gelopen, ook met het actieplan van voormalig minister Wouter Beke. Het VAPH heeft alle processen herbekeken en een risicomatrix opgesteld met welke acties op welk moment moeten gebeuren. Is het VAPH een informerende, faciliterende, begeleidende of coachende overheid? Legt het VAPH administratieve boetes en sancties op? Kan het VAPH het voorzorgsprincipe toepassen? Er is voor het eerst een interne commissie handhaving opgericht om voorzieningen op te volgen en processen te finaliseren. Vanaf welk moment wordt welke soort handavingsmaatregel toegepast? Er is anderhalf jaar aan gewerkt. Het VAPH heeft ongeveer 375 vergunde zorgaanbieders voor minderjarigen en meerderjarigen, waarvan slechts een paar op te volgen zijn.

In 2019 zijn een aantal minimale kwaliteitseisen voor de MDT's vastgelegd in regelgeving. Op regelmatige basis wordt er informatie opgevraagd zodat het VAPH kan zien of er een correcte beoordeling of inschaling is gebeurd. Bij gebreken kan het VAPH beslissen om maar 75 procent van de vastgestelde financiering uit te betalen.

De deelbudgetten voor prioriteitengroep 2 zijn allemaal toegekend en ze kunnen starten op 1 december 2022. Er zijn diverse vragen gesteld. Er is een FAQ opgesteld voor infolijn 1700.

Voor prioriteitengroep 3 is een degelijk onderzoek gebeurd. Het is op 23 november 2022 op de website gepubliceerd. Het is ook besproken op het raadgevend comité. De conclusie is dat het een diverse groep is en de reacties zijn moeilijk te interpreteren. Er is nood aan praktische hulp. Veel mensen uit de prioriteitengroep 3 komen uit de transitie van de CRZ en hebben nooit een fatsoenlijke diagnostiek gehad. Voor het PVF-systeem was er de CRZ met veel toekomstgerichte zorgvragen. Zijn de zorgvragen nog actueel? Zal het VAPH een vervolgonderzoek doen?

Er is nog onvoldoende gepaste opvang en ondersteuning voor geïnterneerden en gedetineerden. Er zijn al heel wat inspanningen geleverd maar gepaste opvang en ondersteuning geven is niet evident in een beveiligde setting. Er zal een onderzoek worden uitgevoerd in 2023, met het onderscheid van geïnterneerden en gedetineerden. Er is ook een extra project rond anti-vriendelijke gevangenissen. Ook de leemten en tekorten van specifieke ondersteuningsvormen in bepaalde regio's zullen worden onderzocht. In de Meerjarenanalyse zouden een aantal resultaten moeten staan (*Parl.St. VI.Parl. 2008-09, nr. 2252/1*).

De vereenvoudigde aanvraagprocedure heeft vooral nut voor aanvragen waarbij de nood aan advisering van een MDT niet zo belangrijk is. De doorlooptijd wordt dan beperkt tot veertien dagen. Voor complexere aanpassingen of nieuwe hulpmiddelen is wel een advies van een MDT nodig.

Er is een besluit waar de overkoepelende regels voor het centraal tolkenbureau voor de beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn zijn vastgelegd. Het was de bedoeling om ook het beleidsdomeinen Werk te betrekken in het besluit. Er is meermaals overleg geweest met VDAB en AGODI. Men bekijkt nu welke technische modaliteiten er moeten worden uitgewerkt om de toetreding van VDAB voor te bereiden zodat in de drie beleidsdomeinen dezelfde regels gelden voor het inzetten van een tolk gebarentaal.

Het knipperlichtensysteem vraagt geen extra financiering. Het systeem is er opdat het VAPH kan zien wanneer het moet ingrijpen als iemand niet met een persoonsvolgend budget kan omgaan. Er kan dan verplichte bijstand of een intensief proces worden opgelegd. Het knipperlichtensysteem zal in 2023 worden uitgewerkt.

Het experiment met de Vlaamse toeleidingscommissie die is opgericht in 2020, loopt tot eind 2023. In 2022 is al een tussentijdse evaluatie gebeurd en de doelstellingen van dit project werden al gedeeltelijk gerealiseerd. De samenvoeging van de provinciale commissies zorgt voor een kortere doorlooptijd van de dossiers, zowel bij de beoordeling van dringendheid als van de handicap. Ook de holistische benadering van de dossiers is een meerwaarde.

Voor de armoedeval moet men misschien ook eens nagaan of de eerste lijn geen rol kan spelen, naast het OCMW en het CAW.

De mogelijkheid van ouderinitiatieven om een beroep te doen op het VIPA is redelijk nieuw. Mensen die geen beroep doen op het VIPA kunnen hulpmiddelen en woningaanpassingen aanvragen op basis van de individuele klant.

Ann De Martelaer vraagt waarom de Vlaamse en federale overheid niet gaan samenzitten om de problemen van de concurrentie bij het personeelstekort aan te pakken.

Mensen die al in een prioriteitengroep zitten en een verhoging van het budget vragen of een noodsituatie melden, krijgen altijd een afkeuring op het moment dat de draagkracht van hun mantelzorgers er niet meer is hoewel men kon voorzien dat de mantelzorgers bijvoorbeeld ouder worden. Zal het VAPH de noodsituatie soepeler maken? Hoe moeten mensen zich eigenlijk voorbereiden? In de begroting staan nergens initiatieven rond de zogenaamde vermaatschappelijking van de zorg.

De spreker heeft geen antwoord gekregen op haar vraag over de kostprijs van het onderzoek van prioriteitengroep 2 en of het al toegewezen is. Wat gebeurt er met de 3000 mensen die deze legislatuur geen oplossing zullen krijgen?

De ouderinitiatieven zijn fantastisch, maar ze kunnen slechts bestaan door onderlinge solidariteit en eigen financiële inbreng. Wat met mensen die geen eigen financiële draagkracht hebben?

Mensen die voor de poort wachten, moeten zelf hun ondersteuning betalen. In welke mate blijft de stelling bestaan dat handicapspecifieke kosten door de overheid worden gedragen? Als dat niet zo is, moet dat duidelijk worden gezegd.

Maurits Vande Reyde vindt het belangrijk dat wachtlijsten op een duurzame budgettaire basis worden aangepakt, maar begrotingstechnisch zou het goed zijn dat er tegenover onderbenutting een doel staat.

Het wegwerken van de wachtlijsten is het hoofddoel en nu kan het budgettaire kader worden gegeven om de volgende legislatuur de wachtlijsten weg te werken. Er ontbreken nog een paar puzzelstukken zoals prioriteitengroep 3. Hij wil samen met de oppositie een concreet budgettair voorstel voor de volgende legislatuur ontwikkelen.

James Van Casteren zegt dat de wachtlijsten in de MFC's voor een deel te wijten zijn aan het feit dat er in het verleden bij het uitbreidingsbeleid vooral in PAB's is geïnvesteerd. Volgens Maurits Vande Reyde zijn de wachtlijsten voor PAB's groter. Hij vindt het belangrijk dat de keuzemogelijkheid er voor iedere persoon is. Dat kan nu al in theorie, maar gebeurt nog niet in de praktijk.

Voor *Tine van der Vloet* is de keuzemogelijkheid tussen een MFC of een PAB niet duidelijk.

Ze heeft veel mails gekregen van mensen voor wie het niet duidelijk is waarom het aantal budgetcategorieën van 12 naar 24 is gegaan. Ze vraagt aan minister Hilde Crevits om alsnog een brief te versturen.

Om een duidelijk beeld te krijgen van wie in prioriteitengroep 3 zit, moet men 11.000 mensen bevragen.

Er is grote onzekerheid bij de mensen wanneer ze hun budget zullen krijgen. Het is technisch mogelijk om de mensen hun plaats te laten weten. In prioriteitengroep 1 is iedereen geholpen, maar misschien kan men dat voor prioriteitengroep 2 wel doen.

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat het onderzoek 109.000 euro kost, maar dat zit niet in de 20 miljoen euro die voor de deelbudgetten is gereserveerd.

Inclusieve oriëntering is belangrijk omdat men er alle actoren samenbrengt om te zoeken naar oplossingen. Het gaat niet enkel over de vraag naar een PVF maar ook over rechten die men niet kent of niet opneemt.

Er zijn deze legislatuur heel wat PAB's toegekend aan mensen met de grootste prioriteit, maar ook van de langstwachters is werk gemaakt. Er is een ruime uitbreiding gebeurd van de ondersteuningsmogelijkheden.

Er wordt niet enkel via noodsituaties budget gegarandeerd: ook prioriteitengroep 1 krijgt nu een budget toegekend. Het gaat over zo'n 1000 dossiers per jaar. Er zijn ongeveer 500 noodsituaties per jaar. De toeleiding moet worden herbekeken.

Het IFIC-systeem zorgt er net voor dat gelijk werk gelijk wordt verloond zodat de concurrentie tussen sectoren ophoudt. Als er dan in federale begrotingsbesprekingen voor bepaalde categorieën een extra bonus of premie wordt afgesproken, dan stuikt IFIC in elkaar. Minister Hilde Crevits is hierover niet geraadpleegd.

Ze herhaalt dat men deze legislatuur niet alle noden zal kunnen lenigen en dat men creatief moet zijn. Ze zou wel een perspectiefplan willen maken.

Ze is er geen voorstander van om de plaats op de wachtlijst te laten weten, omdat ze voor meer problemen vreest als er dan iets verandert.

James Van Casteren komt terug op de discussie over MFC en PAB. Dat zit in Vroeg & nabij: welke investeringen zal men doen in persoonsgebonden budgetten en wat zit er nog in de MFC's? Het aantal kinderen of jongeren met een ernstig meervoudige handicap in combinatie met een GES-problematiek en het aantal plaatsingen van de jeugdrechtbank gaan in stijgende lijn. Men beslist dat het uitbreidingsbeleid gaat naar de keuzemogelijkheid voor persoonsvolgende budgetten, maar deze jongeren met een dergelijk ernstige problematiek moeten zeven dagen op zeven opgevangen worden in een MFC, het liefst in een beveiligde setting en in een leefgroep waar heel wat expertise en keiharde ondersteuning van het personeel is, dat daarop getraind is. Het is niet investeren in MFC's of investeren in PAB's. Men moet in beide investeren. Op dit moment zit er een grote complexiteit in de MFC's. De sector vraagt om te worden geholpen want in het huidige budgettaire kader en rekening houdend met wat er op hen afkomt en wie hen door de jeugdrechtbanken wordt toegewezen, houdt de sector het niet lang meer vol. Het is voor het VAPH en de Vlaamse overheid belangrijk om de vinger aan de pols te houden en iets te doen met dat signaal, om te verhinderen dat er leefgroepen worden gesloten en er geen personeel meer te vinden is.

Ann De Martelaer merkt op dat er geen antwoord is gekomen op een vraag. Nu is het systeem zo dat wanneer men een handicap heeft, die moet worden erkend als handicap. De overheid heeft altijd gezegd dat de handicapspecifieke kosten door de overheid worden gedragen. Zij heeft het gevoel na het lezen van het boek van voormalig minister Jo Vandeurzen dat de overheid dat voor een deel verlaat en niet meer alle handicapspecifieke kosten wil dragen.

Minister *Hilde Crevits* meent niet dat dat de teneur van het boek is. Het gaat er ook over dat men over de muren moet kijken. Het is niet de juiste manier van werken om alles in hokjes te steken en overal een budget op te plakken. Men moet meer integreren. Dat is de filosofie achter Vroeg & nabij: kijken naar wat een persoon nodig heeft. Dat vraagt een mentaliteitswijziging die er vandaag nog niet is omdat men kampt met mensen die nog niet hebben waar ze recht op hebben. Zelf ziet zij in het boek geen pleidooi om niet meer te geven aan de mensen waar ze recht op hebben. Wel moet men meer vermaatschappelijken. Dat betekent dat men naast alles wat men professioneel krijgt, ook moet kijken naar wat de samenleving kan doen. Bovendien moet men over de muren kijken. Zij denkt hierbij aan bejaarden met een beperking en aan mensen met een dubbeldiagnose, die men niet precies in een hokje kan stoppen. Als men in hokjes blijft denken, zijn er mensen die nergens terecht kunnen omdat zij in geen enkele structuur passen.

6. Beleidsveld Vlaamse sociale bescherming

Volgens *Ann De Martelaer* kampt de ouderenzorg met een aantal gelijkaardige problemen als de kinderopvang. Er staan heel wat ouderenvoorzieningen onder verhoogd toezicht: zes sinds 2021 en veertien sinds 2022. Er is ook een groep van assistentiewoningen bij. Op dit moment zijn er vijf voorzieningen die men overweegt te schorsen of waarvan men overweegt om de erkenning in te trekken. Deze problemen komen minder in de media en de urgentie om er iets aan te doen, is lager. De minister zou één klachtenlijn maken maar er is geen enkele actie terug te vinden.

Uit een recente studie van de Koning Boudewijnstichting blijkt dat ouderen dromen van andere vormen van opvang. In de beleids- en begrotingstoelichting is niets terug te vinden over woon-leefconcepten zoals cohousing. Er zijn een aantal kleine experimentele projecten opgestart maar het gaat ontzettend traag.

De omzettingsskalender maakt het mogelijk om vergunningen van woonzorgcentra om te zetten in gezinszorg of aanvullende thuiszorg. Waarom wordt er niet voor gezorgd dat lokale overheden kunnen inzetten op de uitbouw van lokale dienstencentra?

De dagprijs van de woonzorgcentra kan in 2022 twee keer worden geïndexeerd, voornamelijk om de stijgende energiekosten op te vangen. De federale overheid heeft een aantal maatregelen genomen om de energiekosten te verzachten maar die hebben geen invloed op de dagprijs. Worden er in 2023 ook twee indexaanpassing van de dagprijs overwogen?

Heel wat woonzorgcentra van Orpea hebben problemen. In Frankrijk heeft Orpea al een deel van de subsidies moeten terugbetalen. In het regeerakkoord wordt een transparante sectorspecifieke boekhouding aangekondigd. Hoever staat het daarmee? Men zou ook mensen aanwerven om de financiële controle op de boekhouding te verbeteren, specifiek ten aanzien van commerciële instellingen. Hoever staat het daarmee?

Hannes Anaf heeft een vraag over de verhoging van het zorgbudget zwaar zorgbehoevend tot 135 euro. Met hoeveel euro per maand zou het zorgbudget moeten worden verhoogd op basis van de correcte index voor 2022? Hoe hoog zou het bedrag intussen moeten zijn sinds de laatste indexatie van maart 2009? Zijn er plannen om het zorgbudget in 2023 te verhogen?

Nederlandstalige Brusselaars zijn niet verplicht om de jaarlijkse zorgpremie voor de Vlaamse sociale bescherming te betalen. De Vlaamse sociale bescherming is niet erg bekend bij de Nederlandstalige Brusselaars. Hoe ziet de toekomst van de Vlaamse sociale bescherming in Brussel? Zijn er initiatieven gepland om meer mensen te overtuigen om zich aan te sluiten?

Immanuel De Reuse zegt dat de BelRAI-screener sedert medio 2021 als nieuw inschalingsinstrument wordt gebruikt om de zorgnood te bepalen. 30 procent van de mensen – ongeveer 6000 mensen – die vroeger het zorgbudget kregen, kregen het niet meer. In april 2022 is beslist tot een bijsturing. Sinds 30 juni 2022 zouden 1361 personen opnieuw recht hebben op het zorgbudget. Is er zicht op de grootte van de groep die momenteel nog steeds geen recht heeft op het zorgbudget? De herzieningen van het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden zijn een tijd opgeschort. Is deze achterstand intussen weggewerkt?

Er is in 2022 veel aandacht gegaan naar de stijgende rusthuisprijzen. In de beleids- en begrotingstoelichting wordt een evaluatie van het dagprijzenbeleid in het

vooruitzicht gesteld. Op welke termijn wordt dat gerealiseerd? Transparantie is belangrijk.

Het mobiliteitshulpmiddelenbeleid zal worden geëvalueerd. De verhuur van het aantal mobiliteitsmiddelen zou zijn gedaald van ongeveer 53.000 in 2019 naar 23.000 in 2021. Wat kan de reden hiervan zijn? Sommige producten hebben een lange levertermijn. Is daar nieuws over?

Volgens *Tine van der Vloet* is het aantal rechthebbenden op een zorgbudget voor ouderen al jaren aan het dalen. Is daar een verklaring voor? Is het zorgbudget voldoende bekend?

Er is 32 miljoen euro vrijgemaakt voor Warm Vlaanderen ouderenzorg. Waarvoor wordt het geld precies gebruikt?

Er is een over te dragen saldo van 203 miljoen euro. Naar waar wordt het overgedragen? Waarom wordt het niet gebruikt?

Katrien Schryvers wijst erop dat de transparantie van geldstromen en facturen meerdere componenten omvat. Ze benadrukt het belang van transparantie in de middelen die van Vlaanderen naar de woonzorgcentra gaan voor de zorg van mensen. Worden er nog verdere stappen gezet?

Daarnaast is er de transparantie van de factuur voor de mensen die verblijven in een woonzorgcentrum. Er zijn verschillen tussen woonzorgcentra en mensen kunnen vrij kiezen waar ze willen wonen, maar de nodige zorg moet worden gegarandeerd. Dat verklaart de splitsing tussen woon- en zorgkosten, die is in de praktijk soms moeilijk kan worden toegepast. Op welke manier wordt hieraan gewerkt?

Een aantal woonzorgcentra baren zorgen. Hoe kan men een analyse van de financiële weerbaarheid van een woonzorgcentrum uitvoeren zodat men tijdig kan ingrijpen als bepaalde problemen opduiken?

Het zorgbudget zwaar zorgbehoevenden wordt aangepast van 130 naar 135 euro per maand. Het zorgbudget voor mensen in een woonzorgcentrum wordt hervormd en zal niet langer afhankelijk zijn van de zorg, wat een bijpassing van bijna 800 euro per maand tot gevolg heeft boven op het pensioen en de middelen die Vlaanderen rechtstreeks besteedt aan de zorg in de woonzorgcentra.

Groen heeft eerder al duidelijk gemaakt het principieel oneens te zijn met sommige bepalingen van de Vlaamse sociale bescherming, zegt *Jeremie Vaneckhout*. Hij vraagt naar de stand van zaken van de klacht bij het Grondwettelijk Hof tegen het decreet van 18 juni 2021 tot wijziging van regelgeving in het kader van de Vlaamse sociale bescherming.

Vindt de minister het logisch dat de hoogte van de budgetten en de stijging ervan ad hoc wordt bepaald terwijl de bijdrage aan de Vlaamse sociale bescherming automatisch wordt geïndexeerd? De CM riep in 2021 op om de bedragen die uitgekeerd worden door de Vlaamse sociale bescherming te indexeren.

Minister *Hilde Crevits* zegt dat zowel het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid als Zorginspectie de residentiële ouderenzorg verscherpt opvolgen wat resulteert in meer voorzieningen onder verhoogd toezicht. Er is ook betere uitwisseling tussen de diverse administraties en een betere continue opvolging in de sector. Het is de bedoeling om Zorginspectie te versterken voor het toezicht op de ouderenzorg.

Er is een oproep gepland rond geïntegreerde zorg en persoonsvolgende financiering: in een regelluw kader kunnen nieuwe woonvormen worden uitgetest.

De erkennings- en omzettingskalender loopt tot eind 2025. Deze legislatuur wil men nog afspraken maken rond de toekomstige programmatie van woonzorgvormen.

Er is een gesprek gepland tussen de Vlaamse Ouderenraad en de ouderenzorgkoepeles over de indexatie van de dagprijzen en de doorrekening van de inflatie in de dagprijs in 2023.

Het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid legt de laatste hand aan een bestek rond de sectorspecifieke transparante boekhouding. Het agentschap zal ook worden versterkt met externe expertise.

In 2023 is er een informatiecampagne in Brussel gepland. Er loopt overleg met de zorgkassen en het Brussels Kenniscentrum Wonen, Welzijn en Zorg.

De afkapwaarde op de BelRAI is teruggebracht van 6 naar 5,5. Daardoor krijgen meer mensen retroactief het zorgbudget. De minister vraagt de meest recente cijfers op.

Er wordt werk gemaakt van meer transparantie. Er zijn middelen vrijgemaakt en het project is gestart. Door de coronacrisis en de versterkingen via bijvoorbeeld de RVT/ROB-reconversie, is men hiermee iets later kunnen starten.

De reden voor de daling van de mobiliteitshulpmiddelen moet worden nagevraagd. Uit recente cijfers kan men echter niet afleiden dat de uitgaven voor verhuur zijn gedaald.

Ouderen worden gemiddeld genomen wat rijker waardoor het aantal rechthebbenden op het zorgbudget daalt. De inkomensschalen worden geïndexeerd. Door de versterking in het zorgbudget komt er een verhoging van het budget.

De stijging van de dagprijzen is te wijten aan de inflatie. Het zorgbudget voor ouderen komt tegemoet aan de nood omdat niet langer rekening wordt gehouden met de aandoening maar met het inkomen van mensen. Er wordt geopteerd voor extra inspanningen voor de mensen met de grootste noden.

In antwoord op de vraag over de financiële weerbaarheid verwijst minister Hilde Crevits naar de actualisatie van het Woonzorgdecreet in 2019 waar extra clausules zijn opgenomen over dit thema.

Er is geen nieuws over de klacht bij het Grondwettelijk Hof tegen het decreet van 18 juni 2021 tot wijziging van regelgeving in het kader van de Vlaamse sociale bescherming.

Over het zorgbudget zwaar zorgbehoevenden is reeds een actuele vraag gesteld (*Actuele Vragen*, VI.Parl. 2021-22, nr. 640). In een brief stelt het werkveld voor om te indexeren aan 2 procent, wat een stijging van 2,7 euro zou betekenen. Er is uiteindelijk beslist om 5 euro per maand extra toe te kennen.

De index die wordt toegevoegd aan de uitgaven in de Vlaamse sociale bescherming bedraagt 288 miljoen euro. Daarnaast is er de stijging van het zorgbudget zwaar zorgbehoevenden van 130 naar 135 euro. De ontvangsten uit ledenbijdragen stijgen met ongeveer 20 miljoen euro als gevolg van indexatie en extra leden. Zo'n 6 procent van de middelen die de overheid zelf bijlegt komt uit de stijging van de ledenbijdrage. Dat is de reden waarom de bijdrage wordt geïndexeerd en de budgetten niet. Minister Hilde Crevits is trots op de Vlaamse sociale bescherming. Het is een Vlaamse volksverzekering boven op de federale ziekteverzekering die in de

andere landsgedeelten niet bestaat. Het blijft haar bedoeling om daar verder in te investeren.

Minister Hilde Crevits dankt afsluitend Dirk Dewolf voor zijn jarenlange deskundige en adequate inzet. Het is zijn laatste begrotingsbespreking voor zijn pensionering.

Dirk Dewolf antwoordt op de vraag over het handhavingsbeleid in de woonzorgsector. De regioverantwoordelijken hebben elk een honderdtal voorzieningen onder hun toezicht en zitten maandelijks samen met Zorginspectie om de kritische dossiers op te volgen en te bespreken. Samen met Dirk Dewolf wordt dan eventueel beslist tot verhoogd toezicht. Intern is afgesproken om het verhoogd toezicht eindig te houden. Na de afgesproken periode wordt het verhoogd toezicht opgeheven of wordt er een sanctie uitgesproken.

Er zijn bij de huidige ouderen meer vragen naar andere woonvormen. Thuiszorg moet daarom worden versterkt. Ondanks de afkeer voor residentiële ouderenzorg, zal residentiële opvang en zorg altijd nodig blijven. De spreker vraagt zich wel af of de vraag naar kleinschalige woonzorgvoorzieningen moet worden doorgetrokken in de VIPA-regeling. Het vraagstuk is complex. Hoe kleiner de voorziening, hoe moeilijker het wordt om bijvoorbeeld permanentie te organiseren. Er moet creatief worden nagedacht over de woonzorgvormen.

Voor de sectorspecifieke boekhouding is in de week van 21 november 2022 een bestek uitgestuurd op basis van de studie die door de UGent werd uitgevoerd.

De dagprijsvaluatie wordt nauw afgestemd met de koepelorganisaties.

Er is voorzien in twee bijkomende lokale dienstencentra binnen de budgetten van de omzettingsskalender in 2023.

Dirk Dewolf heeft evenmin bevestiging dat er een daling in de verhuur van mobiliteitsmiddelen zou zijn.

De *voorzitter* dankt Dirk Dewolf namens de leden van de commissie voor de jarenlange correcte samenwerking.

7. Beleidsveld Zorginfrastructuur

Immanuel De Reuse zegt dat er een initiatief wordt genomen voor de uitbreiding van specifieke regelgeving naar de sectoren personen met een handicap en jeugdhulp, ter ondersteuning van voorzieningen waar geen specifieke normen voor de brandveiligheid van toepassing zijn. De laagdrempelige zelfevaluatietool voor brandveiligheid wordt ter beschikking gesteld. Het doel is om voor die voorzieningen tot een aangepast brandveiligheidskader te komen. De spreker vraagt wat de huidige normen voor brandveiligheid zijn in de sectoren personen met een handicap en jeugdhulp. Worden die sectoren vaak gecontroleerd op brandveiligheid? Zijn er tekortkomingen? Wordt daarover overlegd met de lokale brandweerkorpsen?

Gelinkt aan de investeringen zijn er de zorgstrategische plannen. In antwoord op zijn vraag om uitleg stelde de minister dat de beoordelingscommissie voor de zorgstrategische plannen voor het zomerreces van 2022 werd aangesteld en dat in november 2022 de eerste regionale zorgstrategische plannen beoordeeld zouden zijn (*Vragen om uitleg* VI. Parl. 2021-22, nr. 3665). Is dat inmiddels het geval en wat zijn de eerste resultaten?

Er werd toen ook gewezen op de beslissing tot een eenmalige niet-indexering van het instandhoudingsforfait, die deel uitmaakt van de afspraken in de Vlaamse

Regering om het traject richting begrotingsevenwicht aan te houden. De extra besparing zou opnieuw worden ingezet in de ziekenhuissector. Hoe zal dat gebeuren?

Daarnaast werd een studie uitgevoerd naar de herziening van het bestaande financieringssysteem. De Vlaamse overheid heeft in 2018 een opdracht gegeven aan het Steunpunt WVG om de opportuniteiten en de waarde van de parameters van de infrastructuurforfaits te onderzoeken. Welke conclusies werden hieruit meegenomen en hoe gaat de minister daarmee aan de slag? Zal er ook een actieplan komen?

Afsluitend stelt Immanuel De Reuse een vraag over de energietoelagen. Er is in 59 miljoen extra voorzien. In de zomer van 2022 sloot Dominiek Savio het therapiebad omdat het water er een drietal graden warmer moet zijn dan in een normaal zwembad. Een specifieke therapie, onder andere voor de ziekte van Duchenne, kan daardoor niet meer gegeven worden. In haar antwoord op zijn schriftelijke vraag zegt de minister geen weet te hebben van het probleem wat de spreker vreemd vindt aangezien ze er op werkbezoek is geweest en heeft toegezegd het probleem te bekijken. De spreker wil weten of de minister weet heeft van nog andere voorzieningen die therapieën moeten stopzetten vanwege de energiekosten. Kan er gericht in een toelage worden voorzien?

Maike De Rudder zegt dat de Vlaamse Regering begin oktober 2022 90 miljoen euro heeft vrijgemaakt voor ziekenhuisinfrastructuur, waarvan 40 miljoen euro voor de dringende bouwdoSSIERS van UZ Gent en UZ Leuven. Er is bijgevolg nog 50 miljoen euro voor andere ziekenhuizen, maar daarvoor moesten de zorgstrategische plannen nog ingediend worden en het traject nog doorlopen worden. In haar antwoord op de vermelde vraag om uitleg gaf de minister aan dat in november 2022 de eerste regionale zorgstrategische plannen beoordeeld zouden worden. Wat is de stand van zaken van deze plannen? Hoe zal de 50 miljoen euro de komende maanden verdeeld worden? De spreker benadrukt het belang van de regionale ziekenhuizen en wil dat zij, zeker wat betreft nieuwbouwplannen en dergelijke, verder kunnen met hun doSSIERS.

Veerle Geerinckx weet dat de provincie Vlaams-Brabant via Vlabzorginvest beslist over de toewijzing van de door Vlaanderen ter beschikking gestelde middelen. Zij wil weten of de Vlaamse Regering dat actief monitort en de voortgang van de inhaalbeweging in de gaten houdt. In Vlaams-Brabant is immers een inhaalbeweging nodig.

Elke Sleurs wil meer duiding over de accreditering. Ze kreeg een antwoord op haar technische begrotingsvraag. De internationale accrediteringen zijn stopgezet. Nu zijn er het 'repairness model', het systeemtoezicht, het nalevingstoezicht en de indicatoren. Het lid vraagt Karine Moykens om het schriftelijk antwoord van de minister toe te lichten.

Op een symposium van het VIKZ is gesproken over een nieuwe website. Wat is de timing daarvan?

Jeremie Vaneeckhout is geïnteresseerd in de besteding en de omkadering van de 50 miljoen euro. Hij wil het voorts hebben over het belang van binnenluchtkwaliteit en ventilatie en wat men daarover heeft geleerd tijdens de coronapandemie. Hij is van oordeel dat er op dit domein meer ambitie mag worden getoond. De zorgsector in het bijzonder is doordrongen van belang en impact van ventilatie op gezondheid. Hij meent dat er ambitieuze doelstellingen geformuleerd mogen worden, die duidelijk maken waar zorginstellingen tegen 2030 willen staan. Hij ziet voorlopig enkel dat het belangrijk is maar niet hoe dat meegenomen wordt in de voorwaarden bij investeringsdoSSIERS. Hoe kijkt de minister daarnaar? Hoe kan er een versnelling hoger geschakeld worden?

Minister *Hilde Crevits* zegt dat de normering en ondersteuning inzake brandveiligheid vanuit VIPA veeleisend en helder is.

Voor de niet-indexatie van het instandhoudingsforfait zoekt de minister naar een mogelijke herbestemming. Ze bekijkt op welke wijze dat het beste kan. Dat moet nog naar de Vlaamse Regering wat betekent dat het Vlaams Parlement suggesties kan doen.

Minister *Hilde Crevits* heeft *Dominiek Savio* bezocht om zicht te krijgen op de werking. Ze werd er voor het eerst geconfronteerd met de gestegen bouwkosten. De voorziening zit in een specifieke situatie. Een bevel van aanvang en een aanbesteding dateren van voor de periode van hoge inflatie. Tijdens de werken zijn de bouwkosten zwaar gestegen. De vergoedingen worden daardoor betaald op basis van het initiële bedrag. Ondertussen is een nieuwe formule uitgewerkt waardoor de gestegen bouwkosten gedeeltelijk en exceptioneel voor 2022 zullen worden toegekend. De nieuwe formule is gebaseerd op het gemiddelde tussen het begin en het einde van de werken. De nieuwe formule biedt geen oplossing voor wie van start ging in 2021 en voltooit in 2023. Daarom wordt een uitzondering gemaakt voor 2022. Dat betekent voor dit particuliere dossier 25 procent extra. Dat is negatief voor de VIPA-budgetten. VIPA kan vrij goed mee met de vraag in de dossiers.

De minister kent de situaties van andere zwembaden niet uit het hoofd. De *Lovie* bijvoorbeeld heeft veel gebouwen verspreid over een groot terrein. In vergelijking met een compact nieuw gebouw is het verschil exorbitant. Er zullen specifieke situaties zijn, nog los van de zwembaden. In 2023 zal de minister net geen 60 miljoen euro inzetten. Ze bekijkt welke tegemoetkoming ze in 2022 nog kan toekennen.

Minister *Hilde Crevits* vindt het belangrijk dat men stopt met preciaire ziekenhuisdossiers. Vanaf nu krijgt een ziekenhuis groen licht wanneer het zorgstrategisch plan is goedgekeurd en vertaald. De eerste plannen zijn reeds goedgekeurd. De minister vindt dat belangrijk omdat deze nieuwe manier van werken toekomstperspectieven biedt en meer onderlinge gelijkheid tussen de ziekenhuizen garandeert.

Er is een jaarlijkse evaluatie en monitoring van *Vlabzorginvest*.

Voormalig minister *Wouter Beke* heeft serieuze budgetten uitgetrokken in het kader van de relance om van binnenlucht en ventilatie een issue te maken. Dat is opgenomen in de GRO-normen van het VIPA. Elke nieuwbouw moet voldoende geventileerd en uitgerust zijn. Voor oude gebouwen zijn er middelen uitgetrokken maar niet elke voorziening is in staat om daar onmiddellijk op in te spelen. Volgens de minister worden er serieuze stappen voorwaarts gezet.

Karine Moykens antwoordt dat VIPA over een equipe met een bouwtechnisch ingenieur-architect beschikt die verantwoordelijk is voor de brandveiligheidscommissie. Daarin zijn ook de lokale brandweerkorpsen vertegenwoordigd. Zij beoordelen de vragen van alle welzijns- en gezondheidssectoren die een afwijking vragen op de normen. De bouwnormen houden rekening met brandveiligheid, maar soms zitten daar elementen tussen die men niet kan uitvoeren. Soms is dat minder relevant en daarom is de brandweer daarbij aanwezig.

Er is op dit ogenblik al een regionaal zorgstrategisch plan behandeld en goedgekeurd. Een tweede wordt nog in de week van 28 november 2022 goedgekeurd. Er zijn er nog vier ingediend die nog voor het einde van 2022 geprogrammeerd staan. Het was de eerste keer en het is goed verlopen. Men is goed gestart.

Nadat de regionale zorgstrategische plannen zijn goedgekeurd, is het aan elk ziekenhuis dat lid is van dat netwerk en een dossier wil indienen voor VIPA-subsidiëring, om een individueel zorgstrategisch plan te maken of aan te passen als ze al een heeft opgemaakt. Dan wordt er getoetst of dat plan past in het goedgekeurde regionaal zorgstrategisch plan. Als dat rond is, komt het bouwtechnisch-financieel plan. Dat kan snel gaan. Men bereidt dat allemaal gelijktijdig voor maar er moeten wat stappen worden gezet. In het eerste netwerk zit er een dossier waarvan men verwacht dat het zal binnenkomen. In het geheel van de ingediende zorgstrategische plannen van 2022 zijn er al verschillende die het verder willen vertalen naar een individueel en een bouwtechnisch-financieel plan. De spreker verwacht de goedkeuring ervan in het eerste kwartaal van 2023.

Het onderzoek naar de parameters is opgeleverd. Het heeft parameters aangereikt om te bepalen of het aantal vierkante meter voldoet voor de zorgprogramma's en het beddenhuis, maar ook voor operatiekwartieren en medisch-technische diensten. Het onderzoek wordt verwerkt in een evaluatie die door de Vlaamse Regering werd gevraagd tegen het begin van de volgende legislatuur. Voor de universitaire ziekenhuizen, waar de lonen anders zijn, is bijkomend onderzoek aangewezen.

Vlabzorginvest dient elk jaar bij het Departement WVG een rapport in over zijn werkzaamheden en twee keer per jaar is er een gesprek. De afdeling Beleidsontwikkeling volgt het van nabij op.

In de ziekenhuissector is het al enkele jaren zo dat niet enkel Zorginspectie langsgaat, maar dat men werkt met gecertificeerde accrediteringsinstanties. In de praktijk gaat het vooral over het Amerikaanse JCI en het Nederlandse NIAZ. Vooral JCI opereert vanuit een Amerikaanse visie, wat vaak een probleem was in de doorvertaling naar de Vlaamse ziekenhuizen.

In geaccrediteerde ziekenhuizen voert men dus geen globaal onderzoek meer, maar werkt men met specifieke zorgprogramma's. Samen met het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid, Zorgnet-Icuro en met de Vlaamse vereniging van de hoofddartsen zijn er programma's uitgewerkt waarbij het chirurgisch zorgtraject en het internistisch zorgtraject al twee keer werden gecontroleerd. Binnenkort wordt er gestart met het geriatrisch zorgtraject. Net zoals vroeger gaat men nog onaangekondigd langs en controleert men bepaalde elementen, zoals handhygiëne.

Een aantal ziekenhuizen hebben zich na een eerste accreditatie niet meer opnieuw laten accrediteren. Het kost veel geld en vaak wordt aan de artsen gevraagd om bij te dragen. Als een ziekenhuis ervoor kiest om geen accreditering meer te doen, dan zou Zorginspectie eigenlijk opnieuw een audit moeten uitvoeren, maar men wil niet terug in de tijd. Er zijn afspraken gemaakt met die ziekenhuizen om in een tussenfase bepaalde rapporteringen te doen, maar men is aan een nieuw traject bezig.

Intussen is er ook FlaQuM, de leerstoel die Zorgnet-Icuro heeft gefinancierd bij het LIGB. Samen met de sector wordt onderzocht hoe men kan komen tot een nieuwe 'peereview': naast Zorginspectie komt er een tweede pijler met het peerreview en een derde pijler met de kwaliteitsindicatoren. Over de kwaliteitsindicatoren loopt een discussie om niet enkel met vrijblijvende maar ook met verplichte indicatoren te werken. Tegelijk zou een verplichte melding van calamiteiten gelden. Het meerpijlermodel evolueert naar vier pijlers en wordt geactualiseerd en verfijnd. De meerwaarde van peerreview en indicatoren zal worden gebruikt in andere welzijns- en gezondheidssectoren.

8. Apparaatskredieten en de begrotingsprogramma's zonder beleidsveld

Er worden geen vragen gesteld of opmerkingen gemaakt over dit onderdeel.

IV. Stemmingen

1. Ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 2023

Amendement nr. 5 van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout en Celia Groothedde strekt ertoe in programma GE Opgroeien het vastleggingskrediet "6.410.676 duizend euro" te vervangen door het vastleggingskrediet "6.780.004 duizend euro" en het vereffeningskrediet "6.416.699 duizend euro" te vervangen door het vereffeningskrediet "6.786.027 duizend euro".

Ann De Martelaer verwijst naar de toelichting bij amendement nr. 1 op het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2023.

Amendement nr. 5 wordt met 3 stemmen tegen 9 bij 3 onthoudingen niet aangenomen.

Amendement nr. 6 van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout en Celia Groothedde strekt ertoe in programma GG Personen met een beperking het vastleggingskrediet "2.547.700 duizend euro" te vervangen door het vastleggingskrediet "2.711.213 duizend euro" en het vereffeningskrediet "2.387.037 duizend euro" te vervangen door het vereffeningskrediet "2.550.550 duizend euro".

Ann De Martelaer neemt de situatie van de mensen in prioriteitengroep 2 ter harte. Met dit amendement wil ze het VAPH-budget verhogen zodat deze groep volledig geholpen kan worden.

Amendement nr. 6 wordt met 6 stemmen tegen 9 niet aangenomen.

De aan de commissie toegewezen artikelen en het gedeelte van de begrotingstabel van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 (zie opsplitsing als elektronische bijlage bij het verslag van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22 nr. 15/9) worden voor wat de bevoegdheid Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, bij indicatieve stemming met 9 stemmen tegen 6 aangenomen.

2. Ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2023

Hoofdstuk 6. Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Afdeling 1. Wijziging van het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid

Artikel 58 en 59

Artikel 58 en 59 worden zonder opmerkingen met 9 stemmen tegen 5 bij 1 onthouding aangenomen.

Afdeling 2. Wijzigingen van het decreet van 3 april 2009 betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Artikel 60 en 61

Artikel 60 en 61 worden zonder opmerkingen met 9 stemmen tegen 5 bij 1 onthouding aangenomen.

Afdeling 3. Decreetsbepaling betreffende de toekenning van subsidies in uitvoering van de Vlaamse Intersectorale Akkoorden voor de social/nonprofitsectoren

Artikel 62

Artikel 62 wordt zonder opmerkingen met 9 stemmen tegen 5 bij 1 onthouding aangenomen.

Afdeling 5. Wijzigingen van het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming

Artikel 64 wordt zonder opmerkingen met 9 stemmen tegen 5 bij 1 onthouding aangenomen.

Afdeling 6. Wijzigingen van het Groeipakketdecreet van 2018

Artikel 65 en 66

Artikel 65 en 66 worden zonder opmerkingen 9 stemmen tegen 5 bij 1 onthouding aangenomen.

Artikel 67

Amendement nr. 1 van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout en Celia Groothedde strekt ertoe dit artikel te vervangen door de tekst voorgesteld in *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1466/2.

Ann De Martelaer citeert de gedrukte verantwoording bij amendement nr. 1.

Amendement nr. 1 wordt met 3 stemmen tegen 9 bij 3 onthoudingen niet aangenomen

Artikel 67 wordt met 9 stemmen tegen 5 bij 1 onthouding aangenomen.

Artikel 68

Amendement nr. 2 van Katrien Schryvers, Koen Daniëls, Freya Saeys, Elke Sleurs, Maaïke De Rudder en Veerle Geerinckx strekt ertoe dit artikel te vervangen door de tekst voorgesteld in *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1466/2.

Koen Daniëls verduidelijkt dat dit en de volgende amendementen van de meerderheid ertoe strekken het ontwerp van programmadecreet aan te passen aan het decreet van 25 november 2022 tot wijziging van het Groeipakketdecreet van 2018, wat betreft de invoering van een eenmalige toeslag van 100 euro voor wie in november 2022 een sociale toeslag ontvangt.

Amendement nr. 2 ter vervanging van artikel 68 wordt eenparig met 15 stemmen aangenomen.

Amendement nr. 3 van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout en Celia Groothedde strekt ertoe in de voorgestelde tekst van artikel 18/1 het tweede en het derde lid te schrappen.

Amendement nr. 3 wordt met 3 stemmen tegen 9 bij 3 onthoudingen niet aangenomen.

Artikel 69

Artikel 69 wordt zonder opmerkingen met 9 stemmen tegen 5 bij 1 onthouding aangenomen.

Artikel 70

Amendement nr. 4 van Katrien Schryvers, Koen Daniëls, Freya Saeys, Elke Sleurs, Maaïke De Rudder en Veerle Geerinckx strekt ertoe dit artikel te vervangen door: "Art. 70. In artikel 75, eerste lid, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 25 november 2022, wordt tussen de zinsnede "artikel 18" en de zinsnede ", en de kinderopvangtoeslag" de zinsnede "en artikel 18/1, tweede lid" ingevoegd."

Amendement nr. 4 ter vervanging van artikel 70 wordt eenparig met 15 stemmen aangenomen.

Artikel 71

Amendement nr. 5 van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout en Celia Groothedde strekt ertoe de tekst van dit artikel te vervangen door de tekst voorgesteld in *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1466/2.

Amendement nr. 5 wordt met 3 stemmen tegen 9 bij 3 onthoudingen niet aangenomen.

Artikel 71 wordt met 9 stemmen tegen 5 bij 1 onthouding aangenomen.

Artikel 72

Amendement nr. 6 van Katrien Schryvers, Koen Daniëls, Freya Saeys, Elke Sleurs, Maaïke De Rudder en Veerle Geerinckx strekt ertoe dit artikel te vervangen door de tekst voorgesteld in *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1466/2.

Amendement nr. 6 ter vervanging van artikel 72 wordt eenparig met 15 stemmen aangenomen.

Amendement nr. 7 van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout en Celia Groothedde sterkt ertoe in de voorgestelde tekst van artikel 222/1 het tweede en het derde lid te schrappen.

Amendement nr. 7 wordt met 3 stemmen tegen 9 bij 3 onthoudingen niet aangenomen.

Artikel 72/1 (nieuw)

Amendement nr. 8 van Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout en Celia Groothedde sterkt ertoe een nieuw artikel 72/1 in te voegen. De nieuwe tekst wordt voorgesteld in *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1466/2.

Amendement nr. 8 wordt met 3 stemmen tegen 9 bij 3 onthoudingen niet aangenomen.

Hoofdstuk 9. Inwerkingtreding

Artikel 97

Amendement nr. 9 van Katrien Schryvers, Koen Daniëls, Freya Saeys, Elke Sleurs, Maaïke De Rudder en Veerle Geerinckx strekt ertoe de inwerkingtreding te wijzigen conform de goedgekeurde amendementen.

Amendement nr. 9 ter vervanging van artikel 97 wordt eenparig met 15 stemmen aangenomen.

V. Toelichting door Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, bij de bevoegdheid Armoedebestrijding

1. Context

Voor minister *Benjamin Dalle* is het de eerste begrotingstoelichting Armoedebestrijding. De samenleving verkeert in een bijzondere context, maar de context is voor armoedebestrijding misschien nog relevanter dan voor sommige andere beleidsdomeinen.

Door de coronacrisis stonden de inkomens van veel mensen onder druk en werden heel wat activiteiten verminderd. De overheid heeft hierop steuninitiatieven genomen. Hierdoor zijn de armoedecijfers niet gestegen maar gedaald in 2020. De huidige crisis weegt op de uitgaven en de kosten van de mensen, wat enorme impact heeft op het armoederisico. Ook de lagere middenklasse komt in de problemen door de toenemende kosten.

De effecten van de crisis moeten goed gemonitord worden om op basis van de juiste gegevens de gepaste maatregelen te kunnen nemen. Een belangrijke doelstelling is inzetten op wetenschappelijke en statistische kennis om onderbouwde beleidsmaatregelen te kunnen nemen. Omdat er een vertraging zit in de armoedecijfers, heeft men een minder goed wetenschappelijk zicht op de huidige situatie en kan men geen prognoses maken.

Het is de ambitie van de minister om de dalende trend in de armoedecijfers te bestendigen. Samen met de lokale overheden, de Vlaamse Regering en de Federale Regering moet hiervan werk worden gemaakt.

2. Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 (Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 476/1)

Een belangrijke stap is de bijsturing van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 (*Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1236/1*), dat het belangrijkste instrument is in de coördinatie van armoedebestrijding in Vlaanderen. Ook het volgende VAPA is in voorbereiding. Naast het VAPA wordt er ook ingezet op verschillende speerpunten van het beleid.

Op 25 oktober 2022 vond een vruchtbare IMC Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding plaats. In het voorjaar van 2023 zijn er twee nieuwe vergaderingen gepland, op 24 januari en op 6 juni. Ook over het voorzitterschap zijn er afspraken gemaakt.

De uitvoering van het VAPA is een absolute prioriteit voor de hele Vlaamse Regering, en minister Benjamin Dalle speelt de trekkersrol. Op basis van de tweejaarlijkse tussentijdse evaluatie van het VAPA werden de bestaande acties geactualiseerd. Naast de 64 actualisaties worden er 17 nieuwe acties toegevoegd.

In de bespreking van de begrotingsopmaak 2023 zijn ook verschillende aspecten aan bod gekomen. Het VAPA is ook integraal bezorgd aan het Vlaams Parlement. Telkens is aangeduid welke minister trekker is.

3. Assen

Er zijn verschillende richtinggevende assen voor het beleid. Een eerste is de samenwerking met de lokale besturen om een efficiënt beleid te voeren. Het Vlaams Parlement heeft gevraagd om een betere informatie-uitwisseling tussen het agentschap Opgroeien, het Departement WVG en de lokale besturen zodat de lokale besturen beleid kunnen voeren gebaseerd op feiten. Samen met Vlaams minister Bart Somers is er ook voorzien in ondersteuning en expertise-uitwisseling tussen lokale besturen rond armoedebestrijding. Zij zijn immers een laagdrempelig aanspreekpunt voor mensen in armoede.

Een tweede as is de strijd tegen kinderarmoede. Op 19 oktober 2022 werd een actualiteitsdebat gehouden over de strijd tegen kinderarmoede in Vlaanderen (*Actualiteitsdebat* Vl. Parl. 2022-23, nr. 1). Er wordt in een bijkomend budget van in totaal 8 miljoen euro voorzien, waarvan 4 miljoen euro in 2023 wordt ingezet. De details worden nog uitgewerkt.

In 2023 wordt er ingezet op een nieuwe projectoproep rond brede gezinsondersteuning voor aanstaande en jonge gezinnen in armoede. Het doel is om kinderen in kwetsbare gezinnen alle kansen in hun ontwikkeling te bieden en generatiearmoede te doorbreken. De aanpak van kansarmoede bij kinderen en jongeren wordt op het lokale niveau bekeken. Daarvoor wordt 8 miljoen euro gereserveerd, verspreid over twee jaar. Er wordt voortgewerkt aan de concrete invulling, bijvoorbeeld over het versterken van partnerschappen tussen lokale besturen, sociale diensten, CLB's en lokaal middenveld.

Een derde as is de participatieversterking. Vanaf 2023 wordt het aantal erkende en gesubsidieerde verenigingen waar armen het woord nemen uitgebreid. De procedure liep tot in 2022 en wordt afgerond. De subsidies aan het Netwerk tegen Armoede en De Link worden voortgezet. Er wordt bekeken hoe verenigingen waar armen het woord nemen kunnen worden versterkt in de uitvoering van hun opdrachten. Het is de bedoeling om daar middelen tegenover te zetten.

Tot slot is er het werk rond de zogenaamde 'working poor'. Die problematiek is het voorbije anderhalf jaar enorm toegenomen door stijgende kosten. Zelfs tweeverdieners geraken in de problemen. Een significante groep van mensen heeft een baan maar leeft toch in een huishouden met een verhoogd armoederisico. Jongeren, alleenstaande ouders en laaggeschoolden zijn oververtegenwoordigd in deze groep.

4. Onderbouwd beleid

Minister Benjamin Dalle vindt het moeilijk om het beleid goed te evalueren of om na te gaan welke acties nodig zijn, aangezien cijfers al dateren van 2020. Er is geen actueel inzicht op cijferbasis en evenmin inzicht in de verwachte evolutie van de armoedecijfers bij ongewijzigd beleid.

Er zijn heel wat armoede-indicatoren. De bekendste is de SILC-index, die gebaseerd is op inkomen. Die geeft echter lang niet de volledige realiteit van de armoedesituatie

weer. Daarom werkt de minister voort aan een sterker onderbouwd armoedebeleid. Voortbouwend op de resultaten van het onderzoek naar een Vlaamse Indicatorenset inzake Armoede heeft het Steunpunt WVG een studie afgrond naar een aanvullende armoede-indicator. Die studie komt tegemoet aan vragen uit het regeerakkoord. Er moeten evenwel nog keuzes worden gemaakt in de ontwikkeling van die indicator. Die keuzes moeten het onderwerp vormen van een breder debat dat ook in 2023 wordt gevoerd.

In 2023 zal minister Benjamin Dalle de samenwerking versterken met organisaties die vorming inzake armoedebestrijding aanbieden. Met het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2023 wordt een regelgevend kader voor erkenning en subsidiëring ingevoegd in het decreet van 21 maart 2003 betreffende de armoedebestrijding, op basis waarvan de minister vijf betrokken organisaties structureel wil ondersteunen. Door een uniform regelgevend kader te gebruiken wil hij komen tot een coherent en efficiënter vormingsaanbod. Op die manier krijgen De Link met TAO, Welzijnszorg met Armoede In-Zicht, de Karel de Grote Hogeschool met Bind-Kracht en ook CEDES een decretale basis en verankering.

Verder worden ook in 2023 de acht regionale instituten voor samenlevingsopbouw, die fungeren onder de titel SAMOO, gesubsidieerd voor hun projecten die bijdragen aan onder meer de realisatie van verschillende grondrechten en correctief burgerschap.

Naast deze elementen voor een onderbouwd beleid, is er de strijd tegen dak- en thuisloosheid. Ook daar probeert minister Benjamin Dalle werk te maken van onderbouwd beleid, onder meer met de tellingen die worden afgerond. Er zijn netwerken met heel wat academische partners, lokale welzijnsactoren en de lokale besturen. De minister hoopt beter zicht te krijgen op dak- en thuisloosheid en een genuanceerdere analyse doordat mensen die met de gewone tellingen niet op de radar komen ook in kaart worden gebracht. Zowel Vlaanderenbreed als lokaal kan er aldus beter worden ingespeeld op die realiteit.

5. Budget begrotingsopmaak 2023

Het totale budget dat wordt uitgetrokken in de beleids- en begrotingstoelichting Armoedebestrijding lijkt weinig, maar moet worden bekeken in het kader van de horizontale bevoegdheid. Heel wat middelen die worden ingezet in Onderwijs, Welzijn of Wonen worden expliciet ingezet in de strijd tegen armoede. Het afgeronde bedrag van 25,2 miljoen euro gaat enkel over wat rechtstreeks is gelinkt aan de minister van Armoedebestrijding. Het budget betekent een forste stijging met een derde, namelijk 6,3 miljoen euro, tegenover het vroegere bedrag van 18,9 miljoen euro.

Er zijn nieuwe middelen ter versterking van het beleid tegen kinderarmoede ten belope van 4 miljoen euro. Er zijn middelen voor VIA 5, bestemd voor Samenlevingsopbouw, de verenigingen waar armen het woord nemen, De Link en het Vlaams Netwerk tegen Armoede, ten belope van 246.000 euro. Er zijn middelen voor VIA 6, bestemd voor Samenlevingsopbouw, de verenigingen waar armen het woord nemen, De Link en het Vlaams Netwerk tegen Armoede, ten belope van 326.000 euro. Tot slot is er ook in een indexatie voorzien door de hoge inflatie ten belope van 1.708.000 euro. In totaal is er een stijging met 6.280.000 euro of een derde. Als men er de inflatie aftrekt, komt men aan een bedrag van 4.572.000 euro. Dat is nog altijd een stijging met iets meer dan 24 procent of bijna een vierde. Minister Benjamin Dalle is tevreden met de substantiële versterking van de middelen voor Armoedebestrijding. Die stijging voor kinderarmoede zal ook worden gecontinueerd in 2024.

VI. Bespreking

1. Uiteenzetting door Katja Verheyen

Katja Verheyen vreest dat niet alle vragen die de N-VA-fractie schriftelijk had gesteld, beantwoord zijn. Minister *Benjamin Dalle* antwoordt dat alle vragen normaal gezien beantwoord zijn. Er waren wel een paar vragen die betrekking hadden op het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en niet enkel op Armoedebestrijding. Enkel de vragen rond Armoedebestrijding werden beantwoord, maar de minister garandeert dat ook de andere vragen beantwoord zullen worden.

Katja Verheyen vervolgt dat de beleids- en begrotingstoelichting van het beleidsdomein Armoedebestrijding een van de kortste is die in het Vlaams Parlement is ingediend. Kwatongen zouden daaruit foutief kunnen concluderen dat Vlaanderen niet geïnteresseerd is in armoedebeleid, maar daar is *Katja Verheyen* het niet mee eens. Ze vindt wel dat deze beleids- en begrotingstoelichting het transversale karakter van het armoedebestrijdingsbeleid schetst. Armoedebestrijding gebeurt in de praktijk via werk, onderwijs, inburgering, integratie, preventie- en gezondheidsbeleid of sociaal beleid. Daar gaat deze beleids- en begrotingstoelichting niet over. Die discussies staan in de andere beleids- en begrotingstoelichtingen verankerd, en worden behandeld in de andere commissies.

Deze beleids- en begrotingstoelichting gaat wel over de rol van minister *Benjamin Dalle*. De minister heeft een coördinerende en ondersteunende functie. Hij moet de puzzelstukken van het armoedebeleid samenbrengen en er een coherent geheel van maken. Het VAPA is daar een uitermate belangrijk instrument voor. Het is goed dat de minister het actieplan wil herzien en updaten. Er moet een meer systematische opvolging van het VAPA komen. *Katja Verheyen* gelooft in actiepunten per bevoegde minister, zodat er vragen gesteld kunnen worden in de bevoegde commissies. Ze hoopt dat dit duidelijk is voor de betrokken ministers, en dat die dan niet verwijzen naar de minister die verantwoordelijk is voor het algemene armoedebeleid, wat in het verleden wel eens gebeurde. *Katja Verheyen* deelt de analyse dat het beleid wetenschappelijk goed onderbouwd moet zijn, en constant moet worden opgevolgd, zowel op micro- als op macroniveau, zowel op lange als op korte termijn. De nieuwe armoede-indicator die in het regeerakkoord opgenomen is, vormt hierin een meerwaarde.

Katja Verheyen somt concrete acties op die belangrijk zijn in de strijd tegen kinderarmoede en dak- en thuisloosheid. Ze pikt er de schuldproblematiek uit, ook al beseft ze dat dit probleem zich op meerdere beleidsniveaus situeert, niet het minst op het federale niveau. De schuldenproblematiek is een van de aandrijvers van structurele armoede. Op dit vlak moet er een paradigmashift komen, en die slaat ook op rechtbanken, incassobureaus, gerechtsdeurwaarders enzovoort. Deze oefening moet absoluut gebeuren, van het preventieve tot het curatieve.

In het verleden heeft *Katja Verheyen* vaak aangedrongen op een IMC Armoedebestrijding, wat minister *Benjamin Dalle* bij zijn aantreden onmiddellijk organiseerde. Het lid dringt ook al lang aan op een integrale aanpak van de schuldenproblematiek, en hoopt dat de minister daar ook werk van wil maken. Er zijn plannen om het Wetboek van Economisch Recht uit te breiden met een nieuw hoofdstuk met nieuwe regelgeving voor de schulden van de consument. Ze dringt er bij de minister op aan dat hij namens de Vlaamse Regering, en via zijn partijgenoten in de Federale Regering, erop toeziet dat dit complementair werkt aan het schuldhulpverleningsbeleid dat in Vlaanderen ontwikkeld wordt. *Katja Verheyen* wenst de minister succes toe in de uitvoering van dit belangrijke beleid, en kijkt uit naar de verdere bespreking.

2. Uiteenzetting door Maaike De Rudder

Maaike De Rudder acht het gezien de huidige crisis aangewezen het armoedebeleid de komende periode blijvend onder de loep te nemen. Ze heeft er alle vertrouwen in dat minister Benjamin Dalle daar werk van zal maken. De besteding van de vrijgemaakte budgetten verloopt naar behoren. Het beschikbare budget stijgt met 6 miljoen euro tot in totaal 25 miljoen euro in vergelijking met 2022. Daarnaast zijn er nog de middelen uit VIA 5 en VIA 6 voor Samenlevingsopbouw, de verenigingen waar armen het woord nemen, De Link en het Vlaams Netwerk tegen Armoede. Ten slotte zijn er extra middelen om het kinderarmoedebeleid te versterken.

Het gros van de middelen – 19 miljoen euro – gaat naar armoedebestrijding en samenlevingsopbouw. Voor de coördinatie van het armoedebestrijdingsbeleid wordt 6 miljoen euro vrijgemaakt. Die middelen gaan naar opdrachten en projectsubsidies. Voorts worden het Interfederaal Steunpunt tot Bestrijding van Armoede en de Vlaamse Gemeenschapscommissie gesubsidieerd. Het lid wijst erop dat de beschikbare middelen op een kwalitatieve wijze ingezet dienen te worden.

Armoedebestrijding gaat niet uitsluitend over de mensen die in armoede leven maar moet ook vermijden dat mensen arm worden. Tijdens de coronacrisis was er het risico dat er een nieuwe groep armen zou ontstaan. Uit de armoedecijfers blijkt dat de talrijke overheidsinspanningen dat hebben kunnen vermijden. In plaats van het verhoopte maatschappelijke herstel na de coronacrisis, zit Vlaanderen in een nieuwe economische crisis waarvan uitwerking en impact nog niet bekend zijn. Uit de acties opgenomen in het VAPA blijkt dat minister Benjamin Dalle de ambitie heeft om ook in deze context de armoedecijfers te laten dalen. Het is daarom belangrijk dat alle beleidsdomeinen en -niveaus aan hetzelfde zeel trekken. Elke minister moet daarin zijn of haar rol spelen.

Het VAPA is een belangrijk instrument op Vlaams niveau. Het is een goede zaak dat de voorbereiding van het volgende VAPA al van start is gegaan. Die voorbereiding moet een participatief traject worden in het kader van het horizontaal permanente armoedeoverleg.

Uit het antwoord op de technische begrotingsvragen van Maaike De Rudder blijkt niet enkel dat er nog veel werk aan de winkel is maar ook dat het werk wordt aangepakt. Tal van acties zijn lopende. Het is zaak in te zetten op de toekomstige acties, zoals de gezinscoaches. Haar fractie schenkt minister Benjamin Dalle alle vertrouwen om het armoedebeleid op de huidige wijze voort te zetten. Ze verklaart zich bereid samen met de minister werk te maken van de uitdagingen.

3. Uiteenzetting door Suzy Wouters

Suzy Wouters was aangenaam verrast tijdens het lezen van de beleids- en begrotingstoelichting. De minister zegt toe om alles in het werk te stellen in de strijd tegen armoede in Vlaanderen en spreekt de ambitie uit om de dalende trend in de armoedecijfers van 2020-2021 te bestendigen. Dit soort ambities kon men van zijn voorganger niet verwachten maar om dat te bereiken zijn acties vereist.

Een van de speerpunten die de minister naar voren schuift is de strijd tegen kinderarmoede. Hierover zijn al heel wat debatten gevoerd, het meest recent nog in de plenaire vergadering van 19 oktober 2022. Iedereen is het erover eens dat geen enkel kind in armoede mag opgroeien. Daarom wordt er enorm uitgekeken naar de verdere uitrol van de lokale gezinscoaches, waar de Vlaams Belangfractie veel potentieel in ziet. Deze brugfiguren staan dicht bij de mensen en kunnen snel een signalerende en doorverwijzende taak uitvoeren. Kan de minister een stand van zaken geven over de lopende proefprojecten? Is er reeds een evaluatie gebeurd en

wat zijn de resultaten hiervan? Wanneer kan men de volledige uitrol van de gezinscoaches in Vlaanderen verwachten?

Een ander speerpunt is de bestrijding van dak- en thuisloosheid. Samen met de ministers van Welzijn en Wonen wordt het actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid uitgevoerd. Neemt de minister hier, net zoals bij het VAPA, een leidende en coördinerende rol op? Suzy Wouters vraagt naar een stand van zaken van dit actieplan. Werd er reeds bijgestuurd en geëvalueerd? Welke maatregelen werden reeds uitgevoerd?

De minister blijft ook inzetten op meer wetenschappelijke kennis over armoede om beter en gericht beleid te kunnen voeren. Kan hij dit punt verder toelichten? Aan welke instelling wordt onderzoek uitbesteed? Werd er hiervoor reeds een oproep gelanceerd? Richten deze onderzoeken zich op bepaalde deelthema's of doelgroepen?

De minister geeft in de beleids- en begrotingstoelichting ook het belang aan van gerichte aandacht voor schuldhulpverlening. De spreker heeft over dit onderwerp in het verleden reeds meerdere vragen gesteld. Het is schrijnend hoe snel schulden oplopen en mensen daardoor in de miserie geraken. Actie kan daarom niet snel genoeg gebeuren. Hoe staat het ondertussen met het protocol dat gesloten zou worden met de gerechtsdeurwaarders? Staat de gegevensuitwisseling tussen schuldhulpverleners en invorderaars ondertussen op punt?

Suzy Wouters vindt het interessant dat minister Benjamin Dalle samen met de minister van Werk wil nagaan hoe de groep van mensen die een baan hebben en toch een verhoogd armoederisico lopen, ondersteund kan worden. Met torenhoge energiekosten en boodschappen die alsmaar duurder worden, groeit de groep van werkende armen. Kan de minister dit punt verder toelichten? Liggen er hiervoor al voorstellen op tafel? Wanneer kan men die verwachten?

Om een goed armoedebeleid te kunnen voeren, wenst de minister verdere stappen te zetten in de ontwikkeling van een nominale armoede-indicator. Hoever staat de ontwikkeling? Welke variabelen worden in deze indicator meegenomen? Is dit reeds bekend?

De minister gaat in 2023 starten met de voorbereidende werkzaamheden voor een volgend VAPA. De spreker ondersteunt deze proactieve aanpak. Is er voor dit overleg al een datum bekend? Met wie gaat de minister hiervoor aan tafel zitten? Welke lessen neemt de minister mee uit de vorige bijsturing van het VAPA?

Tot slot ontvangt de spreker graag een stand van zaken over de expertise-uitwisseling en specifieke ondersteuning rond armoedebestrijding op lokaal niveau. Hoe staat het met de vooropgestelde vormingsinitiatieven?

4. Uiteenzetting door Maxim Veys

Terwijl Suzy Wouters een verschil merkt met de vorige minister, is *Maxim Veys* daar niet van overtuigd. Toen minister Benjamin Dalle aantrad als minister van Armoedebestrijding sprak Maxim Veys de hoop uit dat het armoedebeleid anders zou worden. Hij bedoelde de beleidsdaden van de minister maar vooral de coördinerende en superviserende rol.

De minister gaf zelf aan dat armoedebestrijding een horizontaal beleid is. Armoedebestrijding is in alle bevoegdheden belangrijk. Maar wie kijkt naar het beleid van de andere Vlaamse ministers, merkt dat er kansen gemist worden. Zolang het woonbeleid niet op de rails staat, kan de minister niet veel uitrichten. De koers van de Vlaamse Regering moet veranderen om de armoedespiraal te doorbreken en

werkelijk het verschil te maken. Tijdens het actualiteitsdebat over lege boterhamdozen op school stelde Maxim Veys vast dat de minister van Onderwijs, niet van de partij van minister Benjamin Dalle, niet geneigd is om daar sterker op in te zetten.

Wie armoede in Vlaanderen efficiënt wil bestrijden, moet allereerst weten welke gezinnen het financieel moeilijk hebben. De hoge cijfers inzake de non-take-up van sociale rechten zoals de verhoogde tegemoetkoming en het leefloon geven aan dat de lokale besturen nog niet iedereen op het spoor zijn, maar ook dat de Vlaamse Regering nog niet iedereen gedetecteerd heeft. De eerste stap is om die mensen op te sporen. De minister verwees er ook naar. Op dat vlak is het positief dat het agentschap Opgroeien de data van gezinnen die sociale toeslagen bij de kinderbijslag ontvangen, zal delen met de lokale besturen. Op 5 juli 2022 informeerde de spreker bij minister Hilde Crevits over de uitwisseling van gegevens van de kansarmoedeindex van Kind en Gezin (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2021-22, nr. 3306). De spreker neemt aan dat minister Benjamin Dalle dat nauw opvolgt. Zijn die gegevens er al? Worden er al gegevens uitgewisseld over het kinderarmoederisico met lokale besturen die daarop willen inzetten? Wordt dat actief bepleit? Wordt dat aangestuurd? Maxim Veys gaat ervan uit dat de minister daarvoor zijn nek uitsteekt en bereid is om er beleid rond te maken.

Zodra iedereen op de radar staat, is de tweede stap om voor een menswaardig inkomen te zorgen. De spreker is er voorstander van om referentiebudgetten te hanteren. De VISA-studie geeft aan dat de nominale armoede-indicator een goede zaak kan zijn en soms beter is dan andere statistische indicatoren die vandaag gebruikt worden. De minister sprak van een dalende trend in 2020, maar in de VISA-studie staat dat het mediaaninkomen gedaald is, waardoor een vertekend beeld kan ontstaan van de evolutie van de armoede in Vlaanderen en België. De spreker raadt aan om voorzichtig te zijn met het optimisme daarover.

Maxim Veys stelt vast dat minister Benjamin Dalle in de strijd tegen dak- en thuisloosheid moet rekenen op de minister van Wonen. In het plan staat dat Vlaanderen het aanbod aan betaalbare huisvesting uitbreidt. Maar Vlaanderen bouwt te traag sociale betaalbare woningen want een miljard euro wordt niet besteed. Men consolideert de methodiek van Housing First. Hoe garandeert de minister dat de lokale Housing Firstbegeleidingsteams de forse investeringen vanuit het federale niveau kunnen volgen? Zullen de teams worden opgeschaald en financieel ondersteund? Volgens de tellingen komen er zeven bij in 2022. Over welke steden en regio's gaat het?

De methodologie, ontwikkeld onder leiding van professor Koen Hermans, levert prachtig werk. De tellingen zijn ook aangekondigd door de Koning Boudewijnstichting. Wat is de rol van Vlaanderen, zowel budgettair als ondersteunend? Minister Benjamin Dalle geeft aan dat hij alle afzonderlijke tellingen zal integreren tot een omvattend beeld voor heel Vlaanderen. Hoe actueel is dat? Betekent dat een actualisatie om de twee tot drie jaar? Hoe zal dat gebeuren? Denkt de minister daarover na? Neemt hij maatregelen? Zullen de tellingen structureel worden gedaan of blijft het bij deze ene keer?

De volgende stap is de begeleiding van gezinnen in armoede door lokale gezinscoaches. Die openen de weg naar sociale rechten en knippen in de kosten. Ze zijn opgenomen in het regeerakkoord en komen terug in elke beleids- en begrotings-toelichting. De proefprojecten lopen. De minister stelt dat hij de uitrol over Vlaanderen nog deze legislatuur zal uitvoeren. Uit het antwoord op de technische vragen kan worden afgeleid dat men nog moet bekijken hoe dat in 2023 zal verlopen. Momenteel is daar geen budget voor. Hoe verklaart de minister dat? Komt er nog een budgetwijziging? Hoe ziet de minister die uitrol concreet? Krijgen de OCMW's

een budget om de lokale gezinscoaches te financieren? Hoe zal de minister de hoogte van dat budget berekenen? Kan hij wat inzicht geven in de proefprojecten?

Er komt een oproep voor brede gezinsondersteuning. Bij beleidscontrole blijkt vaak dat de minister het budget van de projectoproepen niet opkrikt en dat er niet in alle regio's een project komt. Soms wordt dat bijgestuurd, zoals met de sociale voedseldistributieplatformen gebeurt, maar voor Maxim Veys kregen de lokale besturen weinig tijd om een aanvraag voor gezinscoaches in te dienen, en al zeker niet wanneer meerdere lokale besturen willen samenwerken. Erkent de minister dat? Ligt dat aan de timing? Zal hij dat bijsturen? Het budget moet niet alleen goed maar ook zo breed mogelijk worden aangewend.

De studie naar de nominale armoede-indicator, afgerond in september 2023, wordt binnenkort vrijgegeven. Wanneer zal de studie beschikbaar zijn voor de commissieleden?

Hoe wil de minister de non-take-up van Vlaamse sociale rechten tegengaan? Dat gaat over bevoegdheden in brede zin. Minister Benjamin Dalle zal met veel collega's moeten samenzitten. Mensen die recht hebben op een huurpremie of -subsidie, zijn daar vaak niet van op de hoogte. Zal de minister dit actief ondersteunen zodat iedereen zoveel mogelijk kan aanvragen waar hij recht op heeft? Voormalig Vlaams minister Wouter Beke had de intentie om een rechtenverkenner 2.0 te ontwikkelen zodat burgers gemakkelijker hun sociale rechten zouden kunnen opsporen. Is daar nog sprake van? Of zet de minister daar niet meer op in?

5. Uiteenzetting door Ann De Martelaer

Ann De Martelaer zegt dat Groen niet enthousiast is over het gevoerde armoedebeleid. Het is goed dat het VAPA er is maar er is meer mogelijk. Tijdens een recente studiedag van de Koning Boudewijnstichting bleek dat er veel cijfers en onderzoek beschikbaar zijn om tal van zaken te monitoren, maar ook dat er veel grote problemen zijn. De energie, de betrokkenheid en het enthousiasme van die mensen vindt Ann De Martelaer niet terug in deze begroting.

Coördinerend minister is allicht een moeilijke opdracht. De andere beleidsdomeinen zitten te wachten op elkaar. De initiatieven van de minister van Wonen volstaan niet om het armoedeprobleem op te lossen.

Het groeipakket is een belangrijke factor in de strijd tegen armoede. Er zijn enkele maatregelen genomen maar desondanks moet het groeipakket fundamenteel hervormd worden. Ook preventie en voorkomen van ziekte zijn belangrijk voor gezinnen in armoede. Op beide punten is minister Benjamin Dalle afhankelijk van de mate waarin Vlaams minister Hilde Crevits dat wil opnemen.

Ann De Martelaer heeft bedenkingen bij de rol die de coördinerende minister speelt. Is het niet aangewezen indicatoren vast te leggen die aangeven dat de andere ministers resultaten moeten boeken? Op welke wijze zit minister Benjamin Dalle de andere Vlaamse ministers achter de veren? Afsluitend roept ze minister Benjamin Dalle op te zoeken naar een manier om de andere ministers aan het werk te zetten zodat ze resultaten boeken.

VII. Antwoord van minister Benjamin Dalle

Voor minister *Benjamin Dalle* dieper ingaat op de vragen en opmerkingen, geeft hij enkele algemene bedenkingen mee. Hij heeft van in het begin gezegd dat hij zijn verantwoordelijkheid voor Armoedebestrijding serieus neemt en dat hij alles in het werk stelt om het armoedebeleid te versterken. Daarom heeft hij de ambitie

uitgesproken om de dalende trend zoveel mogelijk te bestendigen. Hij wil er in elk geval voor zorgen dat de armoedeproblematiek niet scherper wordt ondanks de moeilijke situatie. Aangezien hij niet beschikt over actuele cijfers en prognoses, zal hij daar geen uitspraken over doen. Het is moeilijk om af te wegen wat bij constant beleid de realiteit zou zijn. Hij wil geen verwachtingen creëren die niet verantwoordbaar zijn, maar heeft samen met de Vlaamse Regering getracht om de ambities te versterken. Hij meent daar ook deels in geslaagd te zijn.

Daarmee wordt de armoedeproblematiek de wereld niet uitgeholpen. Minister Benjamin Dalle beseft dat de problematiek acuut en ernstig is. Het was een van zijn eerste oproepen om dit thema hoger op de maatschappelijke agenda te krijgen. Hij is tevreden dat er intussen al heel wat is gebeurd, onder meer in samenwerking met de andere bevoegde Belgische ministers, met wie voor het eerst in negen jaar overleg werd gepleegd.

Automatische rechtentoekenning is een belangrijke opdracht voor zowel de Vlaamse als de federale overheid. Ook voor de verhoogde tegemoetkoming van het RIZIV, het leefloon of andere federale tegemoetkomingen is automatische rechtentoekenning belangrijk. Federaal minister Karine Lalieux heeft dat bevestigd tijdens de IMC.

Ook op verschillende Vlaamse beleidsdomeinen moet hier werk van worden gemaakt. De voorbije jaren zijn al belangrijke stappen vooruitgezet. In het groeipakket worden toeslagen automatisch toegekend. Met het decreet van 22 oktober 2022 tot wijziging van het decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid, wat betreft de invoering van de ondersteunings-toeslag wordt het geïndexeerde BOB, 324 euro in plaats van 300 euro, in het groeipakket geïntegreerd. Automatische rechtentoekenning is daarbij prioritair.

Ten tweede worden in de Septemberverklaring nieuwe initiatieven genomen die impact zullen hebben op de armoedeproblematiek. Zonder alles op te sommen benadrukt de minister dat hij vanuit zijn nieuwe bevoegdheid sterk op de besprekingen heeft kunnen wegen waardoor er stappen vooruit zijn gezet in de totale begroting voor 2023, en bijgevolg ook in de deelbegrotingen van de andere Vlaamse ministers. Alles samengeteld gaat het om een ongeziene stijging van de structurele en van enkele eenmalige middelen.

Het VAPA is het instrument waarmee minister Benjamin Dalle het armoedebeleid coördineert. Dat is geen ambtelijke lijst die snel in de kast verdwijnt. In het bijgestuurde VAPA worden zeventien nieuwe initiatieven genomen. Alle andere fiches zijn geactualiseerd, wat bewijst dat alle ministers deze opdracht serieus nemen en aan de slag gaan met de zaken die zij in het VAPA aangebracht hebben. Bij elke actie staat aangegeven welke minister verantwoordelijk is zodat alles gemakkelijk op te volgen is. Minister Benjamin Dalle is ervan overtuigd dat daarin belangrijke stappen vooruit worden gezet.

Minister Benjamin Dalle beseft dat 25 miljoen euro een beperkt bedrag is. Dat beperkte bedrag verklaart waarom de beleids- en begrotingstoelichting beknopt is. Er moet echter ook gekeken worden naar de evolutie van het budget: een stijging met een derde of met een vierde zonder indexatie valt moeilijk bescheiden te noemen. Het gaat om een significante stijging waar minister Benjamin Dalle trots op is. Het is voor geen enkele regering evident om dit soort stijgingen te realiseren.

Minister Benjamin Dalle roept op om de zaken samen te bekijken. De taak van deze commissie is om de zaken niet te relativieren, wat hij evenmin doet. Hij wenst het thema hoger op de politieke agenda te plaatsen, zowel in de schoot van de Vlaamse Regering als op andere beleidsniveaus. Tegelijkertijd moet men erkennen

dat in deze begroting, in het VAPA en in verschillende andere beleidsdomeinen stappen vooruitgezet worden.

Minister Dalle zal contact opnemen met enkele federale ministers, zowel met partijgenoten als met minister Pierre-Yves Dermagne, die bevoegd is voor het Wetboek van Economisch Recht. De beoogde maatregelen om de schuldenproblematiek in te dijken worden van nabij opgevolgd om ervoor te zorgen dat een goed evenwicht wordt gevonden. De belangen van de debiteurs moeten worden beschermd maar daarnaast is er het principe dat verantwoorde schulden moeten worden terugbetaald.

Het eigen beleidsdomeinen is hard aan het werken aan een protocol met de verschillende partners, waaronder de invorderaars, dat op korte termijn afgerond zou moeten worden. Het is belangrijk dat goede afspraken worden gemaakt. Het VAPA bevat een actiepoint om de CAW's en BudgetInZicht, dat focust op de schuldenproblematiek, te versterken. Ook het beleidsdomein Welzijn neemt extra maatregelen met extra middelen waarin is voorzien. Ook vanuit energiearmoede zijn verschillende maatregelen genomen ter versterking van energiehuizen, CAW's en OCMW's.

Wetenschappelijk onderzoek stond op de agenda van de IMC. Er wordt nagegaan of de federale partners bereid zijn om mee een trekkende rol te spelen in de actualisatie van cijfers en prognoses. Er wordt bekeken wat dit Vlaanderen zal kosten, afhankelijk van de mogelijke samenwerking.

Op basis van een conceptnota zijn vijf proefprojecten met lokale gezinscoaches gestart. Die projecten worden wetenschappelijk opgevolgd door het Steunpunt WVG en procesmatig ondersteund door Odisee en De Link. Projecten en wetenschappelijk onderzoek hebben dezelfde uitvoeringsperiode: van november 2021 tot 31 oktober 2023. Er worden voor 2023 geen bijkomende investeringen gepland. De initiatieven, gestart in 2021 voor een totaalbedrag van zo'n 400.000 euro, lopen nog. Er moet eerst gekeken worden naar de resultaten vooraleer engagementen worden aangegaan. Het is de bedoeling om voor heel Vlaanderen een kader uit te werken met lokale vertaling. Het is weinig zinvol om vandaag al de budgettaire implicaties te bepalen van engagementen die na oktober 2023 genomen worden.

In 2022 werd een registratietool voor de lokale gezinscoaches uitgewerkt en kwam de ondersteuning via coaching en intervisie op kruissnelheid. Er werd een online-platform opgezet om ondersteuningsmateriaal, vragen en antwoorden uit te wisselen. Het Steunpunt WVG organiseerde een nulmeting van het profiel van de gezinnen die begeleid worden door lokale gezinscoaches.

De minister gaat vervolgens in op de vraag of lokale besturen voldoende tijd hadden voor de projectoproepen. Hij erkent dat intekenen op die projectoproep niet eenvoudig was en heel wat werk vergde maar benadrukt dat het niet onmogelijk was. Wanneer in oktober 2023 de analyse gemaakt wordt, wordt dit mee in rekening gebracht om te onderzoeken of de projectoproepen in de toekomst op een andere manier georganiseerd moeten worden. De minister stelt vast dat het een grote last was voor de lokale besturen maar dat er een aantal mooie projecten uit voortgekomen zijn.

De dak- en thuislozentelling verloopt in samenwerking tussen het Steunpunt WVG, waar LUCAS en professor Koen Hermans deel van uitmaken, en de Koning Boudewijnstichting. De minister stelt vast dat de gebruikte methodologie goed loopt. Hij heeft subsidies aangeboden voor de methodologische ondersteuning ervan. Een nieuw initiatief ontwikkelen op Vlaams niveau is weinig zinvol als er een goedlopende samenwerking is, onder meer met steun van de Koning Boudewijnstichting, en daarom is beslist om deze methodologie verder te subsidiëren.

De verschillende regio's waar de telling loopt zijn Boom, Mechelen en Lier, het arrondissement Brugge, regio Midwest, Middenkust, Waasland en zorgregio Kempen. De wetenschappelijke methodologie is zodanig dat er op basis van deze gebieden gedetailleerde cijfers zullen zijn die niet alleen nuttig zijn voor die gebieden, maar op basis waarvan voor heel Vlaanderen conclusies getrokken kunnen worden. De wetenschappelijke methodologie is verfijnd waardoor het mogelijk zal zijn om te extrapoleren. Extrapolaties moeten altijd met een korrel zout genomen worden maar minister Benjamin Dalle is ervan overtuigd dat dit sterke resultaten kan opleveren. Dat behoort tot de opdracht van het onderzoek.

Voor de toekomst kan hiermee een belangrijke stap gezet worden. De minister heeft zich ertoe geëngageerd om de resultaten in kaart te brengen, maar hij benadrukt dat het pas echt zinvol is als evoluties ook op langere termijn worden bekeken. Er zijn eerder tellingen uitgevoerd in andere regio's. Het is belangrijk om alle resultaten samen te nemen en om dat in de toekomst te blijven doen. Wie beleid voert, moet de evoluties kennen en weten waar er (geen) vooruitgang wordt geboekt. Dat is belangrijk om de prioriteiten voor de toekomst vast te leggen.

De Housing Firstprojecten van de CAW's zijn verlengd. De projectsubsidie bedraagt iets meer 667.000 euro voor de verlenging alleen, en wordt verdeeld over alle CAW's, met uitzondering van het CAW Antwerpen dat in 2022 al een verlenging kreeg. Daarnaast zijn er de sociale distributieplatformen met maximaal 253.000 euro voor de twee referentieregio's in Oost-Vlaanderen waar momenteel nog geen initiatief loopt. Dat was reeds beschikbaar in 2022 maar er werd nog geen subsidieaanvraag ingediend. Het budget voor de participatie van mensen in armoede werd verhoogd met 334.000 euro.

Minister Benjamin Dalle zal samen met Vlaams minister Jo Brouns maatregelen treffen ten gunste van de 'working poor'. Het VAPA bevat acties waar minister Jo Brouns verantwoordelijk voor is: de aanpassing van het VDAB-aanbod voor mensen in armoede of de toeleiding tot de arbeidsmarkt voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Er is 100.000 euro toegekend aan het Steunpunt WVG voor een eerste onderzoek naar haalbaarheid en invulling van de nominale armoede-indicator. Dat onderzoek is afgerond en wordt momenteel bekeken. Het is de bedoeling om dat tegen eind november 2022 op te leveren en ter beschikking te stellen van het Vlaams Parlement, zodat erover in debat kan worden gegaan en bekeken welk bijkomend onderzoek nodig is.

VIII. Replieken

Maxim Veys herhaalt zijn vraag over de plannen van voormalig Vlaams minister Wouter Beke met de rechtenverkenner.

Hij vindt het verstandig dat minister Benjamin Dalle niet de ambitie uit om de kinderarmoede te halveren. In het verleden zijn er al mensen over die steen gestruikeld. Hij vraagt de minister om niet op voorhand mea culpa te slaan want ambitie hebben mag. Vooruit is van mening dat de minister-president beter geplaatst is om te waken over het horizontale karakter van armoedebestrijding.

Maxim Veys is tevreden met de subsidie voor de methodologische ondersteuning van de dak- en thuislozentelling. Hij wil weten om welk bedrag het gaat. De methodologische ondersteuning is een van de weinige zaken die goed loopt. De Koning Boudewijnstichting speelt daarin een belangrijke rol. Het zou jammer zijn mocht het om een klein bedrag gaan.

Maxim Veys heeft nog nooit antwoord gekregen op de vraag hoeveel woningen er in het plan dak- en thuisloosheid ter beschikking worden gesteld voor de Housing Firstprojecten. Dat is de verantwoordelijkheid van de minister van Wonen maar de spreker hoopt dat minister Benjamin Dalle een antwoord kan bieden want anders kan de indruk ontstaan dat er niets of te weinig gebeurt.

Maxim Veys vindt een kader voor de gezinscoaches onvoldoende als resultaat gezien het grote aantal proefprojecten. Het probleem is het willen realiseren van gezinscoaches op het terrein. Dat vraagt verdere ondersteuning van de lokale besturen. Vooral kleine besturen hebben het moeilijk om maatschappelijk werkers aan te trekken of om hun sociale dienst uit te breiden.

Zal minister Benjamin Dalle de nominale armoede-indicator effectief realiseren of blijft het beperkt tot bijkomend onderzoek. Het is een ambitie in het Vlaamse regeerakkoord. Er is voor 2023 geen budget vrijgemaakt. Het overleg tijdens de IMC leidt misschien alleen maar tot tijdverlies voor het realiseren van de nominale armoede-indicator en het gebruik van referentiegezinsbudgetten.

Suzy Wouters betreurt het ook dat de gezinscoaches niet sneller dan eind 2023 worden uitgerold. Ze zouden immers grote meerwaarde bieden.

Minister Benjamin Dalle wil samenwerken met minister Brouns om de mensen in armoede die toch een baan hebben te ondersteunen. *Suzy Wouters* vraagt om welke ondersteuning het gaat. Gaat het om inkomensondersteuning?

Minister *Benjamin Dalle* betreurt dat de problematiek van de working poor toeneemt door de huidige uitgavencrisis. Veel maatregelen gaan inderdaad over het inkomen, wat voornamelijk een federale bevoegdheid is. Federaal minister Vincent Van Peteghem werkt aan een fiscale hervorming die werken meer doet lonen door het belastingvrij minimum te verhogen. Vlaanderen maakt extra middelen vrij voor zijn jobbonus en verhoogt de inkomensgrenzen. Daarnaast zijn er bijkomende begeleidende maatregelen in het VAPA. Een deel van die maatregelen heeft betrekking op de VDAB dat mensen naar jobs begeleidt. Het kan ook gaan om initiatieven met werkgevers die hun HR-beleid kunnen versterken om rekening te houden met de specifieke context van mensen in armoede. Minister Benjamin Dalle vindt het moeilijk om daarop vooruit te lopen omdat het overleg met Vlaams minister Jo Brouns nog loopt.

De rechtenverkenner is een van de nieuwe actiepunten in het VAPA. Er is één miljoen euro vrijgemaakt voor een update van de rechtenverkenner zodat meer originele data gebruikt kunnen worden en om de tool gebruiksvriendelijker te maken.

Voor de methodologische ondersteuning van de dak- en thuislozentelling wordt een eenmalig bedrag van 92.644 euro vrijgemaakt. Tijdens een werkbezoek in Heist-op-den-Berg stelde minister Benjamin Dalle vast dat mensen het op prijs stellen dat er wordt voortgebouwd op hun werk. De overheid moet niet alles zelf top-down ontwikkelen. Als onderzoekers resultaten boeken en weten hoe ze in de toekomst willen voortwerken, is de minister bereid om te bekijken hoe eenmalige steun langdurig kan worden.

De nominale armoede-indicator hangt niet af van de IMC. Het zijn twee verschillende zaken al is er een zekere samenhang. Op de IMC is besproken of betere actuele cijfers en prognoses mogelijk zijn. De nominale armoede-indicator is ingeschreven in het Vlaams regeerakkoord. De studie wordt opgeleverd. Vlaanderen maakt er werk van, los van de interesse van andere gemeenschappen of de federale overheid. Vlaanderen zal de gegevens uiteraard met hen delen zodat ze ervan kunnen gebruikmaken.

Minister Benjamin Dalle neemt akte van het standpunt van Maxim Veys dat de bevoegdheid Armoedebestrijding niet bij een minister maar bij de minister-president thuishoort. Minister Benjamin Dalle is vertrouwd met deze discussie. Hij was vroeger kabinetschef van de federale staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling. Er is toen besloten om die bevoegdheid te verschuiven naar de kanselarij van de Eerste Minister, wat zowel voor- als nadelen heeft.

Hij is het er wel mee eens dat de minister-president een verantwoordelijkheid heeft om alle transversale bevoegdheden mee op te nemen. Het is een kerntaak van de minister-president om dat mee te coördineren maar of hij daarom ook die titel moet voeren, is een debat waard. Minister Benjamin Dalle vindt dat er hoe dan ook naast de minister-president een minister moet zijn die het debat aanvuurt en het thema hoog op de agenda zet. Een minister-president moet er immers ook voor zorgen dat er een consensus groeit in zijn of haar regering. De eerste Vlaamse minister van Armoedebestrijding was Ingrid Lieten. Zij heeft de problematiek op de kaart gezet en aangetoond dat dit beleidsdomein het verschil kan maken.

IX. Stemmingen

1. Ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 2023

De aan de commissie toegewezen artikelen en het gedeelte van de begrotingstabel van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 (zie opsplitsing als elektronische bijlage bij het verslag van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting Parl.St. VI.Parl. 2021-22 nr. 15/9) worden voor wat de bevoegdheid Armoedebestrijding betreft bij indicatieve stemming met 7 stemmen tegen 5 aangenomen.

2. Ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2023

Hoofdstuk 6. Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Afdeling 4. Wijziging van het decreet van 21 maart 2003 betreffende de armoedebestrijding

Artikel 63 wordt zonder opmerkingen met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Hoofdstuk 9. Inwerkingtreding

Artikel 97 wordt zonder opmerkingen met 9 stemmen tegen 3 aangenomen.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Koen DANIELS
Katrien SCHRYVERS
Hannes ANAF,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
AGODI	Agentschap voor Onderwijsdiensten
BBTk	Bond der Bedienden, Technici en Kaderleden
BelRAI	verzamelnaam voor de Belgische vertaling en informatisering van de interRAI (instrumentenbaserstelijnschaal en Resident Assessment Instrument)
BOB	basisondersteuningsbudget
CAR	centrum voor ambulante revalidatie
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
CEDES	Centre de Didactique Economique et Sociale
CGG	centrum voor geestelijke gezondheidszorg
CIG	centrum voor integrale gezinszorg
CKG	centrum voor kindzorg en gezinsondersteuning
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CM	Christelijke Mutualiteit
COVID-19	'CO' staat voor de virusgroep corona waartoe de ziekte behoort; 'VI' verwijst naar virus; 'D' staat voor 'disease'; en 19 duidt op het jaartal waarin het nieuwe virus uitbrak: 2019
CRZ	Centrale Registratie van Zorgvragen
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
DOP	dienst ondersteuningsplan
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
EU	Europese Unie
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
FlaQuM	Flanders Quality Model
FOD	Federale Overheidsdienst
For-K	forensische kinderpsychiatrie
GAMS	Group for the abolition of female genital mutilation / Groupe pour l'Abolition des Mutilations Sexuelles féminines (Groep voor de afschaffing van vrouwelijke genitale verminking)
GBO	geïntegreerd breed onthaal
GES	gedrags- en emotionele stoornis
GRO	een universele tool die alle functionaliteiten biedt om het proces van duurzaam bouwen te ondersteunen
hbo5	beroepsonderwijs 5
IDO	individuele dienstverleningsovereenkomst
IFIC	Instituut voor Functieclassificatie
IMC	interministeriële conferentie
JCI	Joint Commission International
KB	koninklijk besluit
LEIF	LevensEinde InformatieForum
LIGB	Leuvens Instituut voor Gezondheidszorgbeleid
LOGO	loco-regionaal gezondheidsoverleg en -organisatie (verkorte naam = lokaal gezondheidsoverleg)
LUCAS	Centrum voor Zorgonderzoek & Consultancy
MDT	multidisciplinair team
MeMoQ	Meten en Monitoren van de kwaliteit in de kinderopvang van baby's en peuters
MFC	multifunctioneel centrum
NIAZ	Nederlands Instituut voor Accreditatie in de Zorg
OCJ	ondersteuningscentrum jeugdzorg
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OPZ	Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum
OraFin	Oracle Financials

PAB	persoonlijkeassistentiebudget
PVB	persoonsvolgend budget
PVF	persoonsvolgende financiering
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
ROB	rustoord voor bejaarden
RTH	rechtstreeks toegankelijke hulp
RVT	rust- en verzorgingstehuis
SAMOO	Samenlevingsopbouw
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SILC	Statistics on Income and Living Conditions
TANDEM	Toeleiding en Aanmelding Na Detentie En Meer
TAO	Teams voor advies en ondersteuning
UAntwerpen	Universiteit Antwerpen
UGent	Universiteit Gent
UZ Gent	Universitair Ziekenhuis Gent
UZ Leuven	Universitaire Ziekenhuizen Leuven
VAK	vastleggingskrediet
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VCA	Centrum voor Adoptie
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VECK	Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling
VEK	vereffeningskrediet
VIA	Vlaams intersectoraal akkoord
VIKZ	Vlaams Instituut voor Kwaliteit van Zorg
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VISA	Vlaamse indicatorenset voor Armoedebestrijding
VIVEL	Vlaams Instituut voor de Eerste Lijn
VK	vertrouwenscentrum kindermishandeling
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VN	Verenigde Naties
VS	Vlaamse sociale bescherming
VVSG	van Vlaamse Steden en Gemeen
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
1G1P	één gezin - één plan